

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 1 Νοεμβρίου 2020 • Έτος 129 • Αρ. φύλλου 633

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

Οι συνομιλίες να συνεχίσουν από το Κραν Μοντάνα

Στόχος, ΔΔΟ με πολιτική ισότητα

«Οι συνομιλίες πρέπει να συνεχιστούν από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα», λέει στην «Κ» ο εκπρόσωπος της Κομισιόν Βερόνικα Φαβάλι υποστηρίζοντας πως η διζωνική, δικονομική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα είναι ο συμφωνημένος στόχος δεδομένου ότι όλα τα μέρη ενδιαφέρονται να εμπλακούν στην εξεύρεση κοινού εδάφους. Τοποθέτηση που

στέλνει μήνυμα στον νέο ηγέτη της τ/κ κοινότητας που μιλά και για λύση δύο κρατών. Οι Βρυξέλλες είναι έτοιμες να συμβάλουν και οικονομικά για την ανοικοδόμηση της ειρήνης. Πάντως, παρά την ετοιμότητα σε τεκνοκρατικό επίπεδο, η διάθεση σε πολιτικό επίπεδο παραμένει χαμηλή στις Βρυξέλλες για ενεργές παρεμβάσεις στον μικρόκοσμο του Κυπριακού. **Σελ. 8**

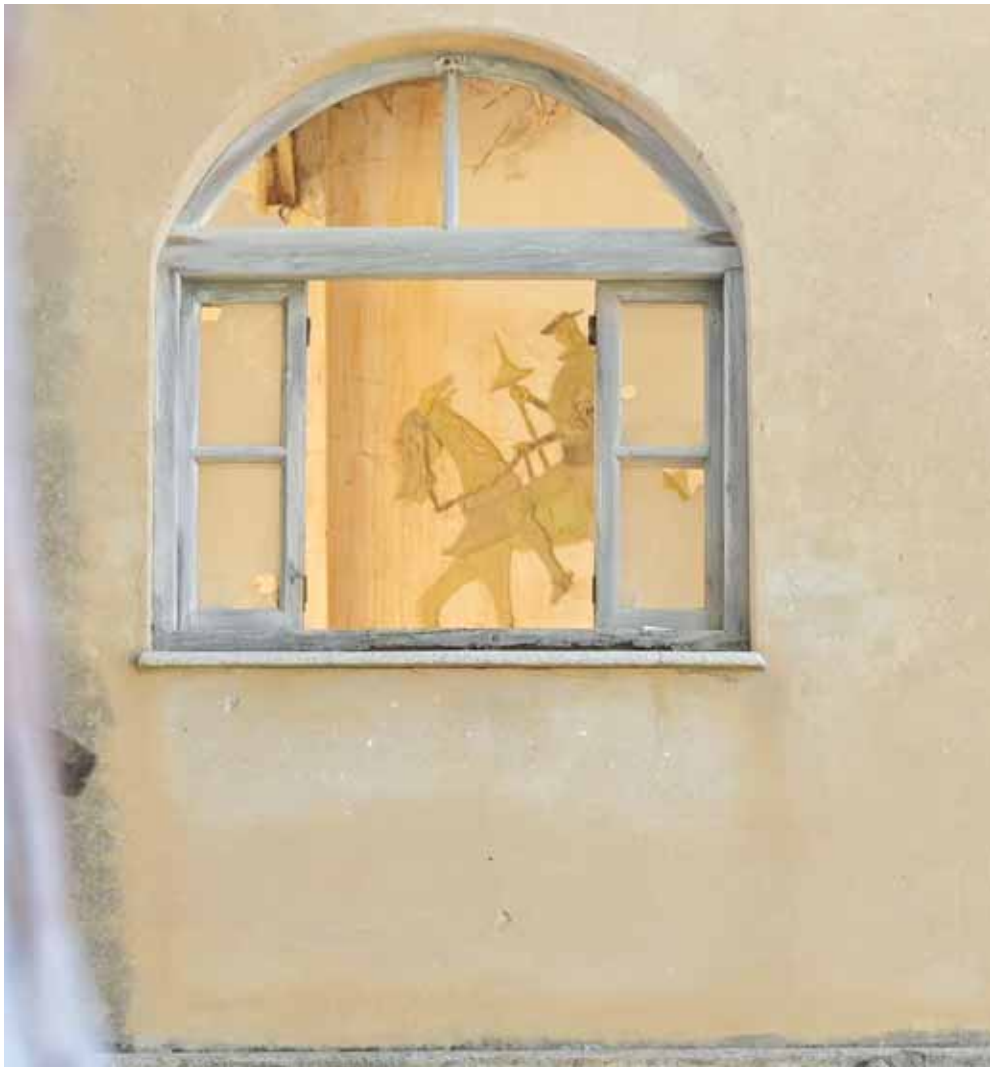
Παράθυρο που κλείνει με τον χρόνο η λύση

Ο Βρετανός Υπάτος Αρμοστής Στήβεν Λίλι στην «Κ»

Αφήστε πίσω την ανταλλαγή σκληρών θέσεων, η λύση είναι εφικτή μόνο στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Βρετανός Υπάτος Αρμοστής Στήβεν Λίλι. Σημειώνει πως έτσι κι αν για τον Τατάρ η καλύτερη λύση είναι τα δύο κράτη, δεν νομίζει πως ο Τ/κ ηγέτης έκλεισε την πόρτα στην ομοσπονδία. Θέτει το ερώτημα αν πιστεύουμε ότι σε πέντε χρόνια (χωρίς συνομιλίες) τα περίκλιστα Βαρώσια θα συνεχίσουν να είναι κλειστά. Θεωρεί, τέλος, φιλόδοξο όνειρο, το πακέτο λύσης στην Αν. Μεσόγειο. **Σελ. 9**

Ο αεικίνητος Δον Κιχώτης του Βαρωσιού...

«**Η γη δεν έχει** κριθεί για να την πάρουν στον ύμνο και να φύγουν», έγραφε στη «Σαλαμίνα της Κύπρου» ο Γιώργος Σεφέρης, λες κι έβλεπε, χτες ακόμα, τον αεικίνητο Δον Κιχώτη, τον ζωγραφισμένο από τον Γιώργο Πολ Γεωργίου, στον τοίχο του Blue Bungalow, στην ονειρική ακρογιαλιά του Βαρωσιού. Πήγαμε στην περικλείστη κι ήμασταν μια ντουζίνα Βαρωσιώτες και μιλήσαμε ο καθείς στο σπίτι του, «που στοιχείο είναι και με προσκαλεί, ψυχή και με προσμένει!». Οδοιπορικό με υπογραφή Ανδρέα Παράσχου. **Σελ. 4-5**

Σε βέρτιγκο τα κόμματα λόγω της διαφθοράς

Ο προεκλογικός κρίνεται δύσκολος για όλους

Το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων σε συνδυασμό με το βίντεο του AI Jazeera έχει ήδη προκαλέσει τριγμούς στα δύο μεγάλα κόμματα. Για τον ΔΗΣΥ τώρα ξεκινούν τα δύσκολα, δεδομένου ότι πολλοί ανησυχούν για νέες δυσάρεστες αποκαλύψεις που θα εκθέτουν περαιτέρω την κυβέρνηση, ενώ την ίδια στιγμή ο κίνδυνος ακυβερνησίας παραμονεύει εντός της Βουλής. Το Α-

ΚΕΛ έχει να χειριστεί τη βαριά σκιά που έριξε πάνω του η εμπλοκή Τζιοβάνη, με τις θύμψεις από την περίοδο της Δρομολαζιάς και Focus να επανέρχονται. Το στοιχείο για το ΔΗΚΟ παραμένει, αν θα διατηρήσει τον ρυθμιστικό του ρόλο ή αν η δριμύεια επιθεση εναντίον της κυβέρνησης το οδηγήσει στην ανυποληψία, με τη ΔΗΠΑ να πλησιάζει. **Σελ. 6-7**

Αν φύγω θα σκοτωθούν μεταξύ τους στη Σύνοδο

Ο Αρχιεπίσκοπος μιλά για την κρίση στην Εκκλησία

Ιδιαίτερα έντονος με τη στάση που τήρησαν οι Λεμεσού, Κύκκου, Ταμασού και Αμαθούντος, μετά τη μνημόνευση του μητροπολίτη Κιέβου από τον ίδιο, εμφανίζεται ο προκαθήμενος της Εκκλησίας. Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο κ. Χρυσόστομος Β' λέει ότι το Πατριαρχείο Μόσχας δεν σεβάστηκε τους κώδικες στο ουκρανικό ζήτημα, κάτι που οδήγησε τον ίδιο να εγκαταλείψει τη στάση ουδετερότητας και να ταχθεί στο πλευρό του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Εξηγεί γιατί δεν αποχωρεί από την ηγεσία της Εκκλησίας παρά τα προβλήματα υγείας. **Σελ. 10**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Στις συνεργασίες ποντάρει η Αθήνα

Η τριμερής με ΗΑΕ και Ινδία βρίσκεται στα σκαριά, ενώ αναμένεται η εμπάθωση της αμυντικής συνεργασίας με Κύπρο και Αίγυπτο. Προχωράει και η αμυντική θωράκιση της χώρας με την προμήθεια τορπιλών, ωστόσο αυτό δεν εμπόδισε τον Κ. Μητσοτάκη να επικοινωνήσει με τον Τ. Ερντογάν λίγη ώρα μετά τον σεισμό. **Σελ. 18**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

- ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ** Σελ. 2
 - ✓ Βουλευτής Βάφτισε Κινέζο...
- ΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ** Σελ. 12
 - ✓ Μαθήματα από την Ελλάδα
- ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** Σελ. 13
 - ✓ Οι σημαντικότερες εκλογές

ΕΛΛΑΔΑ

Τι οδήγησε τη χώρα σε λήψη νέων μέτρων

Ποια είναι η εικόνα στις ΜΕΘ, τι συμβαίνει με τα εθελοντικά τεστ, τι δείχνει το R0 και οι φόβοι για βαθύτερη ύφεση. Το παρασκήνιο της απόφασης του πρωθυπουργού και η απάντηση στον ΣΥΡΙΖΑ. **Σελ. 19**

Αναδιοργανώνεται η Κεντρική Τράπεζα και εκσυγχρονίζεται

Ηροδότου: θα αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις του 2021

Με προσλήψεις και προαγωγές για πλήρωση καίριων διευθυντικών θέσεων, άρχισε την Παρασκευή η αναδιοργάνωση και ο εκσυγχρονισμός της Κεντρικής Τράπεζας. Όπως δήλωσε στην «Κ» ο Διοικητής της Κεντρικής, Κωνσταντίνος Ηροδότου, οι ενέργειες αυτές ήταν αναγκαίες προκειμένου η τράπεζα

να μπορεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις του 2021. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου λειτουργούσε επί χρόνια με αριθμό Τμημάτων και Υπηρεσιών που ήταν «ακέφαλα». Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα να παρουσιάζονται προβλήματα στην ομαλή λειτουργία του οργανισμού. **Οικονομική, σελ. 3**

Πώς βίωσε τον εφιάλτη του ιού στο Νοσοκομείο Αμμοχώστου

Η δραματική αφήγηση του Ιωάννη Χατζικυριάκου

Τα όσα έζησε για δύομισι εβδομάδες στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας του νοσοκομείου αναφοράς Αμμοχώστου και όσα συνεχίζει να βιώνει μέχρι σήμερα μοιράζεται με την «Κ» ο Ιωάννης Χατζικυριάκος ένας από τους ασθενείς με COVID 19 που χρειάστηκε νοσηλεία. Σε μια εξομολόγηση από καρδιάς θυμάται

τη δοκιμασία που πέρασε, σημειώνοντας με νόημα πως αν δεν τη ζήσεις δεν την πιστεύεις. Συνεχίζοντας να αντιμετωπίζει δυσκολίες ακόμα και μετά την έξοδό του από το νοσοκομείο ο κ. Χατζικυριάκος δεν διστάζει να εκφράσει τον φόβο που τον διακατείχε τουλάχιστον στην αρχή ότι δεν θα τα κατάφερνε. **Σελ. 16**

Στα άκρα οι σχέσεις Μακρόν-Ερντογάν

Ανησυχία στην Ευρώπη

Στο στόχαστρο των Ευρωπαίων ηγετών βρίσκεται ο Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος πρωτοστατεί σε λιβέλλους εναντίον της Γαλλίας και του προέδρου της, καλώντας σύσσωμο τον μουσουλμανικό κόσμο να σαμποτάρει τα γαλλικά προϊόντα. Εν τω μεταξύ κύμα αγανάκτησης και ανησυχίας στη Γαλλία και σε ολόκληρη την Ευρώπη προκάλεσε η νέα τρομοκρατική επίθεση τζιχαριστή στη Νίκαια της Γαλλίας το πρωί της Πέμπτης. **Σελ. 21**

Γιατί είναι κρίσιμες οι εκλογές στις ΗΠΑ

Εννέα κορυφαίοι αναλυτές στην «Κ»

Οι εκλογές της 3ης Νοεμβρίου στις ΗΠΑ αποτελούν ορόσημο για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Το μέγεθος του διακυβεύματος αναδεικνύεται από το γεγονός ότι ο Τραμπ επιμένει, εμπρηστικά, ότι θα νητπθεί μόνον αν υπάρξει εις βάρος του μαζικός κλίμακας εκλογική απάτη. Για τον υπόλοιπο πληνήτη –ιδίως για την Ευρώπη, τη μεγάλη σύμμαχο της Αμερικής, και ακόμη ειδικότερα την Ελλάδα, την οποία η Τουρκία του Ερντογάν απειλεί με ολόενα και πιο κραυγαλέο τρόπο– πρόκειται για τις σημαντικότερες αμερικανικές προεδρικές εκλογές της μεταπολεμικής περιόδου. **Σελ. 22-23**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Λυπηθείτε μας

Με είδηση που μας έφτασε την Παρασκευή από τις Βρυξέλλες, αποκαλύφθηκε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε για την Κύπρο μια παραπομπή στο Δικαστήριο της Ε.Ε., τρεις αιτιολογημένες γνώμες και δύο προειδοποιητικές επιστολές για διαδικασίες επί παραβάσει. Κι αυτό διότι, η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μετέφερε την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AMLDS), στην εθνική νομοθεσία. Η προθεσμία μεταφοράς της οδηγίας, έληξε στις 10 Ιανουαρίου 2020 και, μέχρι σήμερα, οι κυπριακές αρχές δεν έχουν κοινοποιήσει στην Κομισιόν κανένα μέτρο μεταφοράς. Μετά τη χιονοστιβάδα των αποκαλύψεων για τα «χρυσά διαβατήρια», βλέπουμε με απογοήτευση αλλά τώρα και με τρόμο, την Κυπριακή Δημοκρατία να συμπεριφέρεται έως και ύποπτα και μάλλον καθόλου τυχαία να αποφεύγει να ενσωματώσει σοβαρές οδηγίες στην εθνική νομοθεσία. Κύριοι στην κυβέρνηση και στη βουλή, έχετε καταντήσει την πατρίδα μας ένα από τα πλέον αναξιόπιστα κράτη μέλη της Ε.Ε. Έλεος. Λυπηθείτε μας!

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΡΟΣΩΠΟ

Ο Ντέιβιντ Χοκνέϊ μιλάει στην «Κ»

Ο κορυφαίος Άγγλος ζωγράφος Ντέιβιντ Χοκνέϊ απαντά στην «Κ» για τη «δική του Νορμανδία». Στο ερώτημα «ποιος είναι ως καλλιτέχνης απαντά: «Πειραματίζομαι με την πλαστικότητα του χώρου και του χρόνου». Ο Χοκνέϊ λέει ότι αγαπάει τον Καβάφη από τότε που τον ανακάλυψε, όταν ήταν εικοσάρης. **Ζωή, σελ. 1**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Τέχνη και τεχνολογία πάνε μαζί

Η θεωρητικός τέχνης Κατερίνα Παταλίδου και η εικαστικός Μικαέλλα Μελανίδου μιλούν στην «Κ» για την πλατφόρμα Visual Space αλλά και για τις γυναίκες στον πολιτισμό. Είναι οι ιδρύτριες της πλατφόρμας Visual Space. Μια πλατφόρμα με διδασκασίες εκθέσεις και διάφορες άλλες δραστηριότητες γύρω από την τέχνη. **Ζωή, σελ. 4**

ΒΙΒΛΙΟ

Γυναίκα και σεξουαλικότητα

Η δημοσιογράφος και συγγραφέας Λίσα Ταντέο μιλάει στην «Κ» για το βιβλίο της, το οποίο μόλις κυκλοφόρησε στην Ελλάδα. Η Ταντέο πιστεύει ότι τα πράγματα είναι καλύτερα σε Ιταλία και Ελλάδα σε αντίθεση με τον πουριτανισμό των ΗΠΑ. Το 390 σελίδων βιβλίο (εκδ. Κλειδάριθμος) βασίζεται σε πραγματικές ιστορίες. **Ζωή, σελ. 8**

ΕΝΟΙΚΙΑΓΟΡΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

Από μικρός έκανες μεγάλα σχέδια

Καιρός να γίνουν πραγματικότητα!

www.hellenicbank.com/car

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Έχεις τη δύναμη.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΡΟΣΩΠΟ

Ο Ντέιβιντ Χοκνέϊ μιλάει στην «Κ»

Ο κορυφαίος Άγγλος ζωγράφος Ντέιβιντ Χοκνέϊ απαντά στην «Κ» για τη «δική του Νορμανδία». Στο ερώτημα «ποιος είναι ως καλλιτέχνης απαντά: «Πειραματίζομαι με την πλαστικότητα του χώρου και του χρόνου». Ο Χοκνέϊ λέει ότι αγαπάει τον Καβάφη από τότε που τον ανακάλυψε, όταν ήταν εικοσάρης. **Ζωή, σελ. 1**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Τέχνη και τεχνολογία πάνε μαζί

Η θεωρητικός τέχνης Κατερίνα Παταλίδου και η εικαστικός Μικαέλλα Μελανίδου μιλούν στην «Κ» για την πλατφόρμα Visual Space αλλά και για τις γυναίκες στον πολιτισμό. Είναι οι ιδρύτριες της πλατφόρμας Visual Space. Μια πλατφόρμα με διδασκασίες εκθέσεις και διάφορες άλλες δραστηριότητες γύρω από την τέχνη. **Ζωή, σελ. 4**

ΒΙΒΛΙΟ

Γυναίκα και σεξουαλικότητα

Η δημοσιογράφος και συγγραφέας Λίσα Ταντέο μιλάει στην «Κ» για το βιβλίο της, το οποίο μόλις κυκλοφόρησε στην Ελλάδα. Η Ταντέο πιστεύει ότι τα πράγματα είναι καλύτερα σε Ιταλία και Ελλάδα σε αντίθεση με τον πουριτανισμό των ΗΠΑ. Το 390 σελίδων βιβλίο (εκδ. Κλειδάριθμος) βασίζεται σε πραγματικές ιστορίες. **Ζωή, σελ. 8**

ZENITH

THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Βουλευτής βάφτισε Κινέζο...

Η πληροφορία έφτασε από κυβερνητική πηγή και έλεγε ότι στο πλαίσιο της διαδικασίας «επί παραβάσει», διά της οποίας η Κομισιόν εγκალεί κράτη μέλη που παραβιάζουν το δίκαιο της Ε.Ε., η Κύπρος κινδυνεύει, λόγω του περιβάλλοντος «Επενδυτικού Προγράμματος» της, να πληρώσει πρόστιμο μέχρι και 12 δισ. ευρώ. Δηλαδή, ο φορολογούμενος να μπει σε νέο τραχύ μνημόνιο. Ανησυχία. Τηλεφώνησα σε πηγή μου στο Νομικό Τμήμα της Ε.Ε. στις Βρυξέλλες. Οι απαντήσεις που έλαβα δεν συνηγορούν στον κίνδυνο μνημονίου, αν και η εικόνα της Κύπρου, που μου περιέγραψαν, είναι ζοφερότατη. Μάλιστα, μου ελέχθη ότι «εδώ όλοι γελάνε, διότι μεταδόθηκε, ότι σήμερα, (29/10/20), η Αστυνομία έκανε έρευνες σε υποστατικά των Συλλούρη, Τζιοβάννη και Πιττάτζη, τη στιγμή που το βίντεο του Al Jazeera μεταδόθηκε στις 12/10/20. Το ότι άρχισαν 17 μέρες, διά της κοινής λογικής, προκύπτει πως το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι». «Η Πολιτεία, σαν ψάρι, βρωμά απ' το κεφάλι», ήταν ο τίτλος του ρεπορτάζ μου 18/10/20. Υπενθύμιζα ότι η ισπανική εφημερίδα «El Confidencial», στις 17/02/2020 κυκλοφόρησε με τίτλο: «Αυτό που συμβαίνει στην Κύπρο είναι μια θεσμική διαφθορά στο υψηλότερο επίπεδο». Την Κυριακή, 23/02/20, γράφω: «Ο τίτλος της «El Confidencial» μπορούσε να ισχύει και για άλλα στίγματα που λερώνουν διεθνώς την Κύπρο, όπως: φυγάδευση εκατομμυρίων την περίοδο των capital controls λόγω κουρέματος. Την πώληση χρυσών διαβατηρίων σε δικτάτορες της Καμπότζης, καταζητούμενους της Μαλαισίας και άλλα αμφιλεγόμενα πρόσωπα. Τις πηλές της προεδρικής οικογένειας σε εξωτικούς προορισμούς με τα τζετ πολυτελείας του Σαουδάραβα κροίσου, ο οποίος και έδωσε σχεδόν 20 εκατ. και πήρε για την οικογένειά του ένα χαρτοφυλάκιο ευρωπαϊκά διαβατήρια και πολυτελή διαμερίσματα σε γαμπρικό πύργο της Λεμεσού». Αυτά υπενθυμίσαμε στο ρεπορτάζ μας στις 18/10/20. Δέκα μέρες μετά, ο κ. Γιάννης Μισιρλής, γαμπρός του προέδρου Αναστασιάδη, τηλεφώνησε στην «Καθημερινή» και ζήτησε αποκατάσταση της αλήθειας καθότι, όπως λανθασμένα γράφαμε, ο Σαουδάραβας κροίσος δεν αγόρασε κάποιο ακί-

νητο από τον ίδιο! Επειδή ο κ. Μισιρλής, πιθανόν να μη θεωρεί εαυτόν υπόλογο της πολιτικής ευθύνης στην οποία αυτόν όντως είναι υπόλογος ο πεθερός του, απευθύνομαι στον ΠτΔ, μεταφέροντας ψήγματα αυτών που είπε στον Γ. Καρακλά την Τρίτη, στην εκπομπή του Σίγμα, «Χωρίς περιστροφές», ο πανεπιστημιακός και τακτικός αρθρογράφος της «Κ» Χ. Τσούκας: «Στην πολιτική, η πράξη είναι το παν. Η ανάληψη της ηθικής ευθύνης από τον ηγέτη αναποματοδοτεί τα πράγματα. Ο ΠτΔ είχε την ευκαιρία να το κάνει, στη συνέντευξη μαζί σας κ. Καρακλά, όμως δεν το έκανε. Έτσι, όσα νομοσχέδια και να περάσει πλέον (για χρυσά διαβατήρια) θα είναι άχρηστα». Στην ίδια εκπομπή, ο δήμαρχος Πάφου Φ. Φαίδωνος αποκάλυψε ότι βουλευτής βάφτισε Κινέζο για να του αλλάξει το όνομα ένεκα χρυσού διαβατηρίου! Επίσης είπε ότι «ο Χρ. Τζιοβάννης, το 2003, σε κατάθεση του παραδέχθηκε ότι έδωσε 120.000 λίρες μίζα στον γαμπρό του τότε δημάρχου Παραλιμνίου, γεγονός που λόγω ομερτά ουδέποτε αναδείχθηκε δημοσίως». Ο Φαίδωνος μίλησε και για τα δύο μεγάλα σκάνδαλα ξεπλύματος χρήματος που αποκαλύφθηκαν στις ΗΠΑ, αυτό -του φυλακισμένου τώρα, Μάναφορντ- και εκείνο του Χάντερ Μπάντεν, με την ουκρανική BURISMA, στα οποία η Κύπρος «πρωταγωνίστησε». Όμως, αν και εξόφθαλμα εμπλέκονται κυπριακά δικηγορικά γραφεία ουδένα ενημέρωσε τη ΜΟΚΑΣ αλλά ούτε η ΜΟΚΑΣ ζήτησε το λόγο. Η BURISMA κοσμεί φέτος τις φανέλες της ΑΕΛ. Στην εκπομπή αποκαλύφθηκαν κι άλλα συνταρακτικά, ωστόσο, δεν ακούσαμε να έχει κινητοποιηθεί η Νομική Υπηρεσία για τα περαιτέρω. Πολιτική, δικαιοσύνη και δικαστικές αρχές εμφανώς εκτίθενται και διεθνώς, όμως όντας ακινητοποιημένες στο τέλμα της διαφθοράς παρυσιάζονται αθλώς αδιάφορες. Η Νομική Υπηρεσία άργησε 17 μέρες να πείσσει τον κ. Συλλούρη, η υπουργός Δικαιοσύνης παραδέχεται δημοσίως ότι το δικηγορικό της έκανε «χρυσά διαβατήρια» πριν υπογραφούν (29/06/20) και ο πρόεδρος Αναστασιάδης, δήλωσε την Παρασκευή, ότι θα εξαγγείλει μέτρα κατά της διαφθοράς και δεν θα χαριστεί σε κανένα! Ποιον σε έπος φύγεν έρκος οδόντων;

paraschos@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η νέα δοκιμασία του Νικαρου και οι αποκαλύψεις Κοτζιά

- **Νίκο**, μα δεν τους λυπάσαι καθόλου τους Κύπριους;

Ο Νίκaros ετοιμάζεται λέει να εξαγγείλει μέτρα για πάταξη της διαφθοράς στην εβδομάδα που μας έρχεται. Και δεν πρόκειται να χαριστεί σε κανέναν. Αφού όλοι, όπως είπε, και όχι μόνο η κυβέρνηση, εκμεταλλεύτηκαν, με την κακή μάλιστα έννοια του όρου, το Κυπριακό Σχέδιο Επενδύσεων. «Συμμετείχαν όλοι χωρίς κομματικό χρώμα, αλλά και χωρίς να διακρίνουμε επαγγέλματα, είτε λέγονται επιχειρηματίες ανάπτυξης είτε λέγονται δικηγορικά γραφεία είτε λέγονται λογιστικά γραφεία». Εν ολίγοις αυτό ήταν το κατά τον Νίκαραν «μαζί τα φάγαμε».

Και τώρα; Τώρα ήρθε η ώρα μαζί να τα πληρώσουμε. Και όταν λέμε μαζί, δεν εννοούμε βεβαίως αυτούς που τα έφαγαν αλλά όλους εμάς τους υπόλοιπους. Που ασκηθήκαμε και ασκούμαστε σταθερά και με συνέπεια στις πληρωμές.

Ποια μέτρα θα εξαγγείλει άραγε ο Νίκaros κατά της διαφθοράς και εναντίον ποιων θα απευθύνονται; Θα είναι γενικά και αόριστα ή θα είναι συγκεκριμένα και περιοριστικά; Θα είναι εναντίον δικηγορικών, λογιστικών και άλλων γραφείων; Και γιατί τα εξαγγέλλει τώρα που η κυβέρνηση έχει καταργήσει το πρόγραμμα;

Πάντως, δεν θα είναι τα μέτρα κατά της διαφθοράς η μεγαλύτερη πρόκληση που θα έχει να αντιμετωπίσει ο Νίκaros αυτή την εβδομάδα. Θα έχει μια απείρως μεγαλύτερη δοκιμασία να διαχειριστεί: Τη συνάντηση με τον Τατάρ.

Πρόκειται για μια δοκιμασία με αυξημένο βαθμό δυσκολίας. Ιδιαίτερα μετά τις τελευταίες δηλώσεις του Τατάρ ότι θέλει να μεταφέρει στις συνομιλίες το θέμα των δύο κρατών και την επιμονή του να ανοίξει το Βαρώσι για όλο τον κόσμο. Αρχίζοντας από το πικ νικ που θα κάνει σύντομα με τον νεοσουλτάνο.

Ως γνωστόν οι συνομιλίες μέχρι σήμερα γίνονταν για Ομοσπονδία. Ο Τατάρ που έρχεται από άλλο σύμπαν θέλει να συζητήσει επίσημα για δύο κράτη. Δεν ξέρω ποιος θα πάει πρώτος το εγκυφαλικό. Πάντως, ο Γκουτιέρες ετοιμάστηκε να στείλει τη Λουτ για να αρχίσουν οι συνομιλίες στη βάση της συναντήσις που σημειώθηκε μεταξύ Νικαρου και Ακιντζί στο Βερολίνο. Εννοείται στη βάση Ομοσπονδίας. Τώρα η απορία είναι ποιος θα

απαυδίσει πρώτος, η Λουτ, η Σπέχαρ, ο Νίκaros ή ο Γκουτιέρες; Γιατί ο Τατάρ μια αναισθησία διαρκείας φαίνεται να την έχει. Και την πιστοποιεί εκείνο το αμήχανο αλλά γεμάτο έπαρση χαμόγελο του ανίκανου πρωτάρη που διαθέτει όμως προστάτη με γερές πλάτες. Το μεγάλο ερώτημα είναι πόσο θα αντέξει ο Νίκaros το σπάσιμο νεύρων από τον Τατάρ και τον μάστρο του;

Αληθεύει ότι ο Νίκaros της το φυλάει της Σπέχαρ που δεν είπε ούτε μια λέξη μετά το άνοιγμα της περικλειστης πόλης της Αμμoxώστου από τον Τατάρ και τον Ερντογάν; Ενώ αντίθετα, όταν η κυβέρνηση έκλεισε κάποια οδοφράγματα από τον κίνδυνο της πανδημίας έτρεξε αμέσως να τοποθετηθεί και μάλιστα δημόσια;

Σε μελεάδες έχει βάλει κάποιους πολιτικούς εδώ στην Κύπρο ο Νίκος Κοτζιάς. Όπως κατήγγειλε μιλώντας στο ΡΙΚ, δύο πολιτικοί ένας από την Κύπρο και ένας από την Ελλάδα ζήτησαν από τον Ταίπαρ να τον απολύσει από υπουργό Εξωτερικών. Κατήγγειλε μάλιστα τον Κύπριο πολιτικό πως θεωρούσε ότι συγ-

κυβερνούσε στην Ελλάδα. Κατήγγειλε μάλιστα και Κύπριο ευρωβουλευτή, ο οποίος πήγε στο γραφείο του και του ζήτησε να μην θέσει θέμα εγγυήσεων στις συνομιλίες. Τον κάλεσε, μάλιστα, αν έχει εντιμότητα να βγει και να το πει στις 20 μέρες που μεσολαβούν μέχρι να κυκλοφορήσει το βιβλίο του, στο οποίο καταγράφει το όνομα και του ευρωβουλευτή και των άλλων πολιτικών.

Το θέμα, όπως αντιλαμβάνεστε, τώρα αρχίζει. Όπως μου έλεγε άτομο που γνωρίζει με την κυκλοφορία του βιβλίου θα βγουν στην επιφάνεια πολλά. Και άλλα ονόματα και άλλες υποθέσεις. Ενδέχεται μάλιστα να γίνουν γνωστά λίγο πριν από την κυκλοφορία του βιβλίου από άλλα κανάλια και άλλα ΜΜΕ...

ΚΟΝΙΖ: Ποιος πολιτικός αρχηγός έκανε τρεις καλωτούμπες την περασμένη εβδομάδα σε θέματα πρώτης γραμμής που υπό άλλες συνθήκες δεν σήκωνε κουβέντα; Και αυτό προκειμένου να διατηρήσει τις ισορροπίες με άλλο κόμμα με το οποίο επιθυμεί να έχει στενή συνεργασία και να φάνε μαζί... σούπα;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

1.11.1940

ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ: Το Ρώτερ πληροφορείται ότι ήρχισαν ήδη να γίνονται διάφορα κατορθώματα των Ελλήνων πολεμιστών. Ούτω εγγνώσθη ότι μία ολόκληρος μεραρχία Ιταλών αλπινιστών ανεχατίσθη επί πολ- λός ώρας επί των ορέων υπό τριών μόνον ελληνικών λόχων. Εις εν άλλο σημείον του μετώπου ελληνικών απόσπασμα χρησιμοποιούν κα-

ταλλήλως τας ανωμαλίας του εδάφους κατετρόπωνσε δύο ιταλικούς λόχους, οι οποίοι εγκατέλειψαν μέγα μέρος του εφοδιασμού των τραπέντες εις άτακτον φυγήν. Μέχρι τούδε εις τας μάχας έλαβον μέρος μόνον ελληνικά στρατεύματα προκαλύψε- νικ, από τούδε όμως οι Ιταλοί ειδοάχθησαν ότι δεν πρόκειται περί στρατιωτικού περιπάτου ως εμφαντάζοντο. Όταν δε ο κύριος όγκος του ελληνικού στρατού θα αναλάβη δράσιν, θα έχη εξαφανισθή η αριθμητική ανισότης την οποίαν οι Ιταλοί φαντάζονται ότι έχουν υπέρ αυτών. Τα ελληνικά στρατεύματα λαμβάνουν διαρκώς θέσεις και κατά χιλιάδας οι Έλληνες πολεμίσται με το χακί, κατερχόμενοι με ενθουσιασμόν εις τον αγώνα, φαι- νονται τελείως αποφασισμένοι.

«Η ΦΑΝΕΛΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ»: Αι Κυρίαί και αι Δεσποινίδες της χώρας ασ πάρουν την βελόνα της πλεκτικής εις το χέρι. Εντός μηνός από σήμερον πρέπει να έχουν αποσταλή εις το μέτωπον τόσαι φανέλλαι όσαι κυρίαί και δεσποινίδες υπάρχουν. Και όχι μόνον φανέλλαι· χρειάζονται «πουλόδερ», «κασκόλ» και προ πάντων μάλλινες κάλτσες. Γρήγορα, λοιπόν.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ: Ο Ρόμπερτ Μπάιρον, απόγονος του Ποιπτού, ενθυμούμενος παλαιούς δεσμούς, μας στέλλει χαιρετισμούς και ευχάς. Τον ευχαριστούμεν και βεβαιούμεν τον απόγονον ότι οι γόννοι των ανδρών διά την ελευθερίαν των οποίων ο Ποιπτής εθυσίασε την ζωήν του θα αποδείξουν ότι είναι άξιοι της ελευθερίας την οποίαν τους εκληροδότησαν.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στον θεό. Ο σεισμός 7 βαθμών στην καρδιά του Αιγαίου πελάγους ήρθε ως υπενθύμιση και στις δύο πλευρές πως όταν οι άνθρωποι σχεδιάζουν, τσακώνονται και διαμιμράζουν τη γη, ο ύψιστος βλέπει και γελάει. Εσύ Χριστέ, εγώ Αλλάχ, που θα έλεγε και ο Νταλάρας,

2 Στο πικνίκ. Αυτό με τις «μπλόφες» και με τα «επικοινωνιακά τεχνάσματα της Τουρκίας» σε κάποια φάση να τα ξεπεράσουμε στην κυπριακή διπλωματία. Σε λίγο θα μας πάρουν τη Λεμεσό και θα λέμε πως είναι για «εσωτερική κατανάλωση» στην Τουρκία.

3 Στις δύο όψεις. Έχασε το Μουσταφούδιν μας, χάθηκε και η ελπίδα για ΔΔΟ. Βέβαια τώρα δεν θα δυσκολευτεί το Healthy Προεδρικό να καταδείξει την «τουρκική αδιαλλαξία», στα πέρατα της γης. Ελπίζω.

4 Στην εφεδρεία. Πάντως, επειδή τα πράγματα δεν τα βλέπω πολύ καλά στην ελεύθερη Κύπρο, το Μουσταφούδιν μπορεί να θεωρείται και ως μια χρυσή εφεδρεία για τις Προεδρικές της Κυπριακής Δημοκρατίας.

«Υπερβολή είναι μια αλήθεια που έχασε την ψυχραιμία της» Χαλίλ Γκιμπραν.

5 Στην ταχύτητα. Δεκαπέντε μέρες μετά το βίντεο του Al Jazeera και δύο μήνες μετά που έλαβαν εννιμέρωση οι εμπλεκόμενοι για την ύπαρξή του από το ίδιο το δίκτυο, η αστυνομία «μπούκαρε» στα σπίτια και τα γραφεία των εμφανιζόμενων στο βίντεο. Αν ήταν πώμα θα είχε βρωμίσει.

6 Στις εξαγγελίες. Αρχίσαν, λοιπόν, οι «υποσχέσεις» πως θα

υπάρξουν συλλήψεις και διώξεις, κυρίως με βάση το πόρισμα Καλογήρου. Ελπίζουμε να μην είναι τύπου Κωστάκη οι υποσχέσεις, γιατί ζήτω που καίκαμε.

7 Στη χώρα. Αγαπητέ κ. Σαββίδη μου, ίσως να προσλάβετε έναν σύμβουλο επικοινωνίας; Γιατί όπως πάτε με το bad timing στις ανακοινώσεις και δηλώσεις σας θα μας φορτώσετε τον Τζακ Νόρις ως πρό-

εδρο της Δημοκρατίας. Ίσως τον Κωστάκη για σύμβουλο επικοινωνίας; Είναι και άνεργος και expert του είδους. Μας πουλούσε την ατιμωρησία για κρεμάλα.

8 Στον τζόγο. Έριξε την ζαριά ο Πρίγκιπ πως δεν θα ψηφίσει τον προϋπολογισμό. Αν περάσει κατά πλειοψηφία, όμως, αυτός θα φανεί πως έχει χάσει τον περιβάλλοντα «ριθμιστικό» του ρόλο, αν δεν περάσει, καλά ξεμπερδέματα με τους δημοσίουσ υπαλλήλους.

9 Στην αυτογνωσία. Πάντως, βλέποντας ξανά και ξανά το βίντεο των καταριανών, τους πρωταγωνιστές σαν υπερηφιάλοι πωλητές που έπαιζαν μεταξύ μύθου και πραγματικότητας, λιγούρηδες για τα λεφτά των «επενδυτών» και όπληστοι απέναντι στα δώρα της κυβέρνησης και του λαού. Λιγούρηδες όχι διεφθαρμένοι. Το τελευταίο απαιτεί φαιά ουσία.

10 Στην αλήθεια. Δεν υπάρχει ο ιός, όχι στις μάσκες βροντοφώναξαν οι σκεπτόμενοι πολίτες του τόπου, όχι και στο 5G, όχι στη διαφθορά. Πού σου νέφκω, πού πάεις που λέει και ο Λαός.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Αρχισυντάκτης: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιάτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

THE ADDRESS
BY THE SEA • LIMASSOL

Με ιδιαίτερη τιμή και χαρά, εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες στον Όμιλο Δ.Ζαβός, που εμπιστεύτηκε τις εταιρείες μας, την τεχνογνωσία του ανθρώπινου δυναμικού μας, τα προϊόντα και τις επωνυμίες μας για τον σχεδιασμό, την διαμόρφωση και την υλοποίηση του επιβλητικού έργου **THE ADDRESS BY THE SEA**. Το εντυπωσιακό οικοδόμημα ύψους 11 ορόφων και 33 οικιστικών μονάδων υψηλής αισθητικής, αποτελεί ένα κόσμημα στο παραθαλάσσιο μέτωπο της Λεμεσού.

Η συνεργασία με τον Όμιλο Δ.Ζαβός για την ολοκλήρωση του έργου THE ADDRESS BY THE SEA, ήταν μία πρόκληση με άρτιο αποτέλεσμα.

Με γνώμονα την 40ετή πορεία του Ομίλου Δ.Ζαβός, εργαστήκαμε με πάθος και αφοσίωση για να ανταποκριθούμε επάξια στις απαιτήσεις του Ομίλου. Η διοίκηση του Ομίλου Δ.Ζαβός επιβεβαίωσε για άλλη μία φορά τον πρωταγωνιστικό ρόλο του Ομίλου στον τομέα της οικοδομικής βιομηχανίας και ανάπτυξης της γης στην Κύπρο.

Ευχαριστούμε

ARCHITECTS:

CONTRACTORS:

MECHANICAL CONSULTANTS:

QUANTITY SURVEYORS:

ELECTRICAL CONSULTANTS:

MECHANICALS:

ELECTRICALS:

KITCHENS & WARDROBES:

ALUMINIUM:

LIFTS:

Ο Δον Κικώτς επέμνε να στέκει στη βίγλα αγέρωχος, στενίζοντας τη θάλασσα, αγνοούμενος μέχρι πρότινος, αλλά φωτεινός και ακμαίος εις πείσμα όσων τον κρατούν αλυσοδεμένο σχεδόν μισό αιώνα.

Ο Ευάγγελος Λουίζος με τη Μαρώ Σεφέρη στην Αγία Νάπα.

Στα Βαρώσια που γέννησαν τα Ρω του Ερωτα

Η Αμμόχωστος σε δύο διαστάσεις: μας ξεναγεί η Άννα Μαραγκού και η Κλειώ Χατζηκώστα που ξενάγησε Σεφέρη και Ελύτη!

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

«**Το σπίτι** μου ήταν το τελευταίο της περικλειστής πόλης πριν το ξενοδοχείο Golden Coast. Μετά την εισβολή, μια φορά τη βδομάδα πηγαίνα στην Δερύνεια κι από τη βεράντα του Γυμνασίου καθόμουν και το κοίταζα. Στην αρχή ήταν κλειστό. Μετά άνοιξαν πόρτες και παράθυρα κι έβλεπα τις κουρτίνες να «μπαίνοβγαίνουν» με τον αέρα. Ύστερα έκλεισαν όλα ερμητικά. Κι η Αμμόχωστος έμεινε να μας κοιτά, μ' ένα δάκρυ παγωμένο στο μάγουλο», λέει στην «Κ», η Κλειώ Χατζησάββα, η Κυρά της Αμμοχώστου. Ο Σεφέρης τη φώναζε «Κερά Κλειώ», όπως αφηγείται η 95χρονη σήμερα, κομψότατη Βαρωσιώτισσα, καλή φίλη του Νίκου Καββαδία και των νομπελιστών Γιώργου Σεφέρη και Οδυσσέα Ελύτη κι εξαδέλφη του Ευάγγελου Λουίζου. Με την αρκαϊολόγο Άννα Μαραγκού, μας υποδέχθηκε εγκάρδια στο διαμέριμά της στην Έγκωμη της Λευκωσίας αφού προηγουμένως, η κ. Μαραγκού είχε αποδεχθεί πρόσκληση-παράκληση της «Κ», να μας ξεναγήσει στο τμήμα της περικλειστής πόλης που η κατοικήτη Τουρκία άνοιξε εσχάτως με διακηρυγμένη πρόθεση να το εποικίσει.

Η Κερά Κλειώ, όπως ήταν φυσικό ήθελε να μάθει, πως βρήκαμε την αγαπημένη πόλη κι έτσι βγήκαμε ξανά στον πηγαίο για την Αμμόχωστο! Τούτη τη φορά παρέα με τους ποιητές που ερωτεύτηκαν την πόλη και της αφιέρωσαν έργα τους. Ίσως για να πληρωθεί το γραμμένο στον «Μικρό Ναυτίλο» από τον Ελύτη: «Κάποτε νιώθω να 'μαι τόσο πολλοί που χάνομαι. Θέλω να πραγματοποιηθώ έστω και στο μάκρος μιας ηλικίας που να ξεπερνά τη δική μου». Και να, ξεπερνώντας κατά 24 χρόνια την ηλικία του, περπατάμε ξανά στην παραλία που τόσο αγάπησε. Αυτή με το ξενοδοχείο King George, όπου ερωτεύοταν με το

Καθόμουν και το κοίταζα το σπίτι μου από τη βεράντα του Γυμνασίου στη Δερύνεια. Στην αρχή ήταν κλειστό. Μετά άνοιξαν πόρτες και παράθυρα κι έβλεπα τις κουρτίνες να «μπαίνοβγαίνουν» με τον αέρα. Ύστερα έκλεισαν όλα ερμητικά. Κι η Αμμόχωστος έμεινε να μας κοιτά, μ' ένα δάκρυ παγωμένο στο μάγουλο», λέει στην «Κ», η Κλειώ Χατζησάββα, φίλη και ξεναγός των Σεφέρη, Ελύτη και Καββαδία.

φως (Ηλιόδεντρο), έπαιζε με το Ρω των κυμάτων (Τα ρω του έρωτα) και χάραζε την άμμο με το δάκτυλο (Το μονόγραμμα). Κι όπως περπατούσαμε το είδαμε στην άμμο, φρέσκο, ολοζώντανο, λες και το έγραψε εκείνη τη στιγμή ο ακριβός φίλος του Ελύτη, ο Γκάτσος κι ύστερα τον πήρε το κύμα και το έσβησε στους αφρούς... «yarem!»! «Με βασιλικό γιαρέμ και δυόσμο/ στόλις» ο θεός γιαρέμ τον κόσμο!»! Της Βασιλείουσας! Της Κλειούς τα μάτια υγράθηκαν όταν ρώτησε: Τη χάσαμε την πόλη μας, Οδυσσέα; Εκείνος έστρεψε το κεφάλι του προς τη Γλώσσα και σιγοψιθύρισε: Μια φορά στα χίλια χρόνια κελαηδούν αλλιώς σ' απδόνια/Δε γελάνε μήτε κλαίνε μόνο λένε μόνο λένε/Μια φορά στα χίλια χρόνια γίνεται η αγάπη αιώνια/Να 'χεις τύχη να 'χεις τύχη κι η χρονιά να σου πετύχει.

Του Λουίζου φίλοι

Πριν φτάσουμε στο King George κοντοσταθήκαμε και ονειρευτήκαμε ξανά την Παράγκα (εξοχικό) του Ευάγγελου Λουίζου, ευπατρίδη, κοσμοπολίτη και μαικίνα (1913-1993), ο οποίος (κατά τον Γιάγκο Κλεόπα) ήταν γνωστός στο νησί για την εκκεντρικότητα, τις ιδιορρυθμίες, την αριστοκρατική του ιδιοσυγκρασία, αλλά και για την αξιόλογη προσφορά του στον πολιτισμό και την ανάπτυξη της Αμμοχώστου.

Ο Λουίζος φιλοξένησε αρκετές φορές στο αρχοντικό του στην οδό Ηρακλέους 14 και στην Παράγκα, τους Σεφέρη και Ελύτη. Τώρα κατέβηκε να υποδεχθεί τους φίλους του και φώναξε τον ζωγράφο Πολ Γεωργίου από το διπλανό εξοχικό, το Blue Bungalow. Το ένα παραθύρι έκασκε –σαράβαλο του καιρού, στο άλλο όμως ο Δον Κικώτς επέμνε

Προφητικά όνειρα Ελύτη-Καζαντζάκη για την Κύπρο

«**Το βιβλίο** «Ανοικτά Χαρτιά» μου το χάρισε ο Ελύτης αλλά, με την τουρκική εισβολή έμεινε στο σπίτι μου στην Αμμόχωστο. Ούτε σε ένα ταξίδι μου στην Αθήνα, ο Ελύτης μου χάρισε ένα δεύτερο», λέει η κυρία Κλειώ. Εκεί λοιπόν θυμάται που ο ποιητής έγραφε για τα όνειρά του. Κι εγώ θυμήθηκα που στα «Εκ του πλησίον», ο Ελύτης λέει: «Στη Βρύση του ύπνου κάνει ουρά με τον τενεκέ του στο χέρι το τελευταίο μου όνειρο». Στα «Ανοικτά Χαρτιά» λοιπόν ο ποιητής περιγράφει ένα προφητικό, για την Κύπρο όνειρο του: «Βρίσκομαι στο παλιό τουρκικό σπίτι του φίλου μου του Ε.Λ. –«ένα σπίτι που πάει να γίνει φυτό», όπως έλεγε κάποτε ο Σεφέρης, στην Αμμόχωστο, μέσα στο ίδιο δωμάτιο που έμενα άλλοτε. Κάθομαι πάνω στο κρεβάτι ντυμένος, γύρω μου βαλίσες και τσάντες συσκευασμένες, βιβλία πακεταρισμένα, έτοιμα, δε μου μένει παρά να ξεκινήσω. Αδηνού. Στο βάθος από την ανοικτή πόρτα, βλέπω να μπαίνουν εργάτες. Κουβαλάνε ζεμίλια με χώματα, είναι βουτηγμένοι με τους ασβέστες, και από όλο το σούρτα-φέρτα σχηματίζω την εντύπωση ότι το σπίτι κάτι έχει πάθει, ότι μπορεί και να κατεδαφίζεται. Παρατηρώ τους τοίχους αντίκρι μου: μεγάλες ρωγμές πεσμένοι σοβάδες, σα να 'γινε πριν από λίγο σεισμός... Ο Νίκος Καζαντζάκης, που ήρθε στην Κύπρο το 1926, μιλώντας το 1954 για τα ταξίδια του σε συνέντευξη στην εφημερίδα «Τα Νέα», λέει: «Και για την Κύπρο. Η Αμμόχωστος. Πόσο την πεθύμισα. Τιποτα δεν υπάρχει στον κόσμο που να μου δίδει την αίσθηση της Γυναίκας όσο η Αμμόχωστος. Είναι απ' τη ωραιότερα μέρη της γης. Δε θα 'θελα να πεθάνω πριν ξαναπάω στην Αμμόχωστο». Πέθανε τρία χρόνια μετά χωρίς να έχει έρθει ξανά. Ο Καζαντζάκης στο έργο του «Τα δευόοντα» περιγράφει κι ένα όνειρο του στην Κύπρο: «Τη νύχτα κοιμήθηκα, σ' ένα μικρό ξενοδοχείο. Τα ξημερώματα είδα όνειρο. Κρατούσα στην απαλάμη μου ένα μαύρο, κατάμαυρο ρόδο. Κι ως το κρατούσα, ένιωθα σιγά, λιμασμένα, αθόρυβα να μου τρώει το χέρι».

Ξεθαρήψαμε κι εμείς. Πλησιάσαμε στο μπαρ του King George με τα ασπρόγάλαζα πλακάκια (ερείπιο σήμερα), όπου η παρέα των Σεφέρη, Ελύτη, Πολ Γεωργίου, του Λουίζου και της Κλειούς, έπινε το παγωμένο μπράντι σάουαρ και κρυφακούσαμε τον Σεφέρη να απαντά, αν είν' αλήθεια πως «οι άνθρωποι δε θα ξαναπαίσουν τον παλιό δόλο των θεών»;

να στέκει στη βίγλα αγέρωχος ατενίζοντας τη θάλασσα, αγνοούμενος μέχρι πρότινος, αλλά φωτεινός και ακμαίος εις πείσμα όσων τον κρατούν αλυσοδεμένο σχεδόν μισό αιώνα. Ο Γεώργιος Πολ Γεωργίου κατέβηκε κάτω συνοφρυωμένος, που δεν έφτασε που η προδοσία κρατούσε την πόλη αιχμάλωτη 46 χρόνια, τώρα τη μαγάριζαν εποικίζοντας την. Ευτυχώς, πολλά έργα του είναι πια ελεύθερα στη Λευκωσία: «Πηγαίνετε, δείτε τα στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης – απέναντι από την Πύλη Αμμοχώστου», ακούγεται σαν προσαγή η φωνή του καλλιτέχνη. «Ήταν άνθρωπος απόμακρος ο Πολ Γεωργίου», λέει ο Κερά Κλειώ. «Λίγοι ήταν οι άνθρωποι τους οποίους συναναστρεφόταν. Αντίθετα ο Σεφέρης ήταν ευπροσέγγιστος, ανοιχτόκαρδος. Ο ποιητής αγαπούσε την Κύπρο πολύ και το έδειχνε. Να φανταστείτε ότι όταν πέθανε (20 Σεπτεμβρίου 1971) βρήκε στην τσέπη του εισιτήριο για την Κύπρο. Νομίζω ήταν με το «Απολλώνια», το πλοίο στο οποίο εργαζόταν ο φίλος μας ο Νίκος (Καββαδίας). Όσο η «πτήση» συνεχιζόταν ξεθαρήψαμε κι εμείς και πλησιάσαμε στο μπαρ του King George με τα ασπρό-

γάλαζα πλακάκια (ερείπιο σήμερα), που η παρέα των ποιητών, του Πολ Γεωργίου του Λουίζου και της Κλειούς, έπινε το κοκτέιλ της εποχής, το παγωμένο μπράντι σάουαρ και μετάξυ αυτού και άπαστου ακούσαμε τον Σεφέρη να απαντά στο ερώτημα, αν είναι αλήθεια πως «οι άνθρωποι δε θα ξαναπαίσουν τον παλιό δόλο των θεών»; Σήκωσε το φρύδι κοιτάξε προς τον ορίζοντα και είπε: «Δεν είναι αγέρας τούτος του Βαγίου/δεν είναι της Ανάστασης/μα είν' της φωτιάς και του καπνού /της ζωής της άχαρης». Αυτά ακούσαμε να λέει κι ύστερα, χαϊρέτισε, έκαμε μεταβολή και τράβηξε κατά το περιγιάλι το κρυφό κι άσπρο σαν περιστέρι...

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ εν πρώτοις την κ. Άννα Μαραγκού για την πολύτιμη συμβολή της σε αυτό το οδοιπορικό και τον κ. Γιάννη Τουμαζή για τη συνδρομή του. Ευγνωμοσύνη στην κ. Κλειώ Χατζηκώστα για τις μνήμες που ανακάλεσε και την ευγενική της φιλοξενία. Τέλος ευχαριστώ από καρδιάς τους ακαδημαϊκούς Μιχάλη Πιερή και Γιάννη Η. Ιωάννου.

Α. Παράσχου

Ο ποιητής, χαϊρέτισε, έκαμε μεταβολή κι από τη Σαλαμίνα, τράβηξε κατά το περιγιάλι το κρυφό κι άσπρο σαν περιστέρι... κι ύστερα στη Λεμεσό. Σημειώνει στις Μέρες: «Κυριακή 17 Οκτώβρη 1954. Μπαρκάραμε καθώς έπαιρνε να νυχτώσει στο «Κορινθία» (από τη Λεμεσό) για Μπεϊρούτι. Ο Μαραμπού (Νίκος Καββαδίας) δεν ήταν πια εκεί, καθώς έλειπα. Βαρέθηκε τα επιβατικά, έπιασε δουλειά σ' ένα φορτηγό...

Στο προφητικό όνειρό του, ο Ελύτης περιγράφει: «Βρίσκομαι στο παλιό τουρκικό σπίτι του φίλου μου του Ε.Λ. – «ένα σπίτι που πάει να γίνει φυτό», όπως έλεγε κάποτε ο Σεφέρης, στην Αμμόχωστο, μέσα στο ίδιο δωμάτιο που έμενα άλλοτε. Σχηματίζω την εντύπωση ότι το σπίτι κάτι έχει πάθει, ότι μπορεί και να κατεδαφίζεται. Παρατηρώ τους τοίχους αντίκρι μου: μεγάλες ρωγμές πεσμένοι σοβάδες, σα να 'γινε πριν από λίγο σεισμός»...

Όπως περπατούσαμε το είδαμε στην άμμο, φρέσκο, ολοζώντανο, λες και το 'γραψε εκείνη τη στιγμή ο ακριβός φίλος του Ελύτη, ο Γκάτσος κι ύστερα το πήρε το κύμα και το έσβησε στους αφρούς... «yarem!»! «Με βασιλικό γιαρέμ και δυόσμο/ στόλις» ο θεός γιαρέμ τον κόσμο!»! Της Βασιλείουσας!

12 Βαρωσιώτες ενώπιον των σπιτιών τους

Για πρώτη φορά μετά από 46 χρόνια βρέθηκαν έξω από τις περιουσίες τους από τις οποίες τους εκδίωξε ο κατοχικός στρατός

Όταν η παρέα με τα μεγάλα ονόματα χάθηκε στην ακλή της αυγής, ενός περασμένου αιώνα, άφησα την Άννα Μαραγκού να με ξεναγήσει στα χρόνια της νιότης της στο Βαρώσι της ακμής. Στην πόλη που γεννούσε διαρκώς: Έρωτες, Ιδέες, Τέχνη, Επιχειρήσεις και Ιστορίες. Πολλές Ιστορίες. Σήμερα που τα κτίρια στέκονται άδεια, λεπλατημένα και βουβά, η περικλειστη μοιάζει ένας σουρεάλ έως και οχιζοφρενικός πίνακας, που η άσφαλτος στους δρόμους στρώθηκε κυριολεκτικά πριν μερικές μέρες ενώ τα κτίρια σκεπασμένα με αγάπη από τα φυτά τους, ειδικά της βουκεμβίλης, μετρούν πολίτες ανθρώπων, αποκλεισμένα πίσω από απαγορευτικές κορδέλες και αστυνομούνται από νεαρούς «αστυνομικούς» που κυκλοφορούν με πατίνια... Εκεί συναντήσαμε δώδεκα ανθρώπους της πόλης που την έζησαν πριν πέντε δεκαετίες και την «ξανασυναντούν» σήμερα.

Βένος Τουμαζής

Οδός Αποστόλου Ανδρέα 7

Το σπίτι αυτό χτίστηκε από τον Γιάννη και Ευαγγελία Τουμαζή και μετακόμισαν με τα πέντε παιδιά τους εκεί το 1963. Εκεί έζησε την παιδική του ηλικία μέχρι τα έντεκά του χρόνια. Οι αναμνήσεις άπειρες. Εκεί έκανα τα πρώτα μου βήματα, πήγα σχολείο, έμαθα ποδόσφαιρο, παιχνίδια με τους γείτονες. Δυστυχώς, το 1974 μας στέρψε τα καλύτερά μας χρόνια στην πόλη μας. Τώρα μετά από 46 χρόνια είναι οδυνηρό να βλέπεις το σπίτι σου σε αυτή την κατάσταση και πνιγμένο στη φύση. Τα συναισθήματα δυστυχώς έντονα και ευχαριστώ τον Θεό που πήρε κοντά του τους γονείς μου που έφυγαν με την προσδοκία να επιστρέψουν στο σπίτι τους, γιατί πιστεύω πως αν έβλεπαν αυτή την κατάσταση δεν θα το άντεχαν έτσι και αλλιώς. **ΦΩΤΟ: ΓΙΑΝΝΗ ΤΟΥΜΑΖΗ**

Λεωνή Οικονομίδου

Οικία και Ιατρείο Βάσου Οικονομίδου, Λεωφόρος Δημοκρατίας 25

Σ' αυτό το επιβλητικό κτίριο έζησε η οικογένειά μου από το 1965 μέχρι την εκρίζωση των νόμιμων κατοίκων της πόλης τον Αύγουστο του 1974. Προτού το αγοράσει ο πατέρας μας, γνωστός και αγαπητός ιατρός Βάσος Οικονομίδης από το Λευκονοίκο, το κτίριο στέγαζε τη λέσχη της Ανόρθωσης. Εκεί, με τα αδέρφια μου, Χελήν, Δημήτρη και Ανδρούλλα, ζήσαμε τα παιδικά μας χρόνια, τα γεμάτα υπέροχες αναμνήσεις. Σταθμός διερχομένων γνωστών, φίλων αλλά και ασθενών το σπίτι μας μοίραζε τη φιλοξενία της αγαπημένης μας μητέρας Μαργαρίτας. Θυμάμαι συγγενείς και φίλους να παρακολουθούν από τα μπαλκόνια μας τις εθνικές παρελάσεις και τις παραδοσιακές γιορτές του πορτοκαλιού. Στιγμές αξεχαστες και γεμάτες χαρά. **ΦΩΤΟ: ΓΙΑΝΝΗ ΤΟΥΜΑΖΗ**

Πόλυ Γεωργίου Τακούση

The Curiosity Shop, Λεωφόρος Δημοκρατίας 65

Κατάστημα με χαρακτήρα και απόλυτη ταύτιση με το όνομά του. Όμορφα, γουστοζικά δώρα, εισαγωγές από 177 εργοστάσια Ευρώπης και Ασίας. Οι ιδιοκτήτες Τάκης και Αυγή Γεωργίου, κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα ευρωπαϊκό «gift shop» για κάθε γούστο, ηλικία και βάλαντιο. Οι τεράστιες εξωτερικές βιτρίνες αποτελούσαν υπέροχο θέαμα και δελάζαν τους πε-

ραστικούς! Αντιπρόσωποι των «Hallmark» με χιλιάδες ευχετήριες κάρτες, «εισάγουν» το Valentine's Day, το Mother's Day κ.α. Το 1974 σβήνει η κόκκινη φωτεινή επιγραφή που για 24 χρόνια έδινε λάμψη στο Curiosity Shop Αμμοχώστου. Οι βιτρίνες πλέον άδειες δεν ελκύουν περαστικούς... συντηρούν μόνο τη μνήμη μας! **ΦΩΤΟ: ΓΙΑΝΝΗ ΤΟΥΜΑΖΗ**

Ελέγκω Μαντζούρα

Φαρμακείο-Μυροπωλείο Τάκη Γ. Μαντζούρα, Λεωφόρος Δημοκρατίας 42 και Παρθενώνος

Οι περιεργοί διαβάτες του πάλαι ποτέ εμπορικότερου δρόμου της Αμμοχώστου βλέπουν σήμερα ένα ερειπωμένο και λεπλατημένο από τον κατακτητή κατάστημα. Με τα μάτια όμως της δικής μου ψυχής είναι ζωντανή ακόμα η εικόνα του φαρμακείου-μυροπωλείου του πατέρα μου. Από το 1951 μέχρι τον Αύγουστο του 1974 έσφυζε από πελάτες που έβρισκαν εκεί όλες τις επώνυμες μάρκες αρωμάτων και καλλυντικών. Στις έντονες παιδικές μου μνήμες έρχεται ακόμα η εικόνα της στολισμένης χριστουγεννιάτικης βιτρίνας του φαρμακείου και της Φιλαρμονικής του Δήμου Αμμοχώστου να παίζουνει απ' έξω τα κάλαντα και πλήθους Βαρωσιωτών να σεργιανίζουν στη θαλπωρή της λεωφόρου Δημοκρατίας, για τα γιορτινά τους ψώνια. **ΦΩΤΟ: ΓΙΑΝΝΗ ΤΟΥΜΑΖΗ**

Ευτυχία Χατζηκακού

Κλινική Χατζηκακού, οδός Ιπποκράτους 17 Αμμόχωστος

Ο Κώστας Χατζηκακού (1924 - 1982), ο ειδικός ορθοπαιδικός γιατρός της πόλης, κέρδισε τη φήμη του «Ανάργυρου Ιατρού» αφού δεν έπαιρνε αμοιβή από φτωχούς. Εξέταζε καθημερινά εκατοντάδες ασθενείς από όλο το νησί ανεξαρτήτως θρησκείας, φυλής ή ιδεολογίας κερδίζοντας και την εμπιστοσύνη των Τουρκοκυπρίων. Ως αυθεντικός πατριώτης πίστευε στη συνύπαρξη ελληνοφώνων και τουρκόφωνων Κυπρίων. Κατά τα γεγονότα 1964-1967 υπηρέτησε ως στρατιωτικός ιατρός. Αρκετές ήταν οι περιπτώσεις που Τουρκοκύπριοι του ζήτησαν να εμποδίσει σφαγή αμάχων από φανατικούς Ελληνοκυπρίους, πράγμα που πέτυχε. Και κατά την εισβολή όμως περιέθαλπε Τουρκοκύπριους που για την ασφάλειά τους είχαν μεταφερθεί στην οικία του γιατρού, πάνω από την κλινική. Με την κατάληψη της Αμμοχώστου, το 1974, ο γιατρός εξετάζε σε αντισκηνό στην Ορμήδεια και μετά εγκαταστάθηκε στη Λάρνακα. **ΦΩΤΟ: ΚΑΤΙΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΥΠΕ**

Νίκος Κάρουλας

Οδός Αισχύλου 46 γωνία με Λεωφόρο Ευαγόρου

Μια λαχτάρα 46 χρόνων ή καλύτερα 16.820 ημερών. Να περπατήσουμε ξανά στην ομορφότερη πόλη του κόσμου. Αυτό είναι το φαρμακείο του πατέρα μου... να μας θυμίζει πόσο καταστροφικός και πόσο τυφλός είναι ο φανατικός εθνικισμός. Να μας θυμίζει ότι ΜΑΖΙ είμεν οι Αμμοχωστιανοί μπορούμε να ξαναφτιάσουμε την πόλη μας, ΜΑΖΙ μπορούμε να ονειρευτούμε ξανά μια κοινή ενωμένη πατρίδα. Θέλουμε να αγγίξουμε κάθε σπίτι, να αγκαλιάσουμε την πόλη και τη θάλασσα, να αφήσουμε τη χρυσή αμμουδιά να ξεγλιστρήσει πάλι από τη χούφτα μας. Είμαστε εδώ, γιατί δεν δεχόμαστε υποκατάστατα των σπιτιών μας, της γειτονιάς μας, της πατρίδας μας. **ΦΩΤΟ: ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΟΥΛΑΣ**

Πανίκος Γαβριλίδης

οδός Σωκράτους 4 Αμμόχωστος

Οι μνήμες ξανάρχονται. Όσα χρόνια κι αν περάσουν αυτό είναι πάντα το σπίτι μου. Θυμάμαι χαρούμενες γιορτές με συγγενείς και φίλους στο σαλόνι και στη βεράντα κάτω από την κληματαριά. Κανείς δεν μπορεί να κλέψει τις μνήμες. Μας έκλεψαν όμως το μέλλον που θα μπορούσαμε να έχουμε και που είχαμε δικαίωμα να ζήσουμε εκεί. Και δεν αναφέρομαι μόνο στην τουρκική πλευρά... **ΦΩΤΟ Τ/Κ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥ**

Αλέξης Χατζησωτηρίου

Λεωφόρος Δημοκρατίας 45

Στάθηκε μπροστά στο γυμνωμένο σπίτι που γεννήθηκα, ακίνητος και αδύναμος. Πόσο μακρινή η πραγματικότητα από το όνειρο. Αξιοθέατο, η λυπηρή αποτύπωση της ιστορίας που έπαιξε τα δικά της παιχνίδια; Θα μας απαντήσει κάποιος ή θα μείνουμε έτσι με την απορία, τον θυμό και τον πόνο να κοιτάζουμε όλους αυτούς που βγάζουν «selfie» με φόντο τις δικές μας αναμνήσεις, τον δικό μας χαμένο παράδεισο... την πόλη μας. «Το σπίτι που γεννήθηκα κι ως το πατούν οι ξένοι στοιχειό είναι και με προσκαλεί, ψυχική και με προσμένει...» (Κωστής Παλαμάς). **ΦΩΤΟ: ΑΛΕΞΗΣ ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ**

Πάυλος Ιακώβου

Ξενοδοχείο Florida

Τίποτα και κανείς δεν θα μπορούσε να με σταματήσει. Ξαν αγρίμι παραβίασα το απαγορευτικό, και όρμησα στο σπίτι μου αφηφώντας τον κίνδυνο. Βουβό το κλάμα. Ωστόσο, κάποια αναφιλητά ξεφύγαν, και άκουγα τον αντίλαλο μέσα στα χαλάσματα. Περπατούσα και βιντεογραφούσα με μανία να προλάβω, κάθε γωνιά και ταβάνι. Άγγιζα τους τοίχους. Σκαλίζα με τα χέρια το στρώμα της βρωμιάς στο πάτωμα με την ελπίδα ότι θα έβρισκα κάτι δικό μου. Μία φωτογραφία, η μια σελίδα σκισμένου βιβλίου που να μαρτυρά έμένα. Ξαν κινηματογραφική ταινία πέρασε από μπροστά η ζωή που έζησα, και τα χαμένα χρόνια που ήρθαν. Αναμνήσεις του παράδεισου που ζήσαμε. Σκεφτόμουν φωναχτά... Πού πήγαν όλοι... **ΦΩΤΟ: ΠΑΥΛΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ**

Κατερίνα Κοντού Βήχα

Οδός Ανεξαρτησίας 17

46 χρόνια παραθύρια ανοικτά, γκρεμισμένες αυλόπορτες. Εδώ ζήσαμε αμέριμνοι την ευτυχία σε στιγμές, σε χαμόγελα, σε πρώτα βήματα, στις μυροδιές των γαστριών, στις γλάστρες της γιγαίας, στους χτύπους απ' τις χάντρες στο κομπολόι του παππού, σε τόσα κι άλλα τόσα... Όλα όσα αγαπήσαμε, όσα είπαμε,

όσα τραγουδήσαμε, όσα νιώσαμε πώς διαγράφονται τόσο εύκολα, πώς ξεριζώνονται τόσο απλά. Το πατρικό σπίτι, παραδίπλα της γιγαίας το σπίτι, στον παρακάτω δρόμο τα σπίτια των φίλων (καθημερινές διαδρομές), η εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Απέναντι το σχολείο, τα μαθήματα πάνου στο Λύκειο Ελληνίδων, η θάλασσα η αγαπημένη, οι βόλτες στην αμμουδιά. Ο παππούς έφυγε πρώτος, ύστερα η γιγαία, ο πατέρας... 46 χρόνια τα ανοικτά παραθύρια, ανοικτές πληγές στην ψυχή μας... **ΦΩΤΟ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Δημήτριος Χατζηχαμπής

Κινηματοθέατρο

Ζώντας το παρελθόν βιωματικά ως παρόν και έτσι και το παρόν ως μέρος του παρελθόντος, δεν πιστεύω πως ότι γίνεται χάνεται αφού καταγράφεται ανεξίτηλα στη μνήμη ως του υπόβαθρου της αλήθειας – εξ ου και η αλήθεια ετυμολογείται ως α-λήθη, δηλαδή αυτό που δεν ξεχάστηκε. Έτσι, οι φωτογραφίες του κινηματοθέατρου που έκτισε ο παππούς Δημήτρης Χατζηχαμπής στα τέλη της δεκαετίας του 1920 και που για πάνω από μισό αιώνα ταυτίστηκαν με κάθε άποψη της ζωής της Αμμοχώστου, κάθε άλλο παρά οίκτο μου προκάλεσαν. Η αξιοπρέπεια των ανθρώπων και των έργων τους εξαρτάται μόνο από τους ίδιους. Το κινηματοθέατρο Χατζηχαμπή, όπως και οι άνθρωποι του, παραμένει αξιοπρεπές και ζωντανό ό,τι και να του έχει κάνει ο χρόνος και η πολιτική. **ΦΩΤΟ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Το σπίτι του Γιάννη και Νίνας Χριστοφίδης

Λεωφόρος Δημοκρατίας

Ήταν δώρο του πατέρα της Νίνας, Λουκά Γεωργίου, ο οποίος διέτελεσε δήμαρχος Αμμοχώστου επί Αγγλοκρατίας. Εκεί ζούσε με το σύζυγό της Γιάννη Χριστοφίδη (του Χέι) και τις κόρες τους Μόνικα και Άλεξ. Από το γραφείο του στο ημιυπόγειο, ο Γιάννης πρωτοπορούσε για την εποχή του. Γεννημένος επιχειρηματίας, δημιούργησε το Pine Wood Valley και το πρώτο theme park με bungalows το 1952-53 για τα Σαββατοκύριακα των Λευκωσιτών στην Αμμόχωστο! Στο σπίτι, η Νίνα έφτιαχνε υπέροχα φαγητά και κέικ με τις σμυρναϊκές συνταγές της μάνας της ενώ η Μόνικα και η Άλεξ, σπουδασμένες στην Ελβετία, καλοντυμένες και όμορφες ήταν από τα πιο περιζήτητα κορίτσια της Αμμοχώστου! **ΦΩΤΟ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Τα τουρκικά σχέδια για εποίκισμο

Στις 27 Αυγούστου 2019, ο τότε «αντιπρόεδρος» των Κατεχομένων Κουντρέτ Όζερσαϊ, «ξενάγησε» στην περικλειστη πόλη των Βαρωσίων Τουρκοκύπριους και Τούρκους δημοσιογράφους και εξήγησε τα τουρκικά σχέδια για εποίκισμο, του επί 46 χρόνια κλειστού τμήματος της Αμμοχώστου. Πίσω από τον Κ. Οζερσαϊ διακρίνεται αξιωματικός του κατοχικού στρατού. Οι αξιωματικοί του τουρκικού στρατού συντηρούν ζωντανή μέσα στην περικλειστη πόλη μια περιοχή με ξενοδοχεία πάνω στην παραλία, η οποία αποτελεί το κέντρο αναψυχής και μόνιμων διακοπών των ιδίων και των οικογενειών τους.

Βαριά σκιά έριξε ο Τζιοβάνη στο ΑΚΕΛ

Θύμψεις της Δρομολαξιάς, της Focus και η αντιπαράθεση για το ηθικό πλεονέκτημα

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν σείονται οι τεκτονικές πλάκες της άρχουσας τάξης με το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων, το χειρότερο που θα μπορούσε να συμβεί στο ΑΚΕΛ λίγο πριν από την έναρξη του προεκλογικού, θα ήταν, αντί να επωφελείται πολιτικά και να κεφαλαιοποιεί, να βρεθεί στην υπόθεση των πολιτογραφήσεων, μπλεγμένος βουλευτής του κόμματος, αλλά και μέλος των ανώτατων συλλογικών κομμάτων. Η περίπτωση Τζιοβάνη έφερε σε κάποιους θύμψεις της Δρομολαξιάς σε άλλους όμως θύμπος της Focus που ακολούθησε. Υποθέσεις που δεν αμφισβήτησαν μόνο το ηθικό έρεισμα που πρότασσε για δεκαετίες το κόμμα, αλλά και που οδήγησαν τα ποσοστά του κόμματος σε ελεύθερη πτώση το 2016. Στην Εζεκία Παπαϊωάννου δεν θέλουν με τίποτα μία αναβίωση της περασμένης πενταετίας και δηλώνουν έτοιμοι να φτάσουν μέχρι τέλους την έρευνα των πολιτογραφήσεων, έστω και αν αυτό βγάζει σκελετούς και από το δικό τους ντουλάπι. Μέχρι τότε όμως θα πρέπει να διαχειριστούν την έντονη δυσφορία στελεχών και του ΑΚΕΛικού ακροατηρίου για την εμπλοκή του στελέχους τους, αλλά και τη γενικότερη δυσπιστία και τις αιχμές της αντιπολίτευσης που θέλει το κόμμα και να γνωρίζει τις δουλειές Τζιοβάνη ακόμα και να επωφεληθεί από αυτές τις επαγγελματικές δραστηριότητες.

Το δεκαήμερο Τζιοβάνη

Η αλήθεια είναι πως δέκα μέρες πριν από τη δημοσιοποίηση του περιβόητου βίντεο και όχι την παραμονή των αποκαλύψεων, ο βουλευτής του ΑΚΕΛ Χριστάκης Τζιοβάνη επικοινωνήσει με την ηγεσία του ΑΚΕΛ και ισχυρίστηκε στοχοποίησή του για πολιτικούς λόγους, «τι στιγμή που άλλοι ήταν τα μεγάλα ψάρια». Υποστήριξε πως κάποιοι

Αντιδράσεις για το τι ήξερε η ηγεσία, τι κάνει τελικά η περιβόητη Επαγρύπνηση και τι προτίθεται να κάνει η Εζεκία Παπαϊωάννου για να βγει από την αμνηχανία

προσπαθούσαν να τον εμπλέξουν στο μεγάλο σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων, παρά το ότι εκείνος λειτούργησε «καθόλα νόμιμα», όταν η Giovanni Group προχώρησε «μόνο σε 6-7 πολιτογραφήσεις». Η χρονική συγκυρία του τηλεφωνήματος στην ηγεσία του ΑΚΕΛ δεν ήταν βεβαίως τυχαία, γιατί εκείνη ακριβώς τη στιγμή είχε επικοινωνήσει μαζί με τον βουλευτή και τους υπόλοιπους βεβαίως πρωταγωνιστές του βίντεο το διεθνές ειδησεογραφικό πρακτορείο Al Jazeera. Τους ενημέρωνε βασικά πως είχε περιέλθει στην αντιλήψη του ένα θέμα που τους αφορούσε και που τους ενέπλεκε με το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα. Τους ζητούσαν, μάλιστα, σχόλιο ή τη δική τους εκδοχή για την υπόθεση του περιβόητου επενδυτή, το οποίο θα περιλαμβανόταν στο σχετικό θέμα. Οι κ.κ. Συλλούρη και Τζιοβάνη ετοίμασαν τη γραμμή υπεράσισής τους αλλά σίγουρα δεν ανέμεναν πως όλη εκείνη η ιστορία είχε οπτικοποιηθεί και θα δημοσιευόταν έναν χρόνο αργότερα, αναγκάζοντάς τους σε παραιτίση. «Ουδέν μεμπτό» ήταν το σχόλιο που επανέλαβε και υπογράμμισε ο Τζιοβάνη προς τον Άντρο Κυπριανού και άλλα στελέχη την παραμονή των μεγάλων αποκαλύψεων, όταν βγήκε το ολιγόλεπτο βίντεο και αυτό φέρεται αρχικά να έπαισε την ηγεσία και τον ευρύτερο κύκλο στελεχών. Καθόλου τυχαία η αρχική ανακοίνωση του ΑΚΕΛ λίγο πριν από τη δημοσιοποίηση που παρέπεμπε

Το διαφορετικό αφήγημα Τζιοβάνη δέκα μέρες πριν από την δημοσιοποίηση, η ομοφωνία στο πολιτικό γραφείο και οι αντιδράσεις της βάσης.

στην ανακοίνωση Τζιοβάνη και που εν πολλοίς την υιοθετούσε, αν και υπογράμμιζε ότι θα επιμείνει μέχρι τέλους στην αποκάλυψη των σκανδάλων. Χρειάστηκε να δουν ολόκληρο το βίντεο για να αντιληφθούν αφενός το μέγεθος της ζημιάς και αφετέρου πως η παραιτίση Τζιοβάνη ήταν μονόδρομος, δεδομένου ότι τα πράγματα δεν ήταν ακριβώς όπως τα περιέγραψε. Σε αυτό το πλαίσιο είχε συγκληθεί η Γενική Γραμματεία το πρωί της Τρίτης και το πολιτικό γραφείο το απόγευμα με στελέχη να ζητούν διαγραφή του, εάν ο ίδιος δεν συναινέσει στο να παραιτηθεί. Και λέμε να μη συναινέσει, καθώς σύμφωνα με έγκυρες πηγές, αρνήθηκε αρχικά να παραιτηθεί, ενώ στη συνέχεια με την επιμονή της ηγεσίας, ζήτησε λίγες μέρες να το σκεφτεί. Τότε στελέχη επέμεναν πως μόνος δρόμος ήταν η παραιτίση του την ίδια μέρα, καθώς σε τέτοιες κρίσεις ρόλο παίζει και η χρονική συγκυρία. Για να πειστεί, καίριο ρόλο, εκτός από τον Άντρο Κυπριανού φέρεται να έπαιξε και ο Γιώργος Λουκαΐδης.

Διαγραφή μέχρι νεωτέρας

Μπορεί όμως ο Χριστάκης Τζιοβάνη να παραιτήθηκε τελικώς, ωστό-

Η Κεντρική Επιτροπή του ΑΚΕΛ αποφάσισε διαγραφή Τζιοβάνη από μέλος του κόμματος μέχρι να διερευνηθεί η υπόθεση που τον εμπλέκει.

σο ο λεκές στο κόμμα έμεινε, γιατί εκτός των στελεχών που είχαν εκφράσει από νωρίς δυσφορία και ζητούσαν λήψη μέτρων η ηγεσία έχει να αντιμετωπίσει τον θυμό της βάσης. Στο Πολιτικό Γραφείο αποφασίστηκε ομόφωνα ότι η μόνη επιλογή ήταν η παραιτίση Τζιοβάνη και στην Κεντρική Επιτροπή που ακολούθησε αποφασίστηκε η διαγραφή Τζιοβάνη ως μέλους του ΑΚΕΛ μέχρι να ξεκαθαρίσει η υπόθεση. Ήδη στις κομματικές ομάδες βάσης που συζητείται το θέμα στο πλαίσιο οργάνωσης του εκλογικού συνεδρίου, πολλοί είναι εκείνοι που διερωτώνται, πώς είναι δυνατόν να μη γνωρίζει ο κομματικός μηχανισμός και δη η περιβόητη Επαγρύπνηση τις επαγγελματικές δραστηριότητες του Χριστάκη Τζιοβάνη, αλλά και τις δοσοληψίες του με τον

εκ διαμέτρου αντίθετης ιδεολογίας Δημήτρη Συλλούρη. Στο κόμμα, πάντως, ξεκαθαρίζουν πως υποψιάζονταν ότι όλα δεν γίνονταν εν λευκώ, αλλά το κόμμα δεν είναι ο «Μεγάλος Αδελφός» για να ξέρει λεπτομέρειες των δραστηριοτήτων των στελεχών του. Υπάρχουν στελέχη που υπενθυμίζουν πως οι σχέσεις Τζιοβάνη με Εζεκία Παπαϊωάννου δεν ήταν οι καλύτερες από το 2015. Ο κ. Τζιοβάνη, ήταν 13ος στη σειρά κατάταξης που ετοίμασε η επαρχιακή του κομματική για τις βουλευτικές εκλογές και αυτό προκάλεσε ρήγμα στα δύο μέρη. Το γεγονός όμως ότι πέρασε πανηγυρικά από την επαρχιακή συνέλευση και ήρθε δεύτερος σε σταυρούς προτίμησης από τις επαγγελματικές δραστηριότητες Τζιοβάνη και υπενθυμίζουν πως κάποιοι τον είχαν προτείνει ακόμα και για την προεδρία της Ομόνοιας. Ο Άντρος Κυπριανού σε συνέντευξή του στην «Κ» είχε απορρίψει αναφανδόν κάτι τέτοιο, εξηγώντας ότι έδινε μερίδιο από το μισθό του βουλευτή, όπως προνοείται για κάθε βουλευτή του ΑΚΕΛ που

δεν είναι έμμισθος του Κόμματος. Πρόσθεσε πως έδινε «ένα μικρό ποσό στην ετήσια οικονομική εκστρατεία του ΑΚΕΛ», υπογραμμίζοντας πως όλα είναι δημοσιοποιημένα.

Συνέδριο και βλέπουμε

Θα μπορούσε το ΑΚΕΛ να βγει μπροστά στην αντιμετώπιση και να κεφαλαιοποιήσει τη ζημία της κυβέρνησης; Ποτέ δεν είναι αργά σημειώνουν στελέχη ή μήπως είναι ήδη αργά για μεγάλες προσδοκίες; Το κόμμα της Αριστεράς βρίσκεται ήδη σε συζήτηση για διεξαγωγή του εκλογικού συνεδρίου –κατά το οποίο λίγα πράγματα αναμένεται να αλλάξουν– αντί να κλείνει ψηφοδέλτιο για τις βουλευτικές εκλογές. Υπενθυμίζεται πως το 2016, τη χρονιά της μεγάλης πτώσης το ψηφοδέλτιο ήταν έτοιμο στις αρχές του χρόνου. Αυτή τη στιγμή το ψηφοδέλτιο όχι μόνο δεν έχει προχωρήσει αλλά υπάρχουν συζητήσεις για τη μη συμπερίληψη των επαρχιακών γραμματέων, ανοίγοντας όπως λέγεται από κάποιους κύκλους το κόμμα σε ένα ευρύτερο ακροατήριο και προκαλώντας συμφωνία με άλλους κύκλους που σκέφτονται την περίπτωση Τζιοβάνη, νέες περιπέτειες.

Το κόμμα της Αριστεράς βρίσκεται ήδη σε συζήτηση για διεξαγωγή του εκλογικού συνεδρίου –κατά το οποίο λίγα πράγματα αναμένεται να αλλάξουν– αντί να κλείνει ψηφοδέλτιο για τις βουλευτικές εκλογές.

Το μετέωρο βήμα του Άντρος Κυπριανού

Τι ισχύει με τον Τζιοβάνη και τη σχέση του με το ΑΚΕΛ είναι ένα κεφάλαιο που δεν θα κλείσει εύκολα για το κόμμα, αν λάβει υπόψη κανείς το βεβαρμένο ιστορικό της Δρομολαξιάς και της Focus. Υπενθυμίζεται πως τον Ιούνιο του 2013, το οικοδόμημα της Εζεκία Παπαϊωάννου σείστηκε συθέμελα, καθώς δύο κορυφαία στελέχη του κόμματος, ο Βενιζέλος Ζαννέτος και ο Χρίστος Αλέκου (ο οποίος αθώωθηκε στη συνέχεια) συνελήφθησαν για την επένδυση της Cyta στη Δρομολαξιά. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ έβαζε το χέρι του στη φωτιά για την αθώωση των εν λόγω στελεχών και μιλούσε για σκευωρία του Προεδρικού για να πλῆξει το κόμμα και αυτή είναι η θέση του κόμματος μέχρι σήμερα, έστω κι αν για πολλούς

η πολιτική εξορία του Νίκου Κατσουρίδη συνδέεται με την εν λόγω περίπτωση. Ακολούθησε και η περίπτωση Focus μεσοσύνης της προεκλογικής των βουλευτικών για την αδιαφανή χρηματοδότηση από την εν λόγω εταιρεία του επιχειρηματία Μιχάλη Ζολώτα, ο οποίος ελέγχεται για δάνεια που εξασφάλισε από τη Λαϊκή με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, επί προεδρίας Ανδρέα Βγενόπουλου, που προκάλεσε περαιτέρω ρήγματα στη σχέση του κόμματος με τη βάση και στο αφήγημα του ηθικού πλεονεκτήματος.

Το ερώτημα είναι τώρα τι γίνεται, δεδομένου ότι το κόμμα, αντί να κεφαλαιοποιήσει την κρίση στην οποία διέρχεται η κυβέρνηση, φαίνεται να αποκτά εκ νέου ζημιά. Ο Άντρος

Κυπριανού έχει ήδη ξεκαθαρίσει στην «Κ» πως έχει προκαλέσει τον ΔΗΣΥ να στείλει όποιον ελεγχτεί θέλει να ελέγξει τα οικονομικά του και κατ' αναλογία να στείλει και ο ίδιος κάποιον στην Πινδάρου και στο Προεδρικό. Κίνηση που δείχνει πως ο ίδιος δεν φοβάται τίποτα. Πέραν όμως των οικονομικών του κ. Κυπριανού που αποτελούν ανοικτό βιβλίο σημαντική θα ήταν μία πιο τολμηρή κίνηση διαφάνειας εντός του κόμματος. Άλλωστε τον Οκτώβριο του 2013, μετά τη Δρομολαξιά είχαν γίνει εξαγγελίες δημοσιοποιήσεων ενός λεπτομερούς πόθεν έσχες όλων των πρωτοκλασάτων στελεχών. Ένα πόθεν έσχες βεβαίως που για άγνωστους λόγους δεν βγήκε ακόμα στη δημοσιότητα.

MC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Τώρα αρχίζει η ανηφόρα για τον ΔΗΣΥ

Η απειλή της οικονομικής αστάθειας, οι κίνδυνοι προσάρτησης και το βαρύ πέπλο της διαφθοράς του κτύπησαν την πόρτα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ**

«**Ανοίγουμε** τα μάτια μας και δεν ξέρουμε πλέον τι νέο θα μας βρει», έλεγε δυσφορώντας κυβερνητικό στέλεχος, λίγο μετά την αποκάλυψη του βίντεο του Al Jazeera, και λίγο μετά τις πορείες που άρχισαν να αυξάνονται είτε για τη δικοτόμηση που είναι προ των πυλών, είτε για τη διαφθορά, είτε για τα μέτρα αντιμετώπισης του κορωνοϊού, κατέ-

Η Πινδάρου παρακολουθεί με ανησυχία την πληθώρα διαμαρτυριών που οργανώνονται για μία σειρά ζητημάτων και φοβάται την αναβίωση όσων είχε να αντιμετωπίσει η διακυβέρνηση Χριστόφια.

δείξαν πως μία κοινωνία, κατά βάση συντηρητική στο να εκφράζεται και να βγαίνει στους δρόμους, άρχισε πλέον να αντιδρά για μία σειρά ζητημάτων. Κάποιοι περίξ της Πινδάρου θυμήθηκαν πως κάπως έτσι άρχισαν οι διαδηλώσεις έξω από το Προεδρικό επί διακυβέρνησης Χριστόφια και ανησύχησαν πως τα δύσκολα έπονται. Σε αυτό το πλαίσιο των δύσκολων ημερών δεν προκάλεσε σε συναγερμικά στελέχη απορία η κίνηση του Αβέρωφ Νεοφύτου να συναινέσει στην αυτοδιάλυση της Βουλής και στη διεξαγωγή πρόωγων εκλογών, χωρίς αυτό να αποτελεί μπιλδόφα εκ του ασφαλούς. Κάθε μέρα που περνά η κυβέρνηση παραταξη φθείρεται από την εφτάχρονη διακυβέρνηση και αυτό ακριβώς ήθελαν να προλάβουν, καθώς ο φόβος ενός sequel του Al Jazeera

Το ρήγμα στις σχέσεις του Αβέρωφ Νεοφύτου με τον Νικόλα Παπαδόπουλο προκάλεσε την ανησυχία πως οι επόμενοι μήνες στη Βουλή θα είναι δύσκολοι και ενδεχομένως να οδηγήσουν στην ακυβερνησία.

με πρωταγωνιστές από το κυβερνητικό στρατόπεδο δεν έχει εκλείψει, την ίδια στιγμή που η πορεία της οικονομίας είναι ένα θολό ζήτημα. Ο ΔΗΣΥ μπαίνει σε έναν δύσκολο προεκλογικό με άγνωστη την πορεία του και με εμφανή τον κίνδυνο ακυβερνησίας.

Ενας εταίρος που χάθηκε...

Ο Πάφιος πρόεδρος είχε αντιληφθεί αμέσως μετά το τηλεσίγγραφο που έστειλε ο Νικόλας Παπαδόπουλος να δώσουν όλους τους φακέλους των πολιτογραφήσεων αλλιώς δεν ψηφίζει τον προϋπολογισμό, πως ένα δύσκολο εξάμηνο αναμένεται να ακολουθήσει στο Κοινοβούλιο. Ένα εξάμηνο που μπορεί να οδηγήσει θεωρητικά ή πρακτικά στην παράλυση της Βουλής. Όχι μόνο γιατί υπάρχει ο κίνδυνος να μην

Το τραύμα της οικονομίας

Το μεγάλο ερώτημα βεβαίως για τον ΔΗΣΥ είναι η οικονομία και οι άγνωστες προεκτάσεις που θα λάβει λόγω του κορωνοϊού. Το πρώτο κύμα της πανδημίας έδωσε ένα σημαντικό προβάδισμα στην κυβέρνηση και το κυβερνών κόμμα, καθώς θεωρήθηκε πως έτυχε σωστού χειρισμού η κατάσταση. Αν δηλαδή οι εκλογές γινόντουσαν λίγο μετά τον τερματισμό του πρώτου lockdown τότε τα ποσοστά του ΔΗΣΥ, όπως υποστηρίζουν στελέχη, δεν θα είχαν δεχτεί φθορά. Το δεύτερο κύμα που οδηγεί στη σοβαρή αύξηση των κρουσμάτων, ενίσχυσε και τον φόβο μιας νέας οικονομικής κρίσης, καθώς η κυβέρνηση έριξε όλο το χρήμα και προχώρησε σε σχέδια στήριξης στην πρώτη φάση. Σήμερα, δεν φαίνεται να υπάρχουν περιθώρια άλλων πακέτων και κοινωνικών σχεδίων, ενώ αυξημένη αναμένεται να είναι και η ανεργία λόγω της μη δραστηριοποίησης του τουρισμού. Καθόλου τυχαίος και ο γενικός αναβρασμός επικερμηματιών και οικονομικών παραγόντων υπό τον φόβο ενός δεύτερου έμμεσου lockdown. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΔΗΣΥ θα έχει να αντιμετωπίσει την αντίδραση μιας μερίδας πολιτών που πλήττεται καίρια από τα νέα δεδομένα, τη στιγμή που πολιτικοί αξιωματούχοι φέρεται να έχουν πλουτίσει από ένα πρόγραμμα που αφορούσε λίγους.

περάσει ο προϋπολογισμός με την οικονομία να τα βγάξει πέρα μέχρι τον Μάρτιο με δωδεκατημόρια, αλλά και γιατί δύσκολη θεωρείται η τύχη νομοσχεδίων που θα ακολουθήσουν. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχασε πλέον έναν σημαντικό κοινοβουλευτικό σύμμαχο, που έστω κι αν έχει καταφέρει για διάφορους λόγους να προσεγγίσει την ΕΔΕΚ του Μαρίνου Σιζόπουλου, το ρήγμα στις σχέσεις των δύο καταδεικνύει πως είναι δύσκολη και μία μεταγενέστερη συμφωνία είτε για την προεδρία της Βουλής είτε συμμαχίας για τις προεδρικές του 2023.

Το κύμα που φεύγει

Σε αυτό το πλαίσιο το κυβερνών κόμμα θα πρέπει να αντιμετωπίσει τη φουρτούνα που έρχεται. Το πρώτο ζήτημα που φέρεται να μετατρέ-

πεται σε μείζον ενόψει του προεκλογικού είναι η διαπλοκή και η διαφθορά. Στην Πινδάρου οι μετρήσεις είναι συνεχείς και καταδεικνύουν σημαντική φθορά λόγω του προγράμματος των πολιτογραφήσεων, αλλά και όσα έχουν βγει στη δημοσιότητα από το Al Jazeera. Ο ΔΗΣΥ είχε το έρεισμα της σοβαρότητας στο εξωτερικό, κάτι που επί του παρόντος χάνει, αν λάβει υπόψη πως οι Βρυξέλλες ρίχνουν το ένα χαστούκι μετά το άλλο για τα χρυσά διαβατήρια και τους κυβερνητικούς χειρισμούς. Δεν είναι, όμως, μόνο αυτό. Ο ΔΗΣΥ βλέπει πλέον πρόσωπα που πρόσκειντο με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο ιδεολογικά στο κόμμα να οργανώνονται σε πλάτφορμες και κινήσεις κατά της διαφθοράς, όπως το «Διαφθορά Τέλος» και το «Νέο Κύμα» και να ζητούν παραιτήσεις. Στην Πινδάρου άλλωστε εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες για νέο κύμα αποκαλύψεων μεσουστος του προεκλογικού που ενδεχομένως αυτή τη φορά να έχει πρωταγωνιστές και από την κυβερνώσα παράταξη. Ζήτημα για το οποίο κανένα από τα στελέχη δεν είναι διατεθειμένο να λερωθεί και να δεχτεί τα πυρά λίγο πριν από τις βουλευτικές εκλογές.

Εκτός όμως από το θέμα της διαφθοράς, στον ΔΗΣΥ υπάρχει έντονη ανησυχία για το προς τα που οδεύει το Κυπριακό. Η νίκη Τατάρ αποτέλεσε για πολλούς τη χαριστική βολή ενός ιδιαίτερα δύσκολου μήνα. Οι τουρκικοί σχεδιασμοί στο Βαρώσι, οι οποίοι προχωρούν σε συνδυασμό με την απειλή προσάρτησης, έχουν οδηγήσει πολλούς στο να χάσουν τον ύπνο τους. Ήδη το κόμμα έχει χάσει εκείνη την προοδευτική μερίδα ψηφοφόρων, η οποία εκτός από την αντίδραση για τους χειρισμούς στο μεταναστευτικό, επιρρίπτει ευθύνες στον πρόεδρο Αναστασιάδη για την εξέλιξη στο Κραν Μοντάνα και τη φημολογία συζήτησης δύο κρατών, όμως νέα δυσάρεστα τετελεσμένα, θα αποτελέσει μία ακόμη πληγή στο κόμμα της Δεξιάς.

Η καταψήφιση μονόδρομος για τον Νικόλα

Η πίεση από τη ΔΗΠΑ, η «υπαίτια» κυβέρνηση και ο ανεξάρτητος υποψήφιος με το ΑΚΕΛ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ**

Το τηλεσίγγραφο που έστειλε ο Νικόλας Παπαδόπουλος στην κυβέρνηση, ότι δηλαδή θα πρέπει να παραδώσει όλους τους φακέλους των πολιτογραφήσεων στον γενικό ελεγκτή διαφορετικά το κόμμα του θα καταψηφίσει αυτή τη φορά τον προϋπολογισμό, άνοιξε σωρεία συζητήσεων στα κομματικά πηγαδάκια, αλλά και σχετικό πανικό στα γραφεία ανώτατων οικονομικών παραγόντων, για το πού το πάει ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ. Κάποιοι εξ αυτών θεωρούσαν την τοποθέτησή του ως καλοστημένη μπιλδόφα που θα εκραγεί στα χέρια του, όταν υπό τον κίνδυνο της οικονομικής κατάρρευσης θα αναγκαστεί να αναδιπλωθεί, άλλοι ως εκβιασμό απέναντι στην κυβέρνηση, ενώ στους κεντρικούς και αριστοτέρους κύκλους άνοιξε συζήτηση ότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος αυτή τη φορά είναι έτοιμος να παίξει μέχρι τέλους το χαρτί της αντιπολίτευσης και θα επιδιώξει να πάρει πάνω του το χαρτί της πάταξης της διαφθοράς.

Με παρελθόν...

Δεν είναι βεβαίως η πρώτη φορά που η αντιπολιτευτική στάση του Νικόλα Παπαδόπουλου στο Κοινοβούλιο προκαλεί πίεση στην κυβέρνηση και στο τραπεζικό σύστημα. Αλυσμόντητα όσα είχαν διαμειφθεί το 2014 με το νομοσχέδιο των εκποιήσεων. Παρόμοια ήταν η στάση του στο όλο θέμα του Συνεργατισμού και τη συμφωνία με την Ελληνική Τράπεζα, με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να τον καλεί στο Προεδρικό να το συζητήσουν, αλλά και τα πρόσφατα με τις κρατικές εγγυήσεις. Το γεγονός ότι στις δύο πρώτες περιπτώσεις το ΔΗΚΟ συ-

ναίνεσε αφότου έκανε τις αλλαγές που ήθελε στα νομοσχέδια, που θα του ικανοποιούσαν και θα «έσωζαν» την αντιπολιτευτική του εικόνα ήταν και ο λόγος που αρκετοί είδαν την κίνηση αυτή ως μπιλδόφα που δεν θα περάσει. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, το γεγονός ότι το κόμμα του Κέντρου, το οποίο ανέκαθεν είχε ισχυρούς δεσμούς με το οικονομικό κατεστημένο, δεν θα τολμούσε ποτέ να βάλει νερό στον μύλο της οικονομικής αστάθειας.

Σε ένα ενδεχόμενο, πάντως, που ο προϋπολογισμός δεν περάσει, η οικονομία θα μπορεί να λειτουργεί με δωδεκατημόρια μέχρι και τον Μάρτιο. Μετά τον Μάρτιο αναμένεται παράλυση, με ό,τι κι αν αυτό συνεπαγεί. Στο ΔΗΚΟ θεωρούν

Το ΔΗΚΟ θέλει να κατοχυρώσει τον ρυθμιστικό του ρόλο, σε μία περίοδο που η ΔΗΠΑ φέρεται να απειλεί.

πως σε ένα τέτοιο σενάριο δεν ευνθύνεται το κόμμα, αλλά η επιμονή της κυβέρνησης στη «συγκάλυψη των σκανδάλων». Σημειώνουν πως η ψήφιση του προϋπολογισμού δεν αποτελούσε ποτέ ψήφο στήριξης της κυβέρνησης αλλά του κράτους. «Αυτή τη στιγμή όμως το κράτος βρίσκεται σε κίνδυνο λόγω της εμμονής της κυβέρνησης στη διαπλοκή και τη διαφθορά» αναφέρουν ΔΗΚΟϊκά στελέχη ξεκαθαρίζοντας πως θα το πάρουν μέχρι τέλους. Και βέβαια, μετά από αυτές τις τοποθετήσεις, σε συνδυασμό με το ότι ο προεκλογικός ξεκινά, δεν δίνει περιθώρια αναδιπλώσης του ΔΗΚΟ αν η κυ-

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος επιδιώκει να πρωταγωνιστήσει ως πολέμιος της διαφθοράς επί κυβέρνησης Αναστασιάδη, με τον ίδιο τρόπο που επικύρησε επί κυβέρνησης Χριστόφια να παίξει το χαρτί της οικονομίας.

βέρνηση συνεχίσει να αρνείται την παραχώρηση των φακέλων στον γενικό ελεγκτή. Όπως επί διακυβέρνησης Χριστόφια με την κυβερνώσα βουλή που ο Νικόλας Παπαδόπουλος πήρε πάνω του το ζήτημα της οικονομίας, σήμερα θέλει να πάρει πάνω του το ζήτημα πάταξης της διαφθοράς, με το χαρτί της διαφάνειας. Πόσο μπορεί να πείσει βεβαίως είναι ένα θέμα που συζητείται δεδομένης και της ειδοποίησης περί εμπλοκής του δικηγορικού γραφείου Τάσος Παπαδόπουλος στις πολιτογραφήσεις είναι κάτι που συζητείται, δεδομένου ότι σύμφωνα με πολιτικούς αναλυτές, η δημοσιοποίηση του εν λόγω ζή-

τήματος είτε είχε βάση είτε όχι «έκοψε» εν μέρει τη δυναμική που αποκότουσε το κόμμα. Στο ΔΗΚΟ, πάντως, ανταπαντούν πως όλα αυτά δεν τους αγγίζουν, καθώς ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν έχει καμία σχέση με το γραφείο από το 2013 και σημειώνουν πως το πρόβλημα δεν είναι με το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων γενικώς και τις νόμιμες περιπτώσεις, αλλά με τις καταχρήσεις που έγιναν με την ευθύνη της κυβέρνησης.

Όμως, πέραν των δημόσιων δηλώσεων και αντιδηλώσεων, ζήτημα αποτελεί για ποιο λόγο ο Νικόλας Παπαδόπουλος είναι έτοιμος να

φτάσει το θέμα μέχρι τέλους. «Η αποχώρηση των τριών βοήθησε το κόμμα να έχει πιο αντιπολιτευτική στάση εντός Κοινοβουλίου» αναφέροντας πως στο παρελθόν, εξαιτίας και της παρουσίας Βότση, Μουσούττα και Προκοπίου και υπό τον φόβο διάσπασης της κοινοβουλευτικής ομάδας στην Ολομέλεια, η ηγεσία σκεφτόταν δύο και τρεις φορές την καταψήφιση νομοσχεδίων. Όμως αυτή η τοποθέτηση περί καθαρότητας στο κόμμα, φέρεται να έχει επιπλέον προεκτάσεις. Η παρουσία της Δημοκρατικής Παράταξης στο κομματικό προσκήνιο πιέζει τον Νικόλα Παπαδόπουλο να πάρει ξεκάθαρη θέση για το τι κόμμα είναι και ποιο ρόλο θέλει να έχει το κόμμα την επόμενη μέρα των βουλευτικών εκλογών. Στο ΔΗΚΟ θεωρούν άλλωστε βέβαιο πως η ΔΗΠΑ λειτουργεί και ενισχύεται με τις ευλογίες του Προεδρικού και αυτό είναι κάτι το οποίο δεν διατίθεται πλέον ο Νικόλας Παπαδόπουλος να αγνοήσει, καθώς το νεοσυσταθέν κόμμα έχει ήδη προκαλέσει πλήγμα στο ΔΗΚΟ. Στον χορό θεωρείται πως μπήκε και ο Αβέρωφ Νεοφύτου, όταν αντιλήφθηκε το φλερτ που υπάρχει με το ΑΚΕΛ. Καθόλου τυχαία συνεπώς και η μετωπική ρήξη με την κυβέρνηση και ΔΗΣΥ. Θεωρεί πως για τον πόλεμο και τη φθορά που είχε το ΔΗΚΟ ευθύνεται η κυβέρνηση αλλά και τζάκια της Δεμεσού που ευνοούν την ενίσχυση του Μάριου Καρογιάν και δουλεύουν προς αυτή την κατεύθυνση. Υπάρχει βεβαίως και η φημολογία πως αυτό αποτελεί το αργοπορημένο χαστούκι του Νικόλα Παπαδόπουλου προς τον Κωνσταντίνο Πετρίδη, όταν ο τελευταίος το καλοκαίρι απέσυρε το νομοσχέδιο για τις κρατικές εγγυήσεις.

Ενας ανεξάρτητος υποψήφιος για τους δύο

Το ερώτημα είναι ποιος είναι ο σύμμαχος του ΔΗΚΟ σε αυτό τον πόλεμο με την κυβέρνηση. Σε αντίθεση με την προηγούμενη πενταετία, το κόμμα του Κέντρου έχει αποστασιοποιηθεί από την ΕΔΕΚ. Καθόλου τυχαίες και οι τελευταίες μεταγραφές Σιζόπουλου με στελέχη του ΔΗΚΟ, όπως ο πρώην διευθυντής του γραφείου Τύπου του ΔΗΚΟ Γιώργος Γεωργίου και ο δημοτικός σύμβουλος Στροβόλου Τάσος Γεωργίου. Σήμερα το ΔΗΚΟ έχει κοινό αφήγημα με το ΑΚΕΛ. Καθόλου τυχαίο ότι έπεσε στα μαλακά από το κόμμα του Κέντρου η εμπλοκή Τζιοβάνη, ενώ η ρητορική για την εμπλοκή του δικηγορικού γραφείου Νίκου Αναστασιάδη στις πολιτογραφήσεις ήταν η ίδια με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρο Κυπριανού. Τα δύο κόμματα βρίσκονται πολύ κοντά, με στελέχη να βλέπουν ως εφικτή τη συνεργασία για το 2023. Όπως σημειώνεται, τα δύο κόμματα θα μπορούν να στηρίξουν έναν ανεξάρτητο υποψήφιο, αφήνοντας αυτός εξαγγείλει χωρίς τα δεκανίκια των δύο κομμάτων. Σε αυτό τον αρραβώνα ρόλο θα παίξει βεβαίως το ποσοστό που θα λάβουν τα δύο κόμματα. Αν το ποσοστό τους δεν προκαλεί προοπτική εξουσίας, τότε το ΔΗΚΟ αντιλαμβάνεται το αδιέξοδο συνεργασιών, καθώς το αφήγημα του ενδιάμεσου χώρου έχει αποδομηθεί και η πόρτα με τον ΔΗΣΥ έχει ήδη κλείσει.

Συνέχιση από Κραν Μοντάνα αλλά με χαμηλές προσδοκίες

Η Κομισιόν στέλνει το μήνυμα πως στόχος παραμένει η λύση ΔΔΟ με πολιτική ισότητα

Τον ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Χαμηλές προσδοκίες και μειωμένη διάθεση ενεργού εμπλοκής στο Κυπριακό έχουν σε αυτό το στάδιο οι εξωτερικοί παίκτες από τις Βρυξέλλες μέχρι και τη Νέα Υόρκη, αλλά και στο Βερολίνο. Η επίσημη γραμμή πάντως στην οποία επιμένουν οι Βρυξέλλες είναι πως για την Ευρωπαϊκή Ένωση ο στόχος παραμένει ξεκάθαρος η λύση διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, και πως τυχόν συνομιλίες θα πρέπει να ξεκινήσουν από το σημείο απ' όπου σταμάτησαν στο Κραν Μοντάνα και τις «χωρίς προηγούμενο συγκλίσεις» που είχαν επιτευχθεί.

Μήνυμα σε Τατάρ

Σε γραπτή απάντηση σε ερώτηση της «Κ» για το πώς βλέπει η Ευρωπαϊκή Ένωση τις αναφορές που γίνονται για λύση βασισμένη στην ύπαρξη δύο κρατών και αν το δεύτερο κράτος στην Κύπρο μπορεί να θεωρηθεί ένα από τα σενάρια για το μέλλον του Κυπριακού, η εκπρόσωπος της Κομισιόν για την περιφερειακή πολιτική και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις Βερόνικα Φαβάλλι ήταν ξεκάθαρη. «Η Ε.Ε. παραμένει πλήρως δεσμευμένη σε μια περιεκτική λύση του Κυπριακού βασισμένη σε μια διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα. Οι συνομιλίες πρέπει να συνεχιστούν από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα, χτίζοντας στις χωρίς προηγούμενο συγκλίσεις που έχουν ήδη επιτευχθεί» και πρόσθεσε πως οι συνομιλίες θα πρέπει να γίνουν με σεβασμό στο συμφωνημένο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και τις αρχές στις οποίες είναι βασισμένη η Ε.Ε. Η διζωνική, δικαιοδική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, επανέλαβε η εκπρόσωπος, «είναι ο συμφωνημένος στόχος, δεδομένου πως όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα εμπλακούν στην εξεύρεση κοινού εδάφους».

Πρέπει να σημειώσουμε πως

Ξένοι συνομιλητές της «Κ» εκτιμούν πλέον πως ο Πρόεδρος Αναστασιάδης θα αντιμετωπίσει ισχυρές πιέσεις από την Τουρκία, η οποία δεν έχει λόγο να δεχθεί συζήτηση για ομοσπονδία χωρίς να πάρει τουλάχιστον την πολιτική ισότητα για τους Τ/Κ, και πως η Τουρκία πλέον θα είναι έτοιμη να ζητήσει πολύ περισσότερα.

Όπως και η Κομισιόν του Γιούνκερ, και η Κομισιόν της φον ντερ Λάιεν παραμένει δεσμευμένη στο να παρέχει βοήθεια σε μια ενωμένη Κύπρο.

από το 2017, όταν άρχισαν να διακινούνται για πρώτη φορά ιδέες από Λευκωσία και Άγκυρα για λύση δύο κρατών εντός της Ε.Ε., ανώτερες κοινοτικές πηγές δήλωναν παρασκηνακά πως κάτι τέτοιο δεν μπορούσε να γίνει αποδεκτό.

Ετοιμοί για χρηματοδότηση

Η Κομισιόν δλώνει σήμερα έτοιμη να εμπλακεί όπως και στο παρελθόν στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού. Η κ. Φαβάλλι σημείωσε πως η εμπλοκή αυτή περιλαμβάνει το έργο της μονάδας της Γενικής Διεύθυνσης Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (DG

REFORM) που είναι επιφορτισμένη με την στήριξη των προσπάθειών για λύση και εφαρμογή του Προγράμματος Βοήθειας για τους Τουρκοκυπρίους. Η κ. Φαβάλλι διευκρίνισε, επίσης, πως, όπως και η Κομισιόν του Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ, και «η Κομισιόν της Ούρσουλα φον Ντερ Λάιεν παραμένει δεσμευμένη στο να παρέχει βοήθεια σε μια ενωμένη Κύπρο». Όπως επισημαίνει η εκπρόσωπος, στο προσχέδιο για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021 - 2027 «επαναλαμβάνεται η ξεκάθαρη δέσμευση πως σε περίπτωση επανένωσης της Κύπρου, το ΠΔΠ θα αναθεωρηθεί για να λάβει υπόψη τη συνολική επίλυση του Κυπριακού και τις επιπρόσθετες οικονομικές ανάγκες που θα προκύψουν από την επανένωση».

Και νέο εκπρόσωπο

Ερωτηθείσα για το ενδεχόμενο επαναδιορισμού εκπροσώπου της Ε.Ε. στις διαπραγματεύσεις, η κ. Φαβάλλι επεσήμανε πως ο νομικός Πίτερ βαν Νούφελ, ο οποίος ήταν

και ο νομικός σύμβουλος της Κομισιόν στην ομάδα των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο, έχει αφυπηρετήσει και πως δεν είχε διοριστεί νέος λόγω του ότι η διαδικασία ήταν ανενεργός. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει ήδη ανακοινώσει στα συμπεράσματα της Συνόδου της 1ης Οκτωβρίου πως είναι έτοιμη «να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στη στήριξη των διαπραγματεύσεων, μεταξύ άλλων, μέσω του διορισμού, με την επανένταξη των συνομιλιών, εκπροσώπου στην αποστολή Καλών Υπηρεσιών των Ηνωμένων Εθνών», επεσήμανε η κ. Φαβάλλι.

Αξίζει να υπενθυμίσουμε πως ο ρόλος του κ. Βαν Νούφελ εντός των συνομιλιών που οδήγησαν στο Κραν Μοντάνα ήταν, σύμφωνα με διπλωματικές πηγές, το ξεκαθάρισμα του ποιες πρόνοιες που συζητούνταν ήταν σύμφωνες με το δικαίο της Ε.Ε. και το κοινοτικό κεκτημένο. Η εμπλοκή αυτή είχε συνεπείρσει με πολύ συγκεκριμένο τρόπο ώστε να κλείσουν δύσκολες συγκλίσεις, ειδικά σε θέματα πολιτικής ισότητας.

Σε περισυλλογή η Μέρκελ

Παρά την ετοιμότητα που υπάρχει σε τεχνοκρατικό και πολιτικό επίπεδο, η διάθεση σε πολιτικό επίπεδο παραμένει χαμηλή στις Βρυξέλλες για ενεργές παρεμβάσεις στον μικρόκοσμο του Κυπριακού. Η διάθεση αυτή αντικατοπτρίζεται και αντικατοπτρίζεται και στη μόνη πρωτεύουσα που θα μπορούσε να ασκήσει τις κατάλληλες πιέσεις στην Τουρκία, δηλαδή το Βερολίνο. Όπως επεσήμαναν διπλωματικές πηγές στην «Κ», η πρωτοβουλία της Γερμανίδας καγκελαρίου Άγκελα Μέρκελ για εκτόνωση της κρίσης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας το καλοκαίρι αφορούσε ουσιαστικά τη μεγάλη εικόνα και την προσπάθεια αποφυγής ενός πολέμου επί Γερμανικής Προεδρίας του Συμβουλίου, σε μια εύφλεκτη περιοχή, και μάλιστα κατά μια περίοδο που οι ΗΠΑ παραμένουν απούσες από το διεθνές σκηνικό.

Η κ. Μέρκελ, μάλιστα, είχε επενδύσει στην προσωπική της επικοινωνία με τον Τούρκο πρόεδρο Ταγίπ Ερντογάν, και είχε αναλάβει ως προσωπική πρόκληση την επαναφορά των σχέσεων Ε.Ε.- Τουρκίας σε μια συμφωνημένη και συγκεκριμένη βάση. Σε αυτό το πλαίσιο η κ. Μέρκελ είχε μεσολαβήσει και για τη μερική έστω απόσυρση κάποιων ερευνητικών σκαφών από την κυπριακή ΑΟΖ. Αυτή τη στιγμή το Βερολίνο βρίσκεται σε περισυλλογή, και η κ. Μέρκελ έχει προς το παρόν περιορίσει τις επικοινωνίες με την Άγκυρα έτσι ώστε να σταλεί το μήνυμα της δυσαρέσκειας για τις υπαναχωρήσεις της Τουρκίας. Η Γερμανία αναμένεται ακόμα να σταθεί πιο έντονα αλληλέγγυα στο πλάι της Γαλλίας την επόμενη περίοδο λόγω και της τρομοκρατικής επίθεσης στη Νίκαια.

Χαμηλός πήχης

Δεδομένης της μεγάλης εικόνας, το Βερολίνο θέλησε να βελτιώσει την κατάσταση στην κυπριακή ΑΟΖ, όμως έλπιζε να παραδώσει τη διαδικασία στον ΟΗΕ μετά τη διαφανή επανεκλογή του Μουσταφά Ακιντζί, η οποία θα άλλαζε ενδεχομένως τις δυναμικές ούτως ώστε να μη χρειαστούν κυρώσεις πριν από τον Δεκέμβριο. Σε αυτό το πλαίσιο η Γερμανία, αλλά και οι Βρυξέλλες, ήθελαν να φέρουν στην επιφάνεια το θέμα των υδρογονανθράκων, με τον πρόεδρο του Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ να θεωρεί πως η προτεινόμενη περιφερειακή Σύνοδος για την Ανατολική Μεσόγειο

θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί μια εν εξελίξει διαδικασία στο Κυπριακό μαζί με έναν ανανεωμένο διάλογο Ελλάδας - Τουρκίας για να θέσει τις βάσεις για περιφερειακή σταθερότητα. Ως έχουν όμως τα πράγματα, ο πήχης αναπόφευκτα χαμηλώνει, με το Βερολίνο να προβληματίζεται έντονα για τα αποτελέσματα των τ/κ εκλογών. Όπως αναφέρουν οι ίδιες διπλωματικές πηγές, το Βερολίνο δεν βλέπει τις πρωτοβουλίες που βρίσκονταν σε εξέλιξη να προχωρούν σε αυτό το στάδιο.

Από την πλευρά των Ηνωμένων Εθνών οι προσδοκίες είναι αρκετά χαμηλές σύμφωνα με αρκετές πηγές. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά πηγή με καλή γνώση των διεργασιών σε διεθνές επίπεδο, τόσο το ΟΗΕ, όσο και η διεθνής κοινότητα, όπως και κράτη μέλη του Συμβουλίου

Τόσο ο ΟΗΕ, όσο και η διεθνής κοινότητα, όπως και κράτη μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, θα ήταν ευχαριστημένα με το μίνιμουμ, δηλαδή συνομιλίες επί της πιθανότητας συνομιλιών.

Ασφαλείας, θα ήταν ευχαριστημένα με το μίνιμουμ, δηλαδή συνομιλίες επί της πιθανότητας συνομιλιών. Και στην Νέα Υόρκη, όπως και στο Βερολίνο, η ξεκάθαρη παρέμβαση της Τουρκίας στα εσωτερικά ζητήματα των Τουρκοκυπρίων για να πετύχει την εκλογή Τατάρ δεν έχει περάσει απαρατήρητη. Όμως στους διαδρόμους των Ηνωμένων Εθνών αυτό που λέγεται μεταξύ σοβαρού και αστείου είναι πως ο πρόεδρος Αναστασιάδης έχει κάνει την επιθυμία του πραγματικότητα, καθώς πλέον θα έχει εκ των πραγμάτων απευθείας διαπραγματεύσει με την Τουρκία.

Ξένοι συνομιλητές της «Κ» εκτιμούν πλέον πως ο πρόεδρος Αναστασιάδης θα αντιμετωπίσει ισχυρές πιέσεις από την Τουρκία, η οποία δεν έχει λόγο να δεχθεί συζήτηση για ομοσπονδία χωρίς να πάρει τουλάχιστον την πολιτική ισότητα για τους Τ/Κ, και πως η Τουρκία πλέον θα είναι έτοιμη να ζητήσει πολύ περισσότερα.

ΑΡΘΡΟ / Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

Καλούμαστε να αποτρέψουμε τα χειρότερα

Η επιδείνωση της επιδημιολογικής εικόνας της Κύπρου επιβεβαιώνει τις ανησυχίες που διατυπώσαμε εγκαίρως, όταν αποφασίζαμε την κλιμάκωση των περιοριστικών μέτρων που ισχύουν μέχρι τον ερχόμενο Ιανουάριο. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα εύθραυστη και δυναμική κατάσταση την οποία προσπαθούμε να διαχειριστούμε συνδυάζοντας ενέργειες πρόληψης και καταστολής. Η στρατηγική που ακολουθούμε στηρίζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες που είναι ο μεγάλος αριθμός τεστ (στην κοινότητα, σε ομάδες υψηλού κινδύνου και στις πύλες εισόδου στη Δημοκρατία), η σχολαστική ικνυλάτωση των κρουσμάτων για απομόνωση των στενών επαφών και η επιτήρηση των υγειονομικών πρωτοκόλλων, η εννιμέρωση του κοινού και η εφαρμογή των περιοριστικών και άλλων μέτρων που

αποφασίζονται κατά καιρούς. Προφανώς όμως τα μέτρα για να έχουν αποτέλεσμα θα πρέπει να τηρούνται με σχολαστικότητα, αν είναι δυνατόν από όλους.

Οι αυξημένες συρροές κρουσμάτων που εντοπίζουμε το τελευταίο διάστημα αποδεικνύουν την εξέλιξη του ιού σε όλες τις ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές. Το γεγονός αυτό σε πολλές περιπτώσεις εξουδετερώνει την αποτελεσματικότητα της ικνυλάτωσης, η οποία συνέβαλε τα μέγιστα. Μας ανησυχεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν γίνεται εφαρμογή των μέτρων και σωστή τήρηση των υγειονομικών πρωτοκόλλων. Αρκετά από τα κρούσματα που εντοπίζονται αφορούν περιπτώσεις όπου η επιμόλυνση ή η μετάδοση του ιού θα μπορούσε να αποφευχθεί εάν υπήρχε περισσότερη προσοχή στις οδηγίες.

Ο πολλαπλασιασμός των κρουσμάτων μοιραία θα οδηγήσει σε αύξηση των νοσούντων που θα χρειαστούν νοσηλεία και δυστυχώς θα αυξήσει και τον αριθμό των συνανθρώπων μας που δεν θα τα καταφέρουν.

Αντιλαμβάνομαι την κόπωση, κατανοώ τη δυσφορία, σέβομαι την κριτική. Δυστυχώς, όμως, δεν υπάρχει άλλη επιλογή. Έως ότου εξευρεθεί εμβόλιο ή θεραπευτική αγωγή κατά του ιού, η ευθύνη για τον περιορισμό του είναι στα χέρια του καθενός από εμάς. Η ασπίδα προστασίας μας παραμένει το τρι-

πτυχο «Χέρια, Απόσταση, Μάσκα», η τήρηση των πρωτοκόλλων και η μείωση των κοινωνικών επαφών.

Πλέον βρισκόμαστε μπροστά στο επικίνδυνο σενάριο και καλούμαστε να αποτρέψουμε τα χειρότερα. Ο πολλαπλασιασμός των κρουσμάτων μοιραία θα οδηγήσει σε αύξηση των νοσούντων που θα χρειαστούν νοσηλεία και δυστυχώς θα αυξήσει και τον αριθμό των συνανθρώπων μας που δεν θα τα καταφέρουν. Αυτή είναι μια εξέλιξη την οποία θέλουμε να αποτρέψουμε και θα εξαντλήσουμε κάθε δυνατότητα ώστε να αποφύγουμε τα χειρότερα, στο βαθμό που είναι ανθρώπινως δυνατόν.

Έχουμε επικαριοποιήσει το πλάνο διαχείρισης της κρίσης και το σύστημα υγείας βρίσκεται σε ετοιμότητα για να μπορέσει να ανταποκριθεί από πλευράς έμφυκου δυναμικού, εξοπλισμού και υποδομών.

Δυστυχώς, όμως, όπως σε κάθε χώρα έτσι και στην Κύπρο οι δυνατότητες αυτές δεν είναι απεριόριστες. Η προσπάθειά μας εστιάζεται στην αποτροπή του χειρίστου σεναρίου ώστε το σύστημα υγείας να μπορέσει να προσφέρει νοσηλεία σε όσους τη χρειαστούν. Για να φέρουμε σε πέρας αυτή τη μεγάλη προσπάθεια είναι απαραίτητη η συστράτευση όλων. Πολιτεία και κοινωνία να δώσουμε τα χέρια για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά την αναζωπύρωση του ιού, να δημιουργήσουμε ασπίδα προστασίας γύρω από τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και να προσφέρουμε χρόνο στο σύστημα υγείας για να μπορέσει να ανταποκριθεί με επάρκεια. Ουσιαστικά καλούμαστε να παναλάβουμε αυτό που πετύχαμε τον περασμένο Μάρτιο, όταν ο ιός πρωτοεμφανίστηκε και ανέτρεψε τον

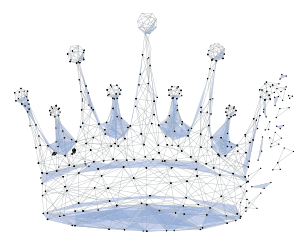
τρόπο ζωής μας. Από τότε μέχρι σήμερα έχουμε αποκτήσει περισσότερη γνώση και αυτοπεποίθηση, είμαστε πιο έτοιμοι και πιο επαρκείς. Αντιμετωπίζουμε μια πολύ δύσκολη κατάσταση και κάθε μέρα είναι σημαντική.

Ο δρόμος παραμένει δύσκολος και μακρύς, αλλά με πίστη στις δυνατότητες μας και στην ανθρωπιά μας, μπορούμε να τα καταφέρουμε. Σας καλώ όλους σε εγρήγορση και ζήτηση για μια ακόμη φορά τη συνεργασία σας. Είναι μια προσωπική υπόθεση για τον καθένα μας αλλά είναι και ζήτηση συλλογικής συνειδήσεως, είναι μια αναμέτρηση την οποία δεν έχουμε την πολυτέλεια να χάσουμε. Όλα εξαρτώνται από τη δική μας συμπεριφορά σήμερα, γιατί αύριο ίσως είναι αργά.

Ο κ. Κωνσταντίνος Ιωάννου είναι υπουργός Υγείας.

ecommbx
Fintech e-accounts platform

ECOMMBX provides convenient, quality payment solutions of the highest standards by innovatively incorporating e-money and e-accounts into one master platform for enhanced efficiency and transparency.

A platform to rule them all

SWIFT and SEPA Fast Transactions

competitive & instant currency conversions

unique IBAN in multiple currencies

ECOMMBX own BIC #ECBCY2N

+357 22 270 349

Pindarou 27, Alpha Business Center, 3rd floor, Office 301 Block A, 1060, Nicosia Cyprus

info@ecommbx.com

www.ecommbanx.com

Authorised and Licensed by Central Bank of Cyprus Electronic Money Institution #115.1.3.20/2018

Παράθυρο που κλείνει με τον χρόνο η λύση

Φιλόδοξο όνειρο το πακέτο λύσης στην Ανατολική Μεσόγειο, λέει ο Βρετανός ύπατος αρμοστής Στήβεν Λίλι

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**Όσο** το Κυπριακό μένει άλυτο τόσο θα προκύπτουν προβλήματα που θα αφορούν την Αμμόχωστο», λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Βρετανός ύπατος αρμοστής Στήβεν Λίλι, προειδοποιώντας πως υπάρχει παράθυρο ευκαιρίας για λύση του Κυπριακού, όμως με τον χρόνο που περνά, αυτό το παράθυρο σιγά σιγά κλείνει δημιουργώντας λιγότερο ευνοϊκές συνθήκες. Μιλώντας για τη νίκη Τατάρ, σημειώνει πως είτε αρέσει σε κάποιους είτε όχι, ο Τατάρ είναι ο νέος ηγέτης της τ/κ κοινότητας για τα επόμενα πέντε χρόνια και θα πρέπει να υπάρξουν συνομιλίες. Ο ίδιος εκφράζει την εκτίμηση πως αν και για τον νέο Τ/κ ηγέτη η καλύτερη λύση είναι τα δύο κράτη, δεν έκλεισε την πόρτα στο ομοσπονδιακό μοντέλο. Θεωρεί φιλόδοξο πλάνο το σενάριο πακέτου λύσης στην Ανατολική Μεσόγειο. «Θα πρέπει να κρατήσουμε κάποια πράγματα όσο πιο απλά γίνεται και να μην οδηγηθούν αλλού», αναφέρει χαρακτηριστικά.

—**Το τελευταίο διάστημα υπάρχει κλιμάκωση των τουρκικών προκλήσεων. Από τις εντάσεις στην κυπριακή και ελληνική ΑΟΖ, μέχρι και το άνοιγμα των Βαρωσίων. Δεν είναι καιρός το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών να λάβει αυστηρότερα μέτρα εναντίον της Τουρκίας;**

—Προσωπικά θα έλεγα πως είναι καιρός η διεθνής κοινότητα να εργαστεί συλλογικά ούτως ώστε να μειωθούν οι εντάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Ένας από τους καλύτερους τρόπους να γίνει αυτό, είναι με το να πιέσουμε για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος.

—**Μιλάμε όμως για το Συμβούλιο Ασφαλείας, δεδομένου ότι η Τουρκία αγνοεί τα ψηφίσματα συμπεριλαμβανομένων των ψηφισμάτων που αφορούν την Αμμόχωστο, 550 και 789. Τι να αναμένουμε από το Συμβούλιο Ασφαλείας; Να είναι απλώς παρατηρητής μπροστά στις τουρκικές προκλήσεις;**

—Το Συμβούλιο Ασφαλείας προχώρησε σε προεδρική δήλωση που ήταν πολύ ξεκάθαρη για την Αμμόχωστο. Αντιλαμβάνομαι πως το Βαρώσι είναι ένα πολύ ευαίσθητο θέμα γι' αυτό το λόγο στο τέλος, ο μόνος τρόπος να το χειριστούμε αποτελεσματικά είναι να επικεντρωθούμε στο κυπριακό πρόβλημα. Όσο το Κυπριακό μένει άλυτο τόσο θα προκύπτουν προβλήματα που θα αφορούν την Αμμόχωστο.

—**Ήδη πάντως στη Λευκωσία υπάρχει η συζήτηση ότι δεν πρέπει να καθίσουμε στο τραπέζι συνομιλιών με την Τουρκία, δεδομένων και των τελευταίων προκλήσεων...**

—Αν δεν υπάρξουν, όμως, συνομιλίες με την Τουρκία και με τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους, τότε ποιο θα είναι το αποτέλεσμα; Το

“

Εστω κι αν για τον Τατάρ η καλύτερη λύση είναι τα δύο κράτη, δεν νομίζω πως έκλεισε την πόρτα στο ομοσπονδιακό μοντέλο.

“

Αν δεν υπάρχουν συνομιλίες τα επόμενα πέντε χρόνια η κατάσταση θεωρείτε πως θα είναι ευνοϊκότερη; Πιστεύουμε για παράδειγμα ότι η περικλειστη πόλη της Αμμοχώστου θα συνεχίσει να είναι κλειστή;

“

Αν η Τουρκία έλεγχε εξ ολοκλήρου την κατάσταση στην περιοχή τότε ο κ. Τατάρ δεν θα λάμβανε 52,7% αλλά 99%.

να μη συνομιλείς με την Τουρκία θα την οδηγήσει άραγε στο να μειώσει τις προκλήσεις της γύρω από το θέμα των Βαρωσίων; Ξέρουμε πως είναι ένα πολύ ευαίσθητο θέμα και πως ο κόσμος έχει ισχυρά αισθήματα στο θέμα της Αμμοχώστου, αλλά στο τέλος της ημέρας, το Βαρώσι αποτελεί ένα μέρος του όλου προβλήματος. Ένα πρόβλημα που μετρά 57 χρόνια από τις δικονομικές ταραχές και 46 χρόνια από τα γεγονότα του 1974. Σίγουρα πρέπει να βρεθεί λύση. Αφήστε πίσω την ανταλλαγή σκληρών θέσεων. Η επίλυση του Κυπριακού είναι εφικτή μόνο αν καθίσεις στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. —**Περιμέναμε τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας στην τ/κ κοινότητα για να συζητήσουμε για το πού πάει το Κυπριακό. Η ανάδειξη Τατάρ στο ηγέτη της τ/κ ηγεσίας πώς επηρεάζει την όλη διαδικασία των διαπραγματεύσεων;**

—Αντιλαμβανόμαστε πως υπάρχει σοβαρή ανησυχία από την ανάδειξη του κ. Τατάρ επειδή ο ίδιος μίλησε επίσημα για λύση δύο κρατών. Όπως έχετε πει αναμέναμε

Αφήστε πίσω την ανταλλαγή σκληρών θέσεων. Η επίλυση του Κυπριακού είναι εφικτή μόνο αν παρακαθίσεις στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Ύπατος Αρμοστής Στήβεν Λίλι.

τις «εκλογές» και στην ουσία δεν έγινε τίποτα εδώ και ένα χρόνο. Ο κ. Ακιντζί και ο κ. Αναστασιάδης συναντήθηκαν πέρυσι τον Νοέμβριο και αναμέναμε ότι μετά από αυτό θα υπήρχε σύγκληση διάσκεψης (5+1), όμως αυτό δεν έγινε επειδή όλοι ανέμεναν την ψηφοφορία να είναι δυσχεστερημένοι από το αποτέλεσμα των εκλογών. Ο κ. Τατάρ είναι πλέον ο ηγέτης της τ/κ κοινότητας και θα είναι για τα υπόλοιπα πέντε χρόνια οπότε είτε αρέσει σε κάποιους είτε όχι, θα πρέπει να υπάρξουν συνομιλίες. —**Η νίκη του σημαίνει και δραματική αλλαγή στις κατεχόμενες περιοχές; Ότι δηλαδή η Τουρκία ελέγχει πλήρως την κατάσταση;**

—Νομίζω πως αν η Τουρκία έλεγχε εξ ολοκλήρου την κατάσταση στην περιοχή τότε ο κ. Τατάρ δεν θα λάμβανε 52,7% αλλά 99%. Υπάρχει ακόμα μία συζήτηση για τη δημοκρατικότητα και υπάρχει μεγάλη συζήτηση στην τ/κ κοινότητα γενικότερα, αλλά η πραγματικότητα είναι πως αυτός είναι ο νικητής

και πρέπει να το αποδεχτούν όλοι. —**Τι μπορούμε όμως να αναμένουμε σε μία άτυπη πενταμερή αν λάβουμε υπόψη ότι η Άγκυρα αλλά και ο Τατάρ μιλούν ανοικτά για δύο κράτη;**

—Θα πρέπει να καθίσουν όλοι στο τραπέζι των συνομιλιών για να διαπιστώσουν πού ακριβώς βρίσκεται η διαδικασία. Την ίδια στιγμή θα πρέπει να συμφωνήσουν πως οι συνομιλίες θα προχωρήσουν μέσα από τη διάσκεψη. Δεν υπάρχει άλλος λόγος να κάθεται στο τραπέζι των συνομιλιών απλώς για να λες ότι κάθεται. Θα πρέπει να υπάρχει και κάποιο σχέδιο. Βεβαίως ο κ. Τατάρ υποστηρίζει λύση δύο κρατών αλλά την ίδια στιγμή διαβάσαμε προσεκτικά όλες τις τοποθετήσεις του ίδιου και της Τουρκίας. Έστω κι αν για τον ίδιο η καλύτερη λύση είναι τα δύο κράτη δεν νομίζω πως έκλεισε την πόρτα στο ομοσπονδιακό μοντέλο. Και ο ίδιος είπε άλλωστε ότι είναι έτοιμος να συζητήσει. Θα πρέπει να θυμόμαστε ότι οι διαπραγματεύσεις γίνονται για να βρεθεί συμβιβαστική λύση. Συνεπώς, ο κ. Τατάρ και κάποιοι άλλοι μπορεί να θέλουν λύση δύο

κρατών, κάποιοι Ε/κ μπορεί να θέλουν ενιαίο κράτος και κάποιος στη μέση πρέπει να βρεθεί συμβιβασμός που να αφορά την ομοσπονδία. Η ομοσπονδιακή λύση είναι το πλαίσιο που μπορεί να αποφέρει συμβιβασμό, είναι και η λύση που προνοείται στα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Θα πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι ότι αν τα Ηνωμένα Έθνη ηγούνται της διαδικασίας τότε θα γίνει στο πλαίσιο των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας.

—**Το Ηνωμένο Βασίλειο θα επιμένει μέχρι τέλους στη ΔΔΟ;**

Δεν είναι θέμα επιμονής. Στη δική μου σκέψη η ομοσπονδιακή λύση έχει τις καλύτερες προοπτικές συμβιβασμού και βασίζεται στις υπόλοιπες παραμέτρους που θέτουν τα Ηνωμένα Έθνη. Μία από τις βασικές παραμέτρους που θέτουν τα Ηνωμένα Έθνη είναι η πολιτική ισότητα και νομίζω ότι ακούσαμε τόσο από τους Τούρκους όσο και από τους Τ/κ ότι είναι έτοιμοι να μιλήσουν για ομοσπονδιακή λύση βασισμένη στην πολιτική ισότητα. Αυτό που εμείς θα το ονομάζαμε «ηθική ισοτιμία/ισότητα (parity of esteem)» μεταξύ Ε/κ και Τ/κ.

Να κρατήσουμε τα πράγματα απλά

—**Πριν από δύο χρόνια εκφράζατε τη θέση πως όσο περισσότερη περμιόνομη τόσο λιγότερο ευνοϊκή είναι η προσπάθεια εξεύρεσης λύσης. Είναι αυτό που καλούμαστε να χειριστούμε αυτή τη στιγμή;** —Κοιτάξτε την κατάσταση. Θεωρείτε πως είναι ευνοϊκότερη τώρα από ότι πριν από δύο χρόνια όταν έκανα την εν λόγω αναφορά; Με κάθε ταπεινότητα, έχω αποδειχτεί σωστός. Αν για παράδειγμα δεν υπάρχουν συνομιλίες τα επόμενα πέντε χρόνια η κατάσταση θεωρείται πως θα είναι ευνοϊκότερη από ότι τώρα; Πιστεύουμε για παράδειγμα ότι σε πέντε χρόνια η περικλειστη πόλη της Αμμοχώστου θα συνεχίσει να είναι κλειστή; Χωρίς διαπραγματεύσεις θεωρούμε πως οι αριστεροί Τ/κ θα είναι έτοιμοι να μουν μέσα και να διεκδικήσουν μία ιδανική λύση; Θα πρέπει να είμαστε ρεαλιστές και να αντιληφθούμε ότι η κατάσταση δεν γίνεται ευνοϊκότερη. Συνεπώς, όταν λέω ότι υπάρχει μία ευκαιρία εννοώ πως τώρα είναι ένα παράθυρο ευκαιρίας αλλά αυτό το παράθυρο αρχίζει σιγά σιγά να κλείνει...

—**Να αναμένουμε ένα πακέτο λύσης στην περιοχή που να εμπεριέχει και το Κυπριακό; Κάτι τέτοιο θα λύσει το πρόβλημα;**

—Τα προβλήματα στη περιοχή είναι αλληλένδετα. Κάθε προσπάθεια να μειωθεί η ένταση και να υπάρξει διάλογος είναι καλή. Αυτό που κάνει δηλαδή η Γερμανία, να προσπαθεί να μειώνει τις εντάσεις μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας σε συνδυασμό με τις προτάσεις της Ε.Ε. για πολυμερή διάσκεψη στην ανατολική Μεσόγειο, όλα αυτά είναι καλά. Η ιδέα για 5+1 διάσκεψη για την Κύπρο σε μία τέτοια περίπτωση θα είναι επιπρόσθετη. Αν θα υπάρξει δηλαδή μία μεγάλη διάσκεψη που θα ελέγξει το Κυπριακό, τα ελληνοτουρκικά και όσα συμβαίνουν στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, πιστεύω ότι είναι πολύ φιλόδοξο θα πρέπει να επικεντρωθούμε σε διαφορετικές συζητήσεις...

—**Συνεπώς είναι φιλόδοξη ιδέα να μιλούμε για πακετοποίηση;** —Ναι, είναι. Θα πρέπει να κρατήσουμε κάποια πράγματα όσο πιο απλά γίνεται και να μην οδηγηθούν αλλού. Είναι πολύ σημαντικό το κυπριακό πρόβλημα να μη γίνει εκτός τροχιάς και να οδηγήσει σε άλλες συζητήσεις, στα επιβατικά δικαιώματα και στην παραμονή τουρκικού στρατού; Αφού όλα αυτά θα τα έχει μέσα από αποφάσεις είναι κυβερνήσεις του ομόσπονδου κρατίδιου της βόρειας Κύπρου. Και το νότιο κρατίδιο, ή πρώην Κ.Δ., Απλώς θα εξυπηρετεί τους στρατηγικούς στόχους της Τουρκίας και της γαλάζιας πατρίδας. Για να μας επιτρέπουν να ζούμε στην εναπομείνουσα γη των προγόνων μας.

Υπάρχει ηγέτης που θα υπογράψει το τερατούργημα μιας τέτοιας λύσης;

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΕΤΡΟΥ Θ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

Κάποτε οραματιζόμαστε επιστροφή εδάφους, με αντάλλαγμα παραχώρηση εξουσίας

Τα πρώτα χρόνια μετά το 1974 η κατάσταση στην Κύπρο ήταν τραγική. Η Τουρκία με τη βάρβαρη και παράνομη εισβολή της κατέκτησε και κατέχει το 36% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Εκδίωξε βάνουσα από τα σπίτια και τις περιουσίες τους 200.000 Ελληνοκύπριους. Συγκέντρωσε στο κατεχόμενο μέρος όλους τους Τουρκοκύπριους. Οι Ελληνοκύπριοι διέμεναν σε αντίσκηνα και προσφυγικούς συνοικισμούς, αναμένοντας την επιστροφή. Τότε θεωρούσαμε όλοι το στάτους κβο εντελώς απαράδεκτο. Αναμέναμε σύντομα μια λύση, όπου θα παραχωρούσαμε εξουσία και αυτοδιοίκηση στους Τουρκοκύπριους στο εδάφος, που θα παρέμενε υπό τη διοίκησή τους. Και προσδοκούσαμε επιστροφή ενός μεγάλου μέρους του εδάφους, πόλεων και χωριών της κατεχόμενης περιοχής. Η συμφωνία

Μακαρίου - Ντενκτάς έθετε τις βάσεις μιας τέτοιας συμφωνίας με κατοχύρωση των τριών ελευθεριών της ελευθέρης διακίνησης, της ελευθέρης εγκατάστασης και της κατοχής και νομής περιουσίας, όπως και κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους τους κατοίκους της Κύπρου. Αναμέναμε δηλαδή επιστροφή εδάφους και επιστροφή των προσφύγων είτε υπό ελληνική, είτε υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση.

Αυτή η προσδοκία αποδείχτηκε ουτοπία. Οι Τούρκοι δεν επιστρέφουν εδάφος. Αντίθετα είχαν την αναίδηση να ζητήσουν διάδρομο για τα Κόκκινα. Επιστροφή προσφύγων δεν αποδέχονται. Οι σφετεριστές θέλουν να γίνουν ιδιοκτήτες. Οι τρεις ελευθερίες έχουν εξαφανιστεί. Οι Τούρκοι θέλουν ένα δικό τους ανεξάρτητο κράτος και ένα σύνταγμα ομοσπονδίας για να

Οι Τούρκοι έχουν πετύχει σχεδόν όλους τους στόχους τους. Και εμείς έχουμε εγκαταλείψει σχεδόν όλες τις κόκκινες γραμμές.

ελέγχουν και το ελληνοκυπριακό κράτος. Το φυσικό αέριο θα το εξορύξουν μόνοι τους, από όλες τις θαλάσσιες περιοχές, που θεωρούν ότι ανήκουν στη γαλάζια πατρίδα. Και η πλευρά μας συνεχίζει ακόμα τις συνομιλίες για να διακριβώσει τις θέσεις της Τουρκίας.

Οι Τούρκοι έχουν πετύχει σχεδόν όλους τους στόχους τους. Και εμείς έχουμε εγκαταλείψει σχεδόν όλες τις κόκκινες γραμμές. Οι Τούρκοι

έχουν καταφέρει να εξαφανίσουν από σημαντικές διεργασίες την Κ.Δ. Στις πενταμερείς συναντήσεις δεν συμμετέχει η Κ.Δ., αλλά οι δύο κοινότητες και οι τρεις εγγυήτριες δυνάμεις.

Ένας μόνο στόχος απέμεινε για την Τουρκία. Η κατάργηση της Κ.Δ. Προσπαθούν να το πετύχουν με νόμιμο τρόπο. Πιθανόν να αποδεχτούν λύση χωρίς εγγυήσεις και επιμετακτικά δικαιώματα. Έτσι θα μας αναγκάσουν να αποδεχτούμε όλα τα άλλα, για να πετύχουμε μια εκτρωματική επανένωση σε ένα κράτος τερατούργημα. Αλλά ό,τι και να είναι το νέο κράτος της ΔΔΟ, θα καταργήσει και θα αντικαταστήσει την Κ.Δ., που θα καταστεί εκλιπούσα. Και τότε η Τουρκία θα συμπεριφερεται με το πραγματικό της πρόσωπο, όπως το γνωρίζουν οι Κούρδοι, οι Σύριοι, η Αρμενία, οι κάτοικοι

της Λιβύης και όπως το βιώνουμε τα τελευταία 46 χρόνια.

Εμείς ακόμα έχουμε την Κ.Δ., μέλος του ΟΗΕ και ισότιμο μέλος της Ε.Ε. Φανταστείτε τι θα γίνει όταν καταργηθεί. Η Κ.Δ. θα μετεξελιχθεί σε κοινότητα, που θα αναζητά κηδεμόνα. Δεν θα βρίσκεται όμως. Κανένας δεν υπερασπίζεται το δικαίωμας, τώρα που είμαστε χώρα διεθνώς αναγνωρισμένη και μέλος της Ε.Ε. Ποιος θα δώσει σημασία, βοήθεια και συμπαράσταση σε μια κοινότητα ενός ομόσπονδου κράτους;

Θα χάσουμε την κρατική μας οντότητα. Θα χάσουμε την ΑΟΖ μας. Όλα θα ενταχθούν στη γαλάζια πατρίδα. Και εμείς θα αναζητούμε τρόπους να διατηρήσουμε την εδαφική ακεραιότητα της κοινότητας μας. Δεν θα έχουμε κυριαρχία και εξουσία για να την προσφέρουμε στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, για να την

ανταλλάξουμε με επιστροφή εδάφους. Θα μπορούμε όμως να περνάμε τα σύνορα των κρατιδίων για να επισκεφτούμε σαν τουρίστες τα σπίτια μας και να κάνουμε τις διακοπές μας στα κλειστά ξενοδοχεία μας. Με τέτοια επανένωση νομίζετε ότι η Τουρκία θα επιμένει στις εγγυήσεις, στα επιβατικά δικαιώματα και στην παραμονή τουρκικού στρατού; Αφού όλα αυτά θα τα έχει μέσα από αποφάσεις είναι κυβερνήσεις του ομόσπονδου κρατίδιου της βόρειας Κύπρου. Και το νότιο κρατίδιο, ή πρώην Κ.Δ., Απλώς θα εξυπηρετεί τους στρατηγικούς στόχους της Τουρκίας και της γαλάζιας πατρίδας. Για να μας επιτρέπουν να ζούμε στην εναπομείνουσα γη των προγόνων μας.

Υπάρχει ηγέτης που θα υπογράψει το τερατούργημα μιας τέτοιας λύσης;

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β΄ ΣΤΗΝ «Κ»

«Προγεύομαι ότι αν φύγω θα σκοτωθούν μεταξύ τους. Δεν ξέρω τι θα κάνουν»

Ο Μακαριότατος εκφράζει την δυσφορία του για τέσσερις μπροπολίτες, κάνοντας λόγο για παρασυναγωγή που επισύρει την καθαίρεση

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ιδιαίτερα έντονος με τη στάση που τήρησαν τέσσερα συνοδικά μέλη, οι μπροπολίτες Λεμεσού, Κύκκου, Ταμασσού και ο επίσκοπος Αμαθούντος, μετά από τη μνημόνευση του μπροπολίτη Κιέβου από τον ίδιο, εμφανίζεται ο προκαθήμενος της Εκκλησίας. Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Β΄ κάνει λόγο για παρασυναγωγή των τεσσάρων που τιμωρείται έως και με καθαίρεση. Εξηγεί γιατί δεν αποκωρεί από την ηγεσία της Εκκλησίας παρά το γεγονός ότι το είχε σκεφθεί και παρά τα προβλήματα υγείας του.

—Γιατί, μακαριότατε, προχωρήσατε αυτή τη στιγμή σε αναγνώριση της αυτόνομης Εκκλησίας της Ουκρανίας;

—Το έκανα για έναν σοβαρό λόγο. Είχα προσκληθεί από τον παναγιώτατο τον περασμένο Φεβρουάριο. Πίστευα ότι μπορούσα να συνεχίσω τις προσπάθειές μου να δω όλους τους προκαθημένους και να τους πείσω. Επειδή υπήρξα για 30 ολόκληρα χρόνια εκπρόσωπος της Εκκλησίας Κύπρου στις πανορθόδοξες διασκέψεις, γνώριζα τις απόψεις όλων των αυτοκέφαλων Εκκλησιών. Έβλεπα πως η μία Εκκλησία ήθελε να επεμβαίνει στα όρια της άλλης. Και ήμουν ο μόνος που αντιδρούσε και τους έλεγα, «Αδελφοί, καταντήσαμε όλοι, Εκκλησίες εθνικές, πρώτα είμαστε το έθνος και έπειτα ορθόδοξοι. Αυτό είναι σφάλμα». Πρέπει πρώτα να είμαστε ορθόδοξοι και μετά έθνος.

Η Ορθοδοξία πρέπει να μπει μπροστά και να είμαστε ενωμένοι. Εάν εξαιρέσουμε τις τέσσερις Αποστολικές Εκκλησίες της Μέσης Ανατολής, τις υπόλοιπες Ορθόδοξες Εκκλησίες τις «γέννησε» η Κωνσταντινούπολη και μάλιστα μετά την άλωση. Ανάμεσα σε αυτές και τη Ρωσική Εκκλησία. Προς τιμήν του, μάλιστα, το Οικουμενικό Πατριαρχείο έδινε αυτοκεφαλίες και εδάφη του, σε άλλες Εκκλησίες. Στην περίπτωση της Ουκρανίας ήταν περιφέρεια του Οικουμενικού που την παραχώρησε επιτροπικώς στη Ρωσική Εκκλησία, όπως έγινε και με τις νέες χώρες στην Ελλάδα. Μετά την πτώση του κουμμουνισμού το Οικουμενικό Πατριαρχείο ζήτησε από τη Ρωσική Εκκλησία να επανέλθει στο καθεστώς προ του 1917, κάτι που αρνήθηκε ο τότε πατριάρχης Μόσχας Αλέξιος. Και έρχονται σήμερα και έχουν αυτή τη συμπεριφορά. Και εγώ ρώτησα τον οικουμενικό πατριάρχη: Αφού υπάρχουν οι κώδικες, γιατί επιμβαίνει (σ.σ. το Πατριαρχείο Μόσχας); Γνωρίζω ότι πήρε σήμερα δύο επαρχίες από τη Γεωργία, δύο επαρχίες από την Ουκρανία, πήρε

“

Και μερικές χώρες όπως η Ρωσία επενέβη σε πολλές, διότι είχε πληθυσμό σε αυτές. Δηλαδή αύριο εάν προωθήσει ακόμα λίγους Ρώσους θα θέλει να στείλει Ρώσο μπροπολίτη και στη Λεμεσό.

τη μισή χριστιανοσύνη από την Πολωνία, πήρε επαρχίες από τη Ρουμανία. Πού βρέθηκε στην Αμερική να κάνει αυτοκέφαλη Εκκλησία, ποιος του έδωσε το δικαίωμα; Αυτές οι επεμβάσεις των άλλων σε εδάφη έφερε την αναστάτωση σε όλη την Ορθοδοξία. Εμείς ως Εκκλησία είμαστε πρώτα Ορθόδοξοι και μετά Έλληνες και αυτό το φυλάμε ως κόρην οφθαλμού.

—Γνωρίζω πως πριν προχωρήσατε σε αναγνώριση της Ουκρανικής Εκκλησίας (μνημόνευση Μπροπολίτη Κιέβου) ενημερώσατε τον οικουμενικό πατριάρχη με επιστολή.

—Λόγω του προβλήματος στο πόδι μου, είχα και κάποια ατυχήματα με αποτέλεσμα να σπάσω τον σπόνδυλό μου και γι' αυτό πήγα και έκανα εγχείρηση. Εκεί χειρουργημένος αποφάσισα να γράψω την επιστολή στον οικουμενικό πατριάρχη, ότι δεν μπορώ πλέον να συνεχίσω τις προσπάθειες συμφιλίωσης. Και επειδή τηρούσα μια ουδετερότητα στο ουκρανικό ζήτημα, για να βοηθήσω, λόγω κορωνοϊού και επειδή υποβάλλομαι σε χημειοθεραπείες του είπα ότι δεν μπορώ να δραστηριοποιηθώ. Εν ολίγοις δεν σεβάστηκαν τους κώδικες που εξέδωσε για την κάθε τοπική Εκκλησία, το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Και μερικές χώρες όπως η Ρωσία επενέβη σε πολλές, διότι είχε πληθυσμό σε αυτές. Δηλαδή αύριο εάν προωθήσει ακόμα λίγους Ρώσους θα θέλει να στείλει Ρώσο μπροπολίτη και στη Λεμεσό.

—Ανησυχείτε από ένα τέτοιο ενδεχόμενο;

—Δεν ανησυχώ, γιατί η Εκκλησία μας είναι καλά οργανωμένη. Αλλά εάν δεν ήταν καλά οργανωμένη θα μπορούσε να το κάνει. Είναι ουτοπία να πιστεύει κανείς ότι μπορεί να κάνει, είμαστε καλά οργανωμένοι. Μπορεί στο πίσω μέρος του εγκεφάλου τους να το έχουν, αλλά δεν μπορεί να κάνει κάτι τέτοιο εδώ. Είμαστε σε επαφή με τον λαό μας, εκεί οι πόρτες των δεσποτάδων είναι κλειστές για τον λαό.

Ο αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β΄ στη συνέντευξή του στην «Κ» θεωρεί ότι το Πατριαρχείο Μόσχας δεν σεβάστηκε του κώδικες στο ουκρανικό ζήτημα κάτι που οδήγησε τον ίδιο εγκαταλείπει τη στάση ουδετερότητας που τηρούσε και να ταχθεί στο πλευρό του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

—Και στην επιστολή σας προς τον οικουμενικό πατριάρχη τον ενημερώσατε ότι θα μνημονεύσετε τον μπροπολίτη Κιέβου.

—Μάλιστα. Και εγώ θεώρησα καλό για να μην ενοχληθούν και να τσακωθούμε, (μπροπολίτες της Εκκλησίας της Κύπρου) να μην τους ενημερώσω, διότι, εάν το έκανα, θα μου έλεγαν όχι. Και σε απάντηση δική μου θα τους έλεγα «δεν θα σας

ακούσω» που θα ήταν χειρότερα τα πράγματα. Λέω θα μνημονεύσω και θα διαμαρτυρηθούν και όταν έλθουν κοντά μου να διαμαρτυρηθούν, θα τους πω «Αδελφοί, επειδή είχα υπόψη να μην σας ακούσω γι' αυτό δεν σας το είπα. Απολογούμαι, αλλά είναι δικαίωμά μου και το έκανα». Όταν πήγαινα στις πανορθόδοξες διασκέψεις, ο μακαριστός Χρυσόστομος Α΄ δεν ρώτησε κα-

νένα. Το ίδιο και εγώ. Δεν ρώτησα κανένα όταν πήγαινε ο μπροπολίτης Πάφου.

—Οι τέσσερις μπροπολίτες που διαφώνησαν σας έστειλα επιστολή να συγκληθεί Σύνοδος για το θέμα αυτό;

—Όχι. Εδώ υπάρχει γραμματεία της Ιεράς Συνόδου και όποιος θέλει μπορεί να στείλει. Εγώ είπα και ένας να ζητήσει εγώ θα κάνω Σύνοδο, αλλά δεν έστειλε κανέναν. Και έκαναν και παρασυναγωγή. Με κατηγόρησαν εμένα, αλλά συνήλθαν οι τέσσερις άνευ εμού. Αυτό λέγεται παρασυναγωγή και τιμωρείται αυστηρά και με καθαίρεση. Αλλά εγώ δεν είπα τίποτα. Αυτά που καταδικάζουν τα κάνουν οι ίδιοι και εγώ σιωπάω να δω η παρανομία τους πού θα φθάσει. Και το χειρότερο. Ο Κύκκου έχει μια ηλικία, δικαιούται να πει και έναν λόγο παραπάνω. Αλλά, παιδαρέλι, ο Ταμασσού να βγαίνει και να με υβρίζει, αυτό πάει πολύ. Δεν είναι ηθικό και είναι χειροτονία δική μου. Ντροπή του. Δεν του πάει να με υβρίζει. Πάει να τα φτιάξει, τώρα, αλλά δεν φτιάχνονται, τα είπε. Είναι συμπεριφορά να υβρίζει αυτών που τον χειροτόνησε και είναι προκαθήμενος της Εκκλησίας; Η πόρτα μου είναι ανοικτή. Γιατί δεν ήταν να διαμαρτυρηθούν και θα τους εξηγούσα. Αλλά ο εγωισμός

“

Ο Κύκκου έχει μια ηλικία, δικαιούται να πει και έναν λόγο παραπάνω. Αλλά, παιδαρέλι, ο Ταμασσού να βγαίνει και να με υβρίζει, αυτό πάει πολύ. Δεν είναι ηθικό και είναι χειροτονία δική μου. Ντροπή του. Δεν του πάει να με υβρίζει.

τους και το ανεύθυντο του χαρακτήρα τους δεν τους άφησαν.

—Κλείνετε τα 80 χρόνια της ηλικίας σας. Σας πέρασε από το μυαλό σας να αποτραβηχτείτε από τη διοίκηση της Εκκλησίας;

—Είχα από μικρός μια επιθυμία, αν μου δώσει χρόνια ο Θεός, προτού φθάσω στο τέλος να αποσυρθώ, διότι η διοίκηση φθείρει. Και ήθελα να ηρεμήσω και να μιλήσω λίγο με τον Θεό και έπειτα να φύγω από αυτό τον κόσμο. Αλλά είδα, από την ώρα που ασθένησα, τη συμπεριφορά μερικών αδελφών. Έφθασαν μερικοί στο σημείο να πάνε να ρωτήσουν τους γιατρούς πότε «φεύγω» και οι γιατροί «αντίναξαν γιακά» και αυτό μου το είπαν οι ίδιοι: Καλά δεν ντρέπονται; Και εγώ είπα καλά να είναι. Άκουσα από πολλούς και αναγκάστηκαν να πω μια μέρα ότι αν επιθυμούν μερικοί αδελφοί να παραμείνουν μικροί, ας μείνουν μικροί δεν με νοιάζει. Εγώ ευχαριστώ τον Θεό, γιατί εδώ δεν ήλθα να απολαύσω, ήλθα για να κάνω τομές στην Εκκλησία και με βοήθησε ο Θεός να τις έκανα και είμαι ευχαριστημένος και με τον Θεό και τους ανθρώπους. Εκείνο που με βοήθησε ήταν η συμπαράσταση του λαού. Για αυτό δεν με ενδιαφέρει εάν μερικοί δεν με συμπαθούν ή θέλω να φύγω. Για να είμαι ειλικρινής θέλω να φύγω, αλλά προγεύομαι ότι αν φύγω μεταξύ τους θα σκοτωθούν. Δεν ξέρω τι θα κάνουν. Θέλω να κάνω φωτοβολταικά, τα εισοδήματα από τα οποία θα πηγαίνουν στο Κεντρικό Ταμείο για τον κλήρο γιατί δεν ξέρω εάν ο διάδοχός μου, θα κρατήσει την ίδια πολιτική που κρατώ εγώ. Αν τα κόψει θα καταρρεύσει το Ταμείο και θέλω πάση θυσία να το ολοκληρώσω. Θέλω να το προικοδοτήσω όπως τη Θεολογική Σχολή. Με θλίβει γιατί έχει Συνοδικό που δεν πάτησε στη Θεολογική Σχολή να τη δει γιατί την έκανα εγώ. Όταν έχεις Αδελφούς που έχουν αυτή τη νοοτροπία σκέφτεσαι εάν πρόκειται να παραιτηθείς;

Μπλοφάρουν... οι Τούρκοι με το μερικό άνοιγμα των Βαρωσίων

—Το μερικό άνοιγμα των Βαρωσίων το αναμένετε;

—Πίστευα και πιστεύω ότι οι Τούρκοι μπλοφάρουν. Η πόλη της Αμμοχώστου είναι κατεστραμμένη, είναι πιο εύκολο για τους Τούρκους να χτίσουν, διπλά, μια άλλη πόλη. Τα ξενοδοχεία έχει τώρα μισό αιώνα που είναι εγκαταλελειμμένα, θάλουν χάλασμα, δεν μπορούν να φτιαχτούν. Δεν νομίζω ότι θα πάνε να δώσουν δισεκατομμύρια για να φτιάξουν την πόλη ή τα ξενοδοχεία για να τα λειτουργούν, παρόλο που είναι η καλύτερη θάλασσα της Κύπρου, η Αμμόκωστος. Θα περιμένουν βέβαια την αντίδρασή μας, θα αντιδράσουμε και θα έχουν κατακραυγή απ' όλη την Ευρώπη, απ' όλο τον κόσμο. Αλλά πρέπει να πληρώσουν

πολλά χρήματα για να τα φτιάξουν. Έχει και η Αρχιεπισκοπή το δικό της ξενοδοχείο εκεί το Αστέλι, αλλά και να ελευθερωνόταν η Αμμόκωστος, θα το καλούσαμε και θα το ξαναχτιζαμε. Μπλοφάρουν. Και να καλέσουν τους νόμιμους κατοίκους να επιστρέψουν πού θα πάνε; Αφού ούτε ρεύμα ούτε νερό έχει.

—Η Αρχιεπισκοπή ως ιδιοκτήτης περιουσιακών στοιχείων θα αντιδράσει εάν οι Τούρκοι, παράνομα, χρησιμοποιήσουν την περιουσία αυτή;

—Με χίλιους τρόπους θα αντιδράσουμε, ασφαλώς και αντιδρούμε. Μερικά οικόπεδα που είχαμε τα έχτισαν οι Τούρκοι. Ήλθε εκείνος που τα αγόρασε και ζήτησε να τα

“

Δεν νομίζω ότι θα πάνε να δώσουν δισεκατομμύρια για να φτιάξουν την πόλη ή τα ξενοδοχεία για να τα λειτουργούν, παρόλο που είναι η καλύτερη θάλασσα της Κύπρου, η Αμμόκωστος.

τιλοποιήσουμε και δεν το κάναμε. Θα περιμένει να λυθεί το εθνικό θέμα του είπαμε.

—Μακαριότατε, συμφωνείτε με τα περί «χαμένων ευκαιριών» επιστροφής της Αμμοχώστου;

—Εκείνοι που λένε ότι είχαμε «χαμένες ευκαιρίες», όχι μόνο για την Αμμόκωστο για το Κυπριακό για να το λύσουμε, καμία χαμένη ευκαιρία δεν είχαμε. Πάντοτε υπήρχε πίσω ουρά. Ευτυχώς, οι ηγεσίες μας ήταν προσεκτικές και δεν έπεσαν στο λάθος να κάνουμε λύση με ουρά πίσω. Δεν μας έδωσαν λύση καθαρή ποτέ.

Έγιναν λάθη

—Μακαριότατε τι δεν πήγε καλά με το επενδυτικό πρόγραμμα

των πολιτογραφήσεων;

—Τα διάφορα δικηγορικά γραφεία έπαιρναν αρκετά χρήματα για να πείσουν την κυβέρνηση να δίνει διαβατήρια. Και σου λέει γιατί να θυσιαρίσουν κάποια γραφεία; Έπρεπε η κυβέρνηση να είναι πιο αυστηρή. Το ότι έτρωγαν χρήματα, ολίγον τι παράνομα, είναι αυτό που εξαγρίωσε και όλον τον κόσμο. Πρώτα —πρώτα δεν είχαν σωστή νομοθεσία. Έγινε βεβιασμένα, δεν ξέρω, έπρεπε να γίνουν αυστηρές προδιαγραφές και έπρεπε να ήταν αυστηρή. Γι-νονται λάθη, παντού γίνονται και θα συνεχίσουν να γίνονται. Στη δική μας περίπτωση, που είχα εισπληθεί να του δοθεί διαβατήριο, ο επενδυτής ήλθε ως κύριος και ήλθε μέσω της τράπεζας που η Κεντρική Τράπεζα

της ελέγχει. Μας έδωσαν μια επιταγή τράπεζας, δεν μας έφεραν σακούλα με χρήματα για να υποψιαστείς ότι κάτι δεν πάει καλά. Και ευτυχώς που δεν άγγιξα την επιταγή. Όταν αποκαλύφθηκε ότι ο επενδυτής δεν είναι καθαρός, είπα πως εάν η κυβέρνηση της χώρας του τα ζητήσει θα τους τα στείλουμε.

—Σας ζήτησαν τα χρήματα;

—Όχι, αλλά είναι στην τράπεζα δεν τα αγγίξαμε. Μερικοί που αρέσκονται να κάνουν τον μεγάλο μου είπαν «να τα στείλεις πίσω». Όταν μου τα ζητήσουν, δεν είναι δικά μου, θα τα στείλω. Αλλά να μου τα ζητήσουν. Δηλαδή δεν είμαστε αυστηροί από την αρχή και η κυβέρνηση να γίνει αυστηρή.

Περί άλλων τυρβάζουν κυβέρνηση και βουλή

Αργήσαμε 10 μήνες

Δηλαδή, τι πρέπει να γίνει για να συμμορφωθούμε με την ευρωπαϊκή νομοθεσία ως κράτος μέλος που είμαστε; Να πέσει ο ουρανός στο κεφάλι μας; Γιατί το λέμε; Διότι την Παρασκευή η Κομισιόν αποφάσισε για την Κύπρο, μια παραπομπή στο Δικαστήριο της ΕΕ, τρεις αιτιολογημένες γνώμες και δυο προειδοποιητικές επιστολές για διαδικασίες επί παραβάσει. Κι αυτό επειδή η Κύπρος δεν μετέφερε την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AMLD5) στην εθνική νομοθεσία. Η προθεσμία μεταφοράς της παρούσας οδηγίας, έληξε στις 10 Ιανουαρίου 2020 και, μέχρι σήμερα, οι κυπριακές αρχές δεν έχουν κοινοποιήσει στην Κομισιόν κανένα μέτρο μεταφοράς. Ε, βέβαια είχαν άλλες δουλειές τα τσακάλια μας, νομιμοποιούσαν γκρίζους και μαύρους δισεκατομμυριούχους για να τους βγάλουν ευρωπαϊκά διαβατήρια.

● ● ● ●

Καίγεται το σπίτι μας

Η Βουλή σαν άξονας στο κόλπο γκρόσο αναζητούσε πελάτες, με τον Δημήτρη να έχει φτιάξει με δημόσιο χρήμα και «ιδιαιτερο γραφείο» στην απέναντι γωνία (Σπίτι του Πολίτη) και να το παίζει ανέγγικτος και υπεράνω, ενώ η κυβέρνηση έχει αναλάβει να «συμμορφώσει» ποικιλοτρόπως όσους δημοσίως επέμεναν ότι οι μαύρες τρύπες του «Επενδυτικού Προγράμματος» θα μας άφηναν εκτεθειμένους διεθνώς. Κι αυτό συνειδητά διότι γνωρίζουν ότι το μάρμαρο το πληρώνει πάντα ο φορολογούμενος πολίτης. Ο Θουκυδίδης, υποδεικνύοντας την καταστροφική αδυναμία της Αθηναϊκής Πολιτείας να αντιληφθεί τα πραγματικά διακυβεύματα, χρησιμοποίησε την Αισώπεια ρήση: «Των οικίων ημών εμπιπραμένων, ημείς άδομεν»...

● ● ● ●

Κώστας ο πρύτανης

Για τρίτη φορά σκύρωσε το Ανώτατο Δικαστήριο την βουλευτική έδρα της Αλληλεγγύης και η καμμένη η Ελένη Θεοχάρους αποκάλυψε ότι ακολούθησαν την γνωμάτευση του τέως γενικού εισαγγελέα κ. Κώστα Κληρίδη. Ο Κωστάκης όμως για άλλη μια φορά επέδειξε στην πλούσια καριέρα του το υψηλό επίπεδο νομικής ευρυνμάθειας του κράτους; «Αυτό που ισχυρίζεται ότι έχει ισχύ νόμου εγγράφει την επίκληση της ισχύος στην ίδια την έννοια της εξουσίας του». Αυτό έγραφε ο Jacques Derrida (1930-2004) στα 1994 στο βιβλίο του «Ισχύς νόμου». Το να έχει μια διαταγή ή μια πθική επιταγή «ισχύ νόμου» σημαίνει να έχει έναν υποχρεωτικό χαρακτήρα συγκρίσιμο με αυτόν ενός νόμου. Κατά κανόνα, νομική ισχύ έχουν οι νόμοι του κράτους και όχι μόνο λόγω του πθικού ή συμβολικού τους χαρακτήρα.

Ο αναγκαστικός χαρακτήρας τους έγκειται πρωτίστως, όπως χαρακτηριστικά τόνιζε ο Max Weber, στην απειλή χρήσης της νόμιμης βίας του Κράτους σε περίπτωση μη τήρησής τους. Όταν ο πολίτης υποκύψει στον νόμο έχει πάντοτε στο πίσω μέρος του μυαλού του τον κρατικό μηχανισμό καταστολής. Το κράτος δικαίου δεν εγγυάται μόνο την πιστή εφαρμογή του νόμου και του Συντάγματος στην εθνική ή ευρωπαϊκή επικράτεια. Εγγυάται επίσης την ελευθερία των πολιτών να ενεργούν και να σκέφτονται όσο η πράξη τους ή η έκφραση της σκέψης τους δεν παραβιάζει τον νόμο. Ένα κράτος είναι κυρίαρχο όταν καμία άλλη δικαιοδοσία δεν αντιτίθεται σε ό,τι εκείνο προστατεύει ή απαγορεύει. Σε αντίθετη περίπτωση, κάθε αποτυχία της κρατικής μηχανής να προστατεύσει τα νόμιμα ή να τιμωρήσει τους παραβάτες είναι

Η «Κ» παρουσιάζει σήμερα το οδοιπορικό στο Βαρώσι (σελ.4-5). Όπως λέει ο Ανδρέας Παράσχος, είναι εκπληκτικό το ότι αντιλαμβάνεται κανείς ότι τα φυτά έχουν μνήμη! Δείτε πώς οι βουκεμβίλιες έχουν αγκαλιάσει, προστατεύοντας θαρρείς για μισό αιώνα το σπίτι της Μόνικας και της Άλεξ Χριστοφίδη στη λεωφόρο Δημοκρατίας. Από την άλλη οι κατοικικές δυνάμεις ασφαλιτόστρωσαν το δρόμο και τοποθέτησαν τριπόδες με γλάστρες τις οποίες ποτίζουν με βυτιοφόρο μια φορά την ημέρα. Μάλιστα, συνάντησαν λέει ο συνάδελφος στη λεωφόρο Δημοκρατίας, Βρετανούς κάτοικους Κερύνειας που πήγαν επίσκεψη στο Βαρώσι. Τι άλλο θα δούμε τα μάτια μας! **ΦΩΤΟ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

είναι και το θράσος που έχει να σουλατσάρεται στα δελτία ειδήσεων και σε εκπομπές και να κρίνει τους άλλους. Ποιος; Ο κύριος που δεν κατάφερε να φυλακίσει ούτε ένα άνθρωπο από το σκάνδαλο της οικονομίας και τόσα αλλά και παρκινέι και τον κόσμο να κατέβει τους δρόμους. Κατέβα πρώτος Κώστα μου να δούμε τι θα προκύψει.

● ● ● ●

Έρχονται μέτρα

Ες αύριον, στην κυριολεξία, τα σπουδαία σχετικά με τα νέα μέτρα κατά την πανδημία. Το Υπουργικό στη συνεδρία της Δευτέρας θα έχει ενώπιον του το αποτέλεσμα της σύσκεψης του Υπουργού Υγείας με τη Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και θεωρείται σχε-

δόν βέβαιο πως θα κάνει παγκύπριας εμβέλειας τα μέτρα τοπικού χαρακτήρα σε Λεμεσό και Πάφο. Τουτέστιν λουκέτο στην εστίαση στις 10.30 το βράδυ. Ωστόσο, λέγεται έντονα ότι ετοιμάζονται να ληφθούν και νέα μέτρα κοινωνικού χαρακτήρα με περιορισμό των συναθροίσεων, μιας και θεωρούνται η μαύρη τρύπα της διασποράς του ιού. Στην κυβέρνηση φαίνεται να έχουν καταλήξει να υιοθετήσουν το ευρωπαϊκό μοντέλο καταπολέμησης του κορωνοϊού.

● ● ● ●

«Εμείς τα λέγαμε»

Η υπόθεση του Χριστάκη Τζιοβάνη προκάλεσε σκοτούρες στο ΑΚΕΛ. Κάποιοι μέσα στο κόμμα της Αριστεράς θυμήθηκαν τις

εκλογές του 2016 και τις ενστάσεις που είχαν τοπικοί παράγοντες του ΑΚΕΛ για το παραιτηθέντα βουλευτή. Οι κακές γλώσσες λένε πως κάποιοι από αυτούς πήραν το αίμα τους πίσω υπενθυμίζοντας με νόημα ότι, «εμείς σας τα λέγαμε για τον Τζιοβάνη». Αναφορές που αποτελούν ευθεία βολή σε κάποιους στην Εζεκία Παπαϊωάννου που λέγεται ότι ενέδωσαν στις «φιλικές απειλές» του Τζιοβάνη για τη θέση στο ψηφοδέλτιο. Για να είμαστε δίκαιοι όταν έσκασε η βόμβα Τζιοβάνη συγκεκριμένο στέλεχος του ΑΚΕΛ στα ψηλά δώματα ήταν ξεκάθαρος για την αποπομπή του από το κόμμα, την ώρα που άλλοι στην κορυφή προσπαθούσαν να στρογγυλέψουν το θέμα.

● ● ● ●

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Νίκος Αναστασιάδης

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, αδιάβροχος όπως είναι, αποφάνθηκε από τη Γερσοκήπου, ότι η διαφθορά «δεν έχει χρώμα», ανακοίνωσε ότι θα εξαγγείλει μέτρα και πως δεν θα χαριστεί σε κανένα! Ναι ρε, το είπε!

Τα μπουρμουρντά...

Το τελευταίο διάστημα έχει φουντώσει το παρασκήνιο για μπουρμουρντά πάσης φύσεως στο ΑΚΕΛ. Κάποιοι στην Εζεκία Παπαϊωάννου έχουν αρχίσει την γκρίνια για επαφές που φαίνεται να κάνει ο Άντρος Κυπριανού χωρίς να τους ενημερώνει. Πάντως στο ΑΚΕΛ φαίνεται ότι οι προεδρικές εκλογές τους απασχολούν έντονα από τώρα. Αν εξαιρεθούν τα μπουρμουρντά ότι ο Άντρος δεν τους τα λέει όλα, οι τάσεις που βρίσκονται στα στάδια της διαμόρφωσης φαίνεται να είναι δυο. Και οι δυο έχουν ως κοινή συνισταμένη το ΔΗΚΟ. Αυτό που διαφέρει είναι το διαδικαστικό. Η μια τάση θέλει το ΑΚΕΛ να προχωρά με υποψηφιότητα δική του (όχι κομματική) και υποστήριξη στο δεύτερο γύρο από το ΔΗΚΟ. Οι υποστηρικτές της αυτόνομης καθόδου του κόμματος έχουν βασικό επιχείρημα τις διαφορετικές προσεγγίσεις των δυο κομμάτων στο κυπριακό. Η άλλη τάση θέλει ξεκάθαρα πράγματα και συνεργασία από τον πρώτο γύρο. Πάντως αυτό που λέγεται πως έχει ξεκαθαρίσει μεταξύ ΔΗΚΟ και ΑΚΕΛ είναι ότι οι ηγέτες των δυο κομμάτων εάν συνεργασθούν θα είναι εκ δεξιών κι εξ ευωνύμων του υποψηφίου προέδρου. Τουτέστιν το όνειρο του πρίγκιπα μάλλον θα παραμείνει όνειρο.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Ισχύς νόμου

Τι θα μπορούσε να απαγορεύσει τη δημοσίευση σκίτσων του Μωάμεθ στην Ευρωπαϊκή επικράτεια όταν το ευρωπαϊκό κράτος δικαίου στηρίζεται στην αρχή της ελευθερίας της έκφρασης; Τι θα μπορούσε άραγε να έχει ισχύ νόμου αντιτιθέμενο στον επίσημο νόμο του κράτους; «Αυτό που ισχυρίζεται ότι έχει ισχύ νόμου εγγράφει την επίκληση της ισχύος στην ίδια την έννοια της εξουσίας του». Αυτό έγραφε ο Jacques Derrida (1930-2004) στα 1994 στο βιβλίο του «Ισχύς νόμου». Το να έχει μια διαταγή ή μια πθική επιταγή «ισχύ νόμου» σημαίνει να έχει έναν υποχρεωτικό χαρακτήρα συγκρίσιμο με αυτόν ενός νόμου. Κατά κανόνα, νομική ισχύ έχουν οι νόμοι του κράτους και όχι μόνο λόγω του πθικού ή συμβολικού τους χαρακτήρα.

Ο αναγκαστικός χαρακτήρας τους έγκειται πρωτίστως, όπως χαρακτηριστικά τόνιζε ο Max Weber, στην απειλή χρήσης της νόμιμης βίας του Κράτους σε περίπτωση μη τήρησής τους. Όταν ο πολίτης υποκύψει στον νόμο έχει πάντοτε στο πίσω μέρος του μυαλού του τον κρατικό μηχανισμό καταστολής. Το κράτος δικαίου δεν εγγυάται μόνο την πιστή εφαρμογή του νόμου και του Συντάγματος στην εθνική ή ευρωπαϊκή επικράτεια. Εγγυάται επίσης την ελευθερία των πολιτών να ενεργούν και να σκέφτονται όσο η πράξη τους ή η έκφραση της σκέψης τους δεν παραβιάζει τον νόμο. Ένα κράτος είναι κυρίαρχο όταν καμία άλλη δικαιοδοσία δεν αντιτίθεται σε ό,τι εκείνο προστατεύει ή απαγορεύει. Σε αντίθετη περίπτωση, κάθε αποτυχία της κρατικής μηχανής να προστατεύσει τα νόμιμα ή να τιμωρήσει τους παραβάτες είναι

υπαναχώρηση του κράτους δικαίου. Όταν αλλότριες πθικές και πρακτικές επιταγές έχουν ή αποκτούν ισχύ νόμου σε ένα κοινωνικό σύνολο είναι σημάδι αστοχίας του κράτους και εν γένει σημαίνει ότι οι πολίτες φοβούνται κάποια άλλη αδιόρατη δύναμη ικανή να αμφισβητήσει το κράτος και τους μηχανισμούς του και να τους απειλήσει. Γίνονται, εν ολίγοις, πολίτες ενός άλλου σκαιού κράτους που μακρομερεύνει είτε με την ανοχή του κυρίαρχου είτε λόγω της αδυναμίας του. Τέτοιες επιταγές προέρχονται και επιβάλλονται συνήθως από παραδοσιακά κοινωνικά στερεότυπα και συμπεριφορές, πλῆττοντας κυρίως μειονότητες, αλλά και από το οργανωμένο έγκλημα, όταν αυτό αφανίζεται να δρα ανενόχλητο ελλείψει κράτους. Η Ιταλική μαφία, για παράδειγμα, συνδυάζει τα δυο αυτά χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με τον Gaetano Mosca (1858-1941), η μαφία είναι η επικράτηση της μεσαιωνικής τάξης πραγμάτων στη σύγχρονη Ιταλία (Τι είναι η μαφία;, 1900). Η cosa nostra, η «δική μας υπόθεση», επιβάλλει τις συμπεριφορές και τις κοινωνικές ιεραρχίες σε ένα τμήμα της Ιταλικής Δημοκρατίας, της cosa pubblica, της «κοινής υπόθεσης». Είναι κάτι τόσο καθημερινό, παρατρεί ο Mosca, που περνάει απαρατήρητο. Υπό τον φόβο μιας διαρκούς καθημερινής απειλής σε καθεστώς σιωπής του Κράτους η μαφία διαμορφώνει τις αρεστές σε αυτή συνειδήσεις.

Πολλοί είναι οι επικριτές του Γάλλου προέδρου Emmanuel Macron, ο οποίος κατά τη διάρκεια του επίκειδου λόγου του στον Samuel Paty (1973-2020) στις 21 Οκτωβρίου 2020, στον συμβολικό χώρο της αυ-

Ο Γάλλος πρόεδρος είπε ότι στις πόρτες του ευρωπαϊκού κράτους δικαίου σταματάει η επικράτεια του ισλαμικού νόμου και η δικαιοδοσία των μουφτῶν του.

λής της Σορβόννης, ανάμεσα στα αγάλματα των Victor Hugo και Louis Pasteur, δήλωσε στο όνομα της Δημοκρατίας απευθυνόμενος στον ίδιο τον νεκρό: «Θα υπερασπιστούμε την ελευθερία που διδάσκετε τόσο καλά και θα τιμήσουμε τις αρχές του κοσμικού κράτους. Δεν θα σταματήσουμε τις καρικατούρες, τις γελοιογραφίες. Θα υπενθυμίσουμε ότι οι ελευθερίες μας διαφυλάσσονται μόνο με το τέλος του μίσους και της βίας και τον σεβασμό απέναντι στους άλλους. Θα συνεχίσουμε αυτόν τον αγώνα για την ελευθερία και τον λόγο που τώρα ενσπάρκωνε, γιατί σας το οφείλουμε. Επειδή στη Γαλλία, καθηγντά, ο Διαφωτισμός

δεν σβήνει ποτέ». Με αυτή τη δήλωση το γαλλικό κράτος ουσιαστικά διατρανώνει τη θέλησή του να μην επιτρέψει σε άλλες δικαιοδοσίες, ξένες προς την παράδοση και το πολίτευμά του, να παρεισφρήσουν στην επικράτεια του και να απειλήσουν το κράτος δικαίου. Ο Γάλλος πρόεδρος μιλάει εκ μέρους της Γαλλίας στο όνομα των αξιών της Ενωμένης Ευρώπης. Ισχύ νόμου δεν μπορούν να έχουν στην Ευρωπαϊκή επικράτεια η Σαρία και οι φετβάδες των μουφτῶν του ισλαμικού δικαίου. Όποιος μιλάει για ισχύ νόμου μιλάει για βία, η οποία και προσδίδει ισχύ στον νόμο. Εν προκειμένω ισχύ στον ισλαμικό νόμο στη Δύση και

στην Ευρώπη προσδίδει η ωμή βία και τρομοκρατία των φανατικών ισλαμιστών και των τζιχαντιστικών δικτύων.

Όπως σχολιάζει ο ισλαμολόγος Gilles Keppel (Le Monde, 20/10/20), τριάντα χρόνια έχουν περάσει από την υπόθεση Salman Rushdie, όταν ο Χομεϊνί με φετβά του στις 14 Φεβρουαρίου 1989 καταδίκασε σε θάνατο τον Ιρανό συγγραφέα για βλασημία λόγω της δημοσίευσής των δικαστικής αυτής γνωμάτευσης καταδικής συμπεριελάμβανε την Ευρώπη και τα άλλα εδάφη του πλανήτη όπου ζούσαν Μουσουλμάνοι. Εδώ και τριάντα χρόνια, για τους

φανατικούς μουσουλμάνους, η Δύση ανήκει στον «τομέα του Ισλάμ», δηλαδή στη δικαιοδοσία όπου εφαρμόζεται ένας φετβάς. Η απαγόρευση δημοσίευσης σκίτσων του Προφήτη δεν αφορά μια υποτιθέμενη εσωτερικευμένη προσωπική προσβολή που θα ένιωθε ένας μουσουλμάνος χωρικός σε ένα απομακρυσμένο χωριό στο Πακιστάν. Αφορά την εφαρμογή του ισλαμικού νόμου εντός της επικράτειας των ευρωπαϊκών κρατών. Δεν είναι πρόβλημα συνειδήσης ή προσβολής της προσωπικότητας του άλλου με όρους κοινωνικής ευαισθησίας. Είναι πρόβλημα σύγκρουσης δικαιοδοσίας. Αυτό που εννοεί στην ομιλία του Macron τους ακραιφνείς μουσουλμάνους στο Ιράν, την Τουρκία ή τη Σαουδική Αραβία είναι ότι για πρώτη φορά ένα ευρωπαϊός αρχηγός κράτους είπε με παρηρησία ότι εδώ, στη Γαλλία και την Ευρώπη, δικαιοδοσία έχει ο νόμος και το κράτος δικαίου που προέρχονται από τη μακραίωνη ευρωπαϊκή παράδοση του Διαφωτισμού. Το Δυτικό κράτος δεν θα επιτρέψει να παρεισφρήσει εντός του μια ιδιότυπη ισλαμιστική μαφία που θα αψηφά το κράτος δικαίου και θα επιβάλλει καθημερινές συμπεριφορές που ταιριάζουν περισσότερο σε ένα μεσαιωνικό Ισλάμ παρά σε μια σύγχρονη θρησκεία, αποδεκτή εντός των ορίων του λόγου. Αυτό που είπε ο Γάλλος πρόεδρος είναι ότι στις πόρτες του ευρωπαϊκού κράτους δικαίου σταματάει η επικράτεια του ισλαμικού νόμου και η δικαιοδοσία των μουφτῶν του.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγντής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Κάποιος να τους μαζέψει επιτέλους

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Στην από εκεί πλευρά, στο παραλιακό μέτωπο των Βαρωσιών, άρχισαν οι προετοιμασίες για το «πικ νικ» του μεγάλου «σουλτάνου». Θα φυτέψουνε λένε δέντρα, θα κάνουν δρόμους για ποδήλατα και άλλα απαράδεκτα. Και όσο αυτοί προετοιμάζονται για το «πικ νικ», εμείς στην από δω μεριά, την δήθεν κανονική, παρακολουθούμε τους πολιτικούς μας ταγούς να συνεχίζουν απτόητοι τις ιστορίες του χωρκού τους. Τσακώνονται μεταξύ τους για το ποιος είναι ο πιο «καθαρός», ανταλλάζουν τάχα μου ευφάνταστες φανφάρες με την πεποίθηση ότι έχουν ακόμα τη δυνατότητα να πείσουν για το άμεμπτο της ύπαρξής τους και απειλούν ότι θα καταψηφίσουν τον κρατικό προϋπολογισμό χωρίς να δίνουν δεκάρα τσακιστή για το χάος που πρόκειται να επακολουθήσει (λες και το χάος που ήδη ζούμε δεν είναι αρκετό).

Την ίδια ώρα η πανδημία εξακολουθεί να απειλεί την υγεία και την οικονομία μας και ταυτόχρονα οι θεσμοί δεν λένε να τα βρουνε μεταξύ τους, αλλά επιλέγουν (τόσο μας σέβονται κι αυτοί) να μας φορτώνουν, επιπλέον ανασφάλεια για τι μέλλει γενέσθαι, με τις νομικιστικές τους εξυπνάδες. Και ο σκεπτόμενος πολίτης παρακολουθεί και απορεί.

Γιατί ακόμα και τώρα που έχουμε πιάσει τον πάτο των πιάτων, οι πολιτικοί μας εξακολουθούν να συμπεριφέρονται με γνώμονα το δικό τους κομματικό συμφέρον και μόνη τους έγνοια είναι το πώς θα «εκμεταλλευτούν» ακόμα και αυτή την κατάντια της χώρας για να κερδίσουν στα σημεία; Διότι αν τους ένοιαζε ουσιαστικά η χώρα και η κατάντια της τότε θα έσκυβαν όλοι ανεξαιρέτως το κεφάλι και δεν θα πυροδοτούσαν την ένταση, δημιουργώντας συνθήκες πολιτικού «εμφυλίου» μόνο και μόνο για να εκμεταλλευτούν το χάος προς ίδιον συμφέρον, αλλά θα σκίζονταν να μας αποδείξουν ότι καταναούν πως πρέπει να μας σεβαστούν, έστω και τώρα.

Τι ακριβώς δεν καταλαβαίνουν; Ότι έχασαν όλοι τους κάθε αξιοπιστία ανατρέποντας πανηγυρικά, στην συνείδηση του πολίτη, το τεκμήριο της αθωότητας; Ότι κι αυτοί ακόμα που παριστάνουν τους καθαρούς απλώς φαίνονται φαιδρείς στα μάτια του σκεπτόμενου πολίτη επικαλούμενοι την καθαρότητά τους, εφόσον δεν φρόντισαν εγκαίρως να διαχωρίσουν τη θέση τους από το μπάχαλο της βρωμιάς; Ούτε αυτό το καταλαβαίνουν; Πώς είναι δυνατόν π.χ. το ΔΗΚΟ να εκβιάζει ότι θα καταψηφίσει τον προϋπολογισμό και να προσπαθεί μάλιστα να πείσει και τη λοιπή αντιπολίτευση να πράξει το ίδιο, αν η κυβέρνηση δεν επιτρέψει στον γενικό ελεγκτή να έχει πρόσβαση στους φακέλους των πολιτογραφήσεων; Δεν το αντιλαμβάνονται ότι με αυτούς τους εκβιασμούς δεν ανακουφίζουν κανένα νοήμονα πολίτη, αλλά πετυχαίνουν το ακριβώς αντίθετο, να του επιβεβαιώσουν ότι τον έχουν γραμμένο στα παλαιότερα των υποδημάτων τους;

λέμε χάος να διευκρινίσουμε πως δεν πρόκειται κανένας από δαύτους να το πληρώσει ή να το υποστεί. Είναι ο απλός πολίτης που θα κληθεί για χίλιοστή φορά να πληρώσει τα οσαμένα, μόνον που αυτή την φορά, δεδομένης της πανδημίας, ενδέχεται να τα πληρώσει και με την ίδια του τη ζωή. Είναι σοβαροί αυτοί οι τύποι; (ρητορική προφανώς η ερώτηση). Θεωρούν στ' αλήθεια τους εαυτούς τους πατριώτες όταν προσπαθούν με εκβιασμούς να επιφέρουν τάχα μου την εξυγίανση, ενώ το μόνο που θα πετύχουν είναι να επωμιστεί και πάλι ο πολίτης τις επιπτώσεις ακόμα μιας χαοτικής πραγματικότητας;

Όχι, κύριοι, δεν είναι έτσι τα πράγματα και μαζεύτετε επιτέλους. Διότι υποκριτές αυτή τη στιγμή είναι όλοι όσοι τσακώνονται, απειλούν, εκβιάζουν και παριστάνουν τους αμόλυντους, χωρίς να δείχνουν ότι έχουν την ελάχιστη επιγνώση πως για τη σημερινή κατάσταση η ευθύνη τους βαρβαίνει όλους (άλλους λιγότερο, άλλους περισσότερο, αλλά όλους). Και πώς γι' αυτό τον απλό λόγο οφείλουν να ριχούν τους τόνους και να δράσουν προς όφελος της χώρας. Διότι απέναντι επίκειται ένα πικ νικ. Και από δω τα νοσοκομεία αναφοράς άρχισαν ήδη να γεμίζουν.

elenixenou11@gmail.com

Γυναίκες από τη Συρία συμμετέχουν σε μαραθώνιο ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για τον καρκίνο του μαστού στη Δαμασκό με σύνθημα «Να είσαι γενναία, δυνατή και όμορφη».

Τριάντα χρόνια αμερικανικών εκλογών

Του **ΣΤΑΘΗ Ν. ΚΑΛΥΒΑ**

Η προεκλογική περίοδος ήταν σε έξαρση όταν κατέφθασα στον «Νέο Κόσμο» τον Αύγουστο του 1988, φρέσκος τότε μεταπτυχιακός φοιτητής. Είχε όμως ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί υποψήφιος των Δημοκρατικών ήταν ο Ελληνοαμερικανός Μάικλ Δουκάκης. Παρότι ξεκίνησε ως φαβορί απέναντι στον μάλλον αναμικό αντιπρόεδρο του Ρόναλντ Ρέιγκαν, τον Τζορτζ Μπους, έχασε την πρωτοκαθεδρία στις δημοσκοπήσεις και δεν την ξανακέρδισε ποτέ. Η προεκλογική του εκστρατεία ήταν κακή και ο Μπους κατάφερε να τον στυπάρει ως χαλαρό απέναντι στην εγκληματικότητα.

Δεν στάθηκε εξίσου τυχερός το 1992. Παρά την επιτυχή έκβαση της στρατιωτικής επεξεύρησης στο Κουβέιτ, η οικονομία είχε κτυπηθεί από την ύφεση και το εκλογικό σώμα τον αντικατέστησε με τον Μπιλ Κλίντον, ο οποίος με σημαία τον μεσαίο χώρο εγκαίνιασε μια δημοκρατική οκταετία. Το 2000 ο αντιπρόεδρος του, Άλ Γκορ, κέρδισε μεν τη λαϊκή ψήφο αλλά ηττήθηκε στη Φλώριδα, με συνέπεια να χάσει από τους εκλέκτορες. Ο τρόπος που έγινε αυτό υπήρξε επεικώς αμφιλεγόμενος. Ενα χρόνο μετά, ο νέος πρόεδρος, ο υιός Τζορτζ Μπους, βρέθηκε αντιμετώπιος με την επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου. Η συνέχεια είναι γνωστή: εισβολή στο Αφγανιστάν και αργότερα στο Ιράκ. Πολλά από το σημερινά προβλήματα της Μέσης Ανατολής ανάγονται στις δύο αυτές ατυχείς αποφάσεις, που κόστισαν τη ζωή σε εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους. Αυτό όμως δεν εμπόδισε την πανηγυρική επανεκλογή του το 2004 απέναντι στον κλωμό Τζον Κέρι.

Η ρεπουμπλικανική οκταετία έγκλεισε εντελώς αναπάντεχα με την εκλογή του Μπαράκ Ομπάμα, που καιρετίστηκε ως μεγάλη συμβολική και ουσιαστική αλλαγή – και ήταν. Δυστυχώς όμως, η οκταετής θητεία του αποδείχθηκε κατώτερη των προσδοκιών που είχε καλλιεργήσει. Και έτσι φθάνουμε στο 2016, με την τεράστια έκπληξη του Ντόναλντ Τραμπ. Ένας αμφιλεγόμενος επιχειρηματίας, ουσιαστικά ένας τηλεοπτικός παρουσιαστής με μηδενική πολιτική εμπειρία, κατάρφερε να διαψεύσει τις δημοσκοπήσεις και να εξουδετερώσει την πανίσχυρη αλλά μάλλον αντιπαθή Χίλαρι Κλίντον, κερδίζοντας την εκλεκτορική ψήφο στο τσακ, χάρη σε εξαιρετικά μι-

κρές πλειοψηφίες σε τρεις κρίσιμες πολιτείες.

Πολύ σύντομα θα ξέρουμε αν ο Τραμπ επαναλάβει την έκπληξη του 2016. Οι δημοσκοπήσεις τον δείχνουν να χάνει με διαφορά και παραμένουν διαχρονικά αξιόπιστες. Το 2016 ήταν η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα. Πόσο πιθανή είναι μια δεύτερη συνεχόμενη εξαίρεση; Το μέγало του πλεονέκτημα, η οικονομική επιτυχία της αρχικής τριετίας, εξαιρίστηκε λόγω πανδημίας. Απέμειναν η στυφή γέυση από την ανδραμία της χώρας να διαχειριστεί αποτελεσματικά τον κορωνοϊό και η σφοδρή αντιπάθεια που πάντοτε προκαλούσε η συμπεριφορά του σε κάτι παραπάνω από τον μισό πληθυσμό. Έτσι, απώλεσε τη στήριξη μιας μικρής αλλά κρίσιμης μερίδας μετακινούμενων ψηφοφόρων, οι οποίοι στράφηκαν περισσότερο εναντίον του και λιγότερο προς τον απρόσωπο Τζο Μπλάντεν.

Ορισμένα συμπεκνωμένα διδάγματα: Κατ' αρχάς, το επαναλαμβανόμενο μοτίβο της τελευταίας τριακονταετίας είναι η προφητεία της αμερικανικής παρακμής, με εξαίρεση το μικρό διάστημα μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης. Στο μεταξύ, η χώρα έχει κάνει τεράστια βήματα μπροστά. Αντίθετα, η πόλωση των εκλογών αυτών είναι δίχως προηγούμενο και πρέπει να πάει κανείς πίσω στη δεκαετία του '60 για να συναντήσει κάτι συγκρίσιμο. Δεύτερο, ακούγεται απίστευτο, αλλά οι Αμερικανοί ακόμη δεν έχουν μάθει να οργανώνουν εκλογές. Τρίτο, η οικονομία κρίνει συνήθως το αποτέλεσμα. Τέταρτο, όταν οι Δημοκρατικοί ξαναβρεθούν στην εξουσία θα αντιληφθούν πως πολλά από τα κακώς κείμενα που αποδίδουν στην προεδρία Τραμπ έχουν βαθύτερες ρίζες και δεν διορθώνονται εύκολα. Από την άποψη αυτή, τη μεγαλύτερη σημασία, χωρίς να είναι πανάκεια, έχουν οι εκλογές για τη Γερουσία. Τέλος, η κρίση μας δεν πρέπει να μένει στο στυλ, στον λόγο και στην αισθητική. Ο Τραμπ κατέχει τα αναμνηστικά πρωταία εκεί, αλλά η προεδρία του υιού Μπους υπήρξε ασύγκριτα χειρότερη με βάση τόσο τα αποτελέσματά της όσο και το θεμελιώδες κριτήριο του ανθρωπισμού.

Ο κ. Στάθης Ν. Καλύβας είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, κάτοχος της έδρας Gladstone στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Μαθήματα από την Ελλάδα

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Το πολιτικό μας σύστημα το τελευταίο διάστημα κλυδωνίζεται. Ακούγονται έντονα αναφορές του τύπου «είναι όλοι διεφθαρμένοι», «είναι διαπλεκόμενοι», «δεν πείθει κανένας». Πρόκειται για τις ίδιες αναφορές που ακούγονταν με ακόμη μεγαλύτερη ένταση στην Ελλάδα στις αρχές της περασμένης δεκαετίας.

Η Ελλάδα αντιμετώπιζε τότε σοβαρές οικονομικές δυσκολίες για τις οποίες τα κόμματα που κυβερνούσαν στη διάρκεια της μεταπολίτευσης έφεραν, πράγματι, μεγάλες ευθύνες. Πρωταγωνιστές του πολιτικού συστήματος φάνηκε πως ήταν και πρωταγωνιστές σε κυκλώματα διαφθοράς και διαπλοκής. Η οργή των πολιτών ήταν απολύτως δικαιολογημένη. Όμως, η απάρεσκεια και η αντίδραση της κοινωνίας δεν έσπρωξε τα πράγματα προς το καλύτερο. Δεν ξεχώρισαν οι καθαροί και έντιμοι άνθρωποι που είχαν ειλικρινές ενδιαφέρον και έγνοια για τα κοινά. Δεν δόθηκε δύναμη και χρόνος σε πολιτικούς που είχαν συγκροτημένη πολιτική πρόταση. Δεν ακολούθησε η Ελλάδα τον δρόμο της Ιρλανδίας, που επίσης είχε βρεθεί αντιμετώπιη με σοβαρές δυσκολίες, αλλά κατάφερε σύντομα να τις ξεπεράσει.

Η ταλαιπωρημένη και απογοητευμένη κοινωνία ήταν ιδιαίτερα ευάλωτη στα κελύσματα των λαϊκιστών, κάθε μορφής και κάθε απόχρωσης. Το πολιτικό σύστημα κατέρρευσε. Ο ΣΥΡΙΖΑ από κόμμα του 3% έγινε πρώτη πολιτική δύναμη και σχημάτισε τελικά κυβέρνηση. Συνεργάτης του ΣΥΡΙΖΑ ήταν το ακροδεξιό κόμμα των Ανεξαρτήτων Ελλήνων, το οποίο επίσης αναδείχθηκε μέσα από την αναδιάρθρωση του πολιτικού συστήματος. Η εγχειρηματική Χρυσή Αυγή έγινε τρίτο κόμμα στη Βουλή των Ελλήνων. Και άλλα εφήμερα σχήματα έκαναν την εμφάνισή τους στο πολιτικό σκηνικό. Η κατάσταση του πολιτικού συστήματος οδήγησε δυστυχώς στην πλήρη κατάρρευση της οικονομίας. Όχι μόνο δεν διορθώθηκαν τα κακώς έχοντα, αλλά η κοινωνία οδηγήθηκε στην εξαθλίωση. Η Ελλάδα έχασε μια ολόκληρη δεκαετία.

Χρειάστηκε να φτάσουμε μέχρι το καλοκαίρι του 2019, για να αναλάβει ξανά τα νήια της χώρας η Νέα Δημοκρατία υπό τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Ο σημερινός πρωθυπουργός της Ελλάδας δεν εμφανίστηκε από το πουθενά. Είχε πίσω του παραστάσεις από τον ιδιωτικό τομέα και μια αξιοσημείωτη πολιτική διαδρομή. Δεν παρουσιάζεται ως «απολίτικος», δεν ισχυρίζεται ότι είναι ο μόνος που είναι καθαρός και δεν εδράζει την πολιτική του παρουσία σε κενά συνθήματα και εύχες υποσχέσεις. Είναι όμως μελετημένος και μεθοδικός. Κινείται με άνεση στην Ευρώπη και στη διεθνή πολιτική σκηνή. Αντιμετώπισε στις αρχές του έτους την προσπάθεια αποσταθεροποίησης στον Έβρο, που επιχείρησε η Τουρκία μέσω της εργαλειοποίησης των μεταναστών. Διαχειρίζεται σήμερα την υγειονομική κρίση, αντιμετωπίζει ψυχραιμία και με αυτοπεποίθηση τις επιθετικές κινήσεις του Ερντογάν και έφερε ένα νέο αέρα σε σχέση με τις οικονομικές προοπτικές της χώρας.

Στην Κύπρο, χωρίς αμφιβολία, δόθηκαν το τελευταίο διάστημα αφορμές και η απογοήτευση των πολιτών είναι δικαιολογημένη. Όμως, από το 2013 και μετά, με την παράταξη του Δημοκρατικού Συναγερμού να αποτελεί το βασικό πυλώνα στήριξης του προέδρου Αναστασιάδη και της κυβέρνησής του, η Κύπρος έχει καταφέρει άλματα προόδου. Μια οικονομία που το 2013 βρισκόταν στο χείλος της καταστροφής, διαθέτει σήμερα τις αντοχές που επιτρέπει στην χώρα μας να παραμένει όρθια εν μέσω της μεγαλύτερης υγειονομικής κρίσης της σύγχρονης εποχής. Προωθήθηκαν σημαντικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις. Σε μια εποχή που περσιούσε ο μηδενισμός και η ισοπέδωση και ενώ κάποιοι караδοκούν για να ικανοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους σεβρίνοντας εύκολα συνθήματα, ο Δημοκρατικός Συναγερμός παραμένει η παράταξη που δοκιμάστηκε και πέτυχε στα δύσκολα.

Προφανώς σε αυτή τη πορεία έχουν γίνει και λάθη. Οφείλουμε να τα αναγνωρίσουμε και να τα διορθώσουμε. Όμως με κανένα τρόπο δεν πρέπει να σκύβουμε τα κεφάλι και να αφήσουμε το πεδίο ελεύθερο στους λαϊκιστές και στους δημαγωγούς. Η Ελλάδα του Κυριάκου Μητσοτάκη κινείται σήμερα στον δρόμο που και η Κύπρος βαδίζει μετά το 2013. Δημιουργεί μια νέα προοπτική για τη χώρα. Πρέπει και εμείς να παραμεινουμε δυνατοί και να μη χάσουμε τον βηματισμό μας σε αυτή την κρίσιμη στιγμή.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

Απορία επιδημιολόγων βηξ

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Η εγκύριση επέτυχε, αλλά ο ασθενής απέθανε...» Όταν ακούς γιατρούς να μιλούν με το συναίσθημα και χωρίς επιστημονική τεκμηρίωση, σημαίνει ότι τα μαντάτα είναι πολύ κακά. Η μάχη με τον κορωνοϊό, χάνεται σχεδόν σε όλη την Ευρώπη και οι επιδημιολόγοι, όπως οι ψάλτες, ακολουθούν την τακτική του «βηξ» του βήχα, για να δικαιολογηθούν για τις παραφωνίες τους. Στην Ελλάδα ακόμη και ο «μητέρας» επιδημιολόγος Σωτήρης Τσιόρδας φαίνεται ότι σήκωσε τα χέρια και απευθύνθηκε με το συναίσθημα και όχι με την επιστημονική λογική προς τους πολίτες: «Περισσότερο από τη γλώσσα των αριθμών μιλάει η γλώσσα της καρδιάς. Περισσότερο από τη γλώσσα των μέτρων μιλάει η φωνή της συνείδησης. Θέλω με τον ηπιότερο δυνατό τρόπο, με ήρεμη συνείδηση, να πω ότι δεν χάνουμε την ελπίδα μας. Εξακολουθούμε να παλεύουμε σαν άνθρωποι...».

Στην Κύπρο οι επιδημιολόγοι, μέλη της

Συμβουλευτικής Επιτροπής του Υπουργείου Υγείας, άρχισαν τις γκρίνιες, απειλώνοντας ότι θα «ζηπαιζούν», λες και είναι αναντι-κατάστατοι. Τις τελευταίες μέρες παρακολουθούμε το θέατρο του παραλόγου, με διατάγματα χωρίς τεκμηρίωση και το κυνήγι προστίμων χωρίς λογική. Ο πανικός φαίνεται ότι άρχισε να αγγίζει τους πρωταγωνιστές στην διαχείριση της κρίσης. Ο υπουργός Υγείας, τυχαία ή όχι, μετά τη συνεδρία της Συμβουλευτικής Επιτροπής στο Προεδρικό, ανακοίνωσε το σημαντικότερο μέτρο, τη χρήση μάσκας σε εξωτερικούς χώρους, τελευταίο και μάλιστα χωρίς να δώσει επαρκείς εξηγήσεις. Άφρησε τους επιδημιολόγους να λένε ο καθένας τα δικά του, συγχίζοντας και εκνευρίζοντας τον κόσμο. Περπατάς μόνος, θέλεις μάσκα, περπατάς με σκυλάκι δεν θέλεις. Κάθεσαι στην καφετέρια δεν θέλεις μάσκα, πας να αγοράσεις καφέ θέλεις μάσκα. Οι μόνοι, οι οποίοι φαίνεται ότι κατάλαβαν και εφαρμόζουν το γράμμα των διαταγμάτων, είναι οι αστυνομικοί, οι οποίοι με βαριά καρδιά,

μοιράζουν εξώδικα των 300 ευρώ και γεμίζουν τα ταμεία του κράτους.

Αυτές τις μέρες, η θάλασσα ζεστή και γαλήνια. Με το κολύμπι ηρεμεί η ψυχή και το σώμα. Οι μόνοι οι οποίοι παραμένουν εξαγριωμένοι είναι οι άνθρωποι οι οποίοι συλλέγουν με τις μάσκες τα τέλη για τις ομπρέλες και τα κρεβατάκια. Καταδωμένοι πίσω από τις μάσκες, δεν μπορούν να καταλάβουν την χρησιμότητα του μέτρου στην θάλασσα. Σε ανάλογη παραζάλη και οι σουβλιτζήδες, οι οποίοι σύμφωνα με το διάταγμα όταν βρίσκονται πάνω από την φουκού, δικαιούνται να μην φορούν μάσκα. Αλλά όταν γυρίζουν για να τοποθετήσουν τα σουβλάκια στον πάγκο, πρέπει να φορούν. Με πολύ κούμπω, καλός σουβλιτζής, έλεγε ότι είναι όπως την μηχανή.

Η μάσκα στο πηγούνι όταν ψήνει, η μάσκα στο πρόσωπο όταν σεβρίνει. Πάνω κάτω, πάνω κάτω και εξαφανίζονται τα πρόσωπα. Κάθε κρίση αποτελεί και ευκαιρία. Τις τελευταίες μέρες άρχισαν να εμφανίζονται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

και άλλες φωνές, οι οποίες ήταν «καταραμένες» στην αρχή της πανδημίας. Αυτοί ισως έχουν κάποιες άλλες ιδέες, οι οποίες πρέπει να ακουστούν, για να δοθεί ίσως διέξοδος στο διαφαινόμενο αδιέξοδο. Σε ένα άλλο επίπεδο, καλό είναι στην Συμβουλευτική Ομάδα, να ενταχθούν και άλλες ειδικότητες γιατρού, όπως οι ψυχίατροι, αφού ο φόβος φέρνει αρρώστιες. Επικονωνικά είναι καλό να υπάρχει μόνο μια επίσημη φωνή στα Μέσα Ενημέρωσης και όχι ο καθένας να λέει ό,τι θέλει. Ακόμη ώρα που οι ειδικοί παραδέχονται ότι χάθηκε η ιστορία της ικνηλάτησης, καλό είναι να ενταχθούν στην ομάδα και σοβαροί στατιστικοί. Με ένα δείγμα 1200 εξετάσεων, μπορεί να διαφανεί η διασπορά του ιού σε όλη την Κύπρο. Και εκεί που εντοπίζεται το κακό, να γίνονται παρεμβάσεις. Έτσι να σταματήσουν και οι σπατάλες των πανάκριβων εξετάσεων. Ο μόνος ο οποίος τελικά δικαιώνεται, για την πορεία του κορωνοϊού είναι ο προφτολόγος, ο μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος. Προανήγγειλε

δημοσίως την έλευση του λοιμού, της πανδημίας, υποδεικνύοντας στους πιστούς ότι θα ήταν η τελευταία «σέκωση» αποκρίες, στις οποίες θα διασκέδαζαν. Από την περασμένη άνοιξη μίλησε για το δεύτερο και χειρότερο κύμα της πανδημίας και προχώρησε και σε άλλες προφητείες, οι οποίες όπως τονίζει δεν είναι δικές του, αλλά αγίων σύγχρονων ανθρώπων. Μίλησε για πολέμους, για σεισμούς και πείνα, πριν έλθει η ανόσταση της Κύπρου και του Ελληνισμού. «Φοβερών το εμπειρίων εις χείρας Θεού ζώντος...» γράφει ο Απόστολος Παύλος και φαίνεται ότι στα δίκτυα του Θεού του Ζώντος, έπεσαν και οι «μικροί θεοί», οι ταπεινωμένοι πλέον, επιδημιολόγοι, καθώς και οι «φοβεροί» κυβερνώντες, οι οποίοι μυκτήρισαν και κυνήγησαν τον μητροπολίτη Μόρφου. Αλλά η ελπίδα πεθαίνει τελευταία και σίγουρα η Παναγία και ο Πανάγαθος, μάς αγαπούν πάρα πολύ και ξέρουν καλύτερα τον τρόπο για να σωθούνε.

kaparispan@yahoo.gr

Εκλογές ΗΠΑ και η Τουρκία

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Οι αμερικανικές εκλογές είναι ξεκάθαρα το πιο σημαντικό γεγονός μιας αδιαμφισβήτητα κακής χρονιάς. Πολλοί ισχυρίζονται ότι είναι μια μάχη «για την ψυχή» των ΗΠΑ, αγνοώντας, βέβαια, ότι η μεγάλη χώρα στην άλλη άκρη του Ατλαντικού ουδέποτε ερμηνεύθηκε σωστά από τους Ευρωπαίους, που πάντα την παρατηρούν με ένα μείγμα θαυμασμού, ζήλιας, υποτίμησης και, διόλου σπάνια, φόβου.

Άλλοι ευελπιστούν ή μάλλον εύχονται ότι πιθανή επικράτηση του Τζο Μπάιντεν έναντι του Ντόναλντ Τραμπ θα αλλάξει το μείγμα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Στην Ελλάδα οι ανήκοντες σε αυτή την κατηγορία αποτελούν πλῆθος. Και έως έναν βαθμό έχουν δίκιο. Η απολύτως λογική ελληνική επικέντρωση στην τουρκική ευθεία επιθετικότητας εναντίον της Ελλάδας θολώνει πολλές φορές το κριτήριο με το οποίο κινούνται οι υπερδυνάμεις. Οποια και αν είναι η άποψη του Ντόναλντ Τραμπ, του Τζο Μπάιντεν, του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τον πρόεδρο της Τουρκίας, στο τέλος της ημέρας οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση το μακροπρόθεσμο αμερικανικό συμφέρον. Πράγματι, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αποτελεί ανατροπή των συνθημάτων ισορροπιών στην περιοχή. Ποια είναι, όμως, η εναλλακτική για τις ΗΠΑ; Να επιτρέψει

στη Ρωσία, στο Ιράν και στην Κίνα να επεκτείνουν την επιρροή τους στο κατώφλι της Ευρώπης ή να αναζητήσει εναλλακτικές λύσεις; Ήδη από την εποχή Ομπάμα, η οποία συμπίπτει με την επιτάχυνση της στροφής του αμερικανικού ενδιαφέροντος στον Ειρηνικό, η Ουάσινγκτον φλέρταρε με την ομαλοποίηση των σχέσεων με το Ιράν, αλλά και την ενίσχυση του περιφερειακού ρόλου της Τουρκίας.

Το «φλερτ» με το Ιράν τελείωσε άδοξα, ωστόσο στην Ουάσινγκτον υπάρχει η πίστη ότι η Τουρκία μπορεί ακόμα να παραμείνει «αγκιστρωμένη» στη Δύση, έστω και με μια πιο «ειδική» σχέση. Οι εξελίξεις θα δείξουν αν η συγκεκριμένη προσέγγιση είναι νηφάλια ή αποτελεί απλώς ευσεβή πόθο του αμερικανικού διπλωματικού κατεστημένου. Τους επόμενους μήνες είναι βέβαιο ότι οι σχέσεις Ουάσινγκτον - Αγκυρας θα τεθούν σε διαδικασία αναθεώρησης σε νέες βάσεις.

Είναι αδιανόητη η σκέψη ότι η Ουάσινγκτον μπορεί να αφήσει την Τουρκία δίκως διέξοδο εκτόνωσης. Οποια πορεία και αν ακολουθήσει τελικά η Αγκυρα, το άμεσο μέλλον θα είναι μια διαρκής δοκιμασία και για την Ελλάδα, η οποία καλείται να διαχειριστεί αλλαγές στο status quo της περιοχής, κάτι που προϋποθέτει την ύπαρξη σχεδίου.

Ζήτημα ζωής

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Οι αμερικανικές εκλογές είναι ξεκάθαρα το πιο σημαντικό γεγονός μιας αδιαμφισβήτητα κακής χρονιάς. Πολλοί ισχυρίζονται ότι είναι μια μάχη «για την ψυχή» των ΗΠΑ, αγνοώντας, βέβαια, ότι η μεγάλη χώρα στην άλλη άκρη του Ατλαντικού ουδέποτε ερμηνεύθηκε σωστά από τους Ευρωπαίους, που πάντα την παρατηρούν με ένα μείγμα θαυμασμού, ζήλιας, υποτίμησης και, διόλου σπάνια, φόβου. Άλλοι ευελπιστούν ή μάλλον εύχονται ότι πιθανή επικράτηση του Τζο Μπάιντεν έναντι του Ντόναλντ Τραμπ θα αλλάξει το μείγμα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Στην Ελλάδα οι ανήκοντες σε αυτή την κατηγορία αποτελούν πλῆθος. Και έως έναν βαθμό έχουν δίκιο. Η απολύτως λογική ελληνική επικέντρωση στην τουρκική ευθεία επιθετικότητας εναντίον της Ελλάδας θολώνει πολλές φορές το κριτήριο με το οποίο κινούνται οι υπερδυνάμεις.

Οποια και αν είναι η άποψη του Ντόναλντ Τραμπ, του Τζο Μπάιντεν, του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τον πρόεδρο της Τουρκίας, στο τέλος της ημέρας οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση το μακροπρόθεσμο αμερικανικό συμφέρον. Πράγματι, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αποτελεί ανατροπή των συνθημάτων ισορροπιών στην περιοχή. Ποια είναι, όμως, η εναλλακτική για τις ΗΠΑ;

Να επιτρέψει στη Ρωσία, στο Ιράν και στην Κίνα να επεκτείνουν την επιρροή τους στο κατώφλι της Ευρώπης ή να αναζητήσει εναλλακτικές λύσεις; Ήδη από την εποχή Ομπάμα, η οποία συμπίπτει με την επιτάχυνση της στροφής του αμερικανικού ενδιαφέροντος στον Ειρηνικό, η Ουάσινγκτον φλέρταρε με την ομαλοποίηση των σχέσεων με το Ιράν, αλλά και την ενίσχυση του περιφερειακού ρόλου της Τουρκίας. Το «φλερτ» με το Ιράν τελείωσε άδοξα, ωστόσο στην Ουάσινγκτον υπάρχει η πίστη ότι η Τουρκία μπορεί ακόμα να παραμείνει «αγκιστρωμένη» στη Δύση, έστω και με μια πιο «ειδική» σχέση.

Οι εξελίξεις θα δείξουν αν η συγκεκριμένη προσέγγιση είναι νηφάλια ή αποτελεί απλώς ευσεβή πόθο του αμερικανικού διπλωματικού κατεστημένου. Τους επόμενους μήνες είναι βέβαιο ότι οι σχέσεις Ουάσινγκτον - Αγκυρας θα τεθούν σε διαδικασία αναθεώρησης σε νέες βάσεις.

Είναι αδιανόητη η σκέψη ότι η Ουάσινγκτον μπορεί να αφήσει την Τουρκία δίκως διέξοδο εκτόνωσης. Οποια πορεία και αν ακολουθήσει τελικά η Αγκυρα, το άμεσο μέλλον θα είναι μια διαρκής δοκιμασία και για την Ελλάδα, η οποία καλείται να διαχειριστεί αλλαγές στο status quo της περιοχής, κάτι που προϋποθέτει την ύπαρξη σχεδίου.

Μοναχές καταθέτουν λουλούδια στην είσοδο της εκκλησίας της Παναγίας στη Νίκαια της Γαλλίας, όπου σημειώθηκαν οι επιθέσεις της 28ης Οκτωβρίου.

ΕΡΝ.ΣΕΒΑΣΤΙΑΝ ΜΟΓΓΕΡ

Με μπουλντιόζες στο τελευταίο μίλι...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ολες οι πιθανές εκκρεμότητες στη διαδικασία επίλυσης του κυπριακού έχουν συζητηθεί δεκάδες φορές. Όλα ήταν θέμα πολιτικής βούλησης για να διανυνθεί το τελευταίο μίλι. Ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρρες γράφει πώς «εκτιμά ελκρινά τις προσπάθειες και τη δέσμευσή του Μ. Ακιντζί για μια συνολική λύση στην Κύπρο. Το βρίσκω εξαιρετικά πολύτιμο που κατά τη διάρκεια της θητείας του ο κ. Ακιντζί είχε επιδείξει την πεποίθηση ότι το νησί θα φθάσει σε ένα καλύτερο και πιο ειρηνικό μέλλον» - 29/10.

Τώρα όμως όλα είναι αλλιώς. Η εκφρασθείσα πρόθεση του γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρρες (29/10) να επαναλάβει «τις καλές του υπηρεσίες για την επανέναρχη των συνομιλιών, οικοδομώντας πάνω στην εργασία που έχει ήδη επιτευχθεί (existing body of work)» αφορά μια διαφορετική κατεύθυνση των πραγμάτων. Ο νέος Τ/κ ηγέτης Ε. Τατάρ, στην ομιλία του στην τελετή ορκωμοσίας του υπογράμμισε πως «ένα αξιοπρεπές μέλλον είναι η υπεράσπιση του κράτους μας, το να μην παραιτηθούμε ποτέ από τις εγγυήσεις της Τουρκίας και δεν θα επιτρέψουμε παγίδες που υπάρχει σχέση να στηθούν για εμάς στο πλαίσιο της ομοσπονδίας, «ο Φιλελεύθερος», 22/10.

Καθώς νέα διλήμματα έρχονται στην επιφάνεια (δύο «κράτη»; προσάρτηση ως 82η επαρχία της Τουρκίας; λύση τύπου Ταϊβάν;), τίθεται εκ νέου το ερώτημα: γιατί συστηματικά αποτυγχάνει η ε/κ κοινωνία να διαβεί το τελευταίο μίλι; Τι οδηγεί τους ηγέτες ως τέτοιον υστάτη να κάνουν «δεύτερες» σκέψεις; Μια σύντομη ματιά στις τελικές

επιλογές ε/κ ηγέτων δείχνει την κεντρική κατεύθυνση:

Γ. Βασιλείου: Ευρωπαϊστής, με άμεση σχέση με τα διεθνή φαινόμενα, έδειξε εξαιρετική συνέπεια στην προσπάθεια για επίλυση και άφησε ως παρακαταθήκη τις Ιδέες και τον Χάρτη Γκάλι.

Γ. Κληρίδης: Πρώτος στήριξε την ομοσπονδιακή λύση και ιστορικά δικαιοώθηκε. Κέρδισε την πρώτη θητεία του πυροβολώντας το μακράν καλύτερο σχέδιο λύσης, Ιδέες, Χάρτης Γκάλι-1992, για να κερδίσει τις ψήφους του ΔΗΚΟ. Όταν ζήτησε από τη βάση του ΔΗ-ΣΥ «ψηφίστε το σχέδιο λύσης του ΟΗΕ» το 2004, ήταν ήδη πολύ αργά: με δύο στρατηγικού τύπου λάθη (άδειες σε δύο καναλάρκες με καθαρή άρνηση της ομοσπονδιακής λύσης, συν Κ. Αγγελίδου στο Υπουργείο Παιδείας) απέτυχε να δικαιώσει τον τίτλο του «Νέστορα» της δεξιάς παρατάξης. Πίστευε, ίσως, ότι με το κύρος του θα έπειθε. Ωστόσο, ο Δ. Συλλογύρης έπεισε περισσότερους...

Τ. Παπαδόπουλος: Εκ πεποιθήσεως υπέρ της συντήρησης του status quo με την ελπίδα ότι στο μέλλον κάποιοι άλλοι συσχετισμοί θα βοηθήσουν τους Ε/κ. Οι σημαντικές ειδήσεις γύρω από την Αμμόχωστο βεβαιώνουν ότι η «σκολή Δούντα», μαθητής της οποίας ήταν ο Τ. Παπαδόπουλος, αποτελούσε μια ιδιαίτερως επικίνηση σχολή-πρακτικά συναντούσε τον Ραούφ Ντενκτάς από την πίσω πόρτα.

Δ. Χριστόφιας: Επεξεργάστηκε και πέτυχε σημαντικές συγκλίσεις με τον Μ. Α. Ταλάτ με κορυφαία εκείνη της εκ περιτροπής προεδρίας με καθολική ψηφοφορία και με στάθμιση της ψήφου στο 20%. Αντί

αυτές οι συγκλίσεις να κλειδώνουν ως «Ενδιάμεση Συμφωνία» με τη σφραγίδα ΟΗΕ με την εδώ επίσκεψη του γ.γ. Μπαν Κι Μουν (10/2/10), ο Δ. Χριστόφιας απέρριψε την ιδέα αυτή και ο Ταλάτ έμεινε με άδεια χέρια. Έχασε μετά από 3 μήνες την εκλογική μάχη από τον ντενκτασική κοπή Ν. Έρογλου.

Ο Ν. Αναστασιάδης απογείωσε τον τυχοδιωκτισμό στη διαχείριση του Κυπριακού γιατί έκανε στροφές με κριτήριο την επιχείρηση «χρυσά διαβατήρια. Από ηγέτης μιας κοινότητας που υφίσταται την κατοχή, που θα έπρεπε να διεκδικεί τη λύση χίλιες φορές παραπάνω από τον Ακιντζί, έστρωσε μεθοδευμένα το χαλί στον Ε. Τατάρ.

Μια κοινή γνώμη έρμαιο της τυχοδιωκτικής ρητορείας με πρώτο τόνο στα κυρίαρχα ΜΜΕ: ο Κ. Χατζηκωστής (Sigma), ο Λ. Παπαφιλίππου (Ant1) με την προσθήκη του αρχιεπισκόπου (Λόγος, Mega) δημιούργησαν ένα ασύλληπτης έκτασης πεδίο υπονόμησης κάθε λογικής λύσης κάτω από την ομπρέλα του ΟΗΕ και της Ε.Ε. Η στρατημένη δημοσιογραφία υπέρ της ακινησίας έφτιαξε τη μαγία της αποδοχής ακόμα και του «οράματος» Ντενκτάς ως «δεύτερης καλύτερης λύσης» Με την κατάλληλη, βέβαια, επικειρηματολογία καθώς και μεν ο Κ. Χατζηκωστής έλεγε στον Σ. Λεβέντ «λύση διπλά-διπλά», στην πράξη με τα μέσα που διέθετε πυροβολούσε τις πιθανές λύσεις από την ανάποδη!

Η ε/κ κοινότητα για δεκαετίες οικοδόμησε μια αδικαιολόγητη υπεροψία έναντι πάντων, μια απίστευτη υποτίμηση των άλλων, κάτι που οδήγησε στην περιφρόνηση κάθε διαφορετικής αναζήτησης. Έχοντας

τις «πλήρεις απαντήσεις» και πείθοντας τον εαυτό μας ότι δεν έχουμε τίποτε άλλο προς διερεύνηση, φτάσαμε στη διαπίστωση ότι το βαρέλι της υπεροψίας δεν έχει πάτο.

Πλειοδοσία συνθημάτων αλλά και μια κοινή γνώμη εκπαιδευμένη στην κατανάλωσή της, λ.χ. μάχη μεταξύ Γ. Κληρίδη και Γ. Ιακώβου για το ποιος θα φέρει ναρτίτερα τους S-300, ενάιο αμυντικό «δόγμα» για να κερδίσει ο Γ. Αρσένος τη μάχη της διαδοχής στο ΠΑΣΟΚ. Το σχολείο και η εκκλησία παίζουν ουσιαστικό ρόλο σε αυτήν την καλλιέργεια της υπεροψίας ως κοινωνικού «κεκτημένου». Αλλά η απογείωση της κοινής γνώμης από την πραγματικότητα συντελείται από τα στρατευμένα στην υπηρεσία της ακινησίας ΜΜΕ. Ο ρόλος που διεκδικούν μερικά Μέσα δεν είναι μια ουσιαστική παρέμβαση στα γεγονότα όπως πιθανόν να επιλέγει κάθε ιδιοκτήτης. Το θέμα δεν είναι η οποιαδήποτε διαφωνία με την ομοσπονδιακή λύση. Το θέμα είναι ο φανατισμός, η παραπληροφόρηση, η κατασκευή ειδήσεων χωρίς πηγές, η επιβολή. Η αντίληψη ότι «είμαι καναλάρχης, ελέγχω το σκηνικό, έχω ισχύ, όλοι με προσκυνούν».

Λοιπόν, οι μπουλντιόζες στο Βαρώσι είναι το πιο χειροπιαστό αποτέλεσμα της ακρισίας, αν δεν είναι της αδιαφορίας για ότι αφορά το μέλλον όλων της νήσου. Αυτός που μιλούσε διαρκώς για επικοινωνιακό τέχνασμα της Τουρκίας για το Βαρώσι έφερε μέσα στο παιχνίδι με την κωδική ονομασία «τριμερείς», τις μπουλντιόζες στην Αμμόχωστο μια μέρα ναρτίτερα!

www.larkoslarkou.org.cy

Συμβουλευτικό σώμα για πάταξη της διαφθοράς

Του **ΠΑΝΙΚΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ**

Τα ασα δυσάρεστα διαδραματίζονται το τελευταίο διάστημα στον τόπο μας προσβάλλουν δυστυχώς το πολιτικό μας σύστημα, πλῆττουν και εκθέτουν ανεπανόρθωτα τους θεσμούς του κράτους. Με αφορμή, λοιπόν, το πιο πρόσφατο περιστατικό που είδε το φως της δημοσιότητας με την πώληση χρυσών διαβατηρίων, τα διάφορα σκάνδαλα διαφθοράς και διαπλοκής, καθώς και τη συζήτηση που ξεκίνησε και κορυφώνεται τις τελευταίες μέρες, η ανάληψη των ευθυνών όλων μας και η ανάπτυξη πρωτοβουλιών με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς είναι πλέον επιβεβλημένη.

Η διαφθορά είναι ένα φαινόμενο που δυστυχώς λαμβάνει σοβαρές και ανεξέλεγκτες διαστάσεις στον τόπο μας, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει με κατάρρευση ολόκληρο το πολιτικοοικονομικό μας σύστημα

και να αποτελεί τροχοπέδη στην οποία οικονομική ανάπτυξη. Υπομεινεί την εμπιστοσύνη στους νόμους θεσμούς, καθώς μειώνει την ικανότητά τους να παρέχουν υπηρεσίες. Στην προκειμένη περίπτωση προκαλεί δυστυχώς απονομιμοποίηση του κράτους, οδηγώντας σε πολιτική και οικονομική αστάθεια.

Και όλα αυτά, σε μια δύσκολη και πρωτοφανή περίοδο για τον τόπο μας, όπου η πανδημία αναδιπλώνεται και η οικονομική κρίση διογκώνεται συνεχώς. Κυρίως όμως σε μια περίοδο όπου μπροστά μας βρίσκονται οι απειλές και οι συνεχείς προκλητικές ενέργειες της Τουρκίας, οι οποίες δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να μας αφήνουν αδιάφορους.

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι αυτή τη στιγμή οι πολίτες, είναι πάρα πολύ θυμωμένοι, απογοητευ-

μένοι και αγανακτισμένοι λόγω της διαφθοράς, η οποία δυστυχώς διογκώνεται. Θα μπορούσαν ασφαλώς, με τις απόψεις και εισηγήσεις τους, να συνδράμουν στον καλύτερο σχεδιασμό μιας συνολικής στρατηγικής κατά της διαφθοράς, με εμβάθυνση στα αίτια της, με ξεκάθαρους στόχους και καθορισμό προτεραιοτήτων για αντιμετώπιση της.

Η μάχη πλέον, όμως, πρέπει να δοθεί για την πρόληψη και όχι μόνο για καταστολή της. Στο σύντομο αυτό κείμενο θα αναφέρω επιγραμματικά μερικά από τα αίτια της διαφθοράς και στη συνέχεια κάποιες προτάσεις, ως βάση για ανάπτυξη ενός διαλόγου που στο τέλος της ημέρας θα συμβάλει στην καταγραφή συγκεκριμένων εισηγήσεων για ανατροπή πρακτικών της ανοχής, στην εξασφάλιση της διαφάνειας, στην αποτελεσματικότερη ελέγχου, με υπευθυνότητα, ακεραιότητα και

πάνω από όλα προβολή και διάδοση ηθικών αξιών.

Στο χώρο της δημόσιας διοίκησης και ευρύτερα σε φορείς δημόσιας εξουσίας, βρίσκεται το κύριο πεδίο εμφάνισης της διαφθοράς. Αναμφίβολα ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι η κατάχρηση της δημόσιας εξουσίας. Αν έτσι έχουν τα πράγματα, τότε εδω θα πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας και να δώσουμε τη μάχη κατά της διαφθοράς. Η πραγματική πολιτική βούληση, όμως, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για αποτελεσματικές, μακροπρόθεσμες εθνικές μεταρρυθμίσεις.

Για να μπορέσουμε να φτάσουμε άμεσα σε αυτά, επιβάλλεται κατά την άποψή μας, η σύσταση – δημιουργία ενός οργάνου-συντονιστή για την καταπολέμηση της διαφθοράς, το οποίο θα πλαίσιοι από ένα συμβουλευτικό σώμα που θα απα-

τιζεται από ακαδημαϊκούς, δικαστικούς λειτουργούς και ειδικούς επιστήμονες, και το οποίο θα συμβουλεύει τον συντονιστή, για θέματα πρόληψης και πάταξης της διαφθοράς.

Αυτό το όργανο θα λειτουργεί και θα διορίζεται με βάση τα πρότυπα του Επιτρόπου Διοικήσεως και στόχος του μεταξύ άλλων θα είναι η κωδικοποίηση της νομοθεσίας κατά της διαφθοράς και η τυχόν συμπλήρωση ή/και εκσυγχρονισμός της.

Παράλληλα θα πρέπει να επισημανθούν κατά Υπουργείο και Τμήμα όλου του κρατικού μηχανισμού καθώς και όλων της έκτασης της Διοίκησης, όπως οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμοι – Κοινότητες) και ημικρατικούς Οργανισμούς, όλες οι γραφειοκρατικές και αδιαφανείς διαδικασίες, η πολυνομία αλλά και όλα τα κενά στη νομοθεσία που αποτελούν επίσης, ακόμα μια μεγάλη

πληγή και αιτίες της διαφθοράς.

Βεβαίως πάνω από όλα, αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι να ενισχύσουμε τις κοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές αξίες, οι οποίες θα πρέπει να λειτουργήσουν ως ανάχωμα στις διαδικασίες εκτροπής και ανάπτυξης της διαφθοράς.

Με εμπνευσμένη παιδεία, αξιοκρατική δημόσια διοίκηση και ενεργοποίηση των πνευματικών μας ανθρών, θα προβληθούν αρχές και αξίες, που θα αναπτύξουν συγχρόνως μηχανισμούς που προάγουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία σε μια σύγχρονη δημοκρατία, θα εμπνεύσουν και θα ενισχύσουν τις ηθικές αξίες στον δημόσιο βίο, θα ενδυναμώσουν τον πολίτη και θα συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας της Δημοκρατίας.

Ο κ. Πανίκος Λεωνίδου είναι κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗΚΟ.

Η ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ», διπλωματικός μαραθώνιος

Μόνο κέρδος το ψήφισμα 541 των Η.Ε.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Στις 15 Νοεμβρίου 1983 η τ/κ πλευρά ανακήρυξε μονομερώς τα Κατεχόμενα ως «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου». Αυτή η απόφαση του Ραούφ Ντενκτάς δεν έπεσε ως κεραυνός εν αιθρία στην Κύπρο και έμελλε να καταστεί σημαντική παράμετρος του κυπριακού προβλήματος. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο Νίκος Ρολάνδης, υπουργός Εξωτερικών της Δημοκρατίας την περίοδο 1978-1983, ο ίδιος είχε αναφέρει στον πρόεδρο της Δημοκρατίας Σπύρο Κυπριανού ότι οι Τούρκοι προχωρούσαν για να ανακηρύξουν το λεγόμενο κράτος, όπως του είχαν αναφέρει διπλωματικοί κύκλοι: «Ο Σπύρος Κυπριανού μου είπε ότι είχε μιλήσει με τον πρόεδρο τότε της

Το Σ.Α. στις 18 Νοεμβρίου 1983 υιοθέτησε το ψήφισμα 541 και καταδίκασε ως παράνομη την ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ» και κάλεσε όλα τα κράτη-μέλη του Οργανισμού να μην αναγνωρίσουν άλλη Δημοκρατία εκτός από την Κυπριακή.

Ρουμανίας, Νικολάι Τσαουσέσκου, ο οποίος τον διαβεβαίωσε ότι δεν υπήρχε τέτοιο ζήτημα». Ο κ. Ρολάνδης ανέφερε στον πρόεδρο Κυπριανού ότι οι Τούρκοι θα χρησιμοποιούσαν ως επείγουσα υπόθεση την απόρριψη από την πλευρά μας των Δευκτών Ντε Κουεγιάρ, για να αποδείξουν ότι ήμασταν απορριπτικοί: «Δεν λέω ότι το επείγουσα αυτό ήταν πολύ ισχυρό, αφού η διεθνής κοινότητα μάς υποστήριξε. Πάντως, δεν νομίζω ότι είχαμε προστοιμαστεί αρκετά. Ωστόσο, μετά κινηθήκαμε επιτυχώς προς το Συμβούλιο Ασφαλείας, αλλά δυστυχώς τέτοιες καταστάσεις, όπως η εισβολή και η ανακήρυξη, πρέπει να τα προλαμβάνεις και όχι να τρέχεις από πίσω τους. Όλα τα άλλα καταλήγουν να γίνονται κουβέντες».

Πάντως, σε συνέντευξη Τύπου που παρέθεσε ο Σπύρος Κυπριανού τον Οκτώβριο του 1983 σημειώνει πως δεν μπορεί να ξέρει αν ο Ραούφ Ντενκτάς προτίθεται να ανακηρύξει ανεξάρτητο κράτος. Αυτές τις φήμες τις θεωρεί απειλές όποτε υπάρχει κάποια εξέλιξη στο Κυπριακό. «Όποτε υπάρχει μια εξέλιξη, είτε μια απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, είτε οποιαδήποτε άλλη εξέλιξη, ακολουθείται κατά κανόνα από την απειλή για ανακήρυξη ανεξαρτήτου κράτους».

Τελικά, ο Τ/κ ηγέτης το πρωί της 15ης Νοεμβρίου 1983 ανακήρυξε

την Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου ως ανεξάρτητο κράτος, με την Κυπριακή Δημοκρατία να προσφεύγει στα Ηνωμένα Έθνη για να ανακαταστεί διπλωματικά τους κινδύνους που ενέχει για το εθνικό ζήτημα αυτή η πράξη.

Ο πρόεδρος Κυπριανού, το πρωί της ανακήρυξης του ψευδοκράτους, σε διάγγελμά του προς τον κυπριακό λαό, είπε ότι η Δημοκρατία προέβη σε διαβήματα προς όλες τις κατευθύνσεις, σε όλες τις χώρες και όλους τους διεθνείς οργανισμούς. Όπως σημειώνεται στο διάγγελμα του προέδρου Κυπριανού ακόμα δεν είναι βέβαιο ότι η Τουρκία έχει αναγνωρίσει το νέο κράτος και αυτό συμπεραίνεται μόνο από δημοσιογραφικές πληροφορίες. Ωστόσο, τονίζεται ότι ο κ. Ντενκτάς και οι συνεργάτες του δεν θα μπορούσαν να προβούν σε αυτή την ενέργεια, την ανακήρυξη, αν δεν υπήρχε κατοχικός στρατός. Ο Σπύρος Κυπριανού καλεί τη διεθνή κοινότητα να αποδείξει ότι δεν δέχεται τον νόμο της ζούγκλας.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας συνεδρίασε στις 18 Νοεμβρίου σε μία φορτισμένη ατμόσφαιρα. Ο Γιώργος Ιάκωβου, υπουργός Εξωτερικών τότε, ο οποίος αναχώρησε για τη Νέα Υόρκη τη 15η Νοεμβρίου στην ομιλία του στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών είπε: «Η Τουρκία είναι η μόνη υπεύθυνη για αυτή την υποτιθέμενη ανακήρυξη της ανεξαρτησίας, η οποία θα ήταν αδύνατη αν η Τουρκία δεν κατείχε αυτή την περιοχή της Κ.Δ. [σ.σ. τα Κατεχόμενα]. Δεδομένου του στρατιωτικού και πολιτικού ελέγχου που η Τουρκία ασκεί στα Κατεχόμενα, που, υπό τις περιστάσεις, δεν είναι ανεξάρτητα από την Τουρκία φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι η πολιτική, ηθική και στρατιωτική ευθύνη για τα γεγονότα στις κατεχόμενες περιοχές της Κύπρου εναπόκειται στην τουρκική κυβέρνηση έως ότου η δημοκρατία αποκατασταθεί σε όλη την Κύπρο».

Αμέσως με νέα σημαία

Ενδιαφέρον έχει να σημειωθεί ότι μία από τις πρώτες ενέργειες της «κυβέρνησης» του Ψευδοκράτους είναι να προκηρύξει διαγωνισμό για την δημιουργία νέας σημαίας της «ΤΔΒΚ». Οι διαστάσεις της σημαίας θα πρέπει να είναι 50 Χ 70 εκ. Η σημαία της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι σχέδιο του Τουρκοκύπριου ζωγράφου Ισμέτ Γκιουνέι, ο οποίος είχε κερδίσει στον διαγωνισμό που είχε προκηρυχθεί αμέσως μετά την Ανεξαρτησία, τον Αύγουστο του 1960.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Σπύρος Κυπριανός σε εκδήλωση για τη διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων.

Στιγμιότυπο από τις διαμαρτυρίες των Ελληνοκυπρίων στις 15 Νοεμβρίου 1983, στο Λήδρα Πάλας.

Στιγμιότυπο από τους πανηγυρισμούς των Τουρκοκυπρίων στην πλατεία Σεραγίου στην κατεχόμενη Λευκωσία, στις 21 Νοεμβρίου του 1983.

«Τι περιμένατε να κάνουμε;» η απορία του Ντενκτάς

Ο Τ/κ ηγέτης Ραούφ Ντενκτάς στη δική του παρέμβαση είπε: «Έτσι ελπίζουμε ότι το πρόβλημα θα λυθεί [με την ανακήρυξη], διότι όσο νομίζουν [σ.σ. οι Ε/κ] ότι μπορούν να ξεφύγουν από αυτή τη δολοφονία, τη δολοφονία της ταυτότητας του τ/κ λαού, τη δολοφονία της κοινωνικής μας ύπαρξης και των δικαιωμάτων μας και να ξεχάσουν την ιδέα ότι η Κύπρος είναι ε/κ γη στην οποία υπάρχει μία μειονότητα, το κυπριακό πρόβλημα δεν θα λυθεί και το μέλλον της κοινότητάς μου διατρέχει μεγάλο κίνδυνο. Αυτά είναι τα γεγονότα, που καθορίσαν την απόφαση της 15ης Νοεμβρίου. [...] Όταν αποφασίσαμε να κάνουμε το βήμα ολόκληρος ο κόσμος έπεσε πάνω μας. Γιατί; Τι κάναμε; Τι περιμένατε να κάνουμε; Να γίνουμε υποτέλειες ως αποικία στους Ε/κ; να εγκαταλείψουμε τα δικαιώματά μας και να τους υποκλιθούμε; Αυτό είναι το ζήτημα ενώπιον αυτού του Συμβουλίου, αυτό είναι το κείμενο ζητήμα!». Ο δε Ανδρέας Μουσίουττας, μόνιμος αντιπρόσωπος της Κύπρου στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών σημείωσε: «Το πρόβλημα ενώπιον του Συμβουλίου είναι η όδυσση εναντίον της Κ.Δ. και η υποτιθέμενη δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους σε περιοχές της Κύπρου, που ακόμα κατέχονται από ξένες δυνάμεις που είναι αποτέλεσμα επίθεσης. Αυτή η ενέργεια [σ.σ. η ανακήρυξη] δεν θα μπορούσε και δεν έγινε πράξη χωρίς την καθοδήγηση, την έγκριση, τη βοήθεια και τώρα την υποστήριξη της Τουρκίας».

Τελικά, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ στις 18 Νοεμβρίου 1983 υιοθέτησε το ψήφισμα 541 και καταδίκασε ως παράνομη την ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ» και κάλεσε όλα

Το εξώφυλλο της Καθημερινής Ελλάδας της 16ης Νοεμβρίου 1983.

τα κράτη - μέλη του Οργανισμού να μην αναγνωρίσουν άλλη Δημοκρατία εκτός από την Κυπριακή. Το ψήφισμα υιοθετήθηκε από 13 μέλη του Σ.Α. με μία αρνητική ψήφο, αυτή του Πακιστάν και με την αποχή της Ιορδανίας. Το 1984 το Σ.Α. εξέδωσε το ψήφισμα 550 που επαναλαμβάνει όσα επιώθηκαν στο ψήφισμα 541 και αναφέρει ότι η μόνη νόμιμη κυβέρνηση του νησιού είναι αυτή της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σε αυτό το ψήφισμα, σημειώνεται και το εξής: «Ανυσυχώντας βαθιά για τις πρόσφατες απειλές εγκατάστασης στα Βαρώσια προσώπων άλλων από τους κατοίκους τους» [...] «Θεωρεί κάθε προσπάθεια εγκατάστασης σε οποιαδήποτε περιοχή των Βαρωσίων άλλων πέραν των κατοίκων τους ως απαράδεκτη και ζητεί τη μεταφορά αυτής της περιοχής στη διοίκηση των Η.Ε.».

60 ΧΡΟΝΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

«Ήμουν σίγουρος ότι δεν θα τα καταφέρω»

Η εξομολόγηση του Ιωάννη Χατζηκυριάκου που προσβλήθηκε από covid-19 και νοσηλεύθηκε στο νοσοκομείο αναφοράς

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Τα όσα έζησε για δύομισι εβδομάδες στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας του νοσοκομείου αναφοράς Αμμοχώστου και όσα συνεχίζει να βιώνει μέχρι σήμερα μοιράζεται με την «Κ» ο Ιωάννης Χατζηκυριάκου ένας από τους ασθενείς με COVID 19 που χρειάστηκε νοσηλεία. Σε μια εξομολόγηση από καρδιάς θυμάται τη δοκιμασία που πέρασε, σημειώνοντας με νόημα πως αν δεν τη ζήσεις δεν την πιστεύεις. Συνεχίζοντας να αντιμετωπίζει δυσκολίες ακόμα και μετά την έξοδό του από το νοσοκομείο ο κ. Χατζηκυριάκος δεν διστάζει να εκφράσει τον φόβο που τον διακατείχε τουλάχιστον στην αρχή ότι δεν θα τα κατάφερνε.

—Πότε πληροφορηθήκατε ότι είχατε μολυνθεί από τον κορωνοϊό;

—Ήμουν εκτός Κύπρου και κατά την επιστροφή μου στο αεροδρόμιο Λάρνακας, υποβλήθηκα σε τεστ για τον κορωνοϊό. Την επομένη ημέρα επικοινωνήσαν μαζί μου και μου ανακοίνωσαν πως από το τεστ διαπιστώθηκε πως είμαι θετικός στον κορωνοϊό. Τα μέτρα που μου σύστησαν ήταν τα γνωστά. Δηλαδή αυτοπεριορισμός στο σπίτι. Τις πρώτες δύο με τρεις ημέρες δεν παρουσίαζα κανένα σύμπτωμα του ιού, νόμιζα πως η μόλυνση θα μου περνούσε εύκολα. Τα δύσκολα άρχισαν μετά όταν εμφανίσθηκαν τα πρώτα συμπτώματα. Εκείνη την περίοδο πέρασα δύσκολα.

—Όταν σας ανακοίνωσαν ότι το τεστ είναι θετικό πανικοβλήθηκατε;

—Ήμουν σπίτι όταν μου το ανακοίνωσαν, τηλεφωνικά. Ναι, πανικοβλήθηκα γιατί δεν είναι 40 χρόνων είμαι 62. Στο σπίτι, μάλιστα, ήμουν σε ένα δωμάτιο απομονωμένος.

—Περιγράψτε μας την περίοδο που εμφανίσθηκαν τα πρώτα συμπτώματα, πώς ήταν η καθημερινότητά σας;

—Στην αρχή παρουσίασα κάποια δέκατα. Στην τρίτη ημέρα είχα 37 πυρετό το οποίο νόμιζα πως δεν ήταν κάτι σημαντικό που να μου

Ενώσω ανέμενα εξασθένιση, τα συμπτώματα αυτά έγιναν πάρα πολύ έντονα. Δεν μπορούσα να σταθώ στα πόδια μου, δυσκολευόμουν να αναπνεύσω, δεν είχα οξυγόνο. Λόγω της κατάστασης που βίωνα αποφάσισα και πήγα στο νοσοκομείο αναφοράς Αμμοχώστου.

προκαλέσει ανησυχία. Γύρω στην έβδομη ημέρα, τα συμπτώματα αυξήθηκαν. Άρχισα να νιώθω μεγάλη κόπωση, άρχισα να έχω δυσκολία στην αναπνοή, και πάρα πολύ βήχα. Δυστυχώς, από το διαδίκτυο διάβαζα ότι μέχρι την δέκατη, εντέκατη ημέρα και μετά όλα αυτά τα συμπτώματα θα υποχωρήσουν. Και ενώ ανέμενα εξασθένισα, τα συμπτώματα αυτά έγιναν πάρα πολύ έντονα. Δεν μπορούσα να σταθώ στα πόδια μου, δυσκολευόμουν να αναπνεύσω, δεν είχα οξυγόνο. Λόγω της κατάστασης που βίωνα αποφάσισα και πήγα στο νοσοκομείο αναφοράς Αμμοχώστου.

—Προτού μολυνθείτε πώς αντιμετωπιζατε, γενικότερα, όλο αυτό που βιώναμε με τον κορωνοϊό.

Θεωρούσατε ότι υπήρχε υπερβολή στις προειδοποιήσεις που γίνοντουσαν ή τις λαμβάνετε σοβαρά υπόψη;

—Οχι—όχι. Ήμουν πολύ προσεκτικός συνέχεια. Χρησιμοποιούσα τη μάσκα, αντισηπτικό, ό,τι συστήναν οι ειδικοί. Δεν ήμουν άνετος· χαλαρός απέναντι στον κορωνοϊό. **—Δεν είσατε από αυτούς που αντιμετωπιζατε τον ιό ελαφρά;**

—Οχι πρόσχα πάρα πολύ. Μάλιστα επειδή ήμουν προσεκτικός μετά διερωτώμουν που είχα μολυνθεί. Εντάξει έλειπα στο εξωτερικό αλλά πρόσχα.

—Είστε άτομο με βαρύ ιατρικό ιστορικό;

—Ναι, πριν από δύο χρόνια αλλά τώρα είμαι καλά.

Όσα αναφέρει ο Ιωάννης Χατζηκυριάκος για την περιπέτειά του με τον κορωνοϊό αποτελούν γροθιά στο στομάχι όσων συνεχίζουν να αγνοούν τους κινδύνους και δεν λαμβάνουν μέτρα προστασίας των ιδίων και των γύρω των τους.

—Θυμηθείτε όταν φθάσατε στο νοσοκομείο αναφοράς

—Όταν πήγα δεν μπορούσα να περπατήσω. Χρειάστηκε καροτσάκι να με μεταφέρει από το αυτοκίνητο εντός του νοσοκομείου. Το πρώτο πράγματα που μου έκαναν οι γιατροί ήταν κάποια εξέταση για να δουν σε ποια κατάσταση είναι οι πνεύμονές μου, και απ' ό,τι έμαθα μετά ήταν σε άσχημη κατάσταση. Αμέσως με μετέφεραν στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας και με έβαλαν στον αναπνευστήρα και έμεινα εκεί δύομισι εβδομάδες. Παρά ταύτα οι δυσκολίες που αντιμετώπιζα, όπως με την αναπνοή, συνεχιζόντουσαν. Όλο το διάστημα που παρέμεινα κλινής στο νοσοκομείο Αμμοχώστου, ήμουν με οξυγόνο. Αδυνατούσα να είμαι λεπτό χωρίς οξυγόνο, κούραση έντονη, βήχας που δεν σταματούσε. Μετά τις δύομισι εβδομάδες στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας μεταφέρθηκαν και νοσηλεύθηκα δύο με τρεις μέρες σε κανονικό δωμάτιο νοσηλείας και μετά πήρα εξιτήριο. Να καταλάβετε για να έλθω σπίτι συνέχισα να έχω

οξυγόνο στο αυτοκίνητο. Δηλαδή ήμουν εντάξει αλλά και πάλι είχα μεγάλη δυσκολία στην αναπνοή. Τις επόμενες τρεις μέρες μετά την έξοδό μου, από το νοσοκομείο κοιμόμουν με οξυγόνο.

—Πώς ζήσατε αυτές τις δύομισι εβδομάδες στην Εντατική;

—Αυτό που μου είχε κάνει εντύπωση ήταν η συμπεριφορά και το έργο του ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού. Ήταν εκεί συνέχεια δίπλα μου, όχι μόνο σε μένα αλλά και στους άλλους ασθενείς. Οι νοσηλευτές, δεν πίστευα πως υπάρχουν τέτοια άτομα που μπορούν να σε βοηθήσουν. Ήταν συνέχεια μαζί μου να ενδιαφέρονται αν θέλω οτιδήποτε, και ξέρεις όταν έχεις COVID δεν μπορείς να έχεις δίπλα σου, κανένα δικό σου πρόσωπο. Είμαι μόνο σου. Ήμουν για δύομισι εβδομάδες σε ένα δωμάτιο να μην μπορώ να μιλήσω σε κανένα συγγενικό μου πρόσωπο, ούτε να έλθει κάποιος να με επισκεφθεί να δει πως είμαι. Τους μόνους που μπορούσα να δω και να πω δυο κουβέντες ήταν οι νοσηλευ-

τές που από το πρωί μέχρι το βράδυ ήμουν δίπλα μας να μας δίνουν θάρρος. Πράγματι η κατάστασή μου ήταν πάρα πολύ άσχημη.

—Τις δύομισι εβδομάδες που είσατε στην Εντατική σας πέρασε από το μυαλό ότι ενδεχομένως να μην τα καταφέρνατε;

—Τις πρώτες τρεις με τέσσερις μέρες ναι, διότι ένιωθα ότι οι δυνάμεις μου με έχουν εγκαταλείψει. Μετά σιγά-σιγά, αλλά το πρώτο διάστημα σκεφτόμουν ότι μπορεί να μην τα καταφέρω. Τόσο δύσκολα ήταν.

—Όσο νοσηλεύόσαστε στην Εντατική είδατε κάποιον άλλον ασθενή να μην τα καταφέρει.

—Οχι.

—Ζήσατε μια δύσκολη κατάσταση. Το σύστημα υγείας είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις ανάγκες τις πανδημίας;

—Κοιτάζτε, μέσα στην ατυχία μου ήμουν και τυχερός. Χρειάστηκε να πάω στο νοσοκομείο αναφοράς σε μια χρονική στιγμή που δεν είχε πολλά περιστατικά που έρχονταν νο-

σοκομειακής φροντίδας. Αν θυμάμαι καλά στην Εντατική ήμουν εγώ και κάποιος άλλος και είχε σε θαλάμους, πέντε με έξι άτομα. Δεν ξέρω να σας απαντήσω τώρα που είναι περισσότεροι ασθενείς.

—Πότε μπήκατε στο νοσοκομείο αναφοράς;

—Ήταν αρχές Σεπτεμβρίου. Από το ταξίδι είχα έλθει τέλος Αυγούστου, ήμουν περίπου 10 μέρες στο σπίτι. **—Το οικογενειακό περιβάλλον τι ρόλο διαδραματίζει σε μια τέτοια περίπτωση;**

—Η σύζυγός μου, τα παιδιά μου με βοήθησαν, από μακριά βασικά, αλλά μου πρόσφεραν ανεκτίμητη βοήθεια. Χωρίς την οικογένεια είναι πάρα πολύ δύσκολα. Μην ξεχνάτε δεν είχα τη δύναμη να περπατήσω. Αν δεν με βοηθούσαν δεν θα μπορούσα να τα καταφέρω.

—Αυτή τη στιγμή πώς είναι η κατάσταση της υγείας σας;

—Δυσκολεύομαι ακόμα. Δυσκολεύομαι να μιλήσω, στην πολύ ώρα κουράζομαι, να περπατήσω στην πολύ ώρα κουράζομαι. Όταν επέστρεψα στο σπίτι από το νοσοκομείο δεν μπορούσα να περπατήσω πάνω από 5 λεπτά. Τώρα είναι καλύτερα αλλά και πάλι κουράζομαι. Σε μια εβδομάδα θα πάω και πάλι να κάνω εξέταση να δω σε τι κατάσταση είναι οι πνεύμονές μου. Δεν είναι όπως πριν. Το νιώθω. Όταν αναπνέω, η αναπνοή μου δεν πάει όπως προηγούμενος.

—Ήταν από τις δυσκολότερες καταστάσεις που έχετε ζήσει;

—Ναι. Ήμουν σίγουρος στην αρχή ότι δεν θα τα καταφέρω. Ξέρετε τι είναι να σου βγάλουν τη μάσκα και να μην μπορείς να αναπνεύσεις; Εάν δεν το ζήσεις δεν το πιστεύεις. **—Έχετε να πείτε κάτι σε όσους αντιμετωπίζουν με χαλαρή συμπεριφορά την πανδημία;**

—Διερωτώμαι γιατί δεν το πιστεύουν. Όλο αυτό τον κόσμο, τους νοσηλευτές, τους ιατρούς. Δηλαδή όλα αυτά είναι φαντασιώσεις; Δεν πιστεύουν ότι κάποιοι βασανίζονται; Διερωτώμαι δεν το πιστεύουν ή το κάνουν από αντίδραση; Δεν γίνεται να σου λέει ο άλλος είμαι άρρωστος και βλέπεις κόσμο που πεθαίνει.

Στο Πειθαρχικό οι δικηγόροι για τις πολιτογραφήσεις

Τζώρτζια Κωνσταντίνου: Προσωπικές και όχι θέση του Δικηγορικού Συλλόγου οι απόψεις του νέου προέδρου υπέρ του γενικού ελεγκτή

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Τη ρητή διαβεβαίωση ότι ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (ΠΔΣ) θα προχωρήσει και θα εξεταστεί καταγγελίες εναντίον μελών του για πιθανή διάπραξη πειθαρχικών αδικημάτων στο πρόγραμμα πολιτογραφήσεων δίνει η Τζώρτζια Κωνσταντίνου. Στη συνέντευξή της στην «Κ» το μέλος του νέου Διοικητικού Συμβουλίου και εκπρόσωπος Τύπου παίρνει αποστάσεις από τις δημόσιες τοποθετήσεις του Χρίστου Κληρίδη προέδρου του ΠΔΣ υπέρ του γενικού ελεγκτή, ξεκαθαρίζοντας πως αυτές δεν αποτελούν θέση του οργάνου των δικηγόρων.

—Πώς αντιμετωπίζει ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος το ζήτημα που έχει προκύψει μεταξύ γενικού ελεγκτή και γενικού εισαγγελέα για το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων;

—Έχουμε δύο ανεξάρτητους, με βάση το Σύνταγμα, θεσμούς της Δημοκρατίας που διαφωνούν για τις εκατέρωθεν εξουσίες τους. Αν συνεχίσει η διαφωνία, τότε κατά την άποψή μου, το ίδιο το Σύνταγμα καθορίζει τον τρόπο επίλυσής της: Βάσει του άρθρου 139 του Συντάγματος, αρμόδιο να την επιλύσει είναι το Ανώτατο Δικαστήριο. Πιστεύω πως αυτή είναι η οδός που θα πρέπει να ακολουθηθεί, εάν δεν υπάρξει συνεννόηση, διασφαλίζοντας την εύρυθμη λειτουργία της πολιτειακής τάξης, αλλά και αποφεύγοντας την περαιτέρω φθορά σε δύο ανεξάρτητους θεσμούς.

—Εντοπίζετε ζητήματα παρόμοια

με αυτά που έθεσε ο γενικός εισαγγελέας και αφορούν τον γενικό ελεγκτή;

—Ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος είναι επαγγελματικό σώμα, με θεσμικό ρόλο στα της Δικαιοσύνης, ως υπερασπιστές των αρχών ενός κράτους δικαίου. Ως εκ τούτου, η φωνή του Συλλόγου δεν θα πρέπει κατά την ταπεινή μου γνώμη να έχει ποτέ πολιτική χροιά, σε ένα ζήτημα σαν αυτό που έχει πάρει ήδη και κομματικές προεκτάσεις, και ενόψει ειδικά του ότι, όπως ανέφερα ήδη, το Σύνταγμα προσοεί για την νομική οδό επίλυσής του. Είμαι της άποψης ότι θα πρέπει να κινηθούν οι διαδικασίες τάχιστα, να μην κολλήσουμε στα διαδικαστικά αλλά να επικεντρωθούμε στην ουσία, για να μη χαθούν σημαντικά στοιχεία κατά τη διερεύνηση.

—Ο πρόεδρος του ΠΔΣ με αναρτήσεις του σε κοινωνικά δίκτυα φαίνεται να στηρίζει τον γενικό ελεγκτή. Αυτή είναι και η επίσημη θέση του Δικηγορικού Συλλόγου;

—Στο πλαίσιο της δημοκρατίας και της ατομικής ελευθερίας στην έκφραση, ο καθένας μπορεί να εκφράζεται ελεύθερα, υπό την προσωπική του ιδιότητα. Και είναι πιστεύω η βαθύτερη έκφραση της δημοκρατίας ο απόλυτος σεβασμός σε διαφορετικές γνώμες. Τέτοιες όμως προσωπικές νομικές γνώμες, είτε εκφράζονται από τον κ. Κληρίδη είτε και από άλλα πρόσωπα που κατέχουν θέση στο Συμβούλιο, δεν είναι δυνατόν να δεσμεύουν τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο, το Συμβούλιο, τα μέλη του Συμβουλίου, ή τους 4.500 δικηγόρους μέλη μας. Άλλωστε, όπως συμβαίνει και με

Ο γενικός εισαγγελέας χαιρεί της πλήρους εμπιστοσύνης του Συμβουλίου ως επίτιμος πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου, του Πειθαρχικού Συμβουλίου και του Ταμείου Συντάξεως Δικηγόρων.

όλα τα συλλογικά σώματα, οι επίσημες θέσεις του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, εκφράζονται μέσα από τις επίσημες ανακοινώσεις. Ως συλλογικό όργανο, οι επίσημες αποφάσεις και θέσεις μας λαμβάνονται συλλογικά με τις συντεταγμένες διαδικασίες. Ο γενικός εισαγγελέας χαιρεί της πλήρους εμπιστοσύνης του Συμβουλίου ως επίτιμος πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου, του Πειθαρχικού Συμβουλίου και του Ταμείου Συντάξεως Δικηγόρων και επ' ουδενί τρόπο αμφισβητείται το ήθος, το κύρος και η αφοσίωσή του στην πάταξη της διαφθοράς.

—Ο ΠΔΣ πώς τοποθετείται στα όσα έχουν δει το φως της δημοσιότητας με το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων που αφορούν δικηγόρους;

—Από τις πρώτες μας ενέργειες ήταν ο διορισμός νέου Πειθαρχικού Συμβουλίου που θα προχωρήσει

Οι προκλήσεις που έχει ενώπιόν της η νέα ηγεσία του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου είναι τεράστιες, αναφέρει το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και εκπρόσωπος τύπου Τζώρτζια Κωνσταντίνου στη συνέντευξή της στην «Κ».

άμεσα να εξετάσει τις σχετικές καταγγελίες εναντίον δικηγόρων για ενδεχόμενα πειθαρχικά αδικήματα. Πέραν αυτού, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος συνεχίζει άμεσα και αποφασιστικά την άσκηση των εποπτικών του αρμοδιοτήτων όπως απορρέουν εκ του νόμου, με επιτόπιους εποπτικούς ελέγχους συμμόρφωσης σε εποπτευόμενους. Έχουμε καθήκον να επιτελέσουμε σοβαρό έργο για να συμβάλουμε αποφασιστικά στην πάταξη της διαφθοράς,

και αυτό αποτελεί για εμάς προτεραιότητα. Ενόψει του ότι εκκρεμούν αυτή τη στιγμή περίπου 2000 καθυστερημένες υποθέσεις πάσης φύσεως, έχει διπλασιαστεί ο αριθμός των δικηγόρων μελών του Πειθαρχικού που δεν σταματούσε. Εξ όσων γνωρίζω, θα γίνουν οι απαραίτητες λειτουργικές ρυθμίσεις με τρία ξεχωριστά κλιμάκια, για να εξετάζονται γρηγορότερα οι σχετικές καταγγελίες που αφορούν ειδικά το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων.

—Ποιες είναι οι προκλήσεις που έχει ενώπιόν της η νέα ηγεσία του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου;

—Οι προκλήσεις είναι χωρίς υπερβολή, τεράστιες. Η χρονική συγκυρία είναι δύσκολη. Βρίσκεται σε εξέλιξη το τεράστιο έργο της μεταρρύθμισης της Δικαιοσύνης στο οποίο συμμετέχουμε ενεργά. Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζουμε και τα προβλήματα με την πανδημία. Όλα αυτά στη σκιά των όσων επαίσχυντων έχουν δει το φως της δημοσιότητας πρόσφατα. Θα πρέπει να έχουμε πλήρη επίγνωση ως κοινωνία αλλά και ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, ως μέρος του ευρύτερου συστήματος θεσμών του κράτους, του πόσο έχει πολύ τραυματιστεί η εικόνα και το κύρος της χώρας μας, εντός και εκτός. Έχουμε καθήκον να επιτελέσουμε σοβαρό έργο άμεσα και σε βάθος χρόνου, τόσο στα του οίκου μας όσο και θεσμικά, κάτι που αναμένουν οι πολίτες και ειδικά ο νομικός κόσμος.

Εισηγήσεις από ΠΔΣ

—Η μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης είναι το άλλο μεγάλο ζήτημα

και για τους δικηγόρους. Ο ΠΔΣ πώς τοποθετείται;

—Η μεταρρύθμιση δεν ήταν απλώς αδήριτη ανάγκη, αλλά και υποχρέωση της Πολιτείας. Η μεταρρύθμιση θα φέρει ριζικές μεταβολές. Καταρχήν, θα βοηθήσει τα μέγιστα στο τεράστιο πρόβλημα του backlog που έχει δημιουργηθεί. Η καθυστέρηση στην εκδίκαση υποθέσεων αποτελεί ίσως το βασικότερο πρόβλημα και θα αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά με ουσιαστική σύντμηση των χρόνων εκδίκασης, αφού ενισχύεται δυναμικά η δικαστική λειτουργία, μεταξύ άλλων και με πρόσληψη επιπρόσθετων δικαστών. Ταυτόχρονα καθιερώνεται ο θεσμός των δικαστών για εξειδικευμένες υποθέσεις. Υιοθετείται το ηλεκτρονικό σύστημα ψηφιοποίησης της δικαιοσύνης e-justice, αλλά και το i-justice, που αφορά μόνο καταχωρίσεις δικογράφων/αγωγών. Επιπρόσθετα ολοκληρώνεται ο εκσυγχρονισμός των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας. Το Εμπροχικό Δικαστήριο που σχεδιάζεται, θα συμβάλει στην ταχεία εκδίκαση των εμπορικών διαφορών, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου. Ειδικά εάν υπάρχει τελικά η δυνατότητα έκδοσης ενδίκων διαταγμάτων ακόμα και απογεύματα ή Σάββατοκύριακα, όπως επίσης και η δυνατότητα επιλογής από τους διαδικούς και της αγγλικής ως γλώσσας διεξαγωγής της δικαστικής διαδικασίας, όπως π.χ. στην Ολλανδία. Αναφορικά με τα υπό διαβούλευση νομοσχέδια, ο Σύλλογος επεξεργάζεται με συμβουλευτική ομάδα συνταγματολόγων τις εισηγήσεις του που θα υποβληθούν προσεχώς.

Στο επίκεντρο της Τουρκίας η πολιτική ισότητα

Η έκθεση του φιλοκυβερνητικού «Seta» προειδοποιεί ότι ο κ. Τατάρ θα σκληρύνει τη στάση της τ/κ πλευράς στο συγκεκριμένο ζήτημα

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Μια ενδιαφέρουσα οπτική γωνία για τη στρατηγική που ετοιμάζεται να ακολουθήσει η τουρκική διπλωματία εν όψει της σχεδιαζόμενης διάσκεψης για το Κυπριακό φέρνει στο προσκήνιο νέα ανάλυση του τουρκικού φιλοκυβερνητικού κέντρου στρατηγικών αναλύσεων «Seta». Παρά τη σκληρή ρητορική της Άγκυρας το τελευταίο διάστημα και τα μηνύματα που στέλνει η νέα τουρκοκυπριακή ηγεσία, η τουρκική έκθεση δεν αποκλείει το ενδεχόμενο μιας νέας διάσκεψης στο Κυπριακό στην οποία οι εμπλεκόμενες πλευρές θα επιχειρήσουν να πιάσουν την άκρη του νήματος που άφησαν στο Κυπριακό στα μέσα του 2017. Πρόκειται ουσιαστικά για την πρώτη έκθεση της Άγκυρας που εστιάζει στο περιεχόμενο της σχεδιαζόμενης άτυπης διάσκεψης για το Κυπριακό, η οποία ακολουθεί το επόμενο διάστημα. Σε αυτήν την έκθεση το «Seta» τοποθετεί στο κέντρο των εξελίξεων την αρχή της πολιτικής ισότητας, για το περιεχόμενο της οποίας διαφώνησαν και αναμετρήθηκαν η ε/κ και τ/κ ηγεσία την προηγούμενη περίοδο. Η τουρκική έκθεση εστιάζει επίσης, στις εξελίξεις που ακολουθούν στο εσωτερικό της τ/κ κοινότητας, τονίζοντας ότι ο σχιματισμός της νέας «κυβέρνησης» είναι κρίσιμης σημασίας για το μέλλον της συνεργασίας της Άγκυρας με την τ/κ ηγεσία. Τέλος, η έκθεση του «Seta» αναφέρεται και στον αντίτυπο των αμερικανικών προεδρικών εκλογών στο Κυπριακό.

Η πολιτική ισότητα

Σε αντίθεση με το αρνητικό κλίμα που επικρατεί το τελευταίο διάστημα στο Κυπριακό, κυρίως εξαιτίας της

Έκθεση τουρκικού φιλοκυβερνητικού *think-tank* προεξοφλεί την έναρξη μιας νέας διαδικασίας διαπραγματεύσεων στο Κυπριακό, στην καρδιά της οποίας τοποθετεί την αρχή της πολιτικής ισότητας.

ρητορικής της Άγκυρας και της νέας τ/κ ηγεσίας, η τουρκική έκθεση δεν αποκλείει την επανέναρξη του διαλόγου και της διαπραγματεύσεως στο Κυπριακό στο άμεσο μέλλον. Το «Seta» θεωρεί ότι την παρούσα στιγμή έχουν αρχίσει ήδη να αναδύονται οι κατάλληλες προϋποθέσεις για μια τελευταία προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού. Η τουρκική έκθεση στηρίζει αυτήν την αξίωση της πάνω σε τρεις πυλώνες. Πρώτον, η Τουρκία δεν απορρίπτει με κατηγορηματικό τρόπο την ιδέα της σύγκλησης της άτυπης διάσκεψης. Αντιθέτως, η Άγκυρα εστιάζει σε αυτήν την προοπτική, θέτοντας μια βασική προϋπόθεση: Έναρξη διαδικασίας διαπραγματεύσεως μόνο σε περίπτωση που η ε/κ πλευρά αποδεχθεί πλήρως την αρχή της πολιτικής ισότητας. Δεύτερον, ο νέος ηγέτης των Τ/κ, παρά το γεγονός ότι επιμένει στην ιδέα για λύση δύο ξεχωριστών κρατών, σε γενικές γραμμές ακολουθεί μια ρητορική που δεν διαφέρει από αυτήν των προηγούμενων ηγετών της τ/κ Δεξιάς. Το «Seta» ισχυρίζεται ότι την παρούσα στιγμή το βασικό μέλημα του κ. Τατάρ είναι η αρχή της πολιτικής ισότητας και τονίζει τα εξής: «Συνεπώς,

Στην έκθεση του «Seta» σημειώνεται ότι οι Τ/κ «ψηφοφόροι» έλαβαν την τελική απόφασή τους στις πρόσφατες «εκλογές» με βάση τη στάση της ε/κ πλευράς και του διεθνούς παράγοντα στο Κυπριακό.

ανάλογα με τη θέση της ελληνικής πλευράς για την πολιτική ισότητα, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο επανάλυσης των διαπραγματεύσεων υπό την ηγεσία του Τατάρ. Μπορούμε να πούμε ότι ο κ. Τατάρ θα τηρήσει αυστηρότερη στάση για την πολιτική ισότητα σε σχέση με τον Ακιντζί. Ο Ερσίν Τατάρ επίσης, δεν θα κάνει παραχωρήσεις στα θέματα εγγυήσεων και ασφάλειας που αποτελούν κόκκινη γραμμή για όλους τους ηγέτες της ΤΔΒΚ μέχρι σήμερα. Τέλος, το «Seta» επιχειρεί να περάσει το μήνυμα ότι η επανέναρξη των διαπραγματεύσεων θα εξαρτηθεί κυρίως από την τελική απόφαση της ηγεσίας του Νίκου Αναστασιάδη, η οποία αυτήν τη στιγμή παραμένει «στριμωγμένη» ανάμεσα στους εθνικιστικούς ε/κ πολιτικούς κύκλους και την ανάγκη για την επανέναρξη του διαλόγου.

Η τουρκική έκθεση δεν παραλείπει να επισημάνει και τον ιδιαίτερο ρόλο που διαδραματίζει ο αντίκτυπος των αμερικανικών προεδρικών εκλογών στο Κυπριακό. Το «Seta» υπενθυμίζει ότι ο Τζο Μπάιντεν είναι ένας πολιτικός που υποστηρίζει τις θέσεις της Αθήνας και της Λευκωσίας. Σε περίπτωση τελικής επικράτησής του, στο Κυπριακό ενδέχεται να αναδυθούν νέες πραγματικότητες.

Η τουρκική ανάγνωση

Η νέα τουρκική έκθεση για το μέλλον του Κυπριακού ξεχωρίζει για δύο σημεία. Πρώτον, προβλέπει την έναρξη μιας νέας διαδικασίας διαπραγματεύσεως στο Κυπριακό, ενδεχομένως τελικής. Δεύτερον, έρχεται να τοποθετήσει στην καρδιά αυτής της εξέλιξης ένα ζήτημα, στο οποίο αποδίδει σημασία η τουρκική πλευρά, την αρχή της πολιτικής ισότητας. Σε αντίθεση με την ε/κ πλευρά, η ηγεσία Ακιντζί επέμενε στην αυστηρή εφαρμογή της συγκεκριμένης αρχής σε όλα τα επίπεδα της ομοσπονδίας. Η βασική οπτική γωνία της ηγεσίας Ακιντζί σε αυτό το ζήτημα ήταν η εξής: Για τη λήψη κοινών αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα της ομοσπονδίας, για να μπο-

ρέσουν οι Τ/κ να αισθανθούν και να αποδεχθούν την ομοσπονδία ως κοινό δημιούργημα όλων των Κυπρίων, οι Ε/κ θα πρέπει να αναζητήσουν τη συγκατάθεση αν όχι όλων των μεριδών της τ/κ κοινότητας, σίγουρα των Τ/κ που υποστηρίζουν το όραμα της δικονομικής συνεργασίας. Το «Seta», λοιπόν, έρχεται να μας προειδοποιήσει ότι ο κ. Τατάρ έρχεται να σκληρύνει τη στάση της τ/κ πλευράς στο συγκεκριμένο ζήτημα. Το μήνυμα της Άγκυρας σε αυτό το κρίσιμο ζήτημα είναι ξεκάθαρο: Ελληνοτουρκικός συνεταιρισμός στην Κύπρο με ίσους όρους και δίκως εκπτώσεις ή καιρός για να συζητηθούν εναλλακτικές προοπτικές.

Η νέα «κυβέρνηση»

Η έκθεση του «Seta» επικεντρώνεται στη διαδικασία της ανάδειξης της νέας τουρκοκυπριακής ηγεσίας και αναφέρει ότι οι Τ/κ «ψηφοφόροι» έλαβαν την τελική απόφασή τους με βάση την στάση της ε/κ πλευράς και του διεθνούς παράγοντα στο

Κυπριακό. Σύμφωνα με το «Seta», η πλειοψηφία της τ/κ κοινότητας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το αμέσως επόμενο διάστημα, τόσο η ε/κ πλευρά όσο και ο διεθνής παράγοντας δεν πρόκειται να πραγματοποιήσουν κανένα βήμα προς την κατεύθυνση της λύσης του Κυπριακού. Με βάση λοιπόν, αυτό το συμπέρασμα οι Τ/κ «ψήφισαν» τον Ερσίν Τατάρ, ο οποίος τάσσεται υπέρ μιας πιο σκληρής γραμμής και ρητορικής στο Κυπριακό. Σε ό,τι αφορά τις εξελίξεις που ακολουθούν στον άξονα Άγκυρας - Τ/κ αμέσως μετά το τέλος των «προεδρικών», η τουρκική έκθεση υπογραμμίζει ότι η σύνθεση της νέας «κυβέρνησης» είναι εξίσου σημαντική με τη διαδικασία ανάδειξης της νέας τ/κ ηγεσίας. Για το συγκεκριμένο ζήτημα, το «Seta» προβλέπει την ανάδυση μιας νέας «κυβέρνησης», στην οποία θα συμμετάσχουν δύο κόμματα και ενδεχομένως θα υποστηρίξουν ορισμένα μικρότερα κόμματα που εκπροσωπούνται στην «βουλή». Σε κάθε περίπτωση, το «Seta» προβλέπει ότι αυτή η νέα «κυβέρνηση» δεν πρόκειται να παραμείνει στην εξουσία για μεγάλο χρονικό διάστημα. Έτσι, εντός του 2021 οι Τ/κ ενδέχεται να οδηγηθούν εκ νέου στις κάλπες, αυτήν τη φορά για τις πρόωπες «βουλευτικές εκλογές». Αναφερόμενη στο ενδεχόμενο των πρόωπων «εκλογών», η τουρκική έκθεση εστιάζει και σε δύο νέες, αξιοσημείωτες εξελίξεις στο τ/κ πολιτικό σκηνικό. Πρώτον, υπό τη σκιά της «κυβερνητικής» αστάθειας, στην τ/κ κοινότητα ξεκινά η συζήτηση για μετάβαση σε «προεδρικό» σύστημα. Δεύτερον, οι μικρότεροι κεντρικοί και δεξιοί τ/κ πολιτικοί σχηματισμοί χάνουν συνεχώς έδαφος στο τ/κ πολιτικό πεδίο.

Τα νέα ανώτερης ποιότητας καύσιμα κίνησης από την Πετρολίνα.

Στην Πετρολίνα εδώ και 60 χρόνια με στρατηγικό προγραμματισμό, έρευνα και προσηλωση στην ποιότητα αλλά και στον άνθρωπο, αναζητούμε συνεχώς νέους τρόπους βελτίωσης των προϊόντων και υπηρεσιών μας.

Σήμερα, με τα νέα ανώτερης ποιότητας καύσιμα κίνησης **P-EnergyMax**, με τελευταίας τεχνολογίας πρόσθετο, σας δίνουμε την ενέργεια να πάτε ακόμη πιο μακριά.

Τα καύσιμα **P-EnergyMax** διατίθενται αποκλειστικά στα πρατήρια Πετρολίνα, Agip και Eni, στην αμόλυβδη βενζίνη 95 και 98 οκτανίων και στο πετρέλαιο κίνησης eurodiesel, χωρίς επιπλέον κόστος για τον καταναλωτή.

Με την προσθήκη του νέου, υψηλών προδιαγραφών πρόσθετου, τα νέα μας καύσιμα παρέχουν:

- ΠΟΙΟΤΗΤΑ**
Διατηρούν την καθαρότητα του κινητήρα και τον προστατεύουν από τη διάβρωση, εξασφαλίζοντάς του μεγαλύτερη διάρκεια ζωής.
- ΑΠΟΔΟΣΗ**
Βοηθούν στην απομάκρυνση επιβλαβών καταλοίπων που συσσωρεύονται στον κινητήρα και άλλα σημαντικά σημεία όπως οι βαλβίδες, συμβάλλοντας στη μεγαλύτερη αποδοτικότητα του κινητήρα.
- ΛΙΓΟΤΕΡΟΥΣ ΡΥΠΟΥΣ**
Βοηθούν στη μείωση των εκπομπών ρύπων.
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**
Με την προστασία και διατήρηση της καθαρότητας του κινητήρα, προσφέρουν πιο πολλά χιλιόμετρα με κάθε γέμισμα*.

60 χρόνια, μαζί κινούμε την Κύπρο.

Αποκλειστικά σε πρατήρια:

* Για περισσότερες πληροφορίες www.petrolina.com.cy

Η Αθήνα ποντάρει σε στρατηγική συνεργασιών

Συνεχίζεται ο διπλωματικός μαραθώνιος

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Την περασμένη Παρασκευή, λίγο μετά τον καταστροφικό σεισμό στο Ανατολικό Αιγαίο, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης τηλεφώνησε στον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος και του απάντησε στα πέντε πρώτα λεπτά. Ακολούθησαν επικοινωνίες από τον υπουργό Εξωτερικών Νίκο Δένδια, τη διπλωματική σύμβουλο του πρωθυπουργού Ελένη Σουρανή, με προσφορές για την παροχή βοήθειας «αν χρειαστεί» στους σεισμόπληκτους της Σμύρνης, της πληθυσμιακά τρίτης μεγαλύτερης πόλης της Τουρκίας. Διπλωματικά, η τουρκική πλευρά πρόσφερε κι αυτή βοήθεια «αν χρειαστεί» προς την Αθήνα, για τις καταστροφές στη Σάμο.

Τα πολιτικά αντανάκλαστικά του κ. Μητσοτάκη αποδείχθηκαν ταχύτατα, μάλιστα σε μια φάση κατά την οποία εκκρεμούσε και η ανακοίνωση των μέτρων για την πανδημία, ωστόσο είναι απολύτως σαφές ότι οι γενικότερες συνθήκες δεν ευνοούν την καλλιέργεια ενός κλίματος «διπλωματίας των σεισμών» α λα 1999. Υπενθυμίζεται ότι ο σεισμός του Αυγούστου του 1999 είχε προκαλέσει τον θάνατο περισσότερων από 17.000 ανθρώπων στην Τουρκία, η οποία τότε ήταν μια πολύ διαφορετική χώρα από πολλές απόψεις, κυρίως την πολιτική. Βέβαια, η διπλωματική κινητικότητα της Παρασκευής παρέχει την ευκαιρία

για αναστοχασμό και «αναπνοές» στην αργόσυρτη, όπως εξελίσσεται, ελληνοτουρκική κρίση στην Ανατολική Μεσόγειο.

Σε διπλωματικό επίπεδο, η Αθήνα συνεχίζει τον αγώνα δρόμου που έχει ξεκινήσει ήδη από τον περασμένο Δεκέμβριο, παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες μετακίνησης και εκ του σύγγεγυς επικοινωνίας τις οποίες εγείρει η πανδημία. Ήδη προχθές η «Κ» αποκάλυψε ότι βρίσκεται στα σκαριά τριμερής με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ) και την Ινδία, που θα έχει και σημαντική αμυντική διάσταση. Η συνεργασία με τα ΗΑΕ αποδεικνύεται «κλειδί» για μια σειρά από πρωτοβουλίες, ανάμεσα στις οποίες και η εμβάθυνση των ήδη υφιστάμενων τριμερών σχημάτων. Υπάρχει μια σκέψη ένταξης των ΗΑΕ στο σχήμα 3+1 (Ελλάδα, Κυπριακή Δημοκρατία, Ισραήλ με την υποστήριξη των ΗΠΑ), ιδιαίτερα μετά και τις πρόσφατες εξελίξεις ομαλοποίησης των σχέσεων ανάμεσα στην Ιερουσαλήμ και στο Άμπου Ντάμπι υπό την αιγίδα και την ενθάρρυνση της Ουάσινγκτον.

Οι σχεδιασμοί ένταξης της Αιγύπτου σε ένα τέτοιο σχήμα είναι ακόμα πρόωροι, παρά το γεγονός ότι η συνεργασία ανάμεσα σε Αθήνα, Λευκωσία, Κάιρο, με το Παρίσι να διαδραματίζει τον ρόλο του ενός πρόσθετου μέλους, είναι ήδη σε εξέλιξη. Όλα αυτά θα συζητηθούν και κατά την επικείμενη επίσκεψη του

Μπορεί η Αθήνα να προχωρεί στη διπλωματική και αμυντική θωράκιση της χώρας και με την προμήθεια τορπιλών, ωστόσο αυτό δεν εμπόδισε τον Κυριάκο Μητσοτάκη να επικοινωνήσει με τον Ταγίπ Ερντογάν λίγη ώρα μετά τον σεισμό της Παρασκευής (φωτ. από την επίσκεψη του πρωθυπουργού στο υποβρύχιο «Κατωήνης»).

Η τριμερής με Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και Ινδία βρίσκεται στα σκαριά, ενώ αναμένεται η εμβάθυνση της αμυντικής συνεργασίας με Κύπρο και Αίγυπτο.

προέδρου Αμπντέλ Φατάχ αλ Σίσι στην Αθήνα (εκτός απροόπτου στις 11 Νοεμβρίου), αλλά και στην τριμερή σύνοδο των υπουργών Εθνικής Αμυνας Ελλάδας, Αιγύπτου και Κυπριακής Δημοκρατίας στις 12 Νοεμβρίου. Υπενθυμίζεται ότι οι τρεις πλευρές έχουν συμφωνήσει στην εμβάθυνση της αμυντικής συνεργασίας, κυρίως μέσω της διεξαγωγής μεγαλύτερων και συχνότερων κοινών ασκήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι πρόσφατες επαφές

του κ. Σίσι με τον κ. Μητσοτάκη και τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη, στη Λευκωσία, επιβεβαίωσαν τη βούληση για συνεργασία. Η εμβάθυνση των σχέσεων με τον αραβικό κόσμο επεκτείνεται και με τη Σαουδική Αραβία, ωστόσο σε αρκετά διαφορετικό βηματισμό.

Οι εκλογές στις ΗΠΑ

Επιπλέον, προφανώς είναι η αγωνία και στην Αθήνα για το τελικό αποτέλεσμα των αμερικανικών εκλογών και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Σε κάθε περίπτωση, στην Αθήνα προτιμούν ένα «καθαρό» αποτέλεσμα, το οποίο δεν θα περιπλέκει τη διαδικασία ανάδειξης προέδρου για καιρό, ούτως ώστε η περίοδος ανάμεσα στις μεθαιριανές εκλογές και στην προγραμματισμένη ορκωμοσία του νέου προέδρου, στις 20 Ιανουαρίου 2021, να μην μετατραπεί σε πεδίο περαιτέρω περιδίνησης των ΗΠΑ

στην εσωτερική ατζέντα.

Στην Αθήνα, ωστόσο, δεν παραβλέπουν μια άλλη εκκρεμότητα, η οποία ενδεχομένως να αποδειχθεί πιο κρίσιμη για τις ελληνικές υποθέσεις: την επικείμενη αλλαγή ηγεσίας στο Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα (CDU) που, εκτός απροόπτου, θα οδηγήσει εντός του 2021 και σε νέο καγκελάριο της Γερμανίας. Το επόμενο χρονικό διάστημα αναμένεται ότι ο υπουργός Εξωτερικών θα ταξιδέψει στη Γερμανία προκειμένου να έχει επαφές όχι μόνο με τον ομόλογό του, αλλά και πολιτικούς παράγοντες της ισχυρότερης ευρωπαϊκής χώρας. Ανάμεσα στα πολλά προφανή που λησμονούνται κατά την εγκώρια ανάλυση των πραγμάτων περιλαμβάνεται και το δίλογο απίθανο ενδεχόμενο ο επόμενος κυβερνητικός συνασπισμός της Γερμανίας να εμπεριέχει έναν νέο εταίρο και παράγοντα: το κόμμα των Πρασίνων.

Η Αθήνα επιθυμεί, ακόμη, να προωθήσει και την εικόνα ενός πα-

ράγοντα που χρησιμοποιεί τα ήπια εργαλεία της διπλωματίας. Στις 18 Νοεμβρίου ολοκληρώνεται η ελληνική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρώπης, με τον αναπληρωτή υπουργό Εξωτερικών Μιλτιάδη Βαρβιδάκη στο τιμόνι. Ανάμεσα στα θέματα που τέθηκαν ήταν η προστασία της ανθρώπινης ζωής και της δημόσιας υγείας σε συνθήκες πανδημίας και η αποτελεσματική διαχείριση μιας υγειονομικής κρίσης με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των αρχών της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Οι θέσεις αρχών στις οποίες κατέληξε η ελληνική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρώπης θα ενσωματωθούν σε ένα κείμενο αρχών, τη διακήρυξη των Αθηνών της 4ης Νοεμβρίου, επέτειο 70 ετών από την υπογραφή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, μια εκδήλωση με βασικό ομίλητή τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη.

Προβληματίζει η γραμμή Μπάιντεν Αγκυρα, Ιεροσόλυμα και Κάιρο

Η προεδρία Τραμπ εντατικοποίησε τις διπλωματικές συνεργασίες σε διάφορα πεδία, παρά τα μεγάλα αγκάθια στις διμερείς σχέσεις

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Τουρκία, Ισραήλ και Αίγυπτος μπορεί σήμερα να διαφωνούν σε πολλά ζητήματα και να έρχονται σε ανοικτή αντιπαράθεση σε διάφορα πεδία, ωστόσο, υπάρχει μια «κοινή συνισταμένη» που ενώνει τις τρεις περιφερειακές δυνάμεις. Στα χρόνια της ηγεσίας του Ντόναλντ Τραμπ η πολυδιάστατη συνεργασία των τριών χωρών με την Ουάσινγκτον εντατικοποιήθηκε σε διάφορα πεδία, παρά τα μεγάλα αγκάθια στις διμερείς σχέσεις. Τούρκοι, Ισραηλinoί και Άραβες αναλυτές προβληματίζονται για τον τρόπο με τον οποίο θα λάβει χώρα η συγκεκριμένη αλλαγή στην ηγεσία των ΗΠΑ, καθώς και για τις επιπτώσεις που επιφυλάσσει η όλη διαδικασία για το μέλλον της Ανατολικής Μεσογείου.

Τουρκία: Καλύτερα με Τραμπ

«Δεν με ικανοποιούν οι επιλογές του Τραμπ για την Τουρκία. Παρόλα αυτά, λαμβάνοντας υπόψη μου το εθνικό συμφέρον της Τουρκίας, εκτιμώ ότι η επανεκλογή του Τραμπ είναι προτιμότεα για τη χώρα μου». Η συγκεκριμένη τοποθέτηση έρχεται από τον Τούρκο διεθνολόγο καθηγητή Ταρίκ Ογούζλου. Υποστηρίζοντας την επανεκλογή του κ. Τραμπ, ο κ. Ογούζλου εκφράζει την επίσημη θέση της τουρκικής διπλωματίας και των Τούρκων αναλυτών σχετικά με το αποτέλεσμα των αμερικανικών εκλογών. Στην επικείμενη, κρίσιμη αναμέτρηση στις ΗΠΑ, λοιπόν, η Άγκυρα «ψηφίζει» Τραμπ. Και αυτό διότι τα τελευταία μηνύματα του υποψήφιου των Δημοκρατιών δεν αφήνουν για την Άγκυρα πολλά περιθώρια εφησυχασμού. Ο κ. Μπάιντεν ασκεί σκληρή κριτική στην Άγκυρα για σειρά πρωτοβουλιών της και συνο-

μίζει με τα πανίσχυρα λόμπι των ΗΠΑ, τα οποία βάλλουν κατά της Τουρκίας. Ο ίδιος ο πρόεδρος της Τουρκίας, πριν λίγο χρονικό διάστημα, εξαπέλυσε μετωπική επίθεση κατά του κ. Μπάιντεν και στις σχετικές δημόσιες τοποθετήσεις του ασκεί δριμύτατη κριτική στην προηγούμενη ηγεσία των ΗΠΑ, της οποίας το «No2» άτομο ήταν ο κ. Μπάιντεν. Σύμφωνα με τον κ. Ογούζλου τα τελευταία τέσσερα έτη, οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις μετεξελίχθηκαν «πάνω στον άξονα των προσωπικών σχέσεων Τραμπ-Ερντογάν». Η επικράτηση του κ. Μπάιντεν θα αλλάξει αυτήν την εικόνα. Σε μια τέτοια περίπτωση το αμερικανικό Υπουργείο Εξωτερικών και το Πεντάγωνο θα

Σε περίπτωση που η αμερικανική κάλπη βγάλει νικητή τον Μπάιντεν, Τουρκία, Ισραήλ και Αίγυπτος θα κληθούν να αναθεωρήσουν πολλές πτυχές των σχέσεών τους με τις ΗΠΑ.

αναλάβουν εκ νέου πρωταγωνιστικό ρόλο στα αμερικανοτουρκικά. Πρόκειται για δύο δομές της αμερικανικής ηγεσίας που τα τελευταία χρόνια διαφωνούν δημοσίως με τις κινήσεις της Άγκυρας σε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων.

Στην Άγκυρα πάντως επικρατεί κλίμα προβληματισμού σχετικά με την ενδεχόμενη αλλαγή σκυτάλης στην αμερικανική ηγεσία. Οι Τούρκοι αναλυτές και διπλωμάτες θεωρούν ότι ο κ. Μπάιντεν, σε περίπτωση που αναλάβει την προεδρία των ΗΠΑ, στο πεδίο

Τούρκοι, Ισραηλinoί και Άραβες αναλυτές προβληματίζονται για τον τρόπο με τον οποίο θα λάβει χώρα η συγκεκριμένη αλλαγή στην ηγεσία των ΗΠΑ.

της διπλωματίας, θα επιδιώξει να οικοδομήσει ένα «τόξο δημοκρατικών δυνάμεων», το οποίο θα έχει στο επίκεντρό του το ΝΑΤΟ και θα ηγούνται οι ΗΠΑ. Σύμφωνα με την τουρκική οπτική γωνία κανείς δεν είναι δυνατό σήμερα να προβλέψει για το αν η Άγκυρα θα λάβει μελλοντικά μέρος σε αυτό το τόξο ή όχι.

Εν αναμονή το Ισραήλ

«Ο Νετανιάχου ξέρει πώς να διαβάζει τις δημοσκοπήσεις καλύτερα από τον καθένα, τονίζουν οι ειδικοί. Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός

συνειδητοποιεί ότι οι μέρες του Τραμπ στην εξουσία είναι μετρημένες και ο Τζο Μπάιντεν είναι καθ' οδόν. Το ίδιο ισχύει και για τον Βλαντιμίρ Πούτιν, ο οποίος αναμένοντας την νίκη του Μπάιντεν διέψευσε τους ισχυρισμούς του Τραμπ περί εμπλοκής του Μπάιντεν σε υπόθεση διαφθοράς στην Ουκρανία». Η παραπάνω τοποθέτηση-εκτίμηση έρχεται λίγα εικοσιτετράωρα πριν από τις προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ, από τον Ισραηλινό αναλυτή Chemi Shalev. Ο κ. Shalev από τη στήλη του στην

εφημερίδα «Haaretz» αφήνει να εννοηθεί ότι, όπως όλες οι χώρες της Μέσης Ανατολής έτσι και το Ισραήλ, ετοιμάζεται για τις επιπτώσεις της πιθανής αλλαγής σκυτάλης στην Ουάσινγκτον μετά το τέλος των αμερικανικών προεδρικών εκλογών. Σύμφωνα με τον κ. Shalev, το προηγούμενο διάστημα, υπό την καθοδήγηση της ηγεσίας του κ. Τραμπ «το Ισραήλ αντάλλαξε την ομαλοποίηση των σχέσεων του με σειρά αραβικών κρατών και την προοπτική προσάρτησης νέων εδαφών με την παροχή νέας γενιάς μαχητικών αεροσκαφών τύπου F-35 στις αραβικές μοναρχίες». Την ίδια περίοδο, η αμερικανική Πρεσβεία μεταφέρθηκε στα Ιεροσόλυμα, η ισραηλινή κατοχή στην περιοχή Γκολάν ενισχύθηκε και οι ΗΠΑ αποσύρθηκαν από την συμφωνία για τα πυρηνικά του Ιράν. Μπορεί τα όσα επιτεύχθηκαν για λογαριασμό του Ισραήλ στα τέσσερα χρόνια ηγεσίας Τραμπ να είναι αξιοσημείωτα, ωστόσο, αυτές οι εξελίξεις δεν πρέπει να μας οδηγήσουν σε λανθασμένα συμπεράσματα. Οι εξελίξεις στον άξονα ΗΠΑ-Ισραήλ και τα νέα βήματα της ισραηλινής διπλωματίας στην περιοχή θα εξαρτηθούν σε μεγάλο βαθμό από τις νέες επιλογές της αμερικανικής ηγεσίας. Ο κ. Shalev προειδοποιεί: «Μια νίκη του Μπάιντεν θα εκλαμβάνονταν ως ένα χαστούκι στο πρόσωπο του Νετανιάχου και θα αποδυνάμωνε σημαντικά τη θέση του στην εσωτερική πολιτική σκηνή».

Αίγυπτος

Σε γενικές γραμμές οι εκτιμήσεις των Αιγυπτίων αναλυτών σχετικά με τις επιπτώσεις του αποτελέσματος των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ ταυτίζονται με αυτές των Ισραηλινών διπλωματών και αναλυτών. Όπως το Ισραήλ έτσι και η

Αίγυπτος, παρά το γεγονός ότι θα επιθυμούσε την επανεκλογή του κ. Τραμπ για τους δικούς του ιδιαιτέρους λόγους, σήμερα προετοιμάζεται για το ενδεχόμενο της τελικής επικράτησης του κ. Μπάιντεν.

Σχετικά με το προαναφερόμενο ενδεχόμενο, η Shahira Amin από τη στήλη στο «Al Monitor» μας επισημαίνει ότι το Κάιρο προετοιμάζεται για την αλλαγή ηγεσίας στην Ουάσινγκτον σε κλίμα έντονου προβληματισμού. Σε λίγα εικοσιτετράωρα στον Λευκό Οίκο ενδέχεται να βρεθεί ένας πολιτικός, ο οποίος έχει ξεκαθαρίσει ότι δεν πρόκειται να δώσει λευκή επιταγή σε ξένους ηγέτες που παρουσιάζουν τάσεις αυταρχισμού. «Σε αντίθεση με τον κ. Τραμπ, ο οποίος έχει κάνει σε μεγάλο βαθμό τα στραβά μάτια στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή, με εξαίρεση το Ιράν, ο Μπάιντεν έχει ξεκαθαρίσει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα θα είναι «στο επίκεντρο της δέσμευσής του» και ότι τα έθνη που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών τους θα πρέπει να λογοδοτήσουν», υπενθυμίζει η κ. Amin.

Στο Κάιρο η επιμονή του κ. Μπάιντεν στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις ελευθερίες εκλαμβάνεται ως ένα «αγκάθι» το οποίο θα μπορούσε να δημιουργήσει σημαντικές επιπλοκές στον διάλογο της Ουάσινγκτον με την Ανατολική Μεσόγειο και την Μέση Ανατολή. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί, οι Αιγυπτίοι διπλωμάτες και αναλυτές δεν αναμένουν δραματικές αλλαγές στην αμερικανική στρατηγική για την περιοχή. Σύμφωνα με την άποψή τους, ενδεχομένως με εξαίρεση το ζήτημα του Ιράν, η νέα αμερικανική ηγεσία δεν πρόκειται να τροποποιήσει τις βασικές προτεραιότητες και κατευθυντήριες γραμμές της για την Α. Μεσόγειο.

Την Τρίτη, ο πρωθυπουργός συγκάλεσε σύσκεψη στο Μαξίμου με τη συμμετοχή του καθηγητή Σωτήρη Τσιόδρα (αριστερά) για την αντιμετώπιση της εξάπλωσης της πανδημίας. Το μέτρα οριστικοποιήθηκαν δύο ημέρες αργότερα.

Οι αριθμοί που οδήγησαν στη λήψη των νέων μέτρων

Η εικόνα στις ΜΕΘ, τα εθελοντικά τεστ, το R0 και οι φόβοι για βαθύτερη ύφεση

Των **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ - Σ.Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Η βούληση του κ. Κυρ. Μητσοτάκη η χώρα να παραμείνει, όπως και κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας, ένα βήμα μπροστά από τον κορωνοϊό, αλλά και ένα πλέγμα αριθμών που «τρομάζουν», τόσο σε υγειονομικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο, οδήγησε τον πρωθυπουργό στη λήψη του νέου πακέτου των περιοριστικών μέτρων.

Τα πικρά σημεία από το σύστημα υγείας, για την ανάγκη άμεσας κυβερνητικής παρέμβασης, ήταν δύο: πρώτον, η αυξανόμενη πίεση στις ΜΕΘ στη Θεσσαλονίκη και η βελαιότητα ότι, εάν δεν ελεγχθεί η μετάδοση του ιού, ήταν θέμα χρόνου το πρόβλημα να μεταφερθεί με την ίδια ή μεγαλύτερη οξύτητα στην Αθήνα. Χαρακτηριστικό είναι πως σε μία εβδομάδα οι ΜΕΘ της Θεσσαλονίκης από 10% πληρότητα έφτασαν το 60% και ο μεγάλος φόβος ήταν σε σύντομο χρονικό διάστημα να μην υπάρχει διαθεσιμότητα και να αρχίσουν να γεμίζουν οι ΜΕΘ της Αθήνας με περιστατικά από τη Βόρεια Ελλάδα. Εξάλλου, μπορεί στην Αττική να μην υπήρχε αντίστοιχη έκρηξη εισαγωγών στις ΜΕΘ, αλλά σταθερά υπήρχε μια πληρότητα της τάξης του 50%-60% που δείχνει πως τα περιθώρια δεν ήταν μεγάλα. Οι ίδιες πηγές αναφέρουν πως, χωρίς μέτρα, σε 10-15 ημέρες τα νοσοκομεία της Αττικής θα είχαν γεμίσει.

Το δεύτερο πικρό «καμpanάκι» προήλθε από τον αριθμό των θετικών εθελοντικών τεστ, που διενεργήθηκαν από τον ΕΟΔΥ σε διάφορες περιοχές της χώρας. Με

βάση τα στοιχεία που προέκυψαν, θεωρείται πολύ πιθανό ένα ποσοστό της τάξης του έως και 5% να είναι νοσούντες ή ασυμπτωματικοί φορείς του ιού. Ενδεικτικό της κατάστασης είναι πως στην Αττική καταγράφηκε αύξηση από 30% έως 40% στις διαγνώσεις, στοιχείο που κτύπησε πολλαπλούς κώδωνες κινδύνου. Τέλος, ακόμα ένα πολύ ανησυχητικό στοιχείο που οδήγησε στην απόφαση να «κοκκινίσει» η Θεσσαλονίκη και να ληφθούν έξτρα μέτρα στην Αττική είναι το λεγόμενο R0. Στη Θεσσαλονίκη τις προηγούμενες ημέρες κινήθηκε μεταξύ 1,4 έως 1,7, που σημαίνει

Το παρασκήνιο της απόφασης του πρωθυπουργού – «Αν τα δίνουμε όλα στο πρώτο κύμα όπως έλεγε ο ΣΥΡΙΖΑ, τώρα δεν θα είχαμε τη δυνατότητα να δώσουμε τίποτα».

πως για κάθε νοσούντα θα είχαμε σχεδόν δύο νέους. Στην Αττική το R0 είναι πιο χαμηλά, αλλά επίσης έχει ξεπεράσει το 1 και κινείται πάνω από το 1,1.

Ωστόσο, εξίσου ανησυχητικά ήταν τα μηνύματα και από το μέτωπο της οικονομίας. Κυβερνητικά στελέχη αναγνωρίζουν πως, με τα διάρκειας ενός μήνα μέτρα που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός, η ύφεση για το 2020 θα κινηθεί σε οριακά διψήφιο νούμερο. Σπεύ-

δουν, όμως, να προσθέσουν πως το κόστος θα ήταν σαφώς μεγαλύτερο εάν οι παρεμβάσεις που ανακοινώθηκαν καθυστερούσαν: με τις αποφάσεις που ελήφθησαν είναι πολύ πιθανό να διασωθεί η εορταστική περίοδος, που μπορεί να αποτελέσει ανάσα για τις επιχειρήσεις. Σε διαφορετική περίπτωση, η ύφεση θα ήταν ακόμη βαθύτερη, λέγεται, ενώ η εικόνα θα ήταν καταστροφική εάν η χώρα έπρεπε να μπει σε ένα γενικευμένο lockdown όπως τον περασμένο Μάρτιο.

Οικονομικές επιπτώσεις

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Μητσοτάκης έλαβε τις αποφάσεις για τα νέα μέτρα όταν είδε την έκρηξη των κρουσμάτων. Συγκάλεσε έκτακτη σύσκεψη την Τρίτη το βράδυ, στην οποία μετείχαν ο Β. Κικιλίας, ο Σ. Τσιόδρας, ο Ν. Χαροδαλίας, ο Ακ. Σκέρτσος, ο Γ. Γεραπετρίτης, ο Γρ. Δημητριάδης, και ζήτησε να του προτείνουν μια «δέσμη μέτρων» που πρέπει να ληφθεί. Τα μέτρα οριστικοποιήθηκαν την Πέμπτη. Στη συνέχεια έγινε αποτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων σε νέα σύσκεψη που έγινε στο Μέγαρο Μαξίμου, την ίδια ημέρα το απόγευμα, με στελέχη του οικονομικού επιτελείου, προκειμένου να ενισχυθούν οι κλάδοι που πλήττονται. «Αν τα δίνουμε όλα στο πρώτο κύμα όπως έλεγε ο ΣΥΡΙΖΑ, τώρα δεν θα είχαμε τη δυνατότητα να δώσουμε τίποτα», φέρεται να είπε μάλιστα ο πρωθυπουργός στη διάρκεια σύσκεψης με συνεργάτες του. Ως γνωστόν, ο κ. Μητσοτάκης επρόκειτο να ενημερώσει για τις αποφάσεις του μέσω μηνύματος το απόγευμα της Παρασκευής.

Όμως, ο φονικός σεισμός ευλόγως ανέτρεψε τα δεδομένα. Στόχος είναι μέσα στον Νοέμβριο η επιδημιολογική εικόνα να βελτιωθεί ώστε η χώρα να βαδίσει προς τις γιορτές σε ένα «ευνοϊκότερο» υγειονομικό –και εξ' αντανάκλασης οικονομικό– περιβάλλον.

Με δεδομένο ότι το 2020 εν πολλοίς θεωρείται οικονομικά μια «καμένη» χρονιά, ο κ. Μητσοτάκης εστιάζει παράλληλα και στο στοιχείο της επανεκκίνησης της οικονομίας τον επόμενο χρόνο. Στην κατεύθυνση αυτή, κομβικές θεωρούνται οι εξελίξεις όσον αφορά την παρασκευή εμβολίου και την ταχεία διάθεσή του, τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα. Είναι προφανές ότι άλλα δεδομένα θα υπάρξουν για την Ελλάδα εάν τον επόμενο χρόνο λειτουργήσουν ικανοποιητικά οι επιχειρήσεις και πρωτίστως ο τουρισμός και διαφορετικά εάν η υφιστάμενη ανασφάλεια παραταθεί.

Όπως αναφέρουν πηγές που γνωρίζουν πολύ καλά τα δεδομένα, θεωρείται θέμα χρόνου η συμφωνία Ε.Ε. και με την Pfizer για την παραγωγή εμβολίου. Υπενθυμίζεται πως ο κ. Μητσοτάκης έχει αποκτήσει προσωπική σχέση με τον ελληνικής καταγωγής διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας, Αλ. Μπουράλα.

Οι ίδιες πηγές αναφέρουν πως τα πρώτα εμβόλια που θα φτάσουν στην Ελλάδα θα είναι της AstraZeneca τον Ιανουάριο και προβλέπουν την προμήθεια 7,2 εκατ. παρτίδων. Αυτά ωστόσο δεν θα είναι όλα μαζί, αλλά σε κύματα. Τον Φεβρουάριο αναμένεται το εμβόλιο της Pfizer, ενώ ακολούθως της Johnson & Johnson.

Τέλος, και στις δύο ζώνες θα επιβληθεί η υποχρεωτική χρήση της μάσκας παντού. Η κυβέρνηση κατέληξε σε αυτό το μέτρο καθώς έχει διαπιστωθεί ότι στις περιοχές όπου δεν υπήρχαν πολλά κρούσματα επικρατούσε υπερβολική χαλάρωση, που οδήγούσε σε έκρηξη των κρουσμάτων και μάλιστα μέσα σε λίγες μόλις ημέρες.

Είναι προφανές ότι τα νέα μέτρα που τίθενται σε ισχύ θα έχουν οικονομικό κόστος για τις επιχειρήσεις που θα υποχρεωθούν να «κατεβάσουν ρολά», αλλά και για τους εργαζομένους τους. Όπως συνήθως και με το lockdown του περασμένου Μαρτίου, η κυβέρνηση είναι έτοιμη να προχωρήσει σε ενισχύσεις προς τους πληττόμενους κλάδους και όσους απασχολούνται σε αυτούς. Ειδικότερα, προς τον σκοπό αυτό έχει αποφασιστεί να διατεθεί ένα κονδύλι συνολικού ύψους 1,5 δισ. ευρώ.

Κόλλησε στο 20% ο ΣΥΡΙΖΑ στις δημοσκοπήσεις

Προσδοκίες για ανάκαμψη το 2021

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Η ευθεία γραμμή των ποσοστών του ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί βασικό αντικείμενο μελέτης της ηγετικής ομάδας, καθώς και των δημοσκοπών του κόμματος, που ψάχνουν να βρουν τον τρόπο να ξεκολλήσουν τη «βελόνα» από τη ζώνη του 20%. Δεκαπέντε μήνες στην αξιωματική αντιπολίτευση, και όχι μόνο δεν υπάρχει η δυναμική της περιόδου του 2012, αλλά ο ΣΥΡΙΖΑ αδυνατεί να εκμεταλλευθεί την όποια φθορά παρουσιάζει έως τώρα η Ν.Δ.

Ενδεικτική της δουλειάς που γίνεται στην Κουμουνδούρου είναι η μελέτη των εκλογικών τάσεων από το Ινστιτούτο «Νίκος Πουλαντζάς», που πραγματοποιείται από τον Κώστα Πουλάκη (μαθηματικός, μέλος της Κ.Ε.) και τη Δανάη Κολτσίδα (πολιτική επιστήμονας, μέλος της Κ.Ε.). Σύμφωνα με τους δύο αναλυτές, από τις 29 Μαΐου μέχρι και σήμερα, η ανάλυση 27 ερευνών δέκα εταιρειών που δημοσιοποιήθηκαν δείχνουν μια μικρή κάμψη του κυβερνώ-

- 11,9% στην ικανοποίηση των πολιτών από την κυβέρνηση.
- 8,1% στη δημοτικότητα του Κυρ. Μητσοτάκη.
- 2,9% στην καταλληλότητα του Κυρ. Μητσοτάκη για πρωθυπουργού.
- 2,8% στην πρόθεση ψήφου προς τη Ν.Δ.

«Οι απογοητευμένοι από την κυβέρνηση μετακινούνται κυρίως προς την γκριζά ζώνη της αδιευκρίνιστης ψήφου», σημειώνουν στα συμπεράσματά τους ο κ. Πουλάκης και η κ. Κολτσίδα, φωνάζοντας την εσωτερική συζήτηση στον ΣΥΡΙΖΑ για το τι δεν πάει καλά. Όπως παραδέχονται ορισμένα στελέχη, το κυβερνητικό παρελθόν του κόμματος φαίνεται να αποτελεί αυτή τη στιγμή «βαρίδι», καθώς τα πεπραγμένα των 4,5 χρόνων στην εξουσία, όσο και αν προβάλλονται, έχουν αποδοκιμαστεί τρεις φορές στις κάλπες του 2019. Οι ίδιες πηγές διαπιστώνουν πως το αντι-ΣΥΡΙΖΑ μέτωπο είναι ακόμα ενεργό και συντηρείται τόσο από τη γαλάζια παράταξη όσο και από τη Χαρίλαο Τρικούπη. Για το ΚΙΝΑΛ, μάλιστα, οι αναλύσεις αναφέρουν πως βλέπει τη στασιμότητα του ΣΥΡΙΖΑ ως το εισιτήριο για τη δική του ανάκαμψη, τη στιγμή μάλιστα που υπάρχει και το κομμάτι που επιθυμεί τη σύμπραξη με τη Ν.Δ. Ο τρίτος λόγος για τον οποίο η Κουμουνδούρου φέρεται να μην έχει φτάσει ούτε τα ποσοστά των τελευταίων ευρωεκλογών (23,75%) είναι η εσωστρέφεια που «πνίγει» το κόμμα. Ο τέταρτος παράγοντας είναι η πολιτική υπεράγεια που έχει αποκτήσει ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Η πανδημία και τα ελληνοτουρκικά έχουν δημιουργήσει ένα σκηνικό εμπιστοσύνης γύρω από την πλειοψηφία των «158». Όπως εξηγούσαν έμπειροι αναλυτές στην «Κ», μόνο το ΚΚΕ έχει πετύχει μεταπολιτευτικά να δια-

τηρήσει για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα μετά τις εκλογές τη συσπείρωσή του κοντά στο 85%, όπως έχει καταφέρει αυτή τη στιγμή η Ν.Δ.

Ο άθλος του Ανδρέα Παπανδρέου, που επέστρεψε στην εξουσία το 1993, δεν είναι εύκολο να επαναληφθεί. Αν και αδιαμφισβήτητος ηγέτης του Κέντρου, είχε προχωρήσει, μεταξύ άλλων, σε αλλαγές στα πρόσωπα, καθώς και σε μια ευρωπαϊκή στροφή που οδήγούσε τη χώρα κατευθειάν στην αγκαλιά της ΟΝΕ. Παρελθόν αποτέλεσε ο άκρατος κρατισμός και ο ριζοσπαστισμός της πρώτης επιταγίας στην αντιπολίτευση. Τη δική του διεύθυνση και στροφή στον ρεαλισμό και στον μεσαίο χώρο επιχειρεί να πραγματοποιήσει και ο Αλέξης Τσίπρας, χωρίς όμως να έχει εύκολο έργο στο εσωτερικό του. Τα μέχρι τώρα στοιχεία, μάλιστα, δείχνουν πως η Ν.Δ. συνεχίζει να κερδίζει το παιχνίδι στο Κέντρο, με την «Προοδευτική

«Οι απογοητευμένοι από την κυβέρνηση μετακινούνται κυρίως προς την γκριζά ζώνη της αδιευκρίνιστης ψήφου».

Συμμαχία» να μην εμφανίζεται ιδιαίτερος ελκυστική για ψηφοφόρους του πρώην ΠΑΣΟΚ. Όλοι συμφωνούν, πάντως, πως η περίοδος που διανύουμε έχει πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά εξαιτίας κυρίως του κορωνοϊού. Οι πολίτες παρακολουθούν με κομμένη ανάσα τις εξελίξεις αδιαφορώντας για την πολιτική στέγη στην οποία θα καταλήξουν, μιας και οι εκλογές φατνάουν πολύ μακρινές.

Αλλαγή του κλίματος

Ο ΣΥΡΙΖΑ βλέπει τη δημοσκοπική ανάκαμψή του να έρχεται μέσα από το πεδίο της οικονομίας. Ενα κοινωνικό ξέσπασμα, ενδεχομένως και μέσα στο 2021, θα ήταν αρκετό για να κάνει τη διαφορά. Κάτι τέτοιο εκτιμούν πως μπορεί να γίνει κατ' αρχάς μέσω του νέου πτωχευτικού κώδικα που ψηφίστηκε πρόσφατα. Αρνητικά κατά την εικόνα της κυβέρνησης υποστηρίζουν πως θα λειτουργήσει η καλοκαιρινή αδράνεια στη διαχείριση της πανδημίας, κυρίως όσον αφορά την στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των μισθωτών, καθώς και οι αλλαγές που προωθούνται στα εργασιακά.

Εκεί που οι ερευνητές του ΣΥΡΙΖΑ θεωρούν πως υπάρχει πεδίο για μεγάλη δεισδουση του κόμματος είναι οι νέες ηλικίες, 17-34 ετών. Οι αναγνώσεις των ερευνών στην αξιωματική αντιπολίτευση δείχνουν πως η πλειονότητα του συγκεκριμένου κοινού παρακολουθεί από αρκετά μεγάλη απόσταση τη Ν.Δ., διατάζοντας όμως ακόμα να κάνει το βήμα προς την Κουμουνδούρου.

Κλείνουν καφεστίαση, κινηματογράφοι, θέατρα

Σε νέα φάση περιοριστικών μέτρων εισέρχεται η χώρα για ένα μήνα, με στόχο την αναστολή του κορωνοϊού και με την ελπίδα η επιδημιολογική εικόνα να βελτιωθεί ενόψει της εορταστικής περιόδου.

Επί της ουσίας, η χώρα χωρίζεται, αντί τεσσάρων, σε δύο ζώνες. «Ενοποιούνται», δηλαδή, οι λιγότερο επιβαρυνμένες ζώνες, δηλαδή η «πράσινη» και η «κίτρινη», και οι δύο με το μεγάλο ιικό φορτίο – «πορτοκαλί» και «κόκκινες». Στις τελευταίες κλείνουν η εστίαση, τουτέστιν εστιατόρια, καφέ και μπαρ, τα οποία θα εξυπηρετούν μόνο με τη μορφή delivery και take away. Η συγκεκριμένη απόφαση ελήφθη διότι η εστίαση θεωρήθηκε χώρος υπερμετάδοσης, ενώ εναλλακτικά σενάρια που εξετάστηκαν, όπως ο περιορισμός του χρόνου λειτουργίας της, προκαλούσαν παράπλευρα προβλήματα. Όπως αναφέρεται από κυβερ-

Τα μέτρα στις ενοποιημένες «πορτοκαλί» και «κόκκινες» ζώνες θα διαρκέσουν όλο τον Νοέμβριο με στόχο να βελτιωθεί η επιδημιολογική εικόνα ενόψει εορτών.

νητικές πηγές, ο περιορισμός του ωραρίου ήταν πιθανόν να προκαλούσε μεγάλο συνωστισμό κατά τις ώρες λειτουργίας των εστιατορίων και των μπαρ. Επίσης, στην ίδια ζώνη, κλειστά θα παραμείνουν οι κινηματογράφοι, τα θέατρα, οι συναυλιακοί χώροι, ενώ σταματούν οι αθλητικές δραστηριότητες και διοργανώσεις πέραν εκείνων της πρώτης κατηγορίας.

Επί της ουσίας, δηλαδή, ανοικτά θα παραμείνουν οι επιχειρή-

σεις –με μειωμένο το προσωπικό και ενίσχυση της εξ αποστάσεως εργασίας–, το Δημόσιο, οι τράπεζες, τα σχολεία και το λιανεμπόριο. Σε σχέση με τα σχολεία, η κυβέρνηση ακολουθεί τα βήματα άλλων ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, καθώς έχει διαπιστωθεί ότι η παρουσία των μαθητών με τα απαιτούμενα μέτρα πρόληψης και τη χρήση μάσκας δεν συνοδεύεται από την εκθετική αύξηση των κρουσμάτων. Επίσης, όπως ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης ανέφερε πρόσφατα, και για το λιανεμπόριο έχει διαπιστωθεί πως δεν συνδέεται με την υπερμετάδοση του ιού. Με δεδομένους τους περιορισμούς που θα επιβληθούν στις –ενοποιημένες πλέον– «πορτοκαλί» και «κόκκινες» περιοχές, το ωράριο απαγόρευσης της κυκλοφορίας θα παραμείνει από τις 12 τα μεσάνυχτα μέχρι τις 5 το πρωί, καθώς δεν υφίσταται λόγος να επιμκυνθεί.

Οι ερευνητές εκλογικών τάσεων της Κουμουνδούρου θεωρούν πως υπάρχει πεδίο για μεγάλη δεισδουση του κόμματος στις ηλικίες 17-34 ετών.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2020

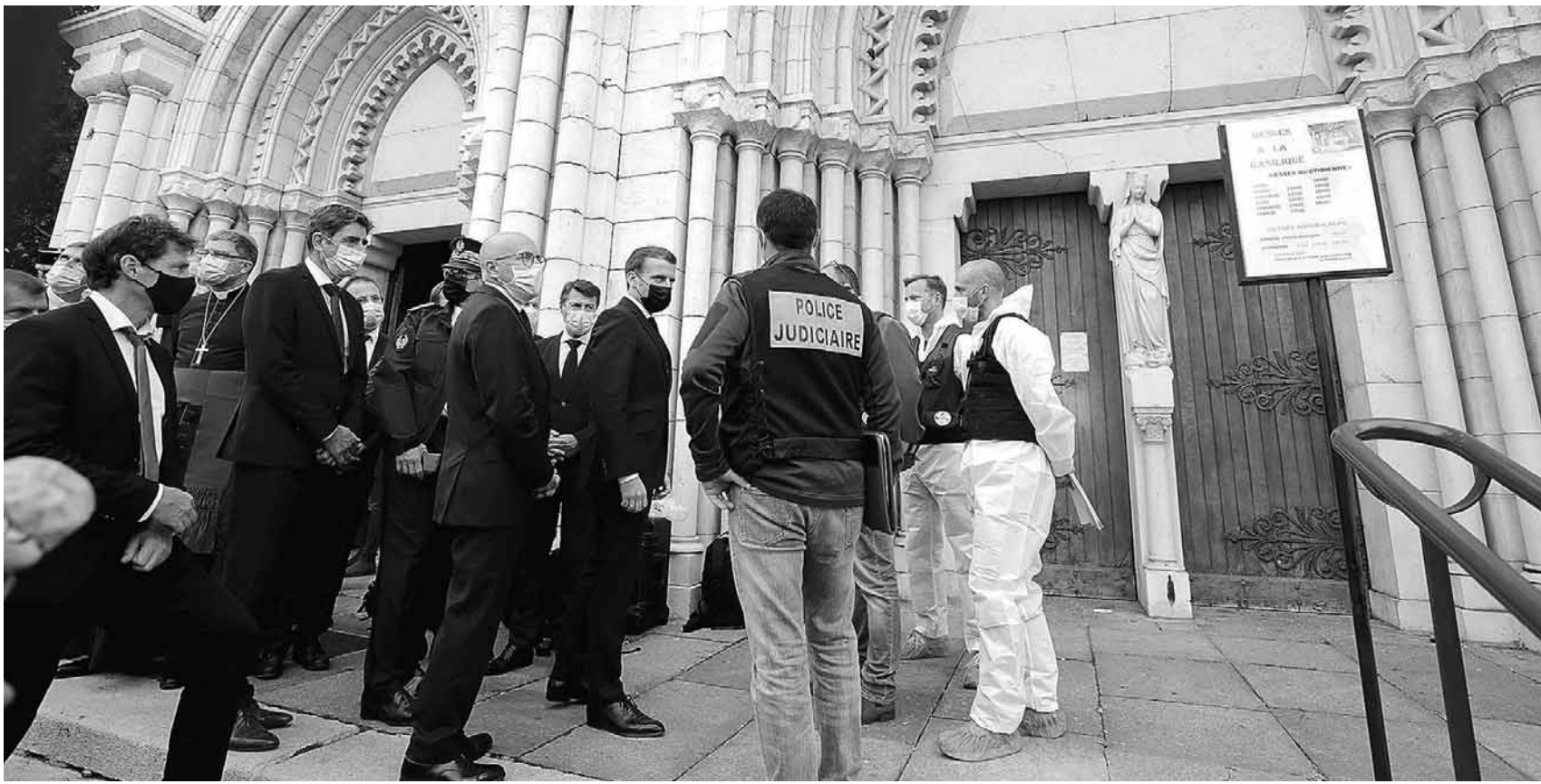
Όλα όσα
πρέπει να ξέρετε για
τις ασφάλειες γενικού
κλάδου, ειδικές ασφάλειες
για τη ζωή, την υγεία,
την αποταμίευση και τη
συνταξιοδότηση.

Ασφαλιστικές Εταιρείες 2020

Οι προκλήσεις μετά την πανδημία

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Την Κυριακή 8 Νοεμβρίου
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν συνομιλεί με αστυνομικούς έξω από την εκκλησία στη Νίκαια όπου την Πέμπτη άνδρας οπλισμένος με μαχαίρι σκότωσε τρεις ανθρώπους, έναν άνδρα και δύο γυναίκες, τη μία εκ των οποίων αποκεφάλισε.

Στα άκρα η σύγκρουση μεταξύ Μακρόν και Ερντογάν

Ανησυχία στην Ευρώπη ύστερα από τις φονικές επιθέσεις σε Παρίσι και Νίκαια

Του **ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ**

Κύμα αγανάκτησης και ανησυχίας στη Γαλλία και σε ολόκληρη την Ευρώπη προκάλεσε η νέα τρομοκρατική επίθεση τζιχαντιστή στη Νίκαια της Γαλλίας, με θύματα δύο γυναίκες και έναν άνδρα, το πρωί της Πέμπτης, λίγες ημέρες ύστερα από τον αποκεφαλισμό του καθηγητή Σαμιέλ Πατί, σε παρισινό προάστιο. Στο στόχαστρο των Ευρωπαίων ηγετών βρίσκεται ο Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος πρωτοστατεί σε λιβελλούς εναντίον της Γαλλίας και του προέδρου της, καλώντας σύσσωμο τον μουσουλμανικό κόσμο να σαμπιτάρει τα γαλλικά προϊόντα.

Η διένεξη μεταξύ Ταγίπ Ερντογάν και Εμανουέλ Μακρόν έχει λάβει προσωπική διάσταση, με τους δύο προέδρους να ανταλλάσσουν απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς. Τελευταίο επεισόδιο στην αντιπαράθεση, οι απειλές Ερντογάν για κατάθεση αγωγής για συκοφαντική δυσφήμιση κατά του περιοδικού Charlie Hebdo, μετά τη δημοσίευση την Τετάρτη διόλου κολακευτικού πρωτοσέλιδου σκίτσου, με πρωταγωνιστή τον Τούρκο πρόεδρο. Σε αυτό, ο Ερντογάν εμφανίζεται καθιστός σε πολυθρόνα, φορώντας εσώρουχα και πίνοντας μπύρα, ενώ ανασηκώνει τη φούστα μαντιλοφόρας γυναίκας, αναφωνώντας: «Να τος ο Προφήτης!».

Το Charlie Hebdo είχε αναδημοσιεύσει την περασμένη εβδομάδα τα περίφημα πλέον σκίτσα του Μωάμεθ, που είχαν σταθεί αφορμή για την επίθεση κατά των γραφείων του περιοδικού το 2015. Η αναδημοσίευση προκάλεσε νέο κύμα διαμαρτυρίας σε μερίδα του

μουσουλμανικού κόσμου, με τον πρόεδρο Ερντογάν να υιοθετεί αυτόκλητα τον ρόλο του «Αμίρ αλ Μουμινιμ» (προστάτη των πιστών). Ο νέος αυτός θρησκευτικός «μανδύας» του Τούρκου προέδρου, τον οποίο ακόμη και οι σουλτάνοι –ιστορικά πρότυπα του Ερντογάν– απέφευγαν να χρησιμοποιούν στην ακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αποτελεί μία ακόμη προσπάθειά του

Ο Τούρκος πρόεδρος εμφανίζεται ως ηγέτης των απανταχού μουσουλμάνων, ενώ ο Γάλλος πρόεδρος πιέζεται από την ισλαμοφοβική ακροδεξιά της Μαρίν Λεπέν.

να ανακτήσει τη χαμένη πλέον αίγλη του και δημοτικότητα μεταξύ των Τούρκων ψηφοφόρων.

Η αντιπαράθεση με την Τουρκία συμφέρει, όμως, και τον Μακρόν, ο οποίος μπορεί να εμφανίζεται ως ο μόνος Ευρωπαίος ηγέτης πρόθυμος να λάβει σκληρά μέτρα κατά της ασαφούς, αλλά ευνυκής, απειλής του «αποσχιστικού Ισλάμ» στη χώρα του. Ο αποκεφαλισμός του Πατί από νεαρό φανατικό ισλαμιστή στη μέση του δρόμου πριν από δύο εβδομάδες οδήγησε τον Μακρόν σε ιδιαίτερα σκληρές δηλώσεις κατά του πολιτικού Ισλάμ, εξοργίζοντας πολλούς Γάλλους μουσουλμάνους. Η διαφαινόμενη βαθιά οικονομική ύφεση και η εντεινόμενη υγειονομική κρίση δημιουργούν πραγματικό ναρκοπεδίο για την

κυβέρνηση Μακρόν, ο οποίος «δραπετεύει» σείοντας πάλι την απειλή του εξτρεμιστικού Ισλάμ. Την ίδια ώρα, αδιαμφισβήτητη πίεση δέχεται ο Μακρόν από τα δεξιά του ιδεολογικού φάσματος και συγκεκριμένα από τον Εθνικό Συναγερμό της Μαρίν Λεπέν και από τη νέα ηπιότερη εκδοχή της γαλλικής άκρας Δεξιάς, που εκπροσωπείται από τη Μαρίν Μαρεσάλ-Λεπέν, ανιψιά της Μαρίν. Η Μαρεσάλ, πιο «εύπειπτη» από τη θεία της για τα γαλλικά μέσα ενημέρωσης, θεωρείται το ανερχόμενο άστρο του Ακροδεξιού και είναι πάντα ευπρόσδεκτη στα «πλάτο» της γαλλικής τηλεόρασης. Οι πολιτικοί συσχετισμοί υποχρεώνουν τον Μακρόν σε σκληρήνωση της ρητορικής του απέναντι στο πολιτικό Ισλάμ, για να μη φανεί υποχωρητικός και ανίσχυρος. Η προεδρική ρητορική και τα μέτρα που απορρέουν από αυτήν, όπως η επιτήρηση των μουσουλμανικών χώρων λατρείας από τις υπηρεσίες του γαλλικού κράτους, έχουν ήδη προκαλέσει αντιδράσεις σε μουσουλμανικές χώρες, αλλά και τουρκικές εκκλησίες για μοϊκοτάζ γαλλικών προϊόντων.

Οι τουρκικές αποτυχίες

Σε άρθρο του στο γαλλικό διαδικτυακό περιοδικό Mediapart, ο Πασκάλ Μπονιφάς, διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικής του Παρισιού, εκτιμά πως η στρατηγική δαιμονιοποίησης του Μακρόν από τον Ερντογάν εντάσσεται στην προσπάθειά του Τούρκου προέδρου να προσελκύσει συμμάχους στην άτυπη εκστρατεία του εναντίον της Ευρώπης, ύστερα από τις τουρκικές αποτυχίες σε Συ-

ρία, Λιβύη, ανατολική Μεσόγειο και Ναγκόρνο-Καραμπάχ. Η τακτική του Ερντογάν για επιλεκτική προστασία των συμφερόντων του Ισλάμ είναι εμφανής από την άρνησή του να υιοθετήσει σκληρή γλώσσα εναντίον του Κινέζου προέδρου Σι Τζινπίνγκ για το θέμα της καταπίεσης των μουσουλμάνων Ουιγούρων στην κινεζική επαρχία Σιντζιάνγκ.

Μέχρι στιγμής, η εκστρατεία του Ερντογάν για μοϊκοτάζ γαλλικών προϊόντων δεν έχει αποδειχθεί επιτυχής. Παρότι η τακτική του Τούρκου προέδρου μοιάζει αναποτελεσματική, ο Ερντογάν δεν μπορεί πια να υποχωρήσει, καθώς αυτό θα σήμαινε ότι παραδίδει τη σκυτάλη της προστασίας του Ισλάμ σε όλο τον κόσμο, με μεγάλο προσωπικό πολιτικό κόστος στην εσωτερική πολιτική σκηνή της χώρας του.

Από την πλευρά του, ο Γάλλος πρόεδρος επέλεξε να σκώσει το γάντι απέναντι στην προκλητικότητα του Ερντογάν, ανακαλώντας τον Γάλλο πρεσβευτή από την Αγκυρα. Η αμφίσημη ομιλία του για το Ισλάμ έγινε δεκτή, όπως αναμενόνταν, με μεγάλη καχυποψία από τους Γάλλους μουσουλμάνους, που βλέπουν στις προεδρικές εξαγγελίες προσπάθεια συρρίκνωσης των θρησκευτικών ελευθεριών, ενώ σοβαρές ενδέχεται να είναι οι επιπτώσεις της ομιλίας του Μακρόν και στο εξωτερικό. Η Γαλλία, όπως επισημαίνει ο Πασκάλ Μπονιφάς, απολάμβανε μεγάλη εκτίμηση στον αραβικό κόσμο μέχρι πριν την πολιτική των προέδρων Ντε Γκωλ, Μιτερράν και Σιράκ. Μεγάλο μέρος του πολιτικού αυτού κεφαλαίου έχει πια χαθεί.

Το δημοψήφισμα με το οποίο η Χιλή γυρίζει σελίδα

Τέλος στο σύνταγμα του Πινοσέτ

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

«Η Ιστορία είναι δική μας και τη γράφουν οι λαοί». Το ραδιοφωνικό μήνυμα του αριστερού προέδρου της Χιλής Σαλβαδόρ Αλιέντε, λίγα λεπτά πριν πέσει νεκρός στο πραξικόπημα του 1973, πλανάται πάνω από τη χώρα, πέντε δεκαετίες αργότερα, καθώς αυτή απαλλάσσεται, με μεγάλο κόπο, από τα κατάλοιπα της δικτατορίας του Πινοσέτ. Στο δημοψήφισμα της περασμένης Κυριακής, ποσοστό 78,2% πέταξε στον κάλαθο των αχρήστων, ως μη επιδεκόμενο αναθεώρησης, το σύνταγμα που είχε επιβάλει ο Πινοσέτ το 1980 και αποφάσισε τη σύγκληση συντακτικής συνέλευσης.

Το σώμα θα προκύψει από καθολική ψηφοφορία στις 11 Απριλίου και θα επιχειρήσει να αποκρυσταλώσει τις προσδοκίες για συνταγματική κατοχύρωση βασικών αγαθών όπως η υγεία, η παιδεία και οι συντάξεις. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν θα συνέβαινε αν οι φοιτητές και εκατομμύρια κόσμου δεν ξεσηκώνονταν πέρυσι τέτοια εποχή, αναγκάζοντας την ελίτ της χώρας να δει κατάματα τη ζοφερή κοινωνική πραγματικότητα πίσω από το πολυδιαφημισμένο «οικονομικό θαύμα» της Χιλής.

Ο συντηρητικός δισεκατομμυριούχος πρόεδρος Σεμπαστιάν Πινιέρα δοκίμασε την εργαλειοθήκη της χούντας, με τις δυνάμεις ασφαλείας να δολοφονούν περί τους 40 διαδηλωτές και να τραυματίζουν, σε κάποιες περιπτώσεις τυφλώνοντας με σκάγια στα μάτια, πάνω από 3.000. Παράλληλα, απέσυρε την αρχική «σπίθα», την αύξηση της τιμής του εισιτηρίου του υπόγειου σιδηροδρόμου, και έλαβε κάποια υποτυπώδη φιλολαϊκά μέτρα. Η εξέγερση συνεχίστηκε, με πυρπολήσεις κτιρίων και συνεχείς διαδηλώσεις, που οδήγησαν στην ακύ-

ρωση δύο μεγάλων προγραμματισμένων διεθνών συνόδων, και τότε μόνον άρχισε ο Πινιέρα να ακούει τα αιτήματα για ουσιαστικές αλλαγές.

Το ισχύον νεοφιλελεύθερο σύνταγμα της Χιλής αναθέτει στην αγορά την παροχή υπηρεσιών παιδείας, υγείας και κοινωνικής ασφάλισης, με αποτέλεσμα οι δημόσιες παροχές στους τομείς αυτούς να είναι πολύ χαμηλού επιπέδου, εγκλωβίζοντας την κοινωνία σε βαθύτατους ταξικούς διαχωρισμούς. Ο σκληρός νεοφιλελευθερισμός του Πινοσέτ είχε υποσχεθεί ότι θα απελευθέρωνε τις παραγωγικές δυ-

Η σύγκληση συντακτικής συνέλευσης και οι προσδοκίες των πολιτών για κατοχύρωση βασικών αγαθών, όπως η υγεία, η παιδεία, οι συντάξεις.

νάμεις και θα οδηγούσε στην ευημερία μέσω αξιοκρατίας, με την προϋπόθεση να εξαιρεθούν η Αριστερά και οι κοινωνικές διαμαρτυρίες, ακόμη και με τη δόξα των όπλων. Ο Πινοσέτ επέβαλε πράγματι το όραμα της σχολής του Σικάγο, μπόρεσε να σκότσει, να φυλακίσει και να εξαφανίσει όσους αντιδρούσαν, είχε πλήρη ελευθερία να διαμορφώσει την οικονομία με βάση τα πρότυπα αυτά, άφησε και στους διαδόχους του κληρονομιά το ίδιο σύστημα και πάλι απέτυχε.

Η Χιλή του 2020 γνωρίζει πλέον τι δεν θέλει. Το τι θέλει θα φανεί το 2021, στην κοπώδη διαδικασία κατάρτισης νέου συντάγματος, σε κάθε άρθρο του οποίου θα πρέπει να συναίνεσουν τουλάχιστον τα δύο τρίτα των μελών της συντακτικής συνέλευσης.

Το 78,2% των Χιλιανών απεφάνθη: το σύνταγμα του Πινοσέτ δεν επιδέχεται αναθεώρηση και η χώρα απαιτείται να αποκτήσει νέο. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν θα συνέβαινε αν οι φοιτητές και εκατομμύρια κόσμου δεν ξεσηκώνονταν πέρυσι τέτοια εποχή.

Στο ίδιο δημοψήφισμα, οι κάτοικοι της Νέας Ζηλανδίας απέρριψαν την αποπαινοποίηση της κάνναβης.

Νομιμοποίηση ευθανασίας στη Νέα Ζηλανδία

ΟΚΛΑΝΤ. Οι Νεοζηλανδοί αποφάσισαν τη νομιμοποίηση της ευθανασίας με δημοψήφισμα, στο οποίο επίσης απέρριψαν την αποπαινοποίηση της κάνναβης. Ο νόμος που επιτρέπει την ευθανασία είχε ψηφιστεί πέρυσι από τη Βουλή της χώρας και προέβλεπε ότι θα τεθεί σε ισχύ μόνο μετά την έγκρισή του από την πλειοψηφία σε δημοψήφισμα.

Υπέρ του νόμου, στον οποίο συγκατατέθηκε τόσο η κυβέρνηση του Εργατικού Κόμματος όσο και η συντηρητική αντιπολίτευση, ψήφισε το 65,2% των Νεοζηλανδών, με βάση τα προσωρινά αποτελέσματα. Ο νόμος επιτρέπει σε ασθενείς των οποίων η ποιότητα ζωής έχει επιδεινωθεί και οι οποίοι έχουν μπροστά τους λιγότερο από έξι μήνες ζωής να λάβουν φάρμακα που θα θέσουν τέλος στη ζωή τους. Για την

Η πλειοψηφία των Νεοζηλανδών είπε «ναι» στον νόμο μέσω δημοψηφίσματος.

απόφαση χρειάζεται οι ασθενείς να έχουν σώας τας φρένας και να υπογράψουν τουλάχιστον δύο γιατροί.

Με την απόφαση αυτή, η Νέα Ζηλανδία προστίθεται στην Ολλανδία, τον Καναδά, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Κολομβία, που ήδη επιτρέπουν την πρακτική αυτή. Η ευθανασία επιτρέπεται επίσης σε κάποιες αμερικανικές πολιτείες και στην πολιτεία Βικτώρια της Αυστραλίας, ενώ μια διαφορετική μέθοδος, η υποβοηθούμενη αυτοκτονία, εφαρμόζεται στην Ελβετία. Στη Νέα Ζηλανδία, τη σχετική

εκστρατεία είχε ξεκινήσει η δικηγόρος Λεκρίσια Σίλς, όταν πληροφορήθηκε ότι έπασχε από καρκίνο στον εγκέφαλο. Η Σίλς ήλπιζε ότι μέχρι η ασθένειά της να φθάσει σε τελικό στάδιο, θα είχε κατορθώσει να κατοχυρώσει το δικαίωμά της να προσδιορίσει η ίδια τον χρόνο και τις συνθήκες θανάτου της. Η Σίλς πέθανε στα 42 της χρόνια το 2015 και την καμπάνια συνέχισε ο σύζυγός της Ματ Βίκερς. «Δεν ήθελε να πεθάνει. Κανείς δεν θέλει. Αυτή είναι μια κοινή παρεξήγηση», είπε. «Το πρόβλημα ήταν ότι δεν είχε πλέον την επιλογή να ζήσει και ήθελε να ξέρει ότι μπορεί να βάλει τέλος στο μαρτύριο όποτε ήθελε». «Είμαι ανακουφισμένος και ευγνώμων για το γεγονός ότι οι ασθενείς τελικού σταδίου θα έχουν λόγο για το πώς θα φύγουν από τη ζωή», είπε ο Βίκερς μετά την ανα-

κοίνωση του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος. «Μια μέρα, οι κάτοικοι αυτής της χώρας θα κουνούν το κεφάλι σκεπτόμενοι ότι το θεμελιώδες δικαίωμά του να λείει κανείς "όχι" στον ανυπόφορο πόνο χρειάστηκε να συζητηθεί», δήλωσε η ακτιβίστρια Μέρρι Πάνκο. Οι πολέμιοι του μέτρου υποστήριξαν ότι ο νόμος δεν είναι σωστά σχεδιασμένος και ότι η ύπαρξη αυτής της δυνατότητας μπορεί να δημιουργήσει σε κάποιους ανθρώπους ακόμη και το αίσθημα της υποχρέωσης να φύγουν από τη ζωή για να μην ταλαιπωρούν τους οικείους τους.

Ο νόμος απαγορεύει την ευθανασία σε περιπτώσεις ανηλικών, ψυχικά ασθενών ή ατόμων που υποβάλλουν τη σχετική αίτηση επικαλούμενα «προχωρημένη ηλικία» ή αναπηρία.

BBC, THE GUARDIAN

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Γιατί είναι τόσο κρίσιμη η ψήφος για πρόεδρο

Εννέα κορυφαίοι αναλυτές στην «Κ»

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Η **3η Νοεμβρίου** είναι μια ημερομηνία-ορόσημο για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αν όλα κυλήσουν ομαλά –κάτι που για πρώτη φορά τον τελευταίο ενάμιση αιώνα θεωρείται κάθε άλλο παρά εγγυημένο– πριν ξημερώσει η Τετάρτη, στην Ελλάδα θα γνωρίζουμε αν ο Ντόναλντ Τραμπ θα έχει εξασφαλίσει μία ακόμη τετραετία στον Λευκό Οίκο ή αν ο Τζο Μπάιντεν θα έχει εκλεγεί ο 46ος πρόεδρος των ΗΠΑ. Το μέγεθος του διακυβεύματος αναδεικνύεται από το γεγονός ότι ο Τραμπ επιμένει, εμπρηστικά, ότι θα νηττηθεί μόνον αν υπάρξει εις βάρος του μαζικής κλίμακας εκλογική απάτη. Κανένας προκάτοχός του δεν διέβαλλε τόσο ανευρυθρία την εκλογική διαδικασία.

Για τον υπόλοιπο πλανήτη –ιδίως για την Ευρώπη, τη μεγάλη σύμμαχο της Αμερικής, και ακόμη ειδικότερα την Ελλάδα, την οποία η Τουρκία του Ερντογάν απειλεί με ολόένα και πιο κραυγαλέο τρόπο– πρόκειται για τις σημαντικότερες αμερικανικές προεδρικές εκλογές της μεταπολεμικής περιόδου. Η αδιαφορία έως και εχθρική στάση του Τραμπ απέναντι στους πυλώνες της δυτικής συμμαχίας, όπως το ΝΑΤΟ και η Ευρωπαϊκή Ένωση, η συμπάθειά του για τους ανά τον κόσμο δικτάτορες (και ιδίως τον Τούρκο πρόεδρο), η περιφρόνησή του για θεμελιώδεις αξίες όπως η ελευθεροτυπία, η διάκριση των εξουσιών, η ίδια η έννοια της συνεισφοράς στα κοινά, η παραιτήσή του από τον ρόλο της διεθνούς ηγεσίας σε κρίσεις, όλα συντηγούν στην εκτίμηση πως η δεύτερη θητεία του θα είναι πηγή ευρύτερης γεωπολιτικής αποσταθεροποίησης.

Από την άλλη, μία νίκη του Μπάιντεν –ακόμη και καθαρή, χωρίς παρατεταμένες δικαστικές αντιπαραθέσεις και άλλα δεινά– δεν θα αλλάξει κάποιες βασικές τάσεις της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, που είχαν δια-

μορφωθεί πριν από το 2016: τη στροφή προς την Ασία και την ανακαίτιση της Κίνας, τη μειωμένη διάθεση για προβολή ισχύος στις παρυφές της Ευρώπης και στη Μέση Ανατολή. Η αριστερή πτέρυγα του Δημοκρατικού Κόμματος, την οποία ο Μπάιντεν δεν έχει περιθώριο να αγνοήσει, διαφωνεί σχεδόν σε όλα με τον Τραμπ, αλλά συμφωνεί στην ανάγκη περιορισμού του διεθνούς στρατιωτικού αποτυπώματος των ΗΠΑ. Το αποτέλεσμα ενδέχεται να έχει σημαντική επίδραση στην πολιτική απέναντι στην Τουρκία:

Επανεκλογή του ίδιου ή αλλαγή φρουράς στον Λευκό Οίκο; – Πώς το αποτέλεσμα μπορεί να επηρεάσει την Ευρώπη, και ειδικά την Ανατολική Μεσόγειο.

ο Ερντογάν έχει εξαντλήσει την υπομονή του Κογκρέσου (Ρεπουμπλικανών και Δημοκρατικών). Ωστόσο, όπως κατέγραψε μεταξύ άλλων ο πρώην σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Τραμπ, Τζον Μπόλτον, επανειλημμένως ο Αμερικανός πρόεδρος έχει θωρακίσει τον Τούρκο ομόλογό του από τις συνέπειες των πράξεών του.

Παραμονές της μεγάλης αναμέτρησης, η «Κ» απευθύνθηκε σε μια ευρεία γκάμα σχολιαστών, διαφορετικών ιδεολογικών προσελεύσεων και πεδίων ειδημοσύνης, για να αποκτήσει μία πιο σαφή εικόνα του πώς το αποτέλεσμα θα επηρεάσει τον διεθνή ρόλο των Ηνωμένων Πολιτειών. Δώσαμε ιδιαίτερη έμφαση στην Ανατολική Μεσόγειο, όπου μέχρι πρόσφατα η αμερικανική παρουσία αποτελούσε εγγύηση σταθερότητας και όπου σήμερα η ειρήνη μοιάζει να κρέμεται από μια κλωστή.

ΡΟΜΠΕΡΤ ΚΑΠΛΑΝ
Γεωπολιτικός αναλυτής

«Δεν πρόκειται να υπάρξει ολική επαναφορά»

«**Το αποτέλεσμα** των αμερικανικών εκλογών θα είναι η πιο σημαντική ανεξάρτητη μεταβολή στις διεθνείς σχέσεις», δηλώνει στην «Κ» ο φημισμένος συγγραφέας και senior advisor του Eurasia Group Ρόμπερτ Κάπλαν.

«Αν επικρατήσει ο Μπάιντεν, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα επιστρέψουν, ρητορικά τουλάχιστον, στη γλώσσα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προώθησης της δημοκρατίας, επιχειρώντας παράλληλα να σταθεροποιήσουν την αντιπαράθεσή τους με την Κίνα.

Οι συμμαχίες θα επανέλθουν στο προσκήνιο. Αλλά δεν θα υπάρξει μια ολική επαναφορά στον κόσμο πριν από τον Τραμπ. Η Αμερική παραμένει μια δικασμένη χώρα, με πολλούς ψηφοφόρους να θεωρούν ότι έχουν πέσει θύματα εκμετάλλευσης από την Κίνα αλλά και από τους συμμάχους των Ηνωμένων Πολιτειών».

ΙΑΝ ΜΠΡΕΜΕΡ
Πρόεδρος Eurasia Group

«Τον πρώτο λόγο στην περιοχή έχει η Ε.Ε.»

Σύμφωνα με τον Ιαν Μπρέμερ, μια νίκη του Ντόναλντ Τραμπ «θα έδινε στον Ερντογάν μεγαλύτερο περιθώριο για να προκαλέσει αναστάτωση στην Ανατολική Μεσόγειο, βασιζόμενος στην προσωπική σχέση που έχει μαζί του και στη γενικότερη αδιαφορία του Τραμπ για την περιοχή, ώστε να προωθήσει μια πιο ριψοκίνδυνη ατζέντα». Αντιθέτως, «η εκλογή του Μπάιντεν θα δυσχεράνει τις κινήσεις του Ερντογάν στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και στα ευρύτερα γεωπολιτικά μέτωπα που έχει ανοίξει τελευταίως. Ωστόσο, στην τελική ανάλυση, ο παράγων που θα πρέπει να αποφασίσει πόσο σκληρή στάση θα τηρήσει απέναντι στην Αγκυρα ως αντίδραση στις προκλήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, με τη Ουάσινγκτον να επεμβαίνει ευκαιριακά για να προβάλει τον ηγετικό της ρόλο και να διαφυλάξει τα συμφέροντα των ΗΠΑ».

Η άμεση επίδραση των αμερικανικών εκλογών στην περιοχή θα είναι «μυοδερμική», θεωρεί ο επικεφαλής της Eurasia. «Μεσοπρόθεσμα όμως, αν οι εντάσεις συνεχιστούν, αυτό θα πυροδοτήσει αντίδραση του Μπάιντεν κατά του Ερντογάν, με αρνητικές συνέπειες για την Τουρκία».

ΤΖΕΪΜΣ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ
Ναύαρχος Ε.α., πρώην πρύτανης της Σχολής Fletcher

«Η Τουρκία είναι δύναμη ταραχοποιός»

Ο Τζέιμς Σταυριδής, πρώην επικεφαλής των νατοϊκών δυνάμεων στην Ευρώπη, τονίζει: «Οποιοι κι αν είναι ο επόμενος πρόεδρος, υπάρχει πλέον ευρεία συναίνεση ότι η Τουρκία υπό τον πρόεδρο Ερντογάν είναι μια ταραχοποιός δύναμη διεθνώς, με βλέψεις που δεν συμβάλλουν στην παγκόσμια τάξη ή στα συμφέροντα των ΗΠΑ». Κάνει ειδική μνεία στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ, όπου η Αγκυρα «ενθαρρύνει το Αζερμπαϊτζάν να πολεμήσει με την Αρμενία», στη Λιβύη, στις «ναυτικές αντιπαραθέσεις με συμμάχους στο ΝΑΤΟ, ειδικά τη Γαλλία», που έχει αναπτύξει στην Ανατολική Μεσόγειο, στους S-400 και στις «επιθέσεις σε μαχητές κατά του ISIS υποστηριζόμενους από τις ΗΠΑ στη Συρία. Ούτε ο πρόεδρος Τραμπ ούτε ο Μπάιντεν θα ανεχθούν αυτή τη συμπεριφορά περαιτέρω». Με τον Μπάιντεν στον Λευκό Οίκο πάντως, εξηγεί ο Σταυριδής, η Ουάσινγκτον «είναι πιο πιθανό να επιδιώκει την επίλυση ζητημάτων ασφαλείας μέσω διαπραγματεύσεων (π.χ. με το Ιράν), θα προσχωρήσει ξανά στην κλιματική συμφωνία των Παρισίων και θα αναζητήσει την αλληλεγγύη των συμμάχων της για να αντιμετωπίσει την Τουρκία εντός του ΝΑΤΟ». «Ο Μπάιντεν», θυμίζει, «ιστορικά έχει συνδεθεί στενά με την ελληνοαμερικανική κοινότητα και η πολιτική του «θα έχει θετικό αντίκτυπο» για την Ελλάδα. Σχετικά με την περίοδο μεταξύ εκλογών και ορκωμοσίας σημειώνει: «Αν υπάρξει αβεβαιότητα και μια δικαστική διαμάχη, υπάρχουν χώρες που ίσως μπουκνουν στον πειρασμό να κάνουν κάποια κίνηση, με τη σκέψη ότι οι ΗΠΑ θα έχουν στραμμένη την προσοχή τους αλλού». Ο Σταυριδής εκτιμά ότι μια τέτοια απόπειρα «θα ήταν εσφαλμένη», καθώς «οι αμερικανικές ένοπλες δυνάμεις είναι ένας μη πολιτικός θεσμός και είναι έτοιμες να δράσουν αν κριθεί απαραίτητο».

ΙΑΝ ΛΕΣΕΡ
Αντιπρόεδρος German Marshall Fund of the United States

«Ο Μπάιντεν έχει υπάρξει πιο ευθύς»

«**Αναμφίβολα**, η Αγκυρα θα προτιμούσε να κερδίσει ο Τραμπ», λέει ο Ιαν Λέσερ του GMFUS. «Ο Μπάιντεν έχει υπάρξει πολύ πιο ευθύς στην κριτική που έχει ασκήσει στην τουρκική πολιτική. Και ο πρόεδρος Τραμπ με τον πρόεδρο Ερντογάν δείχνουν να έχουν αναπτύξει μια αμοιβαία κατανόηση». Ωστόσο, συμφωνεί ότι, ακόμη και σε μια δεύτερη θητεία Τραμπ, «η Τουρκία σχεδόν σίγουρα θα αντιμετωπίσει πιέσεις από την Ουάσινγκτον και επιπρόσθετες κυρώσεις για τους S-400. Υπάρχει διακομματική συναίνεση εν' αυτού στο Κογκρέσο, η οποία ενισχύεται από τις εντάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο».

Για τον Λέσερ, οι αδρές γραμμές της αμερικανικής πολιτικής στην Ανατολική Μεσόγειο –«έντονη αναστοχή για τη στρατιωτική αντιπαράθεση και εν πολλοίς στήριξη των ελληνικών θέσεων»– δεν θα αλλάξουν με την εκλογή Μπάιντεν. Ως πρόεδρος, ωστόσο, θα «εμπλακεί πιο ενεργά» στην κρίση και θα δώσει το ζήτημα της τουρκικής συμπεριφοράς πιο επιτακτικά εντός του ΝΑΤΟ.

Για την περίοδο της μετάβασης, αναφέρει και αυτός ότι «υπάρχει ο κίνδυνος ορισμένοι να την εκλάβουν -λανθασμένα- ως ένα παράθυρο ευκαιρίας για πιο επιθετικές ενέργειες». Η εσωστρέφεια στις ΗΠΑ «θα περιπλέξει τη διαχείριση κρίσεων, από τον Ινδικό-Ειρηνικό έως την Ανατολική Μεσόγειο. Πολλά θα εξαρτηθούν από την ταχύτητα με την οποία θα διοριστούν αξιωματούχοι σε νευρολογικά πόστα. Οι καθυστερήσεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε απουσία κατεύθυνσης και αδράνεια».

«Αυτή τη δύσκολη στιγμή χρειαζόμαστε τον Μπάιντεν»

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

Η **εμπειρία** και οι γνώσεις του Τζο Μπάιντεν για τη διεθνή κοινότητα και την αμερικανική κοινωνία, οι ηγετικές του ικανότητες και η αποδεδειγμένη και σθεναρή πίστη του στο δημοκρατικό πολίτευμα, τον καθιστούν, μακράν, τον καλύτερο υποψήφιο, τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ», λίγα εικοσιτετράωρα πριν από τις εκλογές, ο Νικ Μπερνς, από τους στενότερους συμβούλους του τέως αντιπροέδρου σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, ο οποίος συγκαταλέγεται μεταξύ των υποψηφίων για το αξίωμα του υπουργού Εξωτερικών ή αυτό του συμβούλου εθνικής ασφαλείας του Λευκού Οίκου σε μια κυβέρνηση Μπάιντεν. Ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ στην Ελλάδα και στο ΝΑΤΟ, και πρώην υφυπουργός Εξωτερικών, υπογραμμίζει ότι ο Δημοκρατικός υποψήφιος τους τελευταίους μήνες μίλησε ενάντια στη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, ενάντια στην τουρκική επιθετικότητα στην Ανατολική Μεσόγειο και για

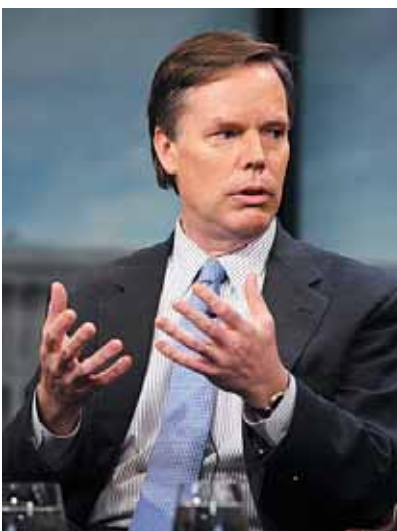
το μέλλον της Κύπρου, και τονίζει ότι ως πρόεδρος θα είναι «στενός υποστηρικτής της συμμαχίας μας με την Ελλάδα και την Κύπρο σε αυτές τις δύσκολες στιγμές». Τέλος, ο κ. Μπερνς, ο οποίος είναι σήμερα καθηγητής Διπλωματίας και Διεθνούς Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, ασκεί δριμύεια κριτική στον Ντόναλντ Τραμπ, τον οποίο χαρακτηρίζει τον πιο αδύναμο και διχαστικό πρόεδρο στην ιστορία της Αμερικής.

– **Τι διακυβεύεται σε αυτές τις εκλογές;**

– Πιστεύω ότι οι εκλογές της Τρίτης είναι οι πιο σημαντικές της ζωής μας. Πολλά διακυβεύονται για το μέλλον της Αμερικής, την εσωτερική συνοχή και την εξωτερική μας πολιτική. Χρειαζόμαστε μια αλλαγή ηγεσίας και γι' αυτό ελπίζω ότι θα εκλέξουμε τον Τζο Μπάιντεν στις 3 Νοεμβρίου.

– **Ποιες είναι οι σημαντικότερες διαφορές μεταξύ των υποψηφίων στην εξωτερική πολιτική; Γιατί υπερτερεί ο Μπάιντεν;**

– Είμαι σύμβουλος του Τζο Μπάιντεν εδώ και δεκαοκτώ μή-

Ο Νικόλας Μπερνς, πρώην πρέσβης των ΗΠΑ στην Ελλάδα και στο ΝΑΤΟ, είναι υποψήφιος για υπουργός Εξωτερικών ή σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας του Λευκού Οίκου σε πιθανή κυβέρνηση Μπάιντεν.

νες και τον υποστηρίζω σθεναρά στην προσπάθειά του να εκλεγεί πρόεδρος. Η εμπειρία του, η γνώση του για τον κόσμο και την κοινωνία μας, οι ηγετικές του ικανότητες και η αποδεδειγμένη και σθεναρή

πίστη του στο δημοκρατικό μας πολίτευμα τον καθιστούν, μακράν, τον καλύτερο υποψήφιο.

– **Ποιες θα είναι οι προτεραιότητές του στο εσωτερικό;**

– Είναι ένας άνθρωπος με βαθιές πεποιθήσεις που επιδεικνύει μεγάλη ενσυναίσθηση για όλους τους Αμερικανούς στην πολυεθνική, πολυθρησκευτική και πολυφυλετική χώρα μας. Τα βαθύτερα προβλήματά μας είναι εδώ στο εσωτερικό – η πανδημία, η ύφεση και η φυλετική μας κρίση. Ο Τζο Μπάιντεν είναι κάποιος που μπορεί να επουλώσει τις πληγές και να ενώσει τη χώρα. Και σας διαβεβαιώ ότι σε αυτή τη χρονική συγκυρία αυτό είναι που χρειαζόμαστε ως χώρα περισσότερο από οτιδήποτε άλλο.

– **Σε αντίθεση, φαντάζομαι, με τον πρόεδρο Τραμπ;**

– Ο Ντόναλντ Τραμπ είναι ο πιο αδύναμος και πιο διχαστικός πρόεδρος που είχαμε ποτέ εδώ στην Αμερική. Δεν κατάφερε να γνηθεί αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του κορωνοϊού, έχει παραπλανήσει τον αμερικανικό λαό από

την πρώτη μέρα που ανέλαβε και μας έχει διαιρέσει φυλετικά. Βιώνουμε μια καώδη προεδρία χυδαίων tweets, διχασμού και απόλυτης έλλειψης θετικής ηγεσίας. Στην εξωτερική πολιτική, αποκάρυξε και αποδυνάμωσε το ΝΑΤΟ, δεν υποστήριξε τη δημοκρατία και την ελευθερία στο Χονγκ Κονγκ και τη Λευκορωσία, και ήταν πολύ φιλικός με δικτάτορες όπως οι Κιμ Γιονγκ Ουν, Σι Τζινπίνγκ, και Βλαντιμίρ Πούτιν. Απέσυρε την Αμερική από τον παραδοσιακό παγκόσμιο ηγετικό της ρόλο – από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, από τη Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή, από τη συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν. – **Τι θα πρέπει να περιμένει η Ελλάδα εάν ο Μπάιντεν κερδίσει, στις διμερείς σχέσεις και στην αντιμετώπιση των τουρκικών απειλών στην ευρύτερη Αν. Μεσόγειο;**

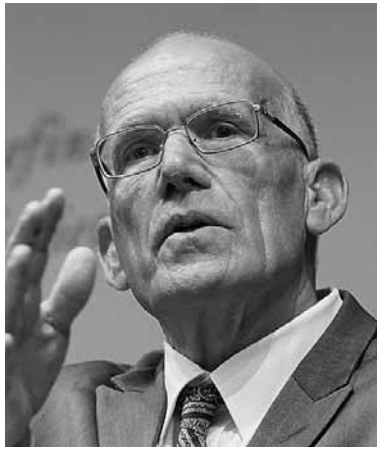
– Ο αντιπρόεδρος Μπάιντεν είναι φίλος της Ελλάδας και της Κύπρου. Μόλις τους τελευταίους μήνες μίλησε ενάντια στη μετατροπή της Αγίας Σοφίας, ενάντια στην

τουρκική επιθετικότητα στην Ανατολική Μεσόγειο και για το μέλλον της Κύπρου. Εάν εκλεγεί, περιμένω ότι θα συνεχίσει να είναι στενός υποστηρικτής της συμμαχίας μας με την Ελλάδα και την Κύπρο σε αυτές τις δύσκολες στιγμές.

– **Πώς βλέπει την Ελλάδα η ομάδα του Μπάιντεν;**

– Είναι μια εποχή αισιοδοξίας για την οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας, τον ηγετικό της ρόλο στα Βαλκάνια και στην Ανατολική Μεσόγειο, όπως και τη σχέση της με τις ΗΠΑ. Είναι επίσης καιρός για προκλήσεις τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Κύπρο στην περιοχή. Νομίζω ότι το μέλλον είναι λαμπρό για τη μακροχρόνια συμμαχία και τη φιλία μας, ειδικά αν ο Τζο Μπάιντεν εκλεγεί πρόεδρος. – **Γνωρίζετε τον Μπάιντεν προσωπικά. Τι ξεχωρίζετε σε αυτόν;** – Τον γνωρίζω εδώ και πολλά χρόνια. Αυτό που πάντα θαύμαζα σε αυτόν ήταν και είναι η αισιοδοξία του για την Αμερική και τον δημοκρατικό κόσμο. Είναι ο πρόεδρος που χρειαζόμαστε σε αυτή τη δύσκολη στιγμή στην ιστορία μας.

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

ERIC DODDER

ΒΙΚΤΟΡ ΝΤΕΪΒΙΣ ΧΑΝΣΟΝ
Senior Fellow, Ινστιτούτο Hoover
(Στάνφορντ)

«Η νίκη Τραμπ
θα ευνοούσε
την Ελλάδα»

«**Το διακομματικό** κατεστημένο έχει άδικο ότι η νίκη του Τραμπ δεν θα ευνοούσε την Ελλάδα. Τα γεγονότα έχουν μεγαλύτερη σημασία από τις εικασίες: ήδη βλέπουμε το περίγραμμα μιας ευνοϊκής στάσης της κυβέρνησης Τραμπ προς την Ελλάδα στην τρέχουσα κρίση στην Ανατολική Μεσόγειο. Μπορεί να είναι υπόρρητη, αλλά είναι πιο κοντά στη γαλλική παρά στη γερμανική στάση - και θεωρώ ότι γίνεται πιο σθεναρή. Η συμβατική διακομματική στάση της Ουάσιγκτον συνδυάζει την τυπική ρητορική στήριξη στις ελληνικές θέσεις απέναντι στις διαχρονικές τουρκικές προκλήσεις με τις γνωστές κοινοτοπίες του "ρε-αλισμού": "η Τουρκία είναι ζωτική για τη θωράκιση της νότιας πτέρυγας του ΝΑΤΟ", "ο Ερντογάν είναι ένα εφήμερο φαινόμενο", "οι αμερικανικές βάσεις στην Τουρκία είναι κρίσιμες για τη Μέση Ανατολή" κ.ο.κ. Ο κόσμος, όμως, έχει αλλάξει - και μαζί έχει αλλάξει και η εξωτερική πολιτική. Οι ΗΠΑ έχουν εξελιχθεί, από μία κατάσταση εξάρτησης από το πετρέλαιο της Μέσης Ανατολής, στον μεγαλύτερο εξαγωγέα πετρελαίου και αερίου διεθνώς. Η κυβέρνηση Τραμπ έχει αναδειχθεί σε σθεναρό υποστηρικτή των αξιών της Δύσης στο πλαίσιο των πολιτισμικών αντιπαραθέσεων στο εσωτερικό της χώρας. Στο Πεντάγωνο υπάρχει δυσάρεσκη με τους Τούρκους ομολόγους τους και παράλληλα έχει εδραιωθεί μία δικατομία στην Μέση Ανατολή μεταξύ Τουρκίας - Ιράν - Χεζμπολάχ - Χαμάς από τη μία και του Ισραήλ και των μετριοπαθών σουνιτικών χωρών από την άλλη. Όλα αυτά ωθούν την κυβέρνηση Τραμπ πιο κοντά στις ελληνικές θέσεις - που ούτως ή άλλως βασίζονται σε σαφώς ισχυρότερα νομικά, ηθικά και ιστορικά επιχειρήματα».

ΕΝΤΙ ΖΕΜΕΝΙΑΔΗΣ
Εκτελεστικός διευθ. του Συμβουλίου
Ελληνοαμερικανικής Ηγεσίας

«Το τέλος
του κόσμου
που γνωρίζουμε»

«**Η επανεκλογή** του Ντόναλντ Τραμπ μπορεί να σημαίνει το τέλος της διεθνούς τάξης όπως τη γνωρίζουμε. Η εκθρόνιση που επιδεικνύει προς το ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και η στάση του απέναντι στο ελεύθερο εμπόριο, θα καταστήσουν απρόβλεπτες τις σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης. Οι διμερείς σχέσεις θα είναι περισσότερο συναλλακτικές παρά στρατηγικές. Σε μια δεύτερη θητεία Τραμπ, η Ελλάδα θα πρέπει ταυτόχρονα να βοηθήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναπτύξει μια συνεκτική εξωτερική πολιτική και στρατηγική αυτονομία - να καταστεί πιο πολύτιμη για την Ουάσιγκτον και να επιταχύνει την ανάπτυξη των συμμαχιών της στην Ανατολική Μεσόγειο, ενισχύοντας και τη διάσπαση της ασφάλειας. Η επίτευξη των στόχων αυτών μέσα σε τέσσερα χρόνια, με την Τουρκία να προκαλεί ένταση στα ανατολικά της σύνορα, είναι δύσκολο έργο. Μια προεδρία του Μπάιντεν θα αποκαταστήσει κάποιο επίπεδο κανονικότητας και προβλεψιμότητας. Οι δεσμοί μεταξύ Ουάσιγκτον, ΝΑΤΟ και Ε.Ε. σίγουρα θα αναθερμανθούν. Η διπλωματία των ΗΠΑ θα γίνει πιο ενεργή και παρούσα. Όμως, ο Μπάιντεν θα έχει τη μεγαλύτερη λίστα με ζητήματα άμεσης προτεραιότητας από οποιονδήποτε νεοεκλεγέντα πρόεδρο στη σύγχρονη εποχή. Ταυτόχρονα θα απευθύνεται σε μια αμερικανική κοινωνία λιγότερο πρόθυμη να κάνει θυσίες από ό,τι όταν ήταν αντιπρόεδρος. Η Ελλάδα έχει καταστεί κράτος-κλειδί, τόσο στα Βαλκάνια όσο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Αυτό θα είναι σημαντικό για τον Μπάιντεν ως πρόεδρο, καθώς θα επιχειρεί να αποκαταστήσει την ηγετική ει-κόνα των ΗΠΑ στη διεθνή σκηνή.

A.P. PHOTO / CAROLYN KASTER

ΤΖΟΡΤΖ ΤΖΙΤΖΙΚΟΣ
Πρώην επικεφαλής προγράμματος
στον Λευκό Οίκο

«Το ΝΑΤΟ
δεν θα επιτρέψει
σύρραξη»

«**Το βρίσκω** δύσκολο να πιστέψω ότι το ΝΑΤΟ θα επιτρέψει σε δύο μέλη του να εμπλακούν σε ανοικτή πολεμική σύρραξη», αναφέρει από την πλευρά του ο Τζορτζ Τζιτζίκος, επικεφαλής της διοργάνωσης των προεκλογικών συγκεντρώσεων του Τραμπ το 2016 και αξιωματούχος του Λευκού Οίκου κατά τον πρώτο χρόνο, έως τον Ιούλιο του 2017. Ο Ερντογάν είναι «ξεκάθαρο ο τοπικός λήτης», λέει ο Τζιτζίκος, επικαλούμενος τις παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου, τις «προκλητικές ενέργειες» στην Ανατολική Μεσόγειο, τα επεισόδια στον Εβρο και τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί. «Οι νταήδες δεν επικρατούν ποτέ», παρατηρεί. Ο Τζιτζίκος πάντως εκτιμά ότι οι σχέσεις Ελλάδας - ΗΠΑ «θα συνεχίσουν να ευδοκίμουν, όποιος και να κερδίσει τις εκλογές». Πιστώνει την αναβάθμιση των διμερών σχέσεων σε μεγάλο βαθμό στον Τζέφρεϊ Πάιπς, που «θεωρώ ότι είναι κορυφαίος μας διπλωμάτης». Το πρώην στέλεχος του Λευκού Οίκου χαιρετίζει επίσης τη συμβολή του Κυριάκου Μητσοτάκη, «που έχει φέρει την κυβερνητική σταθερότητα στην Ελλάδα και που είναι ένας ηγέτης με τον οποίο οι ΗΠΑ μπορούν να συνεργαστούν αποτελεσματικά».

GREG GIBSON

ΑΛΑΝ ΜΑΚΟΒΣΚΙ
Senior Fellow Center
for American Progress

«Η επιρροή
των ΗΠΑ επί
της Αγκυρας»

«**Ο Μπάιντεν** θα απέκλινε σημαντικά από τον Τραμπ, τόσο στο πώς η γενικότερη εξωτερική πολιτική του θα επηρέαζε την Ανατολική Μεσόγειο όσο και στη συγκεκριμένη προσέγγισή του στην περιοχή», τονίζει ο Αλαν Μακόβσκι του προοδευτικού Center for American Progress. Ως πρώην επικεφαλής της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Γερουσίας, ο Μπάιντεν «εκτιμά βαθιά την αξία του ΝΑΤΟ και γνωρίζει καλά την Ανατολική Μεσόγειο. Θα αντιληφθεί τις ελληνοτουρκικές εντάσεις πριν ξεφύγουν από τον έλεγχο - αν δεν μπορεί να τις αποτρέψει, θα ηγηθεί στην προσπάθεια αποκλιμάκωσης, αντί να αφήσει το ζήτημα στους Ευρωπαίους». Επιπλέον, ο Μπάιντεν «θα επαναφέρει τα ανθρώπινα δικαιώματα στο επίκεντρο της εξωτερικής πολιτικής - και αυτό θα οδηγήσει σε ρητορική αντιπαράθεση με τον Ερντογάν». Όπως υπενθυμίζει ο Μακόβσκι, ο υποψήφιος των Δημοκρατικών πρόσφατα αποκάλυψε τον Ερντογάν «αυταρχικό» και επέκρινε έντονα τον Τραμπ που επέτρεψε στην Τουρκία να εισβάλει στη βορειοανατολική Συρία. Επίσης, σε αντίθεση με τον Τραμπ, που παρείχε ασπίδα στον Ερντογάν κατά κυρώσεων και ερευνών, ο Μπάιντεν «δεν θα αγνοήσει την αμερικανική νομοθεσία και τις εισαγγελικές διαδικασίες». Ωστόσο, «ο Μπάιντεν είναι προσεκτικός και θεωρεί πολύτιμη τη σταθερότητα - δεν θα επιδιώξει τη σύγκρουση με την Τουρκία. Αλλιώς θα είχε πολλά να αντιμετωπίσει στην εξωτερική πολιτική, ξεκινώντας με την Κίνα. Θα βρει όμως έναν τρόπο να ενισχύσει την επιρροή των ΗΠΑ επί της Αγκυρας και να συγκαταστήσει την αυξανόμενη επιθετική και ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική της Τουρκίας».

JEFFREY HOLMES

ΜΠΙΛ ΑΝΘΟΛΙΣ
Διευθύνων σύμβουλος
του Miller Center

«Οι ασυνάρτητες απόπειρες
της Τουρκίας στην περιοχή δεν έχουν
λάβει σαφή απάντηση από τις ΗΠΑ»

«**Μυστήριο**» χαρακτηρίζει τη σχέση Ντόναλντ Τραμπ - Ταγίπ Ερντογάν για την αμερικανική πολιτική τάξη ο Μπιλ Ανθόλις, διευθύνων σύμβουλος του Miller Center στο Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια. «Οι έπαινοι του προέδρου Τραμπ στον πρόεδρο Ερντογάν στο συνέδριο των Ρεπουμπλικανών, όπου τον ευχαρίστησε για την απελευθέρωση ενός Αμερικανού που ήταν έγκλειστος στις τουρκικές φυλακές, κέντρισε την προσοχή πολλών. Αυτό που είναι πιο ανησυχητικό όμως είναι η έλλειψη συνεπούς αμερικανικού ενδιαφέροντος για την περιοχή. Οι ασυνάρτητες απόπειρες της Τουρκίας να εμπλακεί σε αντιπαραθέσεις για θαλάσσιες ζώνες, αλλά και στις συγκρούσεις στη Συρία, στη Λιβύη και στο Ιράκ, δεν έχουν λάβει μια σαφή απάντηση από τις Ηνωμένες Πολιτείες». Ακόμα και ύστερα από μια ξεκάθαρη νίκη του Τζο Μπάιντεν, «βραχυπρόθεσμα θα επικρατήσει αβεβαιότητα», σύμφωνα με τον Ανθόλις, πρώην αξιωματούχο του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας του Μπιλ Κλίντον και διευθυντή του Ινστιτούτου Brookings. Ωστόσο οι περισσότεροι σύμβουλοι του Μπάιντεν, σημειώνει, είναι πολύ πιο θετικά διακείμενοι απέναντι στο ΝΑΤΟ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. «Το επιτελείο Μπάιντεν πιθανώς να ξεκινήσει άμεσα τις επαφές με τους συμμάχους των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ για να θέσουν κριτήρια που θα επιτρέψουν στην Τουρκία να παραμείνει μέλος». Αν η νίκη του Μπάιντεν συνοδευθεί από ανάκτηση του ελέγχου της Γερουσίας από τους Δημοκρατικούς, η αμερικανική πολιτική στην Ανατολική Μεσόγειο θα είναι πολύ καλύτερα

συντονισμένη με αυτή του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν η έκβαση των εκλογών μείνει μετέωρη, «το πιο κρίσιμο ερώτημα είναι αν το κατεστημένο εθνικής ασφαλείας των ΗΠΑ θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην περιοχή». Είναι «πλεονέκτημα», τονίζει, «ότι τα υπουργεία Αμυνας και Εξωτερικών συμφωνούν για την πολιτική που πρέπει να ακολουθηθεί». Σχετικά με τις ευρύτερες ευρωαμερικανικές σχέσεις υπό μια προεδρία Μπάιντεν, η Ουάσιγκτον «θα επιχειρήσει να αποκαταστήσει τους δεσμούς με τους Ευρωπαίους εταίρους της σε μια σειρά ζητημάτων, από την άμυνα έως την κλιματική αλλαγή», αντιμετωπίζοντας ωστόσο αυξημένο ευρωπαϊκό σκεπτικισμό, σημειώνει ο Ανθόλις. Στη μετά COVID-19 εποχή, τονίζει, Ευρώπη και Ηνωμένες Πολιτείες θα πρέπει να συνεργαστούν για να ενισχύσουν τις οικονομίες τους, να αποκαταστήσουν την επιρροή των διεθνών οργανισμών και να περιορίσουν και να αναχαιτίσουν την άνοδο της Κίνας.

REUTERS / JESSICA ROBERTS

Σύννεφα πάνω από τον Λευκό Οίκο. «Είναι επικίνδυνο για όλο τον κόσμο να διανύει η Αμερική μια τόσο σκοτεινή περίοδο», λέει ο 60χρονος Αμερικανός Μάρτι Αϊζενστάιν, που μένει μόνιμα στην Ελλάδα τα τελευταία 27 χρόνια.

«Είναι ζήτημα ζωής και θανάτου»

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Πριν από 27 χρόνια, ο Μάρτι Αϊζενστάιν από το Οχάιο ερωτεύτηκε την Τόνια, μια Ελληνίδα που γνώρισε στη Βοστώνη, και μετακόμισε μαζί της στην Αθήνα. Λίγες μέρες πριν από τις αμερικανικές προεδρικές εκλογές, λέει στην «Κ» πόσο χαίρεται που δεν βρίσκεται στις ΗΠΑ. «Οι φίλοι μου και η οικογένειά μου κοντεύουν να τρελαθούν, νιώθω καλά που δεν εκτίθεμαι στο άγχος και στην κατάθλιψη που σου δημιουργεί η Αμερική του Τραμπ», λέει ο 60χρονος Αϊζενστάιν. Τονίζει πως είναι προσεκτικά αισιόδοξος, γιατί και το 2016 τα προγνωστικά έδιναν νίκη της Χίλαρι Κλίντον, αλλά το αποτέλεσμα τα διέψευσε δραματικά. «Είναι επικίνδυνο για όλο τον κόσμο το να διανύει η Αμερική μια τόσο σκοτεινή περίοδο», συμπληρώνει.

Το ενδιαφέρον για τις εκλογές της Τρίτης παραμένει αμείωτο για όλο τον κόσμο, που περιμένει με κομμένη την ανάσα εάν ο Ντόναλντ Τραμπ θα επανεκλεγεί ή αν θα γίνει ο πρώτος Αμερικανός πρόεδρος μετά τον Τζορτζ Μπους που δεν θα έχει

δεύτερη θητεία και τη θέση του θα πάρει ο Τζο Μπάιντεν.

«Είναι οι πιο σημαντικές εκλογές της ζωής μου», λέει στην «Κ» η 80χρονη Ρόζμαρι Ντόνελι, διευθύντρια της εκπαιδευτικής οργάνωσης The Athens Centre, η οποία ζει στην Αθήνα εδώ και 50 χρόνια. «Ο τωρινός πρόεδρος δεν πιστεύει

Αμερικανοί πολίτες
που ζουν στην Ελλάδα
μιλούν στην «Κ».

στον διεθνή ρόλο της Αμερικής, έχει προσβάλει συμμάχους της χώρας, έχει απειλάσει να βγάλει την Αμερική από το ΝΑΤΟ, έχει ακυρώσει εμπορικές συμφωνίες και ο τρόπος που έχει διαχειριστεί τον κορωνοϊό είναι εγκληματικός», τονίζει. Λόγω κορωνοϊού θα παρακολουθήσει τις φρενέτες εκλογές από το σπίτι - τις προηγούμενες τις είδε μαζί με άλλους Αμερικανούς στο Hilton. «Φέτος θα έχουμε πολλές κλήσεις Zoom», λέει η ίδια - «όποιος ξέρω επιπλέον για μια προεδρία Μπάιντεν».

Η 26χρονη Μυρτιάννα, η οποία γεννήθηκε στη Βοστώνη από Ελληνοαμερικανίδα μητέρα αλλά μεγάλωσε στην Ελλάδα, δηλώνει στην «Κ» πως αν ξαναβγει ο Τραμπ δεν θα πάει στην Αμερική για τα επόμενα τέσσερα χρόνια. Είναι επιφυλακτική αλλά αισιόδοξη, καθώς, όπως λέει, τα πράγματα έχουν αλλάξει από το 2016. «Κάποιοι ψήφισαν τον άλλον που δεν θέλω καν να πω το όνομά του επειδή έλεγαν πως δεν ήταν πολιτικός. Εύχομαι να είδαν τι έγινε μετά», συμπληρώνει. Η Κρίστα Κάλμπος, η οποία ζει στην Ελλάδα τα τελευταία επτά χρόνια και πρόσφατα παντρεύτηκε Έλληνα, αναφέρει πως συγγενείς της που είναι εγγεγραμμένοι Ρεπουμπλικανοί, φέτος διεξάγουν ενεργητική καμπάνια για τον Μπάιντεν. Η ίδια λέει πως είναι πεπεισμένη ότι η Αμερική θα είναι καλύτερη από τον Τραμπ, καθώς και στις προηγούμενες εκλογές, της λείπει να είναι με άλλους Αμερικανούς που καταλαβαίνουν ακριβώς τι σκέφτεται και πώς νιώθει εν αναμονή του αποτελέσματος. Από την άλλη, αν κερδίσει ο Τραμπ, μια πιθανότητα που η ίδια αποκαλεί «το χειρότερο

σενάριο», θα εύχεται οι γονείς της, οι οποίοι δεν μπορούν να έρθουν τώρα στην Ευρώπη επειδή είναι Αμερικανοί πολίτες, να ήταν μαζί της στην Ελλάδα. «Είναι ζήτημα ζωής και θανάτου για την Αμερική για τα επόμενα τέσσερα χρόνια. Είναι αμερικανική δημοκρατία», αναφέρει για τις εκλογές. Το μόνο που θέλει ο 71χρονος Νίκος Αγγέλινος, ο οποίος έγινε Αμερικανός πολίτης όταν ήταν 25 χρόνων, είναι έναν πρόεδρο που θα στηρίζει την Ελλάδα. «Ο Τραμπ έχει οικονομικές σχέσεις με τον Ερντογάν, δυστυχώς εμείς οι Έλληνες τραβάμε πολλά γιατί υπάρχει η στήριξη του Τραμπ, όχι της Αμερικής», συμπληρώνει. Ο 29χρονος Τζέικομπ Μόε είναι αγχώμενος. Το εκλογικό σύστημα της Αμερικής τού δημιουργεί ανασφάλεια, καθώς και το 2016 η Κλίντον είχε δύο εκατομμύρια παραπάνω ψήφους από τον Τραμπ, αλλά και πάλι έχασε τις εκλογές λόγω εκλεκτορικού κολεγίου. «Νομίζω πως σχεδόν σιδηρόπλοιο θα ήταν καλύτερο από αυτό που έχουμε τώρα, επειδή ήταν αρκετά καταστροφικό για την αμερικανική δημοκρατία», σημειώνει. «Ο πρόεδρος της Αμερικής πρέπει να αλλάξει».

Το έλλειμμα του ΑΠΟΕΛ μεγαλώνει επικίνδυνα

Παρά τις διαβεβαιώσεις Πετρίδη υπάρχει προβληματισμός στον κόσμο της ομάδας

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ**

Η Εταιρεία «ΑΠΟΕΛ Ποδόσφαιρο» διαχειρίζεται από το 1997 το ποδοσφαιρικό τμήμα του ΑΠΟΕΛ, αφού ως γνωστό, τα δικαιώματα διαχείρισης της ποδοσφαιρικής ομάδας της έχουν εκχωρηθεί από το Σωματείο ΑΠΟΕΛ. Η Εταιρεία λειτουργεί βέβαια, εντελώς ανεξάρτητα από το σωματείο με βάση τους κανονισμούς και τους νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Με βάση όλα τα οικονομικά δεδομένα που η ίδια η Εταιρεία έχει δώσει στην ΚΟΠ για ολόκληρο το 2019, όπως επίσης και τις σχετικές αναφορές που έκανε ο πρόεδρος της

Σύμφωνα με τον κ. Πετρίδη ο ΑΠΟΕΛ πλήρωσε το ποσό των 1.200.000 ευρώ ως αποζημιώσεις σε παίκτες και προπονητές την τελευταία διετία.

Εταιρείας Πρόεδρος Πετρίδης, την περασμένη Πέμπτη (29/10), στη συνέντευξη που παραχώρησε στον Γιώργο Λογίδη, στην εκπομπή «Χωρίς VAR», το χρέος με το τέλος της σεζόν θα είναι στα 13 εκατομμύρια ευρώ. Το νούμερο αυτό προκύπτει απ’ την τοποθέτηση του κ. Πετρίδη πως υπάρχουν οφειλές προς το κράτος ύψους 8.000.000 ευρώ και έλλειμμα της φετινής χρονιάς κοντά στα 5.000.000 ευρώ.

Ο διοικητικός γκέιτς των γαλαζοκιτρίνων διαβεβαίωσε για άλλη μια φορά τον κόσμο, και μάλιστα σε έντονο ύφος, ότι ο ΑΠΟΕΛ δεν πρόκειται να κινδυνεύσει οικονομικά: «Δεν είμαι εδώ για να χρεοκοπήσω τον ΑΠΟΕΛ. Όταν έφυγα το 2006 ρωτήστε αν άφησα οποιανδήποτε υποχρέωση ή εκκρεμότητα. Διαβεβαιώνω ότι δεν πρό-

κειται ο ΑΠΟΕΛ να κινδυνέψει οικονομικά», σημείωσε χαρακτηριστικά.

Οι λύσεις

Ο Πρόεδρος Πετρίδης αναφέρθηκε και στις διεργασίες της διοίκησης του ΑΠΟΕΛ με σκοπό να αντιμετωπίσει το οικονομικό πρόβλημα που παρουσιάζεται. Αποκάλυψε ότι είναι σε επαφές με επενδυτές είτε για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου είτε για δανεισμό, ενώ για πρώτη φορά έθεσε στο τραπέζι το ενδεχόμενο να πορευτεί ο ΑΠΟΕΛ με μεγαλομέτοχο στην εταιρεία, όπως διοικούνται οι πλείστες μεγάλες ομάδες της Κύπρου.

Δεσμεύτηκε μάλιστα ότι μέχρι το τέλος του χρόνου ο ΑΠΟΕΛ θα είναι σε θέση να ανακοινώσει περισσότερες λεπτομέρειες. Με βάση τα λεγόμενα του Πρόδρουμου Πετρίδη ετοιμάζεται ήδη το έδαφος ώστε ο ΑΠΟΕΛ να βγει από το οικονομικό αδιέξοδο.

Η εκτίμηση μας είναι ότι χρειάζεται μια τεράστια υπέρβαση από τους διοικούντες την Εταιρεία προκειμένου να διαχειριστούν την άσχημη οικονομική κατάσταση των «γαλαζοκιτρίνων» αφού τα έσοδα όλο και λιγοστεύουν ενώ τα έξοδα είναι πολυπλαπλάσια μεγαλύτερα. Θα εξηγήσουμε πιο κάτω την άποψή μας.

Τα έσοδα και τα έξοδα

Τα κυριότερα έσοδα της περιόδου που διανύουμε είναι κατά προσέγγιση τα ακόλουθα: Τα 1,080,000 ευρώ από την Ευρωπαϊκή συμμετοχή της ομάδας αφού ο ΑΠΟΕΛ πήρε 240,000 για τη συμμετοχή του στον Α’ προκριματικό γύρο, 260,000 για τον Β’, 280,000 για τον Γ’ και 300,000 ευρώ από την συμμετοχή του στα play off του Europa League. Επίσης θα πρέπει να υπολογιστούν στα έσοδα 1,500,000 από πωλήσεις των Νικόλα Ιωάννου και Μούσα Αλ Τάμαρι, όπως επίσης μεγάλο κομμάτι από το ετήσιο ποσό από την συνεργασία με την CA-

Ο Πρόεδρος Πετρίδης είναι αισιόδοξος πως θα βρεθούν λύσεις στο οικονομικό.

Είναι εφικτή η δέσμευση του προέδρου;

Στις 5 Οκτωβρίου η διοίκηση της Εταιρείας «ΑΠΟΕΛ Ποδόσφαιρο» με μακροσκελή ανακοίνωση της καθυσάχaze τον «γαλαζοκιτρίνο» κόσμο και (προ)καλούσε όποιον νιώθει δυνατός και έτοιμος να διοικήσει τον ΑΠΟΕΛ, να κοπιήσει και εγγυήθηκε ότι «θα τους παραδώσουμε τον ΑΠΟΕΛ στην ίδια οικονομική κατάσταση όπως τον αναλάβαμε». Στην τηλεοπτική συνέντευξη της Πέμπτης ο κ. Πετρίδης διαβεβαίωσε ξανά ότι ο ΑΠΟΕΛ δεν θα κινδυνέψει οικονομικά: «Δεν είμαι εδώ για να χρεοκοπήσω τον ΑΠΟΕΛ. Όταν έφυγα το 2006 ρωτήστε αν άφησα οποιανδήποτε υποχρέωση ή εκκρεμότητα. Διαβεβαιώνω ότι δεν πρόκειται ο ΑΠΟΕΛ να κινδυνέψει οικονομικά». Πόσο εφικτή είναι όμως η δέσμευση αυτή του κ. Πετρίδη; Με όσα στοιχεία, φριθμούς παράθεσε και με όσα οικονομικά δεδομένα είναι γνωστά και τα αναφέραμε πιο πάνω, ο ΑΠΟΕΛ χρειάζεται να αλλάξει η Εταιρεία τον τρόπο λειτουργίας της και να βρεθεί ένας επικερματίας - επενδυτής στον οποίο θα δοθεί (χρειάζεται καταστατική αλλαγή), μεγαλύτερο από 50% ποσοστό των μετοχών της Εταιρείας. Δεν πιστεύω ότι η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, είτε η λύση για (νέο) δανεισμό, μπορεί να βοηθήσει τον ΑΠΟΕΛ ουσιαστικά και δραστικά. Ποιος αλήθεια θα επενδύσει αγοράζοντας εκατοντάδες χιλιάδων ευρώ μετοχές αφού δεν θα μπορεί να διοικήσει ή να έχει ουσιαστικά λόγο στα διοικητικά ενώ και ο δανεισμός στους πολύ δύσκολους καιρούς που ζούμε, δεν προσφέρει την λύση του προβλήματος αλλά μπορεί να επουλώσει προσωρινά τις ανοικτές πληγές.

ΒΛΕΝΕΤ για τα τηλεοπτικά δικαιώματα, επιπλέον δηλαδή 1,700,000 περίπου. Στη λίστα εσόδων θα πρέπει επίσης να προστεθούν οι πωλήσεις από τα εισιτήρια διαρκείας (3000) και τις χορηγίες Εταιρειών προς την ομάδα, που δεν υπερβαίνουν το 1 εκατομμύριο.

Συνολικά, η σούμα των εσόδων, πάντοτε κατά προσέγγιση φτάνει περίπου τα 5 εκατομμύρια με τα έξοδα να ξεπερνούν κατά πολύ τα 10 εκατομμύρια. Υπενθυμίζουμε ότι αποκτήθηκαν 16 νέοι ποδοσφαιριστές,

ενώ δόθηκαν και θα δοθούν αποζημιώσεις σε παίκτες που η απελθούσα τεχνική ηγεσία είχε σκαρτάρει (Γιάκοιλις, Σάβιτς, Λαφράνς, Μιχαήλοβιτς). Αποζημιώση περίπου 60 χιλιάδων ευρώ δόθηκε και στον Μαρίνο Ουζουνίδη.

Σύμφωνα πάντως με τον Πρόδρουμο Πετρίδη ο ΑΠΟΕΛ πλήρωσε το ποσό των 1.200.000 ευρώ ως αποζημιώσεις σε παίκτες και προπονητές την τελευταία διετία. Σημείωσε πως οι οφειλές αποπληρώνονται και έμειναν πολύ λίγα να εξοφληθούν.

υπουργείο υγείας πρέπει να τα δει τα θέματα αυτά άμεσα.

* * * * *

Ντούρις: Δεν είναι δυνατόν Τι ήταν αυτά που έχασε ο Μίκαελ Ντούρις την Πέμπτη το βράδυ; Στο ματς με τους Ολλανδούς. Αν είναι δυνατόν να χάνονται τέτοια γκολ. Δε ξέρω αν έχουν εντοπίσει τον φορ για τον Ιανουάριο οι πράσινοι αλλά αν δεν το έχουν κάνει θα πρέπει να το επισπεύσουν. Γιατί με αναποτελεσματική γραμμή κρούσης η προσπάθεια για κατάκτηση του πρωταθλήματος δυσκολεύει.

* * * * *

Περί Κετσπάγια
Δεν περνά αγωνιστική στο πρωτάθλημα που ο Τιμούρ Κετσπάγια να περάσει από το γήπεδο απαρatiήρητος από πλευράς συμπεριφοράς. Αυτό δε που έγινε την περασμένη αγωνιστική με τον παίκτη και συμπατριώτη του Οκριασβίλι ήταν... άνω ποταμίων. Παρουσιάζονται εικόνες που σίγουρα δεν τιμούν τον πρωταγωνιστή. Που φαίνεται να μην νοιάζεται για τις προεκτάσεις που συγκεκριμένων συμπεριφορών (και αντίστοιχων εικόνων).

ΑΠΟΨΕΙΣ

Το ποδόσφαιρο της μπίζνας

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ**

Η ανεπίσημη καταγραφή του πλάνου, ήρθε από τη μεγάλη διαρροή που έγινε στο δίκτυο Sky sports της Βρετανίας και αναφερόταν σε στήριξη της FIFA σε αυτή την ποδοσφαιρική ευρωπαϊκή σούπερ λίγκ. Η... επίσημη έγινε στο περιθώριο της παραίτησης του Τζόζεπ Μαρία Μπαρτομέου από την προεδρία της Μπαρσελόνα, αφού αποκάλυψε τη συμφωνία για να λάβει μέρος ο σύλλογος.

Πλέον οι διαψεύσεις έχουν πάρει να έχουν νόημα και η συζήτηση μεταφέρθηκε στην επόμενη μέρα και αν είναι η στιγμή που θα το τολμήσουν. Ο Φλορεντίνο Πέρεθ της Ρεάλ Μαδρίτης και ο Αντρέα Ανιέλι της Γιουβέντους θεωρούνται από τους πρωτοστάτες του εγχειρήματος, με το δεύτερο να έχει κατά καιρούς κατακριθεί για σχετικές δηλώσεις του. Η UEFA προφανώς και δε θέλει να προχωρήσει κάτι τέτοιο, μιας και θα χάσει την αίγλη του το δικό της Champions League, ενώ και οι ομοσπονδίες ξέρουν πως αν γίνει τα πρωταθλήματα θα υποστούν μεγάλο πλήγμα. Έτσι, στράφηκαν προς τη FIFA που έχει λιγότερα να χάσει και περισσότερα να κερδίσει. Γίνεται λόγος για ποσό \$6δισ. μόνο για αρχή! Η παγκόσμια συνομοσπονδία επιλέγει προς το παρόν να μη σχολιάζει τίποτα. Ο στόχος είναι το 2022 να γίνει για πρώτη φορά η διοργάνωση με 18 ομάδες. Αυτές θα υπογράψουν συμβόλαιο για 20 χρόνια και όπως αντιλαμβάνεστε θα έχουν εγγυημένα έσοδα από τη μια κι από την άλλη δε θα κερδίζουν μέσα από τις επιδόσεις τους το δικαίωμα συμμετοχής.

Είναι το ίδιο σκληνικό που βιώνει εδώ και χρόνια το μπάσκετ και ας μην κρυβόμαστε: ελάχιστη αξία έχουν πλέον τα εθνικά πρωταθλήματα αφού τα φώτα πέφτουν στην ευρωλίγκα. Αυτό αναπόφευκτα θα συμβεί και στο ποδόσφαιρο με τον Αρσέν Βενγκέρ ήδη να δηλώνει πως θα καταστρέψει την πρέμιερ λίγκ αυτή η ιδέα.

Το βασικό επιχείρημα όσων θέλουν να το προχωρήσουν είναι βασικά το εξής ένα: έχουμε καπιταλισμό. Όποιος φέρνει τα έσοδα μέσα, πρέπει να τα παίρνει πίσω. Το επιχείρημα της UEFA είναι πως χωρίς αθλητικά κριτήρια δεν πρόκειται ποτέ να προκρίνονται ομάδες σε διοργανώσεις της. Δηλαδή η κάθε Γιουβέντους αν μια χρονιά δε μπει τετράδα στην Σέριε Α, δε θα παίξει Champions League. Κάτι που δεν αρέσει καθόλου στον Ανιέλι...

Κάπου εδώ μπαίνουν στην κουβέντα και οι «μικροί» ή αν θέλετε, εμείς. Τι θα απογίνουν σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο; Στην πραγματικότητα θα είναι μια γερή δόση ρεαλισμού για το δικό μας ποδόσφαιρο. Το να υποχρεώνουμε τις Ρεάλ και τις Μπαρσελόνες να μας έρχονται να τις βλέπουμε, πάντα ήταν και πάντα θα είναι όνειρο και ποτέ οι πραγματικές απαιτήσεις που μας αναλογούν. Όπως δείχνουν τα πράγματα θα χρειαστεί να ζητησουμε απότομα από το όνειρο και να προσαρμοστούμε στην πραγματικότητα. Πως το γράψαμε και πριν; Είναι ο καπιταλισμός, πλίθιε...

Η επόμενη δύσκολη μέρα...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Αν όχι όλοι η συντηρητική πλειοψηφία φιλάθλων και ειδικότερα φίλων του ΑΠΟΕΛ, συμφωνούν πως το ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ βρίσκεται σ’ ένα κρίσιμο και καθοριστικό σημείο, σε αγωνιστικό αλλά και οικονομικό επίπεδο. Παρά την αισιοδοξία του, για το τι θα ακολουθήσει, στην ουσία το μέγεθος του προβλήματος – κινδύνου, επιβεβαιώσε και ο πρόεδρος Πρόδρομος Πετρίδης, στην τελευταία και προ λίγων ημερών τηλεοπτική του παρουσία. Σε καθαρά αγωνιστικό επίπεδο, το επιβεβαιώνει το μέχρι τώρα αξιόπιστο δείγμα των αγώνων σε προκριματικά Europa League και κυπριακό πρωτάθλημα. Βρέθηκαν ξανά τα προηγούμενα χρόνια οι γαλαζοκιτρίνοι σε ανάλογη δεινή βαθμολογική θέση, προσπαθώντας να καλύψουν βαθμολογική διαφορά από άλλους ανταγωνιστές, ακόμη και με λιγότερους αγώνες να απομένουν και τα κατάφεραν, Ήταν, ωστόσο, χρονιές κατά τις οποίες, ακόμη και οι αντιπάλοι δεν αμφισβητούσαν την ποιότητα στο ρόστερ. Και είναι η φετινή περίοδος τέτοια, που η αμφισβήτηση των δυνατοτήτων του υφιστάμενου ρόστερ, είναι πολύ πιο έντονη εντός ΑΠΟΕΛ και όχι απλά από τους επικριτές της διοίκησης Πρόδρουμου Πετρίδη...

Παρουσιάστηκε και σε άλλες χρονιές «τρίπα» στο ταμείο, έλλειμμα και πρόβλημα ρευστότητας. Καλύτερη και πιο... σίγουρη εγγύηση, ωστόσο, σε αυτές τις δύσκολες περιόδους, για ανάκαμψη και για επιτυχίες με το ανάλογο οικονομικό κέρδος, αποτέλούσε η ποιότητα και η δυνατότητα της ομάδας να υλοποιεί τους στόχους της. Σε προηγούμενα χρόνια, όταν εμφανιζόταν οικονομική... απειλή, ούτε ως πιθανότητα, έστω, δεν μπορούσε να γίνει αποδεχτό πως η ομάδα του ΑΠΟΕΛ δεν θα είχε έσοδα από ευρωπαϊκή συμμετοχή. Η παραδοχή εκ μέρους του προέδρου Πρόδρουμου Πετρίδη, πως είναι αναγκασμένη η διοίκηση να τα επεξεργαστεί ένα πλάνο για δεύτερη σερί σοβαρά απώλεια εσόδων από την Ευρώπη, δεν χρειάζεται περαιτέρω ανάλυση

Οι όποιοι σχεδιασμοί της διοίκησης, για την αντιμετώπιση του οικονομικού προβλήματος, τα όποια σενάρια, πιθανού επενδυτές, ενδεχόμενο δανεισμού ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, σαφώς και είναι σημαντικά θέματα στη διαχείριση της κατάστασης. Πάνω απ’ όλα, ωστόσο, θα μετρήσει το αποτέλεσμα στις όποιες κινήσεις και προσπάθειες για βελτίωση της αγωνιστικής εικόνας. Και με αφορμή το στάδιο, στο οποίο για ακόμη μια φορά βρίσκεται αυτή τη στιγμή το ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ, τις ανασυνταξες και τις αναδιοργανώσεις, θα πρέπει οι όποιες αποφάσεις, με οδηγό τα λάθη των τελευταίων χρόνων, να αποδειχθούν σωστές.

Και σαφώς το θέμα δεν περιορίζεται στην επιλογή νέου προπονητή...

ΑΠΟΕΛ, αριθμοί, έλλειμμα Σύνθετες φαινόμενο τα τελευταία χρόνια, η αμφισβήτηση από τους φίλους του ΑΠΟΕΛ, των αριθμών που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις της ποδοσφαιρικής εταιρίας, με βάση τα στοιχεία που δίνονται στις γενικές συνελεύσεις της εταιρίας. Και την ίδια ώρα, έντονη φημολογία για «μαγειρέμα» των αριθμών, προκειμένου η διοίκηση να κρύψει ή να μετριάσει το μέγεθος του οικονομικού προβλήματος. Άξιο απορίας, ωστόσο, η αντίδραση, καλύτερα η μη αντίδραση των μετόχων και ειδικά των μεγαλομετόχων. Ποτέ και κανείς δεν βγήκε δημόσια να αμφισβητήσει, να διαφωνήσει ή να ερμηνεύσει διαφορετικά τους αριθμούς των οικονομικών καταστάσεων. Και επιπρόσθετα, η διοίκηση υποστηρίζει, πως αμφισβήτηση για τις οικονομικές καταστάσεις δεν πρόέκυψε, ούτε εντός της αίθουσας, στις γενικές συνελεύσεις των τελευταίων χρόνων...

* * * * *

Πάμπος Χριστοδούλου
πριν από μερικές μέρες, σε τηλεοπτική (Cablenet) συνέντευξη του, ο Πάμπος Χριστοδούλου άνοιξε ξανά για τον ίδιο το κεφάλαιο εθνική Κύπρου, τονί-

ζοντας την επιθυμία του να επιστρέψει. Παραδέχθηκε μάλιστα το δικό του μερίδιο ευθύνης στο αδιέξοδο των συζητήσεων, πριν από πέντε περίπου χρόνια, για την ανανέωση της συνεργασίας του με την ΚΟΠ. Ο Πάμπος Χριστοδούλου είναι πλέον ελεύθερος, μετά τον τερματισμό της συνεργασίας του με τη Νέα Σαλαμίνα. Την ίδια ώρα, ο Γίochαν Βάλεμ τελεί ήδη υπό έντονη αμφισβήτηση και ενώ οι αγωνιστικές υποχρεώσεις στο πρωτάθλημα των εθνών ολοκληρώνονται σε λίγες μέρες. Ο Πάμπος Χριστοδούλου και γενικότερα η θητεία του στην εθνική ανδρών, εξακολουθούν να αποτελούν σημείο αναφοράς, στις όποιες συζητήσεις των τελευταίων χρόνων για την εθνική. Ίδωμεν...

* * * * *

Ενδιαφέρον

Το μόνο σίγουρο είναι πως η επιλογή του Μικ Μακάθρι προκαλεί ποδοσφαιρικό ενδιαφέρον για τον ΑΠΟΕΛ και όχι μόνο. Είναι ένα όνομα που έχει βαρύτητα στην Ιρλανδία αφού συνολικά προπόνησε την Εθνική τους οκτώ χρόνια. Το αν προλαβαίνει να φτιάξει τον ΑΠΟΕΛ όπως τον θέλει ο κόσμος του και να πάρει τον τίτλο κανείς δεν μπορεί να το ξέρει. Όμως έχει μια αν-

τίληψη για το άθλημα που αν την εφαρμόσει θα έχουμε να συζητάμε. Δεν είναι αυτό που λέμε ξαναξεσπασμένο φαγητό, κάθε άλλο. Μακάρι να μας βοηθήσει να καταλάβουμε καλύτερα το σπορ, αφού είναι το μεγαλύτερο κέρδος που μπορεί να σου αφήσει ένας προπονητής κύρους που έρχεται στα μέρη μας.

* * * * *

Σοβαρευτείτε

Οκ να πεις πως ο κόσμος που πάει στα θέατρα τπρεί περισσότερο τα μέτρα από όσους πάνε στο γήπεδο να το καταπιούμε. Δεκτό και το γεγονός πως το ποδόσφαιρο ζει από την τηλεόραση ενώ τα θέατρα όχι, αν και κόσμος δεν πάει σε όλα τα σπορ και όχι μόνο στην μπάλα. Όμως μετά το διάταγμα για τους κυνηγούς, δικαιολογμένα οι φίλαθλοι αγανάκτησαν και το εκφράζουν με όποιο τρόπο έχουν. Δεν είναι πολίτες Β’ κατηγορίας όσοι θέλουν απλά να πάνε στο γήπεδο να δουν την ομάδα τους. Το έχουν για την ψυχαγωγία τους τα σαββατοκύριακα και κακώς δεν τους μετράμε στη λήψη των αποφάσεων. Δε λέμε για γεμάτες κερκίδες, δεν είμαστε χαζοί για κάτι τέτοιο, όμως ένα ποσοστό γιατί να μην επιτρέπεται; Το

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-0,97%Χ.Α.
-6,99%Dow Jones
-7,55%Nasdaq
-6,03%Nikkei
-2,27%Dax
-7,53%FTSE 100
-3,52%ΔΙΕΘΝΗ
Οι Κεντρικές
Τράπεζες
πωλούν μαζικά
το χρυσό τους
Σελ. 11Πετρέλαιο
-10,97%€/€
-1,52%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΛΟΓΩ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Κρατικά δάνεια 3,3 δισ.
σε ελληνικές επιχειρήσεις

Δάνεια προς επιχειρήσεις, ύψους 2,7 δισ. ευρώ, έχει χορηγήσει το ελληνικό κράτος από τον περασμένο Μάιο. Το ποσό θα φθάσει στα 3,3 δισ. με τον τέταρτο κύκλο, ύψους 600 εκατ. ευρώ. Οι επιχειρήσεις σε περιοχές με πολλά κρούσματα θα επιστρέψουν από 50% έως 70% του δανείου. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ

Ισχυρές οι αντοχές
της αγοράς ακινήτων

Ωθηση στην κτηματαγορά δίνουν οι παρεμβάσεις της ελληνικής κυβέρνησης που ξεκίνησαν με την ανάληψη της διακυβέρνησης το 2019, συνεχίζονται σήμερα με πρόσθετα μέτρα, ενώ προωθούνται και νέες που θα συμβάλουν περαιτέρω στην ανάκαμψη της οικοδομικής δραστηριότητας. **Σελ. 12**

Αρχισε η αναδιοργάνωση στην Κεντρική

Κωνσταντίνος Ηροδότου: Προχωρούμε σε εκσυγχρονισμό για να είναι είμαστε έτοιμοι το 2021

Το πρώτο βήμα αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου έγινε την Παρασκευή, με προσλήψεις και προαγωγές για πλήρωση καιριών διευθυντικών θέσεων που παρέμεναν κενές. Προαγωγές στην Κεντρική Τράπεζα είχαν

να γίνουν από το 2009, ενώ πολλά τμήματα ήταν ακέφαλα, γεγονός που δημιουργούσε προβλήματα στην ομαλή λειτουργία της. Παράλληλα με τις προσλήψεις έγινε αναδιοργάνωση του οργανογράμματος και δόθηκε ειδική έμφαση στο κομμάτι της Εποπτείας.

Οι επόμενες φάσεις της αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού της Κεντρικής (πέραν των προαγωγών σε 21 ανώτερους λειτουργούς και 7 βοηθούς διευθυντές) θα γίνουν βάσει σχεδιασμών για θέσεις που αφορούν υποστηρικτικό προσωπικό. Μι-

λώντας στην «Κ» ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, Κωνσταντίνος Ηροδότου, ανέφερε πως ο εκσυγχρονισμός της Κεντρικής ήταν στις προτεραιότητες του προκειμένου να λειτουργεί ομαλά και να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες προκλήσεις. Τό-

νισε επίσης ότι η χρονική συγκυρία που γίνεται η αναδιοργάνωση και ο εκσυγχρονισμός δεν είναι τυχαία. «Γίνεται για να είμαστε όσο το δυνατό πιο έτοιμοι να ανταποκριθούμε και στις προκλήσεις του 2021, εξαιτίας της πανδημίας». **Σελ. 3**

Ο τουριστικός κλάδος απώλεσε 730 δισ. ευρώ

Οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις μειώθηκαν κατά 70% στον κόσμο τους οκτώ πρώτους μήνες του 2020 συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά, συνεπεία της πανδημίας COVID-19, ανακοίνωσε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, που είναι υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO). Οι καλοκαιρινοί μήνες, περίοδος τουριστικής αιχμής για το βόρειο ημισφαίριο, ήταν καταστροφικοί καθώς σημειώθηκε πτώση 81% των τουριστών τον Ιούλιο σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους και 79% τον Αύγουστο. Η πτώση αυτή αντιπροσωπεύει 700 εκατομμύρια λιγότερες αφίξεις τουριστών και απώλεια 730 δισεκατομμυρίων δολαρίων για τον παγκόσμιο τουριστικό τομέα. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Τον ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Το δεύτερο κύμα είναι εδώ – επιλογές οικονομικής πολιτικής

Αν και οι πλείστοι αναλυτές ανέμεναν εξαρχής μακρά περίοδο πανδημίας, οι πρόσφατες εξελίξεις οδηγούν παγκόσμιους οργανισμούς και κυβερνήσεις σε περαιτέρω προβληματισμό και αναθεώρηση των οικονομικών και πολιτικών τους προσεγγίσεων. Οι χώρες της ΕΕ, περιλαμβανομένης και της κραταιάς Γερμανίας, προβλέπουν ακόμη εντονότερη ύφεση και ήδη λαμβάνουν δραστηρικά υγειονομικά μέτρα προσδοκώντας να ελέγξουν την κατάσταση. Εξαιρέσεις αποτελούν η Κίνα, η οποία παρουσιάζει εντυπωσιακό βαθμό ανάπτυξης, και ορισμένες χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας.

Είναι βέβαιο ότι στις πλείστες χώρες, τα περιοριστικά μέτρα θα ενταθούν. Ακόμη υπάρχει ελπίδα για αποφυγή ενός ολικού “κλεισίματος” (lockdown) της οικονομίας, όπως ζήσαμε τον περασμένο Μάρτιο – Ιούνιο, όμως οι συσσωρευμένες επιπτώσεις στην καθη-

μερινότητα και την οικονομία, ακόμη και στην περίπτωση ενός μερικού “κλεισίματος” θα καταστούν ακόμη πιο ορατές.

Ήδη οικονομικά κέντρα ανακινούν σημαντικές αναθεωρήσεις των προβλέψεων τους προεξοφλώντας ουσιαστική απώλεια εισοδημάτων, αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση και στα δημόσια οικονομικά, με τις ευάλωτες ομάδες να επηρεάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό.

Οι δυσμενέστερες προοπτικές αντανακλώνται και στα διεθνή χρηματιστήρια, με σημαντικές μειώσεις στην αξία ακόμη και τίτλων εταιρειών στους τομείς υψηλής τεχνολογίας που μέχρι πρό-

λωτους τομείς οι οποίες θα επιδυνώσουν τα προβλήματα των τραπεζών, όσο και διόγκωσης του δημόσιου και ιδιωτικού χρέους.

Με βάση τα πιο πάνω, κρίνεται ακόμη πιο επιτακτική η συνέχιση της επεκτατικής δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής, ανεξάρτητα των επιπτώσεων σε βραχυ- και μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. “Whatever it takes” παραμένει η επιταγή των καιρών, όπως φάνηκε και στην συνεδρία της ΕΚΤ της περασμένης Πέμπτης, κατά την οποία δόθηκε ισχυρή ένδειξη ενίσχυσης του προγράμματος έκτακτης ανάγκης αγοράς ομολόγων.

Σε κάθε περίπτωση, οι δαπάνες για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι βέβαιο ότι θα αυξηθούν το επόμενο χρονικό διάστημα, εξελίξη που διανοίγει προοπτικές για τον τομέα της υγείας, όπου η Κύπρος διαθέτει αξιολογές δυνατότητες. Περαιτέρω, η κοινωνική

διάσταση παραμένει υψηλά στις προτεραιότητες. Με βάση πρακτικές σε αρκετές χώρες τα συστήματα καθολικής εισοδηματικής στήριξης αντικαθίστανται με στοχευμένη στήριξη ανέργων, ενθάρρυνση της μερικής απασχόλησης και επανεκπαίδευση των εργοδοτούμενων που επηρεάζονται σε μακροχρόνιο ορίζοντα από την πανδημία.

Ένα άλλο στοιχείο που φαίνεται να χαρακτηρίζει τις πολιτικές που υιοθετεί αριθμός χωρών είναι η έμφαση στις δημόσιες δαπάνες προς όφελος της κλιματικής αλλαγής και της τεχνολογικής προσαρμογής. Η τάση ενεργού παρέμβασης του κράτους αναμένεται να ενδυναμωθεί στις χώρες της ΕΕ με την υιοθέτηση πολιτικών για αξιοποίηση των κονδυλίων του προγράμματος “ΕΕ Επόμενη Γενιά”. Δεδομένης της επιδείνωσης της μακροοικονομικής κατάστασης, η αξιοποίηση Ευρωπαϊ-

κών κονδυλίων καθίσταται κυριολεκτικά κομβικής σημασίας για πολλές χώρες μέλη της ΕΕ.

Γενικότερα, παρατηρείται στροφή από βραχυχρόνιες πολιτικές αντιμετώπισης της πανδημίας σε πολιτικές προσαρμογής στην απαιτητική “μετά-πανδημία” εποχή. Ο περιορισμένος πληθωρισμός και η διατήρηση χαμηλών επιτοκίων επιτρέπουν την παράταση, ακόμη και την περαιτέρω ενίσχυση, της επεκτατικής δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής για στήριξη αυτής της προσαρμογής. Προς αυτή την κατεύθυνση, αναμένονται πρόσθετες ενέργειες τόσο των Κεντρικών Τραπεζών όσο και των κυβερνήσεων.

Ο Ανδρέας Χαλαλάμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυντής σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,42%	0,00%
Γερμανία	-0,64%	-0,07%
Γαλλία	-0,33%	-0,04%
Ιταλία	0,72%	-0,08%
Ισπανία	0,13%	-0,09%
Ιρλανδία	-0,26%	-0,05%
Ελλάδα	0,92%	0,00%
Ην. Βασίλειο	0,22%	-0,06%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Net Zero έως το 2030

Στόχος μας η επίτευξη μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέσα από τις δράσεις μας

pwc.to/NetZero-2030

ΑΝΑΛΥΣΗ Της ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ*

Η «πανδημία» της τηλεργασίας

Από τον Μάρτιο του 2020, η τηλεργασία εισέβαλε απότομα, λόγω της πανδημίας, στο εργασιακό περιβάλλον μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων μεταβάλλοντας σταδιακά τις σχέσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, τις ισορροπίες στην αγορά εργασίας καθώς και τις εσωτερικές δομές των επιχειρήσεων.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να υποστηρίζεται ευρέως ότι η μετάβαση στο εν λόγω μοντέλο παροχής εργασίας εφαρμόστηκε για πρώτη φορά ως απόρροια της COVID-19, για την αποφυγή της διασποράς των κορωνοϊού, και ως αναγκαιότητα για την κατά το δυνατόν μεγαλύτερη διασφάλιση της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η παραπάνω θέση δεν είναι απολύτως ακριβής, καθώς ο θεσμός της τηλεργασίας, δηλαδή της δυνατότητας παροχής εργασίας από τον εργαζόμενο εξ αποστάσεως με τη χρήση τηλεπικοινωνιακών/τεχνολογικών μέσων, υφίσταται εδώ και πολλές δεκαετίες και μάλιστα σε ορισμένους κλάδους το συγκεκριμένο μοντέλο ήταν αρκετά διαδεδομένο ήδη προ πανδημίας.

Ωστόσο, η δυναμική που απέκτησε κατά την πανδημία η τηλεργασία δεν μπορεί να συγκριθεί με την προϋπάρχουσα διάδοσή της στην ελληνική αγορά εργασίας, καθώς το ποσοστό των εργοδοτών που προσέφευγαν σε αυτή εκτινάχθηκε, βάσει μελετών, από το 1% στο περίπου 80% των επιχειρήσεων μέσα σε λίγους μήνες.

Προκύπτει αβίαστα το ακόλουθο ερώτημα: Θα μπορούσαμε να εκλάβουμε την τηλεργασία ως μια επερχόμενη «πανδημία» στον εργασιακό βίο, με συνέπειες που δεν έχουμε ίσως ακόμη προλάβει να αντιληφθούμε και να αξιολογήσουμε πλήρως, τόσο για τον τηλεεργαζόμενο όσο και για την επιχείρηση-εργοδότη; Η απάντηση, για τους ειδικούς της εργασίας, είναι μάλλον καταφατική, ειδικά εάν αναλογιστεί κανείς, μεταξύ άλλων, τη μη οριοθετημένη χρήση της τηλεργασίας, η οποία καθιστά δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, οδηγώντας σε αυξημένο στρες για τους εργαζομένους. Η συζήτηση περιστρέφεται επίσης γύρω από την απομόνωση που τυχόν αποφέρει η απομάκρυνση από

το εργασιακό περιβάλλον και τις επιδράσεις της στη διατήρηση συνδεδεμότητας, ομαδικού πνεύματος και κοινού οράματος για τους εργαζομένους. Επιπλέον, υπάρχει προβληματισμός σχετικά με την αποτελεσματική αξιολόγηση της απόδοσης του τηλεεργαζόμενου προσωπικού λόγω της μειωμένης φυσικής παρουσίας στα γραφεία και της απομακρυσμένης σχέσης με τον προϊστάμενο.

Οι παραπάνω προκλήσεις δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση, ούτε κατ'ελάχιστον, τη σπουδαιότητα της συμβολής της τηλεργασίας κατά την περίοδο του lockdown.

Εξάλλου, η ευρεία χρήση της, σε συνδυασμό με την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού του κράτους και την ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων των πολιτών και επιχειρήσεων, είναι άμεσα συνυφασμένη με την περαιτέρω ανάπτυξη της παραγωγικότητας. Παράλληλα, αναμένεται να επιφέρει θετικές επιπτώσεις και σε άλλους τομείς του κοινωνικού βίου, όπως στην προστασία του αστικού περιβάλλοντος. Καταληκτικά, υπό το πρίσμα της ιδιαίτερως θετικής προοπτικής που προσφέρει η τηλεργασία σε πλείονες τομείς της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ζωής γενικότερα, είναι κρίσιμο να αξιοποιηθεί η εν λόγω μορφή οργάνωσης της εργασίας, με παράλληλο περιορισμό των κινδύνων που εγκυμονεί. Αλλωστε, η διεθνής εμπειρία βρήκε παραδειγμάτων επιτυχούς νομοθέτησης της τηλεργασίας, που οδήγησε στη θετική αξιοποίησή της, όπως αναδεικνύεται λ.χ. από την περίπτωση των σκανδιναβικών χωρών. Σε αυτό το πλαίσιο, οι προαναφερθέντες προβληματισμοί κρίνεται αναγκαίο να ληφθούν υπόψη στις επικείμενες πρωτοβουλίες επεκτασης του θεσμού της τηλεργασίας τόσο από το κράτος μέσω σχετικής νομοθετικής παρέμβασης όσο και από τις ίδιες τις επιχειρήσεις-εργοδότες (μέσω ενημέρωσης/εκπαίδευσης των εργαζομένων, κατάρτισης πολιτικών και υιοθέτησης σχετικών διαδικασιών και δικλίδων ασφαλείας), αλλά και από τους εκπροσώπους των εργαζομένων.

* Η κ. Αρτεμής Καραθανάση είναι Senior Manager, Tax & Legal, της PwC Ελλάδας.

ΔΗΚΤΗΣ

Light lockdown 1

Σε μια προσπάθεια συγκράτησης της ανάφλεξης της ασθένειας του κορωνοϊού, η Γερμανίδα καγκελάριος ανακοίνωσε σκληρά μέτρα περιορισμού αρχής γενομένης από τις 2 Νοεμβρίου. Τα μέτρα παραπέμπουν σε μια «ελαφριά» εκδοχή του lockdown του προηγούμενου Μαρτίου και όλοι πλέον αναμένουν την αντίδραση των πολιτών. Σύμφωνα με τα μέτρα, όλα τα εστιατόρια θα παραμείνουν κλειστά, ακυρώνονται μεγάλες συγκεντρώσεις, αποθαρρύνεται η αχρείαστη μετακίνηση, απαγορεύονται οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχεία, οι εργαζόμενοι ενθαρρύνονται να δουλέψουν από το σπίτι, κλείνουν τα σινεμά και τα θέατρα όπως και οι δημόσιοι χώροι αναψυχής και τέλος, οι αθλητικές διοργανώσεις θα διεξάγονται χωρίς την παρουσία θεατών. Λίγο μετά την ανακοίνωση της Άνγκελα Μέρκελ, ο Εμμανουέλ Μακρόν ανακοίνωσε αντίστοιχα μέτρα για τη Γαλλία.

Light lockdown 2

Αυστρία μέτρα περιορισμού για τουλάχιστον ένα μήνα επέβαλε η Γαλλία, μετά την καταγραφή 36.000 κρουσμάτων κορωνοϊού σε μια μέρα. Με ομιλία από την προεδρική κατοικία, ο Εμμανουέλ Μακρόν ανακοίνωσε απαγόρευση μετακινήσεων εκτός από τις περιπτώσεις όπου απαιτείται μετάβαση στην εργασία, στο σχολείο, για περίθαλψη ατόμων που την χρειάζονται, για αναγκαία ψώνια και για άσκηση διάρκειας μιας ώρας. Επιπλέον, στη Γαλλία θα ισχύσουν μέχρι την 1 Δεκεμβρίου τα εξής: απαγόρευση μετακινήσεων από μια επαρχία σε άλλη, κλειστά εστιατόρια και άλλες μη αναγκαίες υπηρεσίες, ενθάρρυνση της κατ'οίκον εργασίας, εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε πανεπιστήμια και ανώτερα ιδρύματα, και απαγόρευση εισόδου από μη ευρωπαϊκές χώρες.

Επί ποδός η ΕΚΤ

Καθώς ο δεύτερος γύρος lockdown στην Ευρώπη γίνεται πραγματικότητα, η ΕΚΤ προειδοποιεί για την ανάγκη ακόμη μεγαλύτερης στήριξης εντός Δεκεμβρίου με την ελπίδα η κατάσταση να μην απαιτήσει επιπλέον παρέμβαση. Η συγκεκριμένη εξέλιξη σηματοδοτεί και αλλαγή των εκτιμήσεων της Φρανκφούρτης για την οικονομία της ευρωζώνης. Οι προηγούμενες εκτιμήσεις έκαναν λόγο για ύφεση 8% φέτος και ακολούθως ανάπτυξη 5,5% στον επόμενο χρόνο. Στη δήλωσή της η Κριστίν Λαγκάρντ ανέφερε ότι η κατάσταση στην οικονομία θα τεθεί υπό στενή παρακολούθηση χωρίς να σημαίνει ότι θα επιδειχθεί αδράνεια στο μεταξύ. Η Ευρώπη, μέχρι στιγμής μετρά, 6 εκατομμύρια μολύνσεις της ασθένειας του κορωνοϊού και 200.000 θανάτους.

diktis@kathimerini.com.cy

Η αποτυχία ελέγχου της επιδημιολογικής κατάστασης πιθανόν να θέσει εκτός στόχων τον προϋπολογισμό πριν ακόμα εγκριθεί.

Εντυπωσιακή αντίδραση

Με εντυπωσιακό τρόπο αντέδρασε η αμερικανική οικονομία στη μεγάλη ύφεση του β' τριμήνου καταγράφοντας άνοδο 33% στο γ' τρίμηνο και

υπερκαλύπτοντας κατά 2% τις προηγούμενες απώλειες του 31%. Η ανακοίνωση εξέπληξε ακόμα και τους πιο αισιόδοξους Αμερικανούς αναλυτές, προκαλώντας άνοδο στις αγορές. Η συγκεκριμένη εξέλιξη προσφέρει και σημαντική ώθηση στις προσπάθειες του πρόεδρου Τραμπ για επανεκλογή του στις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου. Η άνοδος στην οικονομία κατά το τρίμηνο που μας πέρασε οφείλεται εν πολλοίς σε όλους τους παράγοντες, όπως είναι η βελτίωση της κατανάλωσης, η άνοδος των επενδύσεων και η αύξηση των εξαγωγών. Όσον αφορά στην απασχόληση, το ήμισυ των θέσεων εργασίας που χάθηκαν στο lockdown του Μαρτίου δεν έχουν μέχρι στιγμής ανακτηθεί. Οι ΗΠΑ έχουν καταγράψει μέχρι στιγμής 9 εκατομμύρια μολύνσεις από την ασθένεια και 228.000 θανάτους.

Ελλειμμάτων συνέχεια

Να μην επαναλάβουν τα λάθη του 2008 καλούν τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις διεθνείς αναλυτές. Η συγκεκριμένη πρόταση γίνεται ως αποτέλεσμα της αβεβαιότητας που επικρατεί σε σχέση με τον χρόνο αλλά και τον βαθμό που αυτή η πανδημία θα τεθεί υπό έλεγχο. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να ετοιμάζονται να ξοδέψουν το επόμενο διάστημα ακόμα περισσότερα λεφτά. Σε ένα πιθανό lockdown θα πρέπει να εφαρμοστεί επιδοματική πολιτική ενώ την αμέσως επόμενη περίοδο θα πρέπει να στηριχθούν επιχειρήσεις με προοπτικές ενώ παράλληλα θα γίνονται δημοσιές επενδύσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Επενδύσεις 11 τρισ. δολ. στην πράσινη ενέργεια

Οι ΑΠΕ θα συνεχίσουν να καταλαμβάνουν έδαφος στο ενεργειακό μείγμα σε σχέση με τα ορυκτά καύσιμα

Ο κλάδος της πράσινης ενέργειας αναμένεται να προσελκύσει επενδύσεις περίπου 11 τρισ. δολ. τις επόμενες δεκαετίες, καθώς το κόστος των ανανεώσιμων πηγών θα πέφτει σταθερά και το μεγαλύτερο μέρος της ενέργειας ανά τον πλανήτη θα προέρχεται από τον ηλεκτρισμό.

Αυτή είναι η εκτίμηση του BloombergNEF στην ετήσια έκθεσή του για τις προοπτικές του κλάδου της ενέργειας. Πρόκειται για μια ακόμη απόδειξη της αμετάκλητης πορείας με την οποία οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), ολόένα και χαμηλότερου κόστους, θα συνεχίσουν να καταλαμβάνουν έδαφος στο ενεργειακό μείγμα σε σχέση με τα ορυκτά καύσιμα.

Παρά το τεράστιο αυτό ποσό, το BNEF σημειώνει ότι ο ρυθμός κατασκευής νέων μέσων ΑΠΕ θα πρέπει να αυξηθεί περαιτέρω προκειμένου να περιοριστεί η υπερθέρμανση του πλανήτη σε λιγότερο από 2 βαθμούς Κελσίου έως το τέλος του αιώνα.

Οι προβλεπόμενες εξελίξεις στην τεχνολογία της ανανεώσιμης ενέργειας και των μπαταριών –ανεμογεννήτριες και ηλιακά πάνελ θα παράγουν το 56% της ηλεκτρικής ενέργειας παγκοσμίως έως το 2050–θα οδηγήσουν σε εκτόξευση των ρυθμών έως το 2027 και στη συνέχεια σε ετήσια μείωσή τους κατά 0,7% μέχρι και το 2050, εκτιμά το BNEF.

«Τα επόμενα 10 χρόνια θα είναι

Το μόνο ορυκτό καύσιμο που θα σημειώσει αύξηση χρήσης τα επόμενα χρόνια θα είναι το φυσικό αέριο, κυρίως για τη βαριά βιομηχανία και τη θέρμανση των κτιρίων.

κομβικής σημασίας για την ενεργειακή μετάβαση», τονίζει ο Τζον Μουρ, CEO του BNEF, καθώς θα χαρακτηριστεί από μεγάλη ανάπτυξη των μέσων παραγωγής ενέργειας με βάση τον άνεμο και τον ήλιο, καθώς και από ταχύτερη στροφή των καταναλωτών προς τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα.

Το BNEF σημειώνει ότι το μόνο ορυκτό καύσιμο που θα σημειώσει αύξηση χρήσης τα επόμενα χρόνια θα είναι το φυσικό αέριο, κυρίως για τη βαριά βιομηχανία και τη θέρμανση των κτιρίων. Στις ΗΠΑ, η ύπαρξη άφθονου φθηνού φυσικού αερίου θα καθυστερήσει την ενεργειακή μετάβαση, ωστόσο οι ΑΠΕ προβλέπεται να το υπερκεράσουν το 2041.

Όσον αφορά τη ζήτηση για το πετρέλαιο, θα διαμορφωθεί αντιστρόφως ανάλογα με τη ζήτηση για ηλεκτρικά οχήματα. Το BNEF εκτιμά ότι η κατανάλωση πετρε-

Βάσει των αναμενόμενων εξελίξεων στην τεχνολογία της ανανεώσιμης ενέργειας και των μπαταριών, ανεμογεννήτριες και ηλιακά πάνελ θα παράγουν το 56% της ηλεκτρικής ενέργειας παγκοσμίως μέχρι το 2050.

λαίου θα φθάσει στο απόγειό της το 2035, ενώ στη συνέχεια θα πάρει οριστικά την κατιούσα.

Η «διψα» για πετρέλαιο κίνησης

θα βρεθεί στο απόγειό της το 2031, με την πτώση του στη συνέχεια να συνδέεται με το γεγονός ότι οι τιμές των ηλεκτρικών οχημάτων

θα έχουν αρχίσει να κινούνται σε παραπλήσια επίπεδα με εκείνα των παραδοσιακών αυτοκινήτων πριν από το 2025, οπότε και οι άνθρωποι

Εως το 2050, σύμφωνα με το BNEF, το 65% των χιλιομέτρων που θα διανύονται παγκοσμίως από κάθε είδους επιβατικά οχήματα θα αφορά ηλεκτρικά μέσα.

θα αρχίσουν να επιλέγουν τα ηλεκτροκίνητα με ταχύτερους ρυθμούς. Εως το 2050, σύμφωνα με το BNEF, το 65% των χιλιομέτρων που θα διανύονται παγκοσμίως από κάθε είδους επιβατικά οχήματα θα αφορά ηλεκτρικά μέσα.

Ο σμμερινός στόλος των ηλεκτροκίνητων ήδη βγάζει από την αγορά 1 εκατ. βαρέλια αργού ημερησίως.

Μεγάλη «σπαζοκεφαλιά» αποτελεί η έξοδος του αεροπορικού κλάδου από την εποχή του άνθρακα, σημειώνει στην έκθεσή του το BNEF, καθώς οι εκπομπές ρύπων από τη συγκεκριμένη βιομηχανία εμφανίζονται αυξημένες κατά 80% σε σχέση με το 1990, ενώ αναμένεται να έχουν διπλασιαστεί συγκριτικά με σήμερα το 2050. Πρόκειται, μαζί με τον κλάδο της ναυσιπλοΐας, για τους δύο πιο δύσκολους «παίκτες» στην πορεία προς τον εξηλεκτρισμό.

Αναδιοργανώνεται και εκσυγχρονίζεται η Κεντρική Τράπεζα

Την Παρασκευή έγινε η πρώτη φάση προαγωγών σε 21 ανώτερους λειτουργούς και 7 βοηθούς διευθυντές

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Την Παρασκευή έγινε το πρώτο βήμα αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (οργανικής δομής), αφού προχώρησε σε προσλήψεις και προαγωγές ώστε να συμπληρώσει καιρικές και διευθυντικές θέσεις που παρέμεναν κενές. Και όλα τα παραπάνω με τη σύμφωνη γνώμη του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM). Πολύ σημαντικό βήμα αυτό που έγινε την Παρασκευή 30 Οκτωβρίου 2020, αφού προαγωγές στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου είχαν να γίνουν από το 2009, ενώ από το 2015 υπάρχει η έκθεση του συμβουλευτικού οίκου Roland Berger. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου λειτουργούσε επί χρόνια με αριθμό Τμημάτων και Υπηρεσιών που ήταν «ακέφαλα».

Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα να παρουσιάζονται προβλήματα στην ομαλή λειτουργία του οργανισμού. Ταυτόχρονα, έγινε αναδιοργάνωση του οργανογράμματος της ΚΤΚ και δόθηκε ειδική έμφαση στο κομμάτι της Εποπτείας (Τμήμα Εποπτείας). Πρώτο μέλημα ήταν ο εκσυγχρονισμός, για να σιγάει η δομή της Διεύθυνσης Εποπτείας με τα πραγματικά δεδομένα του τραπεζικού τομέα της Κύπρου

και συγχρόνως για να θωρακιστεί από τις προκλήσεις που θα έρθουν λόγω της πανδημικής κρίσης το 2021. Σημειώνεται πως οι αλλαγές που έγιναν στον τομέα της εποπτείας, υποστηρικτικά λειτουργήσε (όχι όμως με εγκρίσεις, δεν χρειάζονται εξάλλου) ο SSM. Την Πα-

«Η χρονική συγκυρία της αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού δεν είναι τυχαία. Γίνεται για να είμαστε όσο το δυνατό πιο έτοιμοι για το 2021», αναφέρει ο Διοικητής.

ρασκευή, με το «πρώτο βήμα» προαγωγών στην ΚΤΚ, θα μπορούμε να μιλάμε και για αναδιοργάνωση της Κεντρικής, πρότζεκτ το οποίο χρειαζόταν αρκετά χρόνια. Άρα, ο Νοέμβριος θα προϋπαντήσει την εφαρμογή της αναδιοργάνωσης της ΚΤΚ και από εδώ και πέρα θα ακολουθήσουν και άλλες προαγωγές.

Οι επόμενες φάσεις της ανα-

διοργάνωσης και εκσυγχρονισμού της Κεντρικής (πέραν των προαγωγών σε 21 ανώτερους λειτουργούς και 7 βοηθούς διευθυντές που έγιναν την Παρασκευή 30 Οκτωβρίου) θα γίνουν βάσει σχεδιασμών για θέσεις που αφορούν υποστηρικτικό προσωπικό, όπως γραφειακό και διοικητικό και η συμπλήρωση θα γίνει και εντός του τρέχοντος έτους, αλλά και εντός του 2021 όπου αναμένονται και μερικές αφυπρετήσεις.

Μέχρι το τέλος του χρόνου, θα αφορά ανέλιξη στις βαθμίδες διοικητικών βοηθών και στις βαθμίδες της πυραμίδας λειτουργού Γ' τάξης. Μιλώντας στην «Κ» ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, Κωνσταντίνος Ηροδότου ανέφερε πως από τη μέρα που διορίστηκε μία από τις προτεραιότητες που έθεσε ήταν ο εκσυγχρονισμός της Κεντρικής, η βέλτιστη λειτουργία της και η συμπλήρωση των κενών που διαρκούν χρονιά είχε για να δουλεύει ορθώς στις σύγχρονες προκλήσεις, πόσω μάλλον για να αντιμετωπίσει όποιες προκλήσεις προκύψουν από την πανδημία». Κατέληξε δε, πως «η χρονική συγκυρία που γίνεται αυτή η αναδιοργάνωση και ο εκσυγχρονισμός δεν είναι τυχαία. Γίνεται για να είμαστε έτοιμοι όσο το δυνατό γίνεται για το 2021».

Μιλώντας στην «Κ» ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, Κωνσταντίνος Ηροδότου, ανέφερε πως από τη μέρα που διορίστηκε μία από τις προτεραιότητες που έθεσε ήταν ο εκσυγχρονισμός της Κεντρικής.

Οι κυριότερες αλλαγές στη Διεύθυνση Εποπτείας

Οι κυριότερες αλλαγές που αφορούν στη Διεύθυνση Εποπτείας είναι οι εξής βάσει εσωτερικής ενημέρωσης στο προσωπικό της ΚΤΚ από τον Διοικητή: Πρώτον, δημιουργείται μονάδα διασφάλισης ποιότητας, όπου θα προχωρά σε αξιολόγηση των εργασιών, διαδικασιών, ελλείψεων και νέων αναγκών της Διεύθυνσης Εποπτείας. Δεύτερον, δημιουργείται μονάδα επιβολής κυρώσεων, η οποία θα υποβάλλει συστάσεις για ενδεχόμενα επιβαλλόμενα μέτρα για ευρήματα παραβάσεων της νομοθεσίας που διέπουν τα εποπτευόμενα ιδρύματα και που εντοπίζονται από υπηρεσίες της διεύθυνσης εποπτείας και του τμήματος πρόληψης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες

δραστηριότητες. Τρίτον, οι λειτουργίες που αφορούν το AML μεταφέρονται εκτός της Διεύθυνσης Εποπτείας (έτσι δίδεται μεγαλύτερη ανεξαρτησία – ενίσχυση του). Τέταρτον, έχουν αλλάξει ονομασίες τμημάτων και υπηρεσιών.

Υπενθυμίζεται πως η επιτροπή προσωπικού της ΚΤΚ αποτελείται από τον κ. Ηροδότου, τον κ. Σταύρο Αγρότη, την κ. Μαρία Ηρακλέους, τον κ. Σταύρο Ευαγόρου και τον κ. Γιάννο Χαριλάου. Εντός του 2019 η ΚΤΚ είχε προχωρήσει και στην πρόσληψη 43 μόνιμων λειτουργών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) κατά τη συνεδρία του στις 10 Σεπτεμβρίου 2015 είχε εξετάσει

την τελική έκθεση που είχε υποβάλει ο συμβουλευτικός οίκος Roland Berger GmbH στα πλαίσια της μελέτης που εκπόνησε για την αναδιοργάνωση και εκσυγχρονισμό της ΚΤΚ. Η μελέτη αποτέλεσε για την ΚΤΚ το υπόβαθρο για να προβεί στις αναγκαίες αλλαγές στην οργανική της δομή και για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων της προκειμένου να εκπληρώνει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον θεσμικό της ρόλο και τις αρμοδιότητές της. Η μελέτη κάλυψε τέσσερις πρωταρχικές σημασίας άξονες, όπως την οργανική δομή, τις εσωτερικές διαδικασίες και τυποποιημένες πρακτικές, τα θέματα ανθρώπινου δυναμικού, και τα ζητήματα διακυβέρνησης.

CTCAUTOMOTIVELTD

ΕΝΑΡΞΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΟΜΙΛΟΥ MICHELIN ΜΕ CTC AUTOMOTIVE ΓΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ MICHELIN ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΓΟΡΑ

Με ιδιαίτερη χαρά η CTC Automotive Ltd, μέλος του Ομίλου CTC, ανακοινώνει την έναρξη της συνεργασίας της με τον όμιλο Michelin για την κυπριακή αγορά. Ο Όμιλος CTC, που ήδη διαθέτει έναν εκτενή κατάλογο με διεθνούς φήμης προϊόντα, θεωρεί ιδιαίτερα τιμητική την εμπιστοσύνη μίας διεθνώς αναγνωρισμένης μάρκας, όπως η Michelin, για την εισαγωγή, τη διάθεση και τη διανομή της μεγάλης γκάμας των προϊόντων της.

Με ηγετική θέση στον τομέα της κινητικότητας, δέσμευση της Michelin είναι να βελτιώνει διαρκώς τις διαδρομές των πελατών της με βιώσιμο τρόπο καθώς και να σχεδιάζει και να διανέμει τα ιδανικά ελαστικά και τις καταλληλότερες υπηρεσίες και λύσεις για τις ανάγκες τους. Να προσφέρει ψηφιακές υπηρεσίες, χάρτες και οδηγούς που τους βοηθούν να μετατρέψουν τις διαδρομές και τα ταξίδια τους σε μοναδικές εμπειρίες. Και να αναπτύσσει υλικά με τεχνολογία αιχμής που αξιοποιούνται σε πολλές και διαφορετικές βιομηχανίες. Με έδρα το Clermont-Ferrand της Γαλλίας, ο Όμιλος της Michelin έχει παρουσία σε 170 χώρες και περισσότερους από 127.000 εργαζομένους, ενώ διαθέτει 69 μονάδες παραγωγής που συνολικά κατασκεύασαν σχεδόν 200 εκατομμύρια ελαστικά το 2019.

Τα ελαστικά Michelin διακρίνονται για την ανθεκτικότητά και την ποιότητά τους καθώς και τα υψηλής τεχνολογίας υλικά που χρησιμοποιούν, τα οποία ενισχύουν την ασφάλεια και την άνεση στην οδήγηση. Καλύπτουν όλους τους τύπους ελαστικών για επιβατικά, ημιφορτηγά, SUV, μοτοσυκλέτες, λεωφορεία, φορτηγά, αγροτικά και χωματουργικά οχήματα.

Επιπλέον, η CTC Automotive θα διαθέτει στην κυπριακή αγορά και άλλες μάρκες του Ομίλου Michelin, που καλύπτουν όλες τις ανάγκες των καταναλωτών και των επαγγελματιών, όπως BFGoodrich & Riken.

Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των οδηγών, η CTC Automotive έχει συγκροτήσει ειδική ομάδα, στελεχωμένη από έμπειρους επαγγελματίες που θα παρέχουν συμβουλές και καθοδήγηση για την επιλογή του κατάλληλου ελαστικού, ανάλογα με τον τύπο του οχήματος. Τα ελαστικά του Ομίλου Michelin θα είναι διαθέσιμα σε εξουσιοδοτημένους μεταπωλητές σε όλη την Κύπρο. Για περισσότερες πληροφορίες καλέστε στο τηλ: 77771900.

Ο Όμιλος CTC θεωρεί ιδιαίτερα τιμητική την επιλογή του από μια κορυφαία εταιρεία διεθνούς κύρους όπως η Michelin, με παγκοσμίως αναγνωρισμένα προϊόντα. Η εμπιστοσύνη της Michelin αποδεικνύει το υψηλό επαγγελματικό επίπεδο των ανθρώπων του Ομίλου CTC και τη δέσμευσή του να προσφέρει στο καταναλωτικό κοινό ποιοτικά προϊόντα και άριστη εξυπηρέτηση. Γι' αυτό όλοι μας νιώθουμε πολύ υπερήφανοι.

Λευκωσία, 1 Νοεμβρίου 2020

«Ψιλὰ γράμματα» η «Bad Bank» για νέα ΜΕΔ

Η Κύπρος έχει ήδη αγοράσει παλιά μη εξυπηρετούμενα δάνεια με το Συνεργατισμό και ακόμα δεν τα έχει εξυγιάνει

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Σε άρθρο που δημοσιεύθηκε στους Financial Times, ο επικεφαλής του SSM Αντρέα Ένρια, προτείνει να περάσει η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε μια ευρωπαϊκή «κακή τράπεζα» ή σε ένα δίκτυο εθνικών «κακών τραπεζών», που θα λειτουργεί με έναν κεντρικό σχεδιασμό για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά. Πώς όμως μπορεί να εφαρμοστεί αυτό το μοντέλο στα κυπριακά δεδομένα; Σύμφωνα με τον ισχυρό άνδρα του SSM, η πανδημία μπορεί να αποτελέσει

Τα καινούργια ΜΕΔ (που αναπόφευκτα θα προκύψουν) ίσως απλώς να επιδεινώσουν ένα ήδη μεγάλο πρόβλημα που πασχίζει να αντιμετωπίσει εδώ και πολλά χρόνια.

την ευκαιρία για να προχωρήσει η Ευρωζώνη σε εξυγίανση όσων τραπεζών της έχουν αποδυναμωθεί. Ενώ σε αρκετές χώρες τα μορατόριουμ των δόσεων των δανείων (αναστολή δόσεων) έχουν ολοκληρωθεί και οι δανειολήπτες έχουν επανέλθει ξανά στην καταβολή των πληρωμών τους ως επί τοπλείστον, η Κύπρος είναι χώρα που συνεχίζει το Πρόγραμμα αναστολής. Το ζήτημα δεν είναι όμως αν συνεχίζει το πρόγραμμα αναστολής

Δύσκολο εγχείρημα χαρακτηρίζουν τραπεζικές πηγές την πρόταση του επικεφαλής του SSM Αντρέα Ένρια, για δημιουργία ευρωπαϊκής «κακής τράπεζας».

των δόσεων, αλλά το εύρος των δανειοληπτών που καλύπτει και ο αριθμός αυτών που έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα. Στο κυ-

πριακό πρόγραμμα αναστολής δόσεων δανείων η συμβατική αξία των δανείων για τα οποία ζητήθηκε αναστολή δόσεων ανήλθε στις 19

Ιουνίου σε 11,74 δισεκατομμύρια, εκ των οποίων τα 7,07 δισ. αφορά σε επιχειρηματικά δάνεια και το υπόλοιπο, 4,67 δισ. αφορά δάνεια

νοικοκυριών. Αναστολή δανείων έχουν αιτηθεί συνολικά 50.586 δανειολήπτες, από τους οποίους οι 44.428 είναι νοικοκυριά και οι 6.158 είναι επιχειρήσεις. Μιλώντας στην «Κ» πηγές που γνωρίζουν ανάφεραν πως μία τέτοια πρόταση για τα της Κύπρου είναι «ψιλὰ γράμματα» καθώς η Κύπρος έχει να διαχειριστεί και μη εξυπηρετούμενα δάνεια που υπάρχουν στο παρελθόν. Η Κύπρος έχει ήδη «κακές τράπεζες», όπως η ΚΕΔΙΠΕΣ, που δημιουργήθηκε από την πώληση του Συνεργατισμού, αλλά και ιδιωτικές, όπως για παράδειγμα η Gordian, η εταιρεία

Η Κύπρος έχει ήδη «κακές τράπεζες», όπως η ΚΕΔΙΠΕΣ, που δημιουργήθηκε από την πώληση του Συνεργατισμού, αλλά και ιδιωτικές, όπως για παράδειγμα η Gordian.

που δημιουργήθηκε από την απόκτηση του πρώτου μεγάλου πακέτου ΜΕΔ της Τράπεζας Κύπρου, το «Helix 1». Και η B2 Kapital είναι εταιρεία απόκτησης και διαχείρισης δανείων και πιστωτικών απαιτήσεων, ενώ ενδεχομένως να δημιουργηθεί και άλλη από την Pimco, που αγόρασε το «Helix 2» πάλι από την Τράπεζα Κύπρου. Οι λεπτομέρειες είναι όμως αυτές που θα καθορίσουν και την επιτυχία ή την αποτυχία μιας προσπάθειας. Κακές

τράπεζες υπάρχουν και μπορεί να υπάρξουν, όμως το δύσκολο του όλου εγχειρήματος είναι το δικαίωμα στο κράτος να δώσει χρήματα για την «κακή τράπεζα» και πως θα εφαρμοστεί σωστά. Θα πρέπει να γίνει με όρους αγοράς και να υπάρξει η σχετική αποτίμηση. Επίσης, για μία ευρωπαϊκή «κακή τράπεζα», το μεγάλο ερώτημα είναι ποιος θα βάλει τα χρήματα για τη δημιουργία της, θα πάει αναλογικά, βάσει του μεριδίου των ΜΕΔ που έχει; Εάν μέχρι σήμερα περιορίζονταν τα κράτη από τους εποπτικούς κανόνες και της DGCOMP για τη δημιουργία μίας κακής τράπεζας σε ένα κράτος και δοθεί πράσινο φως, δεν σημαίνει πως το κάθε κράτος, όπως η Κύπρος για παράδειγμα ότι θα «τρέξει» να φτιάξει μία. Μπορεί απλά να μην μπορεί να την υποστηρίξει χρηματικά, μην ξεχνάμε πως η Κύπρος έχει ήδη αγοράσει παλιά ΜΕΔ με την διάσπαση του Συνεργατισμού και δεν τα έχει εξυγιάνει κιόλας. Τα καινούργια ΜΕΔ (που αναπόφευκτα θα προκύψουν) ίσως απλώς να επιδεινώσουν ένα ήδη μεγάλο πρόβλημα που πασχίζει να αντιμετωπίσει εδώ και πολλά χρόνια.

Μορφή χρηματοδότησης

Από την αντίπερα όχθη, θα πρέπει να αναμένουμε την ολοκληρωμένη πρόταση του SSM, καθώς αν υπάρξει χρηματοδότηση που δεν θα επιβαρύνει τα δημόσια οικονομικά της Κύπρου, τότε ενδεχομένως και να συμφέρεται τη χώρα. Θεωρητικά θα την ενδιέφερε τα ΜΕΔ που θα προκύψουν να μεταφερθούν σε μία οντότητα που να μην βραίνει τα ΜΕΔ που ήδη έχει ως χώρα.

Τραβάει το αυτί της Κύπρου για 5η οδηγία AML η Κομισιόν

Αφού με νηπιακά βήματα προσπαθεί να υιοθετήσει η Κύπρος την 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML), με αποτέλεσμα να έχει καθυστερήσει σχεδόν 10 μήνες να την υιοθετήσει, οι Βρυξέλλες απέστειλαν αιτιολογημένη γνώμη. Η Επιτροπή αποφάσισε την Παρασκευή 30 Οκτωβρίου να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη στην Κύπρο, επειδή δεν μετέφερε στο εθνικό της δίκαιο το AMLD5. Η προθεσμία μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρήλθε στις 10 Ιανουαρίου 2020 και, μέχρι σήμερα, οι κυπριακές αρχές δεν έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή κανένα μέτρο μεταφοράς. «Τα νομικά κενά σε ένα κράτος μέλος έχουν αντίκτυπο στο σύνολο της Ευρώπης, καθώς η κα-

ταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έχει καθοριστική σημασία για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της ασφάλειας στην Ευρώπη», αναφέρει σχετικά η Κομισιόν.

Αν η Επιτροπή διαπιστώσει πιθανή παραβίαση της ενωσιακής νομοθεσίας, ή αν δεχθεί σχετική καταγγελία, επιχειρεί να επιλύσει τάχιστα το πρόβλημα με το οικείο κράτος μέλος μέσω του λεγόμενου «διαθροωμένου διαλόγου» (EU PLOT). Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να παράσχουν περαιτέρω πραγματικά ή νομικά στοιχεία σε περίπτωση πιθανής παραβίασης της ενωσιακής νομοθεσίας, με στόχο να εξερευνηθεί σύντομα λύση βάσει του δικαίου της ΕΕ και, συνεπώς, να αποφευχθεί η κίνηση επίσημης

διαδικασίας επί παραβάσει. Αν το κράτος μέλος δεν απαντήσει, ή αν δεν δώσει ικανοποιητική απάντηση, η Επιτροπή απαριθμεί τους λόγους για τους οποίους πιστεύει ότι το κράτος μέλος παραβίασε την ενωσιακή νομοθεσία. Η κυβέρνηση του κράτους μέλους έχει προθεσμία ίση ή μικρότερη των 2 μηνών για να συμμορφωθεί.

«Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι τόσο σημαντική σήμερα όσο και πριν από την πανδημία του κορωνοϊού. Στην πραγματικότητα, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό και τις εθνικές αρχές επιβολής του νόμου, τα εγκλήματα που σχετίζονται με τον κορωνοϊό και η νομιμοποίηση εσόδων από αυτά αυξάνονται», καταλήγει η Κομισιόν.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Η Επιτροπή αποφάσισε την Παρασκευή να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη στην Κύπρο για μη υιοθέτηση της.

ΑΡΘΡΟ / Της ΜΑΙΡΗΣ ΖΑΝΤΟΥ

Επενδυτικές ευκαιρίες στα ακίνητα

Ανέκαθεν ο τομέας των ακινήτων αποτελούσε μία από τις καλύτερες και πλέον αποδοτικές επενδυτικές επιλογές. Ακόμα και σε περιόδους οικονομικής ύφεσης ο τομέας των ακινήτων δείχνει ανοδική και σταδιακή ανάκαμψη.

Ειδικότερα στην περίπτωση της Κύπρου, αυτό αποδείχθηκε περίτρανα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης του 2013, αφού ο τομέας ανέκαμψε γρήγορα συμβάλλοντας στην οικονομική ευρωστία της χώρας. Ακόμα και σήμερα, εν καιρώ πανδημίας του κορωνοϊού και των επιπτώσεων αυτού σε όλο το φάσμα της οικονομίας, η επένδυση στα ακίνητα εξακολουθεί να θεωρείται μία από τις καλύτερες επενδυτικές επιλογές. Άλλωστε, αποτελεί την ιδανική εναλλακτική επιλογή σε μία περίοδο πολύ χαμηλών καταθετικών επιτοκίων αλλά και αβεβαιότητας στις διεθνείς αγορές. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, ο δείκτης τιμών κατοικιών για το δεύτερο τρίμηνο του 2020, υπολο-

γίζεται στις 109,48 μονάδες. Συγκριτικά με το πρώτο τρίμηνο του 2020 ο δείκτης αυξήθηκε κατά 0,3% και σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019 μειώθηκε κατά 2,9%. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020, οι τιμές είχαν αυξηθεί κατά 1,1% σε ετήσια βάση. Διαφαίνεται δηλαδή, ότι κατά την προ κορωνοϊού περίοδο οι τιμές των ακινήτων ακολουθούσαν ανοδική πορεία ενώ ακόμα και κατά τη διάρκεια της περιόδου του σχεδόν καθολικού lockdown οι αντοχές του κλάδου ήταν ισχυρές. Ετήσια αύξηση της τάξεως του 1,8% είχε καταγράψει κατά το πρώτο τρίμηνο και ο δείκτης τιμών ακινήτων της Κεντρικής Τράπεζας.

Κατόπιν της άρσης των αυστηρών περιοριστικών μέτρων μετά το πέρας του Μαΐου, τόσο τα στοιχεία του Κτηματολογίου όσο και τα δεδομένα που αναλύει η Delfi Partners & Company καταδεικνύουν σταδιακή αυξητική πορεία των πωλήσεων ακινήτων ιδιοκτησίας.

Οι περιοχές και τα είδη αναπτύξεων που μπορούν να προσφέρουν καλές αποδόσεις ακόμα και σε δύσκολες περιόδους.

Ωστόσο, οι επενδύσεις στον κλάδο των ακινήτων χρήζει λεπτής μεταχείρισης. Υπάρχουν ποικίλοι παράγοντες που καθίσταται απαραίτητο να αξιολογηθούν έως την τελική απόφαση προς μια επικερδή επένδυση.

Η τοποθεσία, το είδος του ακινήτου, τα συγκριτικά στοιχεία της περιοχής βασιζόμενα σε ορθές εκτιμήσεις, και σαφώς η τελική απόδοση, αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες προς αξιολόγηση. Στην Κύπρο, αρκετά επικερδείς επενδυτικές ευκαιρίες τόσο για οικιστικές όσο και για εμπορικές

αναπτύξεις, μπορούν να εντοπιστούν σε περιοχές στις οποίες εδρεύουν πανεπιστημιακά ιδρύματα και όχι μόνο.

Για τα μεν οικιστικά, η ζήτηση για ενοικίαση είναι δεδομένη ωστόσο, και για εμπορικά ακίνητα υπάρχει ενδιαφέρον, αφού σε πανεπιστημιούπολεις δημιουργούνται μικρές κοινωνίες με τις δικές τους ανάγκες. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι οι περιοχές Έγκωμης, Αγλαντιάς και Παλλουριώτισσας στην επαρχία Λευκωσίας.

Παρόλο που αυτήν την περίοδο λόγω της πανδημίας φαρμάζεται σε μεγάλο βαθμό η εξ αποστάσεως και η διαδικτυακή εκπαίδευση, εντούτοις, εκτιμούμε ότι δεν θα μπορεί να αντικαταστήσει καθολικά τον καθιερωμένο τρόπο εκπαίδευσης και την ανάγκη ενοικίασης και διαμονής στην εκάστοτε πανεπιστημιούπολη.

Πέραν των επενδύσεων σε οικιστικά έργα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκύπτει για επενδυτικές ευκαιρίες σε τουριστικά και εμπορικά

ακίνητα. Άλλωστε, σε ένα νησί του οποίου η οικονομία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον τουριστικό τομέα, είναι αναμενόμενο πως μετά από μία κρίση θα προκύψουν επενδυτικές ευκαιρίες οι οποίες θα απευθύνονται κυρίως σε μεγάλα funds του εξωτερικού. Επιπρόσθετα, σε μια προσπάθεια προσέλκυσης ξένων εταιρειών και εγκατάστασής τους στο νησί, δημιουργούνται αντίστοιχες ανάγκες ανέγερσης οικιστικών και εμπορικών έργων τα οποία θα στεγάσουν τα στελέχη και τους εργαζόμενους των εν λόγω εταιρειών.

Φέροντας μια διαφορετική κουλτούρα την οποία σαφώς και επιθυμούμε να υιοθετήσουμε, οι ξένοι εργαζόμενοι των ομίλων αλλά και των τοπικών επιχειρήσεων, προτιμούν τη διαμονή πλησίον της μόνης εργασίας τους, ώστε η μετακίνησή τους να είναι εφικτή με λιγότερα ή και χωρίς μηχανοκίνητα μέσα.

Αναπτύξεις του συγκεκριμένου είδους ταιριάζουν ιδιαίτερα στο

προφίλ της Δεμεσού, την οποία επιλέγουν οι περισσότερες ξένες εταιρείες για εγκατάσταση και ανάπτυξη. Ιδανικά, οι συγκεκριμένες αναπτύξεις θα πρέπει να είναι προσιτές για το ευρύ κοινό, ώστε η εύρεση αγοραστή ή ενοικιαστή να είναι ευκολότερη και να μην περιορίζεται λόγω της αξίας πώλησης ή ενοικίασης των ακινήτων.

Σε γενικότερο βαθμό η Κύπρος, αποτελεί μια ιδιαίτερα ελκυστική επενδυτική επιλογή στον τομέα των ακινήτων ιδιοκτησίας αποδεικνύοντας περίτρανα τις αντοχές της ακόμη και στις πιο δύσκολες για την κοινωνία συνθήκες.

Ο κλάδος των ακινήτων αποτελεί και θα συνεχίσει να αποτελεί ένα από τους ισχυρότερους πυλώνες της οικονομίας, νοούμενου ότι οι χειρισμοί σε όλα τα επίπεδα είναι θα γίνονται από ειδικούς και απόλυτα καταρτισμένους επαγγελματίες συμβούλους του κλάδου.

Head, Portfolio Operations
Delfi Partners & Company

The
Economist

EVENTS

#EconCyprusSummit

hazlis & rivas
The Economist Events for Greece,
Cyprus, Malta and southeast Europe

VIRTUAL EVENT

16TH CYPRUS SUMMIT

Europe: Putting solidarity to the test
Cyprus: In need of a new growth model?

November 24th 2020 • 2:00 pm (EEST) • 7:00 am (EDT)

John Peet
Political and Brexit editor
The Economist

Nicos Anastasiades
President
Republic of Cyprus
(recorded message)

Stella Kyriakides
European Commissioner
for health and food safety
(recorded message)

Nicholas Burns
Former under secretary
of state for political affairs
USA

Nikos Christodoulides
Minister of foreign affairs
Cyprus

Nikolaos Dendias
Minister of foreign affairs
Greece

Natasa Pilides
Minister of energy, commerce
and industry, Cyprus

Charalambos Petrides
Minister of defence
Cyprus

**Gallina Andronova
Vincelette**
Director for the EU countries
World Bank Group

Klaus Regling
Managing director
European Stability Mechanism

**Christoforos
Hadjikyprianou**
CEO & president of the council
European University Cyprus

Evgenios Evgeniou
Chief executive officer
PwC Cyprus

Ierotheos Papadopoulos
Head
European Commission
Representation in Cyprus

Thanos Dokos
National security adviser
to the prime minister
Greece

Christina Torrella
Senior director,
financial institutions
Fitch Ratings

**Christodoulos
Angastiniotis**
President
Cyprus Chamber
of Commerce and Industry

www.hazliseconomist.com | www.cyprus2020.economist.com

 The Economist Events for Greece, Cyprus, Malta and southeast Europe

 @Economist_SEUR

 The Economist SE Europe Events

 The Economist SE Europe Events

Under the auspices of:

CYPRUS MINISTRY
OF ENERGY
COMMERCE & INDUSTRY

In collaboration with:

Premium gold sponsor:

pwc

Gold sponsors:

ExxonMobil

Silver sponsor:

Bronze sponsor:

Contributors:

Communication sponsor:

Airline carrier:

IT sponsor:

Logistics supplier:

Supported by:

Νέα μέτρα στήριξης ενόψει επιβολής τοπικών lockdowns

«Πάγωμα» φόρων, αναστολή συμβάσεων, κρατικά δάνεια σε περιοχές στο επίπεδο 4

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών σχεδιάζει το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης, καθώς τα επιδημιολογικά δεδομένα χειροτερεύουν σε καθημερινή βάση. Το ενδεχόμενο να κλείσει και η Αττική, δηλαδή να βρεθεί στο επίπεδο 4, είναι ορατό, και σε συνδυασμό με τα νέα περιοριστικά μέτρα που αναμένεται να ανακοινώσει ο πρωθυπουργός, η ύφεση όπως όλα δείχνουν θα είναι βαθύτερη.

Σύμφωνα μάλιστα με τα διάφορα σενάρια που επεξεργάζονται στο υπουργείο Οικονομικών μπορεί να φθάσει και στο 10%, ενώ η κυβέρνηση θα αναγκαστεί να κάνει χρήση των ταμειακών διαθεσίμων ενισχύοντας με ρευστότητα την αγορά και τους εργαζομένους. Στο τραπέζι είναι και πάλι η αναστολή πληρωμής φορολογικών υποχρεώσεων, αναστολές συμβάσεων με τα επιδόματα των 534 ευρώ μηνιαίως, ενώ συνεχίζονται τα κρατικά δάνεια σε επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες. Οι αιτήσεις για τον τρίτο κύκλο της επιστρεπτέας προκαταβολής έχουν παραταθεί μέχρι τη 2α Νοεμβρίου, αμέσως μετά θα ακολουθήσει ο τέταρτος κύκλος και τον Ιανουάριο του 2021 ο πέμπτος κύκλος. Μάλιστα οι δύο τελευταίοι κύκλοι θα είναι και οι ευνοϊκότεροι, καθώς τα κρατικά δάνεια θα αποτελέσουν μια μορφή επικυρήτησης προς τους πλττομένους.

Σύμφωνα με κοινή δήλωση των υπουργών Οικονομικών Χρήστου Σταϊκούρα και Ανάπτυξης Αδ. Γεωργιάδη, το τελευταίο εξάμηνο μέχρι σήμερα, στην πραγματική οικονομία έχουν διοχετευθεί πόροι συνολικού ύψους 7,9 δισ. ευρώ, ενισχύσεις οι οποίες αναμένεται να αγγίξουν τα 11 δισ. ευρώ έως το τέλος του έτους, χωρίς να συνυπολογίζεται η αποζημίωση ειδικού σκοπού για μικρές επιχειρήσεις,

Το οικονομικό επιτελείο εκτιμά ότι έως το τέλος του έτους θα έχει διατεθεί για τη στήριξη των επιχειρήσεων το ποσό των 11 δισ., χωρίς να συνυπολογίζεται η αποζημίωση ειδικού σκοπού για μικρές επιχειρήσεις, που μέχρι σήμερα διαμορφώνεται σε περίπου 500 εκατ. ευρώ.

Ανεστάλη η πληρωμή του ΦΠΑ του Σεπτεμβρίου για έξι μήνες, μέχρι τον Απρίλιο του 2021, για τις περιοχές που βρίσκονται στο «κόκκινο».

που διαμορφώνεται, μέχρι σήμερα, σε περίπου 500 εκατ. ευρώ.

Ηδη, ανεστάλη η πληρωμή του ΦΠΑ του Σεπτεμβρίου που κατα-

βάλλεται τον Οκτώβριο για έξι μήνες, και συγκεκριμένα μέχρι τον Απρίλιο του 2021, για τις περιοχές που βρίσκονται στο «κόκκινο». Σύμφωνα με την απόφαση του υφυπουργού Οικονομικών Απ. Βεσυρόπουλου η αναστολή πληρωμής ισχύει για οφειλές που έπρεπε να πληρωθούν από 1ης έως και αύριο 30η Οκτωβρίου 2020. Αφορά τη συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων σε περιοχές που εντάσσονται στο επίπεδο 4 για τουλάχιστον 14 ημέρες. Ουσιαστικά πρόκειται για μια «ένεση» ρευστότητας στην αγορά. Προϋπόθεση αποτελεί επίσης να υπο-

βάλουν εμπρόθεσμα τη δήλωση ΦΠΑ. Σύμφωνα με την απόφαση, παρατείνονται μέχρι και τις 30-04-2021:

- Οι προθεσμίες καταβολής των βεβαιωμένων στις ΔΟΥ/ελεγκτικά κέντρα οφειλών από δηλώσεις ΦΠΑ με ποσό φόρου προς καταβολή (χρεωστικές) που λήγουν ή έληξαν από 01-10-2020 έως 30-10-2020.

- Οι προθεσμίες καταβολής ΦΠΑ που βεβαιώθηκαν ή θα βεβαιωθούν στις ΔΟΥ/ελεγκτικά κέντρα, βάσει εμπρόθεσμων υποβολής δηλώσεων ΦΠΑ με καταληκτική προθεσμία υποβολής τις 30-10-2020.

Σε ό,τι αφορά την επιστρεπτέα, οι επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις έως τις 2 Νοεμβρίου.

Παράλληλα, μπορούν να υποβάλουν αίτηση και οι επιχειρήσεις που δήλωσαν έως τις 28 Σεπτεμβρίου στοιχεία εσόδων στην ηλεκτρονική εφαρμογή «Τα έσοδά μου», στην πλατφόρμα myBusinessSupport της ΑΑΔΕ, αλλά δεν είχαν υποβάλει έως αυτή την ημερομηνία την εκδήλωση ενδιαφέροντος για χρηματοδότηση μέσω επιστρεπτέας προκαταβολής.

Σημειώνεται ότι μέχρι στιγμής έχουν καταβληθεί 1,18 δισ. ευρώ σε 91.655 δικαιούχους και έως το τέλος της διαδικασίας το ποσό θα προσεγγίσει το 1,5 δισ. ευρώ. Αμέσως μετά θα ξεκινήσουν οι αιτήσεις για τον τέταρτο κύκλο ύψους 600 εκατ. ευρώ. Στον κύκλο αυτό όσες επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες συμμετάσχουν θα επιστρέψουν το 50% του δανείου, εφόσον δραστηριοποιούνται σε περιοχές που βρίσκονται στο επίπεδο 4, και το 70% σε περιοχές που βρίσκονται στο επίπεδο 3. Τον Ιανουάριο θα ξεκινήσει ο πέμπτος κύκλος με το ποσό να αγγίζει το 1 δισ. ευρώ και θα έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με τον 4ο κύκλο.

Μειώθηκε κατά 14,2% η αξία των ελληνικών εξαγωγών τον Αύγουστο

Σημαντικές απώλειες καταγράφουν οι ελληνικές εξαγωγές και τον Αύγουστο, επηρεασμένες αρνητικά από την πανδημία και τις επιπτώσεις της στην παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα. Μεγάλο πλήγμα υφίστανται οι εξαγωγές πετρελαιοειδών λόγω και της μεγάλης πτώσης των διεθνών τιμών του πετρελαίου, ενώ ισχυρές αντοχές επέδειξε ο κλάδος των τροφίμων, με τις εξαγωγές τον κλάδου να σημειώνουν αύξηση 12,2% τον τελευταίο μήνα του καλοκαιριού.

Σύμφωνα με ανάλυση του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων και του Κέντρου Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών (ΚΕΕΜ) επί των προσωρινών στοιχείων της ΕΛ-ΣΤΑΤ, απώλειες της τάξεως των 342,4 εκατ. ευρώ ή 14,2% σημείωσαν οι ελληνικές εξαγωγές τον περασμένο Αύγουστο, ανερχόμενες τελικά στα 2,06 δισ. ευρώ από 2,41 δισ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2019. Εάν εξαιρεθούν τα πετρελαιοειδή, το σύνολο των εξαγωγών κινήθηκε πτωτικά, ωστόσο η μείωση περιορίστηκε στο 5% (-80,5 εκατ. ευρώ). Ετσι οι ελληνικές εξαγωγές διαμορφώθηκαν στο 1,52 δισ. ευρώ από 1,6 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι. Κατά το ίδιο διάστημα παρατηρείται σημαντική συρρίκνωση του εμπορικού ελλείματος κατά 27,1%, αποτέλεσμα και της αισθητής μείωσης των εισαγωγών.

Όσον αφορά το διάστημα Ιανουαρίου - Αυγούστου, η εικόνα είναι ελαφρώς καλύτερη, με την πτώση των ελληνικών εξαγωγών να διαμορφώνεται στο 11,9%, ενώ χωρίς τα πετρελαιοειδή καταγράφεται αξιοσημείωτη αύξηση 0,8%. Συγκεκριμένα οι εξαγωγές το 8μηνο μειώθηκαν κατά 2,68 δισ. ευρώ και ανήλθαν σε 19,78 δισ. ευρώ από 22,46 δισ. ευρώ, ενώ εάν εξαιρεθούν τα πετρελαιοειδή, των οποίων η πτώση το συγκεκριμένο διάστημα φτάνει στα 39,3%, είναι αξιοσημείωτο ότι αυτές κινούνται ανοδικά παρά τις επιπτώσεις της πανδημίας και της πτώσης των εξαγωγών τον Αύγουστο.

Ετσι, το διάστημα Ιαν. - Αυγ., αυτές ανήλθαν στα 15,39 δισ. ευρώ από 15,28 δισ. ευρώ, είναι δηλαδή αυξημένες κατά 114,9 εκατ.

ευρώ ή κατά 0,8%.

Το εμπορικό έλλειμμα, χωρίς τα πετρελαιοειδή, μειώθηκε στα -10 δισ. ευρώ από -11,98 δισ. ευρώ, δηλαδή κατά 16,5%, ενώ με τα πετρελαιοειδή, αυτό μειώθηκε κατά 2,91 δισ. ευρώ ή κατά 19,8%, στα -11,78 δισ. ευρώ από -14,69 δισ. ευρώ το αντίστοιχο οκτάμηνο του 2019.

Σημαντική διαφοροποίηση τον Αύγουστο του 2020 παρουσίασαν οι κλάδοι της οικονομίας, μερικοί εκ των οποίων, όπως αυτός των τροφίμων και των ποτών, συνέβαλαν στη συγκράτηση του συνόλου των απωλειών. Ετσι αύξηση παρουσίασαν οι εξαγωγές της κατηγορίας λαδιών (30%), των τροφίμων και ζώων ζώντων (12,2%) και των ποτών-καπνού (9,2%). Οριακή αύξηση καταγράφουν οι εξαγωγές των πρώτων υλών (1,7%). Από την

Χωρίς τα πετρελαιοειδή, η μείωση περιορίζεται στο 5% σε σύγκριση με πέρυσι.

άλλη, οι εξαγωγές των πετρελαιοειδών συνεχίζουν να υποχωρούν σε μεγάλο βαθμό (-33%) και επιδρούν καθοριστικά στη συνολική εικόνα των εξαγωγών, ενώ σημαντικές μειώσεις των εξαγωγών καταγράφονται στους κλάδους των χημικών (-14,6%), ύστερα από αρκετούς μήνες που κινούνταν ανοδικά σε υψηλά ποσοστά.

Σχετικά παρόμοια είναι η εικόνα ανά κλάδο και το διάστημα Ιανουαρίου - Αυγούστου, περίοδο κατά την οποία σημαντική άνοδο καταγράφουν οι κλάδοι των λαδιών (+38%), των χημικών (+19,7%) και των τροφίμων και ζώων ζώντων (+11,2%). Μικρότερη αύξηση εξαγωγών εμφανίζει η κατηγορία των ποτών-καπνού (+6,6%), ενώ στα ίδια σχεδόν επίπεδα με το αντίστοιχο οκτάμηνο του 2019 καταγράφονται οι εξαγωγές των μηχανημάτων (-0,1%). Τέλος, μεγάλη πτώση σε σχέση με τις εξαγωγές του αντίστοιχου διαστήματος σημείωσε ο κλάδος των πετρελαιοειδών/καυσίμων (39,3%).

Δ.Κ.

Στο διάστημα Ιανουαρίου - Αυγούστου η εικόνα είναι ελαφρώς καλύτερη, με την πτώση των ελληνικών εξαγωγών να διαμορφώνεται στο 11,9%, ενώ χωρίς τα πετρελαιοειδή καταγράφεται αξιοσημείωτη αύξηση 0,8%.

Η μείωση των ρύπων ενισχύει την οικονομία

Σημαντικά οφέλη για την υγεία αλλά και για την οικονομία θα έχει η μείωση των ρύπων κατά 50%, σύμφωνα με δημοσιεύσεις ερευνητικών κέντρων που επικαλείται σε σχετική ανακοίνωσή του ο Συνδεσμος Εισαγωγέων Αντιπροσώπων Αυτοκινήτων και Δικύκλων.

Ειδικότερα, οι δημοσιεύσεις αυτές καταλήγουν στο συμπέρασμα πως η μείωση ρύπων κατά 50% θα οδηγούσε σε περίπου 8.000 λιγότερους θανάτους στην Ελλάδα, ενώ θα είχε και οικονομικό όφελος συμβάλλοντας στην καλύτερη διαχείριση των πόρων που διατίθενται ετησίως στη δημόσια υγεία. Σύμφωνα με τον συν-

δεσμο, σε πρόσφατη δημοσίευση του ΕΚΠΑΑ (περιβάλλον και υγεία 2019) παρουσιάζονται αναλυτικά στοιχεία που δείχνουν την άμεση ανάγκη για μείωση των ατμοσφαιρικών ρύπων. Μεταξύ των ετών 2014-2016, ο ετήσιος αριθμός θανάτων στη χώρα μας αγγίζει τις 113.558. Ένα ποσοστό 40% οφείλεται σε καρδιαγγειακά νοσήματα, 12% σε αναπνευστικά, 6% αποδίδεται στον καρκίνο του πνεύμονα και το 3% των θανάτων αφορά περιπτώσεις αποφρακτικής πνευμονοπάθειας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι ετησίως 6.487 θάνατοι αποδίδονται στην έκθεση στα σωματίδια (PM2.5) στα αστικά

και ημιαστικά κέντρα, με τα μεγαλύτερα ποσοστά καταγραφής να αφορούν τους πληθυσμούς της Αθήνας (58%, 3.788 θάνατοι) και της Θεσσαλονίκης (13%). Ειδικά στο κέντρο της Αθήνας, οι μακροχρόνιες επιπτώσεις του ρύπου διοξειδίου του αζώτου (NO2) αντιστοιχούν σε 160 θανάτους.

Όπως τονίζει ο σύνδεσμος, τα οχήματα που διαθέτουν παρωχημένες αντιρρυπαντικές τεχνολογίες είναι υπαίτια για τα αυξημένα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων, οξειδίων του αζώτου και διοξειδίου του άνθρακα. Για ρύπους δηλαδή που διαχέονται καθημερινά στην ατμόσφαιρα στα αστικά

κέντρα. Ετσι, προτείνει μια δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στη χώρα μας. Ανάμεσα σε αυτά είναι: η λήψη μέτρων κυκλοφορίας των οχημάτων στα αστικά κέντρα τα οποία θα ενθαρρύνουν τη χρήση νεότερων και πιο «καθάρων» οχημάτων, ο αυστηρότερος και πιο ακριβής έλεγχος ρύπων στα ΚΤΕΟ και η άμεση εγκατάσταση σε αυτές ειδικών μετρητών εκπομπών σωματιδίων, η σωστή εφαρμογή του ωραρίου φόρτωσης και εκφόρτωσης φορτηγών προμηθειών στα αστικά κέντρα, ισχυρά κίνητρα κυκλοφορίας και στάθμευσης για τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα κ.ά.

Εως τον Ιανουάριο του 2022 στο ψηφιακό νέφος οι κρατικές υπηρεσίες

Στο ψηφιακό νέφος θα μεταφερθεί σταδιακά το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, σε εφαρμογή και του νόμου 4623/19 που προβλέπει ότι όλα τα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου θα πρέπει, μέχρι τον Ιανουάριο του 2022, να έχουν μεταφερθεί στο κυβερνητικό υπολογιστικό νέφος. Τα τελευταία τρία χρόνια το Δημόσιο διαθέτει υποδομές νέφους (G cloud) που βρίσκεται υπό τη διαχείριση της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣΔΔ) και χρησιμοποιείται από αριθμό κυβερνητικών φορέων για τη φιλοξενία των πληροφοριακών συστημάτων τους. Δεδομένου, όμως, ότι υφίσταται πολύ υψηλό ενδιαφέρον από δημόσιους φορείς για την ένταξη τους στο G cloud, όπως και ότι απαιτείται η επέκταση της υπολογιστικής ισχύος του, αλλά και η προσθήκη εναλλακτικού δεύτερου κέντρου δεδομένων, το υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής δρομολογεί τη δεύ-

Δημοσιεύθηκε η πρόσκληση για χρηματοδότηση νέας γενιάς υποδομών, προϋπολογισμού 24,3 εκατ.

τερη γενιά κυβερνητικού νέφους.

Πρόκειται για έργο προϋπολογισμού της τάξεως των 24,3 εκατ. ευρώ, για το οποίο το αρμόδιο υπουργείο εξέδωσε την πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων, προκειμένου αυτό να ενταχθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και καινοτομία», να εξασφαλίσει, δηλαδή, συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Η πρόσκληση αυτή έχει αποδέκτη την αναθέτουσα αρχή του έργου, την Κοινωνία της Πληρο-

Η εγκατάσταση όλων των κεντρικών εφαρμογών και των πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου στις υποδομές G cloud θα περιορίσει τη γραφειοκρατία και θα εξοικονομήσει πόρους για το κράτος.

φορίας, που θα πρέπει να υποβάλει την πρόταση και κατ'επέκταση την αίτηση χρηματοδότησης του έργου μέχρι και τις 2 Νοεμβρίου.

Γιατί όμως η νέα γενιά κυβερνητικού νέφους είναι απαραίτητη; Επειδή, εκτός από την απαιτούμενη επέκταση της υπολογιστικής

ισχύος και τη δημιουργία δεύτερου κέντρου δεδομένων που θα εξασφαλίζει την επιχειρησιακή λειτουργία ύστερα από ενδεχόμενη καταστροφή του υφιστάμενου (πρωτεύοντος) data center, είναι αναγκαία η εξασφάλιση παροχής νέων πιο προηγμένων υπηρεσιών. Οι τελευταίες, που δεν ήταν διαθέσιμες κατά τον σχεδιασμό της αρχικής σύμβασης του κυβερνητικού νέφους, προσφέρουν ακόμη μεγαλύτερες οικονομίες κλίμακος και καινοτομίες.

Στο υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης λαμβάνουν επίσης ως δεδομένο ότι τα νέα πληροφοριακά συστήματα δημόσιων φορέων, τα οποία θα υλοποιηθούν σταδιακά εντός των επόμενων 2-3 ετών και θα φιλοξενηθούν στο G cloud, θα έχουν αυξημένες ανάγκες σε αποθηκευτικό χώρο, υπολογιστική ισχύ, μνήμη, ταχύτητα επικοινωνίας και ασφάλεια. Όπως και ότι αναμένεται σημαντική αύξηση της

ψηφιοποίησης των διακινούμενων εγγράφων, αλλά και ραγδαία αύξηση των δεδομένων, σε ποσοστό 60% και 80% ετησίως.

Σε όλα αυτά έρχεται να προστεθεί η μετάβαση στην τηλεργασία που θα παραμείνει ως εναλλακτική επιλογή ακόμη και αφότου τεθεί υπό έλεγχο η πανδημική κρίση, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αυξημένες ανάγκες για υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους.

Η εγκατάσταση όλων των κεντρικών εφαρμογών και πληροφοριακών συστημάτων του Δημοσίου στις κεντρικές υποδομές της νέας γενιάς κυβερνητικού νέφους εκτιμάται πως θα περιορίσει τη γραφειοκρατία και θα εξοικονομήσει πόρους για το κράτος λόγω, μεταξύ άλλων, της ενιαίας συντήρησης και λειτουργίας της αναγκαίας υπολογιστικής υποδομής και της κεντρικής προμήθειας αδειών λογισμικού και εξοπλισμού.

ΔΗΜ. ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΣ

Στα 3,3 δισ. τα κρατικά δάνεια σε επιχειρήσεις από τον Απρίλιο

Νοέμβριο ο τέταρτος κύκλος επιστρεπτέας προκαταβολής, σχεδιάζεται και πέμπτος

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Την επόμενη εβδομάδα αναμένεται να ανακοινωθούν οι όροι και οι προϋποθέσεις για τον ευνοϊκότερο κύκλο της επιστρεπτέας προκαταβολής. Η τέταρτη φάση των κρατικών δανείων θα ξεκινήσει το Νοέμβριο, ενώ τα σχετικά ποσά θα πιστωθούν στους λογαριασμούς των δικαιούχων εντός του Δεκεμβρίου, διαμορφώνοντας το σύνολο των χορηγήσεων των τεσσάρων γύρων στο 3,3 δισ. Σοές επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες συμμετέχουν στη φάση θα επιστρέψουν το 50% του δανείου εφόσον δραστηριοποιούνται σε περιοχές που βρίσκονται στο επίπεδο 4 και το 70% σε περιοχές που βρίσκονται στο επίπεδο 3. Το ποσό του 4ου κύκλου της επιστρεπτέας προκαταβολής θα φθάσει τα 600 εκατ. ευρώ, ενώ ήδη η κυβέρνηση έχει στον σχεδιασμό της και πέμπτο κύκλο που θα ξεκινήσει τον Ιανουάριο, με στόχευση και πάλι στις περιοχές που πλήττονται από την πανδημία και όπου έχουν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα, καθώς και στις επιχειρήσεις που συνεχίζουν να πλήττονται από την πανδημία.

Ειδικότερα, στον τέταρτο κύκλο της επιστρεπτέας προκαταβολής, όσον αφορά τις επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε περιφερειακή ενότητα που βρίσκεται από τον Αύγουστο και έπειτα για τουλάχιστον 14 ημέρες στο επίπεδο 4, δεν επιστρεφεται το 50% της εν λόγω επιστρεπτέας προκαταβολής. Επιπλέον, για όλες τις επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε περιφερειακή ενότητα που βρίσκεται από τον Αύγουστο και έπειτα για τουλάχιστον 14 ημέρες στο επίπεδο 3 ή σε καθεστώς ειδικών περιοριστικών μέτρων, δεν επιστρέφεται το 30% της εν λόγω επιστρεπτέας προκαταβολής.

Για παράδειγμα, στην Κοζάνη, που βρίσκεται στο επίπεδο 4, οι επιχειρήσεις που θα ενταχθούν στον 4ο κύκλο θα επιστρέψουν το

Το ποσό του 4ου κύκλου της επιστρεπτέας προκαταβολής θα φθάσει τα 600 εκατ. ευρώ, ενώ ήδη η κυβέρνηση έχει στα plána της και επόμενο κύκλο που θα ξεκινήσει τον Ιανουάριο, με στόχευση και πάλι τις περιοχές που πλήττονται από την πανδημία και όπου έχουν επιβληθεί περιοριστικά μέτρα.

Θα επιστραφεί
το 50% από επιχει-
ρήσεις σε περιοχές
που βρίσκονται
στο επίπεδο 4 και
70% στο επίπεδο 3.

50% του κρατικού δανείου. Επίσης στις περιοχές: Ανατολική Αττική, Αχαΐα, Βόρειος Τομέας Αθηνών, Δυτική Αττική, Δυτικός Τομέας Αθηνών, Ζάκυνθος, Ηράκλειο, Θήρα, Ιωάννινα, Καρδίτσα, Καστοριά, Κέα - Κύθους, Κεντρικός Τομέας Αθηνών, Κοζάνη, Λέσβος, Μύκονος, Νήσοι Αττικής, Νότιος Τομέας Αθηνών, Πειραιάς, Πέλλα, Σάμος, Τρίκαλα θα επιστραφεί το 70% του κρατικού δανείου.

Οι ενισχύσεις με τη μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής θα χορηγούνται με βάση την πώση τζίρου από τον Μάρτιο έως Οκτώβριο, ενώ όσες συμμετάσχουν δεν θα μπορούν να προχωρήσουν σε απολύσεις μέχρι τα τέλη Ιανουαρίου. Για την επιστροφή των ενισχύσεων προβλέπεται περίοδος χάριτος έως το τέλος του 2021 και πληρωμές από τον Ιανουάριο του 2022, με μηνιαίες προκαταβολές σε 40 ισόποσες τοκοχρεολυτικές δόσεις. Στο μεταξύ, σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, από την καραντίνα μέχρι και σήμερα επιχειρήσεις και εργαζόμενοι έχουν λάβει από το κράτος ποσά που ξεπερνούν τα 3,2 δις. ευρώ. Τα ποσά αυτά αφορούν τους τρεις κύκλους της επιστρεπτέας προκαταβολής καθώς και τις

ισάριθμες αποζημιώσεις ειδικού σκοπού. Οι 3.082 μεγάλες επιχειρήσεις που υπάγονται στη ΦΑΕ Αθηνών ενισχυθήκαν με ποσά ύψους 279 εκατ. ευρώ. Μέσω των τριών κύκλων επιστρεπτές προκαταβολής έχουν καταβληθεί περισσότερα από 2,7 δις. ευρώ, τα οποία επιμερίζονται ως εξής: 601,8 εκατ. ευρώ σε 52.490 δικαιούχους του πρώτου κύκλου, 1.259 δις. ευρώ σε 89.732 δικαιούχους του δεύτερου κύκλου, 880 εκατ. ευρώ σε 84.340 δικαιούχους του τρίτου κύκλου.

Αντίστοιχα, ενισχύθηκαν μέσω των τριών κύκλων αποζημιώσεις ειδικού σκοπού:

490.215 ΑΦΜ με 392 εκατ. ευρώ.

209.112 ΑΦΜ με 93,117 εκατ. ευρώ.

22.544 ΑΦΜ με 7,4 εκατ. ευρώ.

Η αναστολή συμβάσεων φρέναρε την ανεργία

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Ως ασπίδα προστασίας των εργαζομένων από την ανεργία, τουλάχιστον αυτή που στατιστικά μετρούν Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση, λειτουργήσαν τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση από την εκδήλωση της πανδημίας του κορωνοϊού και εξακολουθεί να εφαρμόζει μέχρι σήμερα. Πρόκειται κατά κύριο λόγο για τις αναστολές συμβάσεων και την επιδότηση των εργαζομένων με 534 ευρώ τον μήνα, που συνεχίζονται για πάνω από 160.000 δικαιούχους και καθιστούν τη χώρα μας μία από τις ευρωπαϊκές χώρες οι οποίες προσέταψαν περισσότερο τις θέσεις εργασίας κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020. Αυτό είναι άλλωστε το συμπέρασμα πειραματικής έρευνας της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat), που αφορά το δόσισμα που η αγορά εργασίας δοκιμάστηκε σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση από τα περιοριστικά μέτρα (lockdowns) για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού.

Αναλυτικά, σύμφωνα με αυ-
τήν, το ποσοστό των εργαζομέ-
νων στην Ελλάδα που έχασαν
την απασχόλησή τους το δευτε-
ρο τρίμηνο του τρέχοντος έτους
ήταν χαμηλότερο από το 2%, ενώ
στην Ισπανία ήταν υψηλότερο
από 6,5% και στην Ιταλία μεταξύ
3,5% και 5%. Στις περισσότερες
χώρες της Ε.Ε. οι απώλειες των
θέσεων απασχόλησης κυμάνθη-
καν από 2% έως 3,5%.

Η καλή επίδοση της Ελλάδας στην προστασία των θέσεων εργασίας καταγράφηκε, βέβαια, σε συνδυασμό με την εφαρμογή του μέτρου των αναστολών και της μείωσης των ωρών εργασίας για

Αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα πάνω από 160.000 εργαζόμενοι παραμένουν σε αναστολή σύμβασης και λαμβάνουν από το κράτος 534 ευρώ/μήνα.

Σύμφωνα με τη Eurostat, η Ελλάδα είναι μεταξύ των χωρών με τις μικρότερες απώλειες θέσεων εργασίας.

πάνω από το ένα τέταρτο των Ελλήνων εργαζομένων. Όπως και σε όλες τις χώρες της Ε.Ε., οι χαμηλόμισθοι στην Ελλάδα είχαν τον μεγαλύτερο κίνδυνο απώλειας της εργασίας τους το δεύτερο τρίμηνο, ο οποίος ήταν τριπλάσιος σε σύγκριση με τους υψηλόμισθους.

Αύριο Πέμπτη, περισσότεροι από 160.000 εργαζόμενοι παίρνουν σειρά στις πληροφορίες για την ειδική αποζημίωση και τη συμμετοχή τους στον μηχανισμό «Συν-Εργασία». Δαπάνη ύψους 68,7 εκατ. ευρώ για 158.364 δικαιούχους, που αφορούν αναλυτικά:

α) Αναστολές συμβάσεων εργασίας εργαζομένων κατά τον μήνα Σεπτέμβριο. Συγκεκριμένα, 116.860 άτομα θα λάβουν αποζημίωση ειδικού σκοπού ύψους 58 εκατ. ευρώ.

β) Ενταξη στον μηχανισμό «Συν-Εργασία» για τον μήνα Σεπτέμβριο. Αφορά 41.504 εργαζομένους, οι οποίοι συνολικά θα λάβουν 10,6 εκατ. ευρώ.

Να σημειωθεί ότι οι κατηγορίες που δικαιούνται την αποζημίωση ειδικού σκοπού κατ' αναλογία ημέρας—δηλαδή 18 ευρώ ανά ημέρα αναστολής και έως 534 ευρώ ανά μήνα—είναι εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις τουρισμού, μεταφορών, πολιτισμού, αθλητισμού και εποχικά εργαζόμενοι σε ξενοδοχεία.

Με άλλη απόφαση, την αποζημίωση των 534 ευρώ θα λάβουν, επίσης την Πέμπτη, 1.832 εργαζόμενοι μονομερών υπεύθυνων δηλώσεων καθώς εγκρίθηκε η μεταφορά πίστωσης ύψους 843.474 ευρώ. Πρόκειται για εργαζομένους με δικαίωμα υποχρεωτικής επαναπρόσληψης σε επιχειρήσεις-εργοδότες κύριων και μη κύριων ξενοδοχειακών και τουριστικών καταλυμάτων, καθώς σε επιχειρήσεις-εργοδότες τουριστικών λεωφορείων.

Εν τω μεταξύ, τους όρους και τις προϋποθέσεις ένταξης στα μέτρα στήριξης επαγγελματιών της τέχνης και του πολιτισμού, ξαναγνώ και τουριστικών συννοδών περιλαμβάνει κοινή υπουργική απόφαση των υπουργείων Οικονομικών και Εργασίας.

Μεταξύ άλλων, προβλέπεται ότι οι επαγγελματίες τής τέχνης και του πολιτισμού, ξεναγοί και τουριστικοί συνοδοί είναι δικαιούχοι αποζημιώσις ύψους 534 ευρώ ανά μήνα για τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο, εφόσον δεν έχουν σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και δεν λαμβάνουν τακτική επιδότηση ανεργίας από τον ΟΑΕΔ.

Οι δικαιούχοι πρέπει να υποβάλουν υποχρεωτικά ηλεκτρονική αίτηση στην πλατφόρμα supportemployees.services.gov.gr.

Κατά 1,2 δισ. αυξήθηκαν
οι καταθέσεις νοικοκυριών,
επιχειρήσεων τον Σεπτέμβριο

Νέα αύξηση των καταθέσεων κατά 1,2 δις. ευρώ περίπου σημειώθηκε τον Σεπτέμβριο, καθώς επιχειρήσεις και νοικοκυριά περικοπίζουν τις δαπάνες τους και διακρατούν τη ρευστότητα που διοχετεύεται στην οικονομία μέσω των προγραμμάτων στήριξης. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία της ΤτΕ, με βάση τα οποία οι καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα αυξήθηκαν τον Σεπτέμβριο στα 153,1 δις. ευρώ από 151,9 δις. ευρώ τον Αύγουστο.

Η αύξηση των καταθέσεων κατά 1,2 δισ. ευρώ οφείλεται στην αύξηση της ρευστότητας των επιχειρήσεων, οι καταθέσεις των οποίων στην τράπεζες ενισχυθηκαν κατά 877 εκατ. ευρώ και ανήλθαν στα 32,9 δισ. ευρώ έναντι 32 δισ. ευρώ του Αυγούστου. Σε ετήσια βάση, δηλαδή σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2019, η άνοδος φτάνει το 33,2%, έναντι αύξησης 25,9% του Αυγούστου και 24,8% του Ιουλίου σε ετήσια βάση. Η ενισχυμένη ρευστότητα των επιχειρήσεων αποδίδεται στα μέτρα στήριξης της οικονομίας, όπως η επιστρεπτέα προκαταβολή και η ρευστότητα με τη μορφή κεφαλαίων κίνησης, αλλά και στη μείωση των δαπανών.

Αυξημένες κατά 283 εκατ. ευρώ ήταν και οι καταθέσεις που διήρτησαν τα νοικοκυριά, καταγράφοντας άνοδο κατά 5,4% σε ετήσια βάση, δηλαδή σε σχέση με τον περυσινό Σεπτέμβριο. Ωστόσο, η αποταμίευση όπως αυτή καταγράφεται στα υπόλοιπα που υπάρχουν σε προθεσμιακές καταθέσεις

Σε ετήσια βάση, δηλαδή σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2019, η ενίσχυση των καταθέσεων φτάνει το 33,2%.

ήταν μειωμένη κατά 364 εκατ. ευρώ, καθώς η πλειοψηφία των νοικοκυριών κρατάει τα λιγιστά ρευστά διαθέσιμα σε λογαριασμούς άμεσας ανάλωσης, δηλαδή σε λογαριασμούς ταμειευτηρίου. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα υπόλοιπα σε προθεσμιακές καταθέσεις υποχώρησαν τον Σεπτέμβριο στα 39,2 δισ. ευρώ, ενώ τα υπόλοιπα των λογαριασμών ταμειευτηρίου ανήλθαν σε 62,5 δισ. ευρώ.

Το σύνολο των αποταμιεύσεων του ιδιωτικού τομέα διαμορφώνεται στα 153,1 δις. ευρώ.

Στην αύξηση της ρευστότητας των επιχειρήσεων βοηθάει και η αύξηση της χρηματοδότησης. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΤτΕ, οι τράπεζες έχουν ανοίξει την κάνουλα του δανεισμού προς τις επιχειρήσεις, ο ρυθμός χρηματοδότησης των οποίων ενισχύθηκε τον Σεπτέμβριο κατά 7,5%, σε ετήσια βάση έναντι 6,5% τον Αύγουστο, με τους βασικούς κλάδους της οικονομίας να εμφανίζουν αύξηση της πιστωτικής επέκτασης. Τροχοπέδη παραμένει η χρηματοδότηση των νοικοκυριών που εξακολουθεί να βοσκοίται σε αρνητικό έδαφος, δηλαδή στο -2,5%, καθώς η άνοδος της ανεργίας αναστέλλει κάθε διάθεση για καταναλωτικές δαπάνες ή δανεισμό.

Το χαμηλότερο κόστος κατοχής πετρελαιοκίνητου Ι.Χ. εμφανίζει η Ελλάδα

Το χαμηλότερο μηνιαίο κόστος κατοχής ενός επιβατικού πετρελαιοκίνητου αυτοκινήτου καταγράφεται στην Ελλάδα, μεταξύ 18 ευρωπαϊκών χωρών, σύμφωνα με τον ετήσιο δείκτη (car cost index) που έχει καταρτίσει ο όμιλος μισθώσεων αυτοκινήτων LeasePlan. Ωστόσο, όπως αναφέρει η έρευνα, το κόστος ιδιοκτησίας Ι.Χ. είναι ανάλογο με το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) σε καθεμία από τις χώρες του δείκτη, δηλαδή Βεζέτια, Φινλανδία, Τσεχία, Δανία, Βέλγιο, Νορβηγία, Μεγάλη Βρετανία, Ιταλία, Γερμανία, Ισπανία, Ολλανδία, Αυστρία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Γαλλία, Σουηδία και Ουγγαρία. Με άλλα λόγια, οι πλουσιότερες χώρες εμφανίζουν υψηλότερο μηνιαίο κόστος κατοχής ενός Ι.Χ. σε σχέση με χώρες με μικρότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, όπως η Ελλάδα και η Ουγγαρία. Η έρευνα αναφέρεται σε αυτοκίνητα παλαιότητας έως τεσσάρων ετών που διανύουν ετήσιος 30.000 χιλιόμετρα.

Σε μνινιαία βάση, το κόστος κατοχής (λαμβανόμενων υπόψη δαπανών για καύσιμα, φορολογία, ασφάλιση, συντήρηση και αποσβέσεων) διαμορφώνεται σε 547, 534 και 594 ευρώ για βενζινοκίνητα, πετρελαιοκίνητα και ηλεκτρικά Ι.Χ. οχήματα, αντίστοιχα. Η Ουγγαρία, όπου το ΑΕΠ το 2019 είναι κατά 34 δις. χαμηλότερο συγκριτικά με το αντίστοιχο της Ελλάδας, εμφανίζει, μεταξύ των 18 χωρών της έρευνας, το χαμηλότερο μνινιαίο κόστος κατοχής ενός βενζινοκίνητου αυτοκινήτου.

του, που ανέρχεται σε 537 ευρώ. Στη Γαλλία, ένας ιδιοκτήτης Ι.Χ. πληρώνει 598 ευρώ ή 633 ευρώ τον μήνα εάν το καύσιμο είναι βενζίνη ή πετρέλαιο, με τα αντίστοιχα ποσά να διαμορφώνονται σε 651 ευρώ και 686 ευρώ στην Πορτογαλία. Στη Γερμανία, το κόστος για ένα αυτοκίνητο που καίει βενζίνη ανέρχεται σε 704 ευρώ και αυξάνεται σε 720 και 730 ευρώ, εάν το Ι.Χ. είναι πετρελαιοκίνητο ή ηλεκτροκίνητο. Στην Ιταλία το μηνιαίο κόστος για ένα βενζινοκίνητο ανέρχεται σε 807 ευρώ και μειώνεται σε 763 και 742 ευρώ για πετρελαιοκίνητα ή ηλεκτροκίνητα Ι.Χ.

Κατά την έρευνα, το κόστος των μεσαίων κατηγοριών ηλεκτρονικών έχει καταστεί απολύτως ανταγωνιστικό συγκριτικά με αυτό οχημάτων εσωτερικής καύσης σε 14 από τις 18 χώρες της έρευνας. Αυτό δηλαδή δεν ισχύει για την Ελλάδα, την Ουγγαρία, την Τσεχία και τη Φινλανδία.

Όσον αφορά την ελληνική θυγατρική του ομίλου LeasePlan, το 2019 αύξησε, συγκριτικά με το 2018, κατά 10,25% τον κύκλο εργασιών σε 134,5 εκατ. ευρώ και εμφάνισε κέρδη μετά από φόρους 17,3 εκατ. ευρώ (+26,6%). Σύμφωνα με την οικονομική έκθεση του 2019, ο τομέας των μακροπρόθεσμων εννοικιασίων (leasing) δεν έχει απολέσει τη δυναμική του λόγω της πανδημίας, ενώ η εταιρεία «διαθέτει ισχυρά κεφαλαιακά επάρκεια και πρόσβαση σε επαρκείς πηγές χρηματοδότησης».

ΔΗΜ. ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΣ

Ξένες τράπεζες από το City στην Αθήνα

Ενόψει Brexit, πολλές είναι αυτές που συζητούν με την κυβέρνηση για άνοιγμα γραφείων στην ελληνική πρωτεύουσα

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Μπορεί η Αθήνα να μην εμφανίσθηκε ποτέ μεταξύ των υποψήφιων δι-αδόχων του λονδρέζικου City μετά το Brexit, αλλά οι κινήσεις που γίνονται τελευταίως δείχνουν ότι θα μπορούσε να αποκομίσει κι αυτή ένα όφελος από τις αναμενόμενες ανακατατάξεις στο βρετανικό χρηματοπιστωτικό κέντρο.

Σύμφωνα με πληροφορίες, αρκετές μεγάλες επενδυτικές τράπεζες έχουν προσεγγίσει την κυβέρνηση, εκδηλώνοντας ενδιαφέρον να ανοίξουν γραφεία στην Αθήνα ή να επεκτείνουν τα ήδη υφιστάμενά τους μετά την 1η/1/2021, όποια κι αν είναι η κατάληξη της συμφωνίας για το Brexit.

Πρόκειται προφανώς για μια ευπρόσδεκτη εξέλιξη για την οικονομία και η κυβέρνηση σχεδι-

Το κυβερνητικό επιτελείο εξετάζει τη χορήγηση φορολογικών κινήτρων για διάστημα δέκα ετών, υπό την προϋπόθεση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

άζει, όπως αναφέρουν κυβερνητικές πηγές, να την υποστηρίξει, θεσπίζοντας φορολογικά κίνητρα για τις τράπεζες που θα αποφασίσουν να κάνουν το βήμα απ' το City στην Αθήνα.

Συγκεκριμένα, τα κίνητρα θα προβλέπουν ότι όσες τράπεζες

Στην κυβέρνηση εκτιμούν ότι το ενδιαφέρον των τραπεζών, που θέλουν να ανοίξουν γραφεία με θέα την Ακρόπολη αντί του Τάμεση, θα ακολουθήσουν πιθανώς και άλλες επιχειρήσεις, πάντα στο πλαίσιο του Brexit. Και γι' αυτές θα ισχύσουν τα κίνητρα.

ανοίξουν γραφεία ή επεκτείνουν τα υφιστάμενά τους στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 2021 θα έχουν ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση για περίπου μία δεκαετία. Οι λεπτομέρειες δεν έχουν προσδιοριστεί, αλλά το σίγουρο είναι ότι ως προϋπόθεση θα τί-

θεται η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η διάταξη είναι τώρα υπό επεξεργασία και αναμένεται να κατατεθεί τον επόμενο μήνα ώστε να ψηφιστεί και να ισχύσει τον επόμενο χρόνο.

Όπως εξηγούν κυβερνητικά

στελέχη που ήλθαν σε επαφή με τις εν λόγω ενδιαφερόμενες τράπεζες, φαίνεται πως το Brexit δεν θα οδηγήσει αυτομάτως στη μεταφορά του χρηματοπιστωτικού κέντρου του Λονδίνου σε μία και μόνο πόλη της Ευρωζώνης, π.χ. στη Φρανκφούρτη ή στο Παρίσι,

όπως ήταν αρχικώς οι προσδοκίες.

Οι τράπεζες αντιθέτως θα θελήσουν να επεκτείνουν την παρουσία τους σε περισσότερες από μία άλλες πόλεις εκτός Λονδίνου και εντός Ευρωζώνης. Η Αθήνα, λένε, είναι μία από αυτές.

Αλλωστε, προσθέτουν, ούτε η δημιουργία της Ευρωζώνης, στην οποία δεν συμμετείχε το Ηνωμένο Βασίλειο, οδήγησε σε μετακόμιση του City εκτός Λονδίνου.

Μεγάλοι παίκτες

Σε κάθε περίπτωση, για την Ελλάδα είναι ασφαλώς θετικό να δραστηριοποιηθούν στο έδαφος της κάποια από τα μεγάλα επενδυτικά ονόματα μεταξύ αυτών που πρωταγωνιστούν στο City, όπως η Goldman Sachs, η Morgan Stanley, η Deutsche Bank, η Nomura, η Citigroup, η HSBC.

Στην κυβέρνηση επισημαίνουν ότι ήδη άλλες χώρες, μεταξύ των οποίων η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία, για τις οποίες εκδηλώνεται αντίστοιχο ενδιαφέρον από τράπεζες του Λονδίνου, έχουν θεσπίσει κίνητρα για την προσέλκυσή τους. Η Ελλάδα σχεδιάζει να τις ακολουθήσει πολύ σύντομα.

Επίσης, στην κυβέρνηση εκτιμούν ότι το ενδιαφέρον των τραπεζών, που θέλουν να ανοίξουν γραφεία με θέα την Ακρόπολη αντί του Τάμεση, θα ακολουθήσουν πιθανώς και άλλες επιχειρήσεις, πάντα στο πλαίσιο του Brexit. Και γι' αυτές θα ισχύσουν τα κίνητρα.

Η κυβερνητική αυτή πρωτοβουλία για τους «μετανάστες» του Brexit είναι η συνέχεια και σχετίζεται με ακόμη δύο που προηγήθηκαν: για την προσέλκυση των non dom και των συνταξιούχων.

Όπως είναι γνωστό, για τους συνταξιούχους που θα εγκατασταθούν στην Ελλάδα, έχει ψηφιστεί ρύθμιση η οποία προβλέπει τη φορολόγησή τους με συντελεστή 7%.

Επιπλέον, στους φορολογικούς κατοίκους εξωτερικού υψηλού εισοδήματος παρέχονται κίνητρα για τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας τους στην Ελλάδα, αποκτώντας καθεστώς non dom. Οι συγκεκριμένοι φορολογούνται με 100.000 ευρώ τον χρόνο συν 20.000 ευρώ για κάθε μέλος της οικογένειάς τους.

Ευνοροί ξένοι

Εν τω μεταξύ, είναι σχεδόν έτοιμο και το θεσμικό πλαίσιο για τα λεγόμενα οικογενειακά γραφεία (family offices), που αφορά αλλοδαπούς πολύ υψηλού πλούτου. Σύμφωνα με πληροφορίες, πρόκειται κι αυτό σύντομα να τεθεί προς ψήφιση.

Ετσι, η κυβέρνηση χτίζει σιγά σιγά ένα ευνοϊκό πλαίσιο για την τόνωση της επιχειρηματικότητας με την προσέλκυση ξένων επενδυτών, επιχειρηματιών, αλλά και για την ανάδειξη της Ελλάδας ως επιθυμητού τόπου κατοικίας, όχι μόνο λόγω κλιματικών συνθηκών.

Η συμφωνία για το Brexit βέβαια περνάει από το ζεστό στο κρύο, με τις διαφορές να παραμένουν μεγάλες στα πιο δύσκολα ζητήματα.

Ακόμη, όμως, κι αν δεν υπάρξει εμπορική συμφωνία, στην κυβέρνηση εκτιμούν ότι το ενδιαφέρον των ξένων τραπεζών για επέκταση της παρουσίας τους στην Αθήνα θα παραμείνει ζωννό.

Στις 15 Νοεμβρίου το προσχέδιο για το Ταμείο Ανάκαμψης

Την πορεία προετοιμασίας και βασικών παραμέτρων του ελληνικού σχεδίου για το Ταμείο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης συνολικού ύψους 32 δισ. ευρώ παρουσίασε ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θεόδωρος Σκυλακάκης κατά τη συνεδρίαση του υπουργικού συμβουλίου.

Όπως είπε, έχει σχεδόν ολοκληρωθεί η πρώτη φάση, με κατάθεση έργων και μεταρρυθμίσεων (δηλαδή η περιγραφή πρωτοβουλιών, οι ενδεικτικοί προϋπολογισμοί, οι στόχοι και τα ορόσημα). Είπε πως υπάρχει υπερκάλυψη 65% σε ό,τι αφορά τις επιδοτήσεις, την οποία χαρακτήρισε ως εύλογη. Σύμφωνα με τον αναπληρωτή υπουργό, θα υπάρξει και δεύτερη και τελική φάση αξιολόγησης και επιλογής έργων και προγραμμάτων, η οποία θα γίνει με βάση τα εξής χαρακτηριστικά:

- Ωριμότητα, ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα, πολύ ισχυρή πιθανότητα επίτευξης ποσοτικών στόχων.
- Επιλεξιμότητα με βάση εθνικούς και ευρωπαϊκούς στόχους.
- Ισχυρό αναπτυξιακό και κοινωνικό αποτύπωμα, κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων.
- Συνάφεια με την πράσινη ανάπτυξη και τον ψηφιακό μετασχηματισμό (επίτευξη των ελάχιστων απαιτούμενων στόχων για το σύνολο του πλάνου – 37% πράσινο, 20% ψηφιακό).

Τα χρονοδιαγράμματα προετοιμασίας και υποβολής του πλάνου ανάκαμψης, όπως ανέφερε, προβλέπουν κατάθεση προσχεδίου στις 15/11 και δημόσια διαβούλευση από τις 25/11 έως το τέλος του έτους. Η αναλυτική αξιολόγηση έργων και προγραμμάτων και η διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα γίνει από την 1η έως τις 15 Ιανουαρίου. Η παρουσίαση στο Κοινοβούλιο προγραμματίζεται μέσα στον Ιανουάριο και η κατάθεση του σχεδίου τον Φεβρουάριο του 2021.

Ο κ. Σκυλακάκης παρουσίασε

τις βασικές παραμέτρους του ελληνικού σχεδίου και, όπως είπε, τα βασικά στοιχεία αφορούν: – Τη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία. Ενδεικτικά έργα και προγράμματα: Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων. Διασύνδεση δικτύων μεταφοράς και διανομής. Φράγματα και αντιπλημμυρικά έργα. Ηλεκτροκίνηση (E-mobility). Διαχείριση και επεξεργασία στερεών αποβλήτων και λυμάτων. Χωροταξική μεταρρύθμιση. Στρατηγικές αστικές αναπλάσεις. Κρίσιμες περιβαλλοντικές παρεμβάσεις. Προστασία από καταστροφές.

– Τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Ενδεικτικά έργα και προγράμματα: Γρήγορα δίκτυα /διάδρομοι 5G. Ψηφινές πόλεις. Ψηφιακός μετασχηματισμός των δημόσιων υπηρεσιών. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων. Υπερασφάλειες επενδύσεων για ψηφιοποίηση.

– Απασχόληση, δεξιότητες, κοινωνική συνοχή. Ενδεικτικά έργα και προγράμματα: Ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης. Αναβάθμιση δεξιοτήτων και ψηφιακών ικανοτήτων. Εκσυγχρονισμός και ψηφιοποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος. Αναβάθμιση πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Εκσυγχρονισμός και ψηφιοποίηση του συστήματος υγείας. Εξορθολογισμός και ενίσχυση κοινωνικών επιδομάτων.

– Τις ιδιωτικές επενδύσεις και τον μετασχηματισμό της οικονομίας. Ενδεικτικά έργα και προγράμματα: Ψηφιοποίηση διαδικασιών απονομής δικαιωμάτων. Ενίσχυση επιχειρηματικού περιβάλλοντος και ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων. Απλοποίηση φορολογίας και ψηφιακή καταπολέμηση φοροδιαφυγής και εισφοροδιαφυγής. Ενίσχυση έρευνας και καινοτομίας. Ενίσχυση στις εξωστρέφειες/εξαγωγών. Κρίσιμες αναπτυξιακές υποδομές. Κλαδικές παρεμβάσεις (αεροδιαφογή, τουρισμός, πολιτισμός).

Ημερήσια εργασία έως 10 ώρες με αντιστάθμιση ρεπό και άδειες

Ευελιξία στο ωράριο επιχειρήσεων με έγκριση από το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Εργασία έως και 10 ώρες την ημέρα χωρίς να επιπράζεται ο συνολικός αριθμός ωρών ετήσιας απασχόλησης, και κατά συνέπεια το επίπεδο των αμοιβών, θα μπορεί να αποφασίζει το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας (ΑΣΕ) ύστερα από εισήγηση της επιχείρησης. Η σχετική διάταξη αναμένεται να περιληφθεί στο σχέδιο νόμου του υπουργείου Εργασίας για τη «Ρύθμιση θεμάτων της αγοράς εργασίας» που θα τεθεί σε δημόσια διαβούλευση και στη συνέχεια θα κατατεθεί στη Βουλή, εντός του Νοεμβρίου. Ο αρμόδιος υπουργός Εργασίας παρουσίασε τους 5 άξονες του σχεδίου στο υπουργικό συμβούλιο, όπου και «κλείδωσαν» οι βασικές αλλαγές για «ευέλικτο θωρο», αύξηση των νόμιμων υπερωριών άνω των 120 τον χρόνο, ηλεκτρονική ψηφοφορία για την κήρυξη απεργίας, γονικές άδειες και στους δύο γονείς, αλλά και ψηφιακή κάρτα εργασίας.

Πρόκειται για παρεμβάσεις που αναμένεται να προκαλέσουν αντιδράσεις κυρίως από την πλευρά των συνδικατών και μάλιστα εν μέσω του δεύτερου κύματος της πανδημίας του κορωνοϊού, που έχει εκ των πραγμάτων αναδιτάξει το τοπίο στην εγκάρσια αγορά εργασίας. Σύμφωνα όμως με τον αρμόδιο υπουργό Εργασίας Γιάννη Βρούτση, οι παρεμβάσεις «θα συμβάλουν στην αλλαγή νοοτροπίας, στην προσέλκυση επενδύσεων και στη δημιουργία θέσεων εργασίας».

Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», ειδικά στο θέμα της ευελιξίας του χρόνου εργασίας, το σχέδιο νόμου θα δίνει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις, εφόσον δεν καταστεί εφικτή η υπογραφή επιχειρησιακής σύμβασης με το οικείο σωματείο, να προσφεύγουν στη λύση της διευθέτησης του χρόνου εργασίας σε βιμνή η ετήσια βάση μέσω του Ανώτατου

Εάν υπάρχει μέσα στο έτος αύξηση των παραγγελιών και ανάγκη για επιπλέον εργασία από το προσωπικό, θα μπορεί η επιχείρηση να ζητήσει και να λαμβάνει έγκριση από το ΑΣΕ. Οι εργαζόμενοι θα απασχολούνται για κάποιο χρονικό διάστημα έως και 10 ώρες ημερησίως και σε άλλη χρονική περίοδο θα εργάζονται λιγότερες ώρες αντίστοιχα ή θα τους χορηγείται ανάλογη ημερήσια ανάπαυση (ρεπό) ή συνδυασμός μειωμένων ωρών εργασίας και ημερών ανάπαυσης. Δεν θα πληρώνονται πάντως υπερωρίες, παρά τη 10ωρη απασχόληση. Ο εργοδότης θα πρέπει να τηρεί τις προβλέψεις της εργατικής νομοθεσίας σχετικά με την υποχρεωτική ημερήσια και εβδομαδιαία ανάπαυση.

Το σχέδιο νόμου θα προβλέπει, επίσης, την αύξηση των νόμιμων υπερωριών, πιθανότατα πάνω και από τις 120 ώρες τον χρόνο που ισχύει σήμερα για το εμπόριο, ενώ το όριο θα είναι ενιαίο για όλους τους κλάδους. Να σημειωθεί ότι σήμερα στη βιομηχανία ο

λούνται για ένα χρονικό διάστημα έως και 10 ώρες ημερησίως και σε άλλη χρονική περίοδο θα εργάζονται λιγότερες ώρες αντίστοιχα ή θα τους χορηγείται ανάλογη ημερήσια ανάπαυση (ρεπό) ή συνδυασμός μειωμένων ωρών εργασίας και ημερών ανάπαυσης. Δεν θα πληρώνονται πάντως υπερωρίες, παρά τη 10ωρη απασχόληση. Ο εργοδότης θα πρέπει να τηρεί τις προβλέψεις της εργατικής νομοθεσίας σχετικά με την υποχρεωτική ημερήσια και εβδομαδιαία ανάπαυση.

Το σχέδιο νόμου θα προβλέπει, επίσης, την αύξηση των νόμιμων υπερωριών, πιθανότατα πάνω και από τις 120 ώρες τον χρόνο που ισχύει σήμερα για το εμπόριο, ενώ το όριο θα είναι ενιαίο για όλους τους κλάδους. Να σημειωθεί ότι σήμερα στη βιομηχανία ο

αριθμός των νόμιμων υπερωριών που εγκρίνονται ανά βιμνο δεν ξεπερνάει τις 45 ώρες.

Εισηγήσεις υπάρχουν επίσης για προσθήκη –κάποιων λίγων– επιχειρήσεων και εργασιών στη λίστα που ήδη επιτρέπει την εργασία την Κυριακή. Στο σκέλος του συνδικαλιστικού νόμου, μεταξύ άλλων, προωθούνται αλλαγές όπως η προϋπόθεση απογραφής στο ήδη νομοθετημένο γενικό μπρόντ για την άσκηση συνδικαλιστικού δικαιώματος, αλλά και η πρόβλεψη ηλεκτρονικής ψηφοφορίας κατά τη γενική συνέλευση των συνδικαλιστικών οργανώσεων, ιδίως για τη λήψη απόφασης απεργίας. Στην προειδοποίηση για απεργία θα πρέπει επίσης να αναφέρονται και τα αιτήματα και οι λόγοι που τα θεμελιώνουν, ενώ θα απαγορεύονται οι καταλήψεις χώρων και εισόδων και η άσκηση ψυχολογικής ή σωματικής βίας καθώς, εάν γίνονται, η απεργία θα καθίσταται παράνομη. Όσοι δε μετέχουν σε κατάληψη ή βιαιοπραγούν θα τελούν ποινικώς κολάσιμη πράξη.

Στον ίδιο άξονα, προβλέπεται σημαντική αύξηση στο 40% για το προσωπικό ασφαλείας που θα πρέπει να εργάζεται σε περίπτωση απεργίας στις επιχειρήσεις που η λειτουργία τους είναι κρίσιμη για το κοινωνικό σύνολο, στο Δημόσιο, στους ΟΤΑ και στα ΝΠΔΔ.

Το σχέδιο νόμου θα προβλέπει επίσης τη θέσπιση της ψηφιακής κάρτας εργασίας για την online παρακολούθηση του πραγματικού ωραρίου των εργαζομένων, καθώς και την άδεια τοκετού 14 εργάσιμων ημερών στον πατέρα, αλλά και πρόσθετη βιμνη γονική άδεια έως ότου το παιδί γίνει 8 ετών για όλους τους πατέρες και όσες μητέρες δεν λαμβάνουν ήδη την βιμνη παροχή προστασίας μητρότητας. Οι 2 πρώτοι μήνες θα πληρώνονται από τον ΟΑΕΔ με τον κατώτατο νομοθετημένο μισθό.

Στο 33,1% εκτινάχθηκε ο ρυθμός ανάπτυξης στις ΗΠΑ το γ' τρίμηνο

Ιστορικό ρεκόρ χάρις στην άνοδο των καταναλωτικών δαπανών κατά 40,7%

ΜΕ έναν θεαματικό ρυθμό 33,1% σε ετήσια βάση, έναν ρυθμό που αποτελεί ιστορικό ρεκόρ από το 1947 που ξεκίνησε η καταγραφή των στατιστικών μεταβολής του ΑΕΠ, ανέκαμψε το τρίτο τρίμηνο η αμερικανική οικονομία, αντιστρέφοντας σε μεγάλο βαθμό την κατάρρευση που της είχε προκαλέσει τους αμέσως προηγούμενους μήνες η πανδημία.

Η θεαματική αύξηση του ΑΕΠ καταγράφηκε καθώς άρχισαν και πάλι να λειτουργούν οι επιχειρήσεις της ενώ εισέρρεε από παντού χρήμα από τη δέσμη μέτρων που ενέκρινε η Ουάσινγκτον για τη στήριξη επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν χθες, η οικονομία της υπερδύναμης σημείωσε ρυθμό ανάπτυξης 7,4% σε τριμηνιαία βάση, ποσοστό που με αναγωγή ανέρχεται στο 33,1% σε ετήσια βάση.

Το άλμα της ανάκαμψης είναι ευθέως ανάλογο της απότομης πτώσης που είχε σημειώσει το ΑΕΠ της υπερδύναμης και συνάδει με τις προβλέψεις των οικονομολόγων για εκτίναξη 32%, έστω κι αν τις ξεπέρασε ελαφρώς. Σημειώτεον ότι μόλις πριν από τρεις μήνες οι προβλέψεις μιλούσαν για ανάπτυξη 18%. Ισχυρός μοχλός που έδωσε ώθηση στη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου ήταν οι προσωπικές δαπάνες των Αμερικανών που εκτινάχθηκαν κατά 40,7%, καταγράφοντας ακόμη ένα ρεκόρ.

Ο εντυπωσιακός ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ καθιστά σαφές ότι η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου σταθεροποιείται και βρίσκεται πάλι σε ανοδική πορεία. Οι οικονομικοί αναλυτές προειδοποιούν, πάντως, πως η ανάπτυξη θα είναι ενδεχομένως πολύ πιο περιορισμένη, ίσως και ασταθής, τους επόμενους μήνες, δεδομένου, άλλωστε, ότι το δεύτερο κύμα της πανδημίας αποδεικνύεται βαρύτατο και τα κρούσματα αυξάνονται καθημερινά.

Η ενίσχυση των προσωπικών δαπανών μαρτυράει ότι η οικονομία βρίσκεται πάλι σε ανοδική πορεία, χωρίς όμως να εκλείπουν οι φόβοι για επιβράδυνση, καθώς το δεύτερο κύμα της πανδημίας αποδεικνύεται βαρύτατο και τα κρούσματα αυξάνονται σε καθημερινή βάση.

Σε ό,τι αφορά, άλλωστε, τις προσδοκίες για τόνωση της αμερικανικής οικονομίας από ακόμη μια δέσμη μέτρων, οι ελπίδες τείνουν να εξανεμισθούν, καθώς οι συνομιλίες ανάμεσα στα δύο κόμματα του Κογκρέσου και στον Λευκό Οίκο έχουν περιέλθει σε αδιέξοδο. Ένας πρόσθετος λόγος για ανησυχία ή έστω επιφυλακτικότητα είναι πως στα μισθολόγια των επιχειρήσεων οι υπάλληλοι είναι κατά 11 εκατομμύρια λιγότεροι σε σύγκριση με τα προ της πανδημίας επίπεδα. Ως εκ τούτου οι περισσότεροι οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν πως θα χρειαστεί να περάσουν αρκετοί μήνες για να σημειωθεί πλήρης ανάκαμψη του αμερικανικού ΑΕΠ.

Όπως χαρακτηριστικά υπογραμμίζει ο Μάικλ Φερόλι, οικονομολόγος της JPMorgan Chase, «στον βαθμό που μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η επαναλειτουργία της οικονομίας οδήγησε στη θεαματική ανάπτυξη του τρίτου τριμήνου, έχουμε λόγο να είμαστε επιφυλακτικοί καθώς ήδη έχουμε ανοίξει τα πάντα και δεν περιμένουμε περαιτέρω τόνωση από αυτό, ενώ έχουμε αρχίσει και πάλι να αναστέλλουμε κάποιες δραστηριότητες εξαιτίας του δεύτερου κύματος».

Ως εκ τούτου, υπάρχει μεγάλη ανησυχία για το τι θα ακολουθήσει το τέταρτο τρίμηνο του έτους. Πράγματι, ακόμη και με τη θεαματική αυτή ανάπτυξη-ρεκόρ, το ΑΕΠ της υπερδύναμης παραμένει σε επίπεδα κατά 35% χαμηλότερα από τα προ της πανδημίας. Εξαιτίας της πανδημίας, άλλωστε, παραμένουν κλειστές επιχειρήσεις και χάνονται θέσεις εργασίας στους ζωτικούς τομείς του τουρισμού και των εστιατορίων. Παράλληλα με την είδηση για το ΑΕΠ, δόθηκαν στη δημοσιότητα στοιχεία που φέρουν τις αιτήσεις για επίδομα ανεργίας να έχουν μειωθεί την περασμένη εβδομάδα περισσότερο από όσο είχαν προβλέψει οι οικονομολόγοι.

Όπως ήταν αναμενόμενο, τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα μόλις πέντε ημέρες πριν από τις προεδρικές εκλογές της 3ης Νοεμβρίου έδωσαν στον πρόεδρο Τραμπ το τέλειό έναυσμα για να θριαμβολογήσει. Σε μήνυμά του στο Twitter τόνισε πως πρόκειται για «τη μεγαλύτερη και την καλύτερη ανάπτυξη στην ιστορία της χώρας» και προσέθεσε πως ο υποψήφιος των Δημοκρατικών Τζο Μπάιντεν «θα καταστρέψει όλα» αυξάνοντας τους φόρους.

Νέα νομισματική κρίση πυροδοτεί στην Τουρκία η διολίσθηση της λίρας

Τον χειρότερο μήνα από τον Αύγουστο του 2018 καταγράφει η τουρκική λίρα, πυροδοτώντας εικασίες ότι η κεντρική τράπεζα θα αναγκαστεί για άλλη μια φορά σε μια υπερβολική αύξηση των επιτοκίων, κόντρα στις εμμονές Ερντογάν.

Το τουρκικό νόμισμα έχει χάσει από τις αρχές Οκτωβρίου σχεδόν το 8% της αξίας του έναντι του δολαρίου. Η ραγδαία υποτίμηση θυμίζει τη νομισματική κρίση που γνώρισε η Τουρκία το καλοκαίρι του 2018, όταν η κεντρική τράπεζα αναγκάστηκε να αυξήσει τα επιτόκια κατά 6,25 εκατοστιαίες μονάδες, κλείνοντας απότομα (για λίγο) τη «στροφή» των δανείων στη χώρα.

Η ισοτιμία της τουρκικής λίρας με το αμερικανικό νόμισμα έσπασε εντυπωσιακά το όριο του οκτώ και επιδεινώνεται περαιτέρω, καθώς χθες κυμαίνονταν στις 8,3181 τουρκικές λίρες προς ένα δολάριο. Καταλύτης είναι και τώρα, όπως ακριβώς και πριν από δύο χρόνια, ο συνδυασμός των εντεινόμενων γεωπολιτικών κινδύνων με μια αλλοπρόσαλλη νομισματική πολιτική που υπαγορεύει ο Τούρκος πρόεδρος.

Όπως και τότε, η νομισματική πολιτική παραμένει υπερβολικά χαλαρή για να συγκρατήσει την κατάρρευση της ισοτιμίας και υπερθερμαίνει την τουρκική οικονομία πέρα από τις αντοχές της.

Οι επενδυτές λένε ότι η κεντρική τράπεζα ενδέχεται να αναγκαστεί να προχωρήσει σε κάποια εσπευσμένη κίνηση πριν από την προγραμματισμένη συνεδρίασή της στις 19 Νοεμβρίου.

Εντός του Οκτωβρίου έχει χάσει το 8% της αξίας της έναντι του δολαρίου.

Αν επαληθευθούν οι εκτιμήσεις τους, δεν θα είναι η πρώτη φορά. Η κεντρική τράπεζα έσπευσε να αυξήσει τα επιτόκια κατά 300 μονάδες βάσης (3 εκατοστιαίες μονάδες) σε έκτακτη συνεδρίαση τον Μάιο του 2018 για να περιορίσει τις απώλειες της λίρας. Επίσης, υπερδιπλασίασε τα επιτόκια σε μια έκτακτη συνάντηση τον Ιανουάριο του 2014.

«Δεν υπάρχει κανένας παράγοντας που να συγκρατήσει τη λίρα από μια περαιτέρω υποχώρηση σε μια ισοτιμία 9 λιρών ανά δολάριο τις επόμενες εβδομάδες», εκτιμά ο Τάθα Γκόουζ, οικονομολόγος της Commerzbank στο Λονδίνο.

Το νόμισμα υποχώρησε κατά ακόμα 1,6% έναντι του δολαρίου την Τετάρτη. Η διολίσθηση συνεχίστηκε και χθες, έκτη ημέρα πτώσης, με 0,72% υποχώρηση μέχρι αργά το απόγευμα.

PIKO | PIKO

ΑΦΑΝΕΙΣ ΗΡΩΕΣ

Η εκπομπή θα παρουσιάζει προσωπικές ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν με τον δικό τους τρόπο στην Κύπρο ή στο εξωτερικό. Η πορεία, οι δυσκολίες και η επιβράβευση. Ο επιχειρηματίας που διέπρεψε αλλά δεν έχασε την ανθρωπιά του. Ο καρκινοπαθής που ξεπέρασε την αρρώστια. Ο καρεκλιοποιός που κρατά ακόμα την παράδοση παρά τις αντίξοες συνθήκες. Σκοπός της εκπομπής είναι να μεταφέρει θετικά μηνύματα και να ταυτίσει τους ήρωές μας με το ευρύ κοινό.

Αρχισυνταξία:
Ιωάννα Χριστοδούλου

Παρουσίαση - εκφώνηση:
Μικαέλλα Θεοφίλου

Σκηνοθεσία:
Σπύρος Βλαχάκης

Post - Production:
Βάσω Σιδέρη

Παραγωγή:
Ανδρέας Σαπθαούρας / SLAS productions

Κυριακή
5.00 μ.μ.
PIK 1 - PIK HD

PIKO | PIKO

TRAVEL DIARY

Το Travel Diary είναι μια σειρά ταξιδιωτικών ταινιών μικρού μήκους! Η Βένια Αντωνίου και ο Μάνος Ατζαράκης μεταφέρουν στους θεατές τις εικόνες, τους ήχους, αλλά κυρίως την αίσθηση της κάθε τοποθεσίας που επισκέπτονται. Αφηγούνται τις ταξιδιωτικές τους ιστορίες με μια... κινηματογραφική ματιά και αισθητική! Μην χάσετε την ευκαιρία να ταξιδέψετε μαζί τους μέσα από τη συχνότητα του PIK!

Κυριακή
3.30 μ.μ.
PIK 1 - PIK HD

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ανακάλυψη του εμβολίου και η διεθνής ανάκαμψη

Των **ENDA CURRAN, SUZI RING** και **ANCHALEE WORRACHATE / BLOOMBERG**

Σήμερα οι επενδυτές έχουν στρέψει το βλέμμα στις φαρμακευτικές εταιρείες και στην πρόοδο για το εμβόλιο κατά του κορωνοϊού, προσδοκώντας να διασωθεί η παγκόσμια οικονομία το 2021. Ωστόσο, θα πρέπει να συγκρατηθούν, διότι επανειλημμένως οι επιστήμονες έχουν προειδοποιήσει ότι ο δρόμος είναι δύσκολος και μακρύς. Αν και οι φαρμακευτικές σημειώνουν πρόοδο στην αναζήτηση θεραπειάς, που προξένησε τη χειρότερη ύφεση διεθνώς από την εποχή του Μεγάλου Κραχ, παραμένουν τα ερωτήματα για το πόσο αποτελεσματικό θα αποδειχθεί το πρώτο κύμα εμβολίων, πόσο εύκολη θα είναι η διανομή του σε 7 δισ. ανθρώπους, αλλά και πόσοι θα συμφωνήσουν να το κάνουν.

Το μέλλον της παγκόσμιας ανάπτυξης εδράζεται στις απαντήσεις των ανωτέρω ερωτημάτων, δεδομένου ότι η νέα

Οι επενδυτές για να εντοπίσουν σημάδια ελπίδας στρέφουν το βλέμμα στους επιστήμονες και στα δεδομένα για τις δοκιμές.

έξαρση κρουσμάτων αναζωπυρώνει τους φόβους για τη δημόσια υγεία, ενώ οι επίσημοι περιορισμοί, που επιβάλλουν οι κυβερνήσεις, εμποδίζουν το εμπόριο και την ομαλή καθημερινότητα. Όπως παρατηρεί ο Κρις Τσάπμαν, διαχειριστής επενδυτικών χαρτοφυλακίων στη Manulife Investment, με κεφάλαια άνω των 660 δισ. δολαρίων, ακόμα κι αν εμφανιστεί ένα επιτυχημένο σύστημα για την ανοσία του πληθυσμού, αυτό δεν θα ισοδυναμεί με άμεση οικονομική πανάκεια. «Θα χρειαστεί πάνω από ένας χρόνος για να επανέλθουμε στα προηγούμενα επίπεδα ή να αποκατασταθεί η τάση της ανάπτυξης», επισημαίνει. «Το χρονοδιάγραμμα της ανάκαμψης θα καθυστερήσει, αλλά διατηρούμε τις ελπίδες μας πως κάποια στιγμή μέσα στην επόμενη χρονιά θα υπάρξει εμβόλιο».

Επί δεκαετίες, η παγκόσμια οικονομία βασιζόταν στους διοικητές των κεντρικών τραπεζών και στους υπουργούς Οικονομικών

για να την απεγκλωβίσουν από μία κρίση, με το σκεπτικό ότι εάν διοχετεύσεις τη σωστή ποσότητα χρημάτων στην οικονομία, μετά θα επέλθει ανάκαμψη. Αλλά αυτή τη φορά τα πράγματα είναι διαφορετικά, διότι οι επενδυτές για να εντοπίσουν σημάδια ελπίδας στρέφουν το βλέμμα τους στους επιστήμονες και στα δεδομένα τα σχετικά με τις δοκιμές των εμβολίων – και το κάνουν με την ίδια προσοχή που εξετάζουν τις δέσμες μέτρων, όπως αυτές εκπορεύονται από την Ουάσιγκτον, το Πεκίνο ή την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενα είναι βέβαιο, πως η επιστήμη μπορεί να σημειώσει σημαντική πρόοδο στο άμεσο μέλλον. Ακόμη και αν μπορούσε ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού να εμβολιαστεί, όπως λόγω χάριν οι εργαζόμενοι στην περίθαλψη και οι πιο ευάλωτες ομάδες, τότε θα υπήρχε μεγάλη διαφορά στο πότε οι κανονικοί ρυθμοί θα επανέρχονταν.

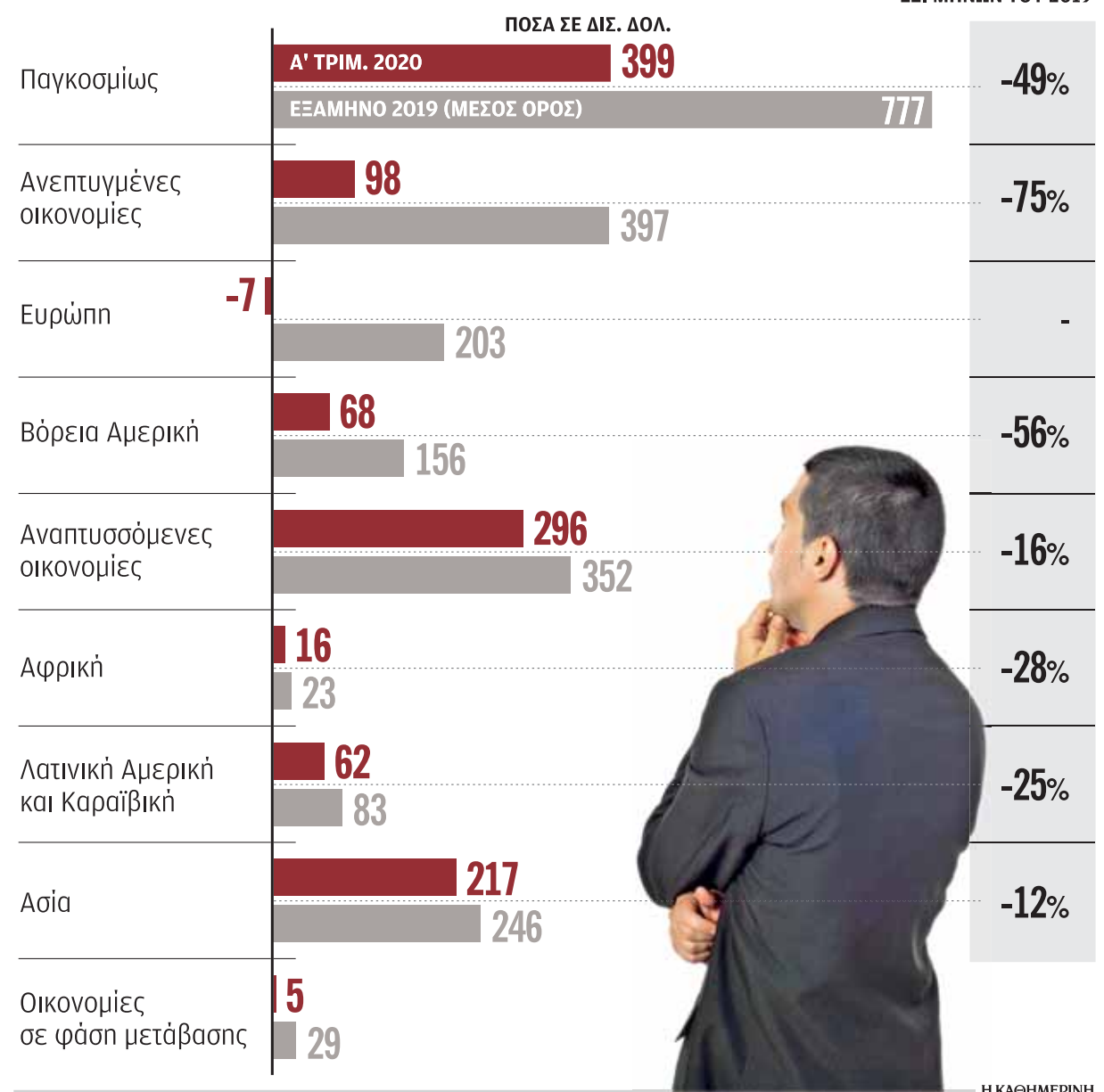
Ο αμερικανικός φαρμακευτικός κολοσσός της Pfizer, λόγω χάριν, προσφάτως δήλωσε ότι θα ζητήσει επείγουσα άδεια από τις Αρχές μέχρι τέλη Νοεμβρίου για το εμβόλιό της, που έχει παρασκευάσει μαζί με τη γερμανική BioNTech. «Υπάρχουν πολλές πιθανότητες πως έως τα τέλη της άνοιξης του 2021 θα υπάρχουν σε επαρκή ποσότητα τα εμβόλια, ώστε να καλυφθούν οι πιο ευπαθείς», παρατηρεί ο Νιλ Φέργκιουσον, επιδημιολόγος του Κολεγίου Ιμπήριαλ στο Λονδίνο και πρώην σύμβουλος της κυβέρνησης Τζόνσον για την πανδημία. «Αλλά τουλάχιστον έως τότε, η ζωή θα παραμένει ένα πείραμα εξισορρόπησης ανάμεσα στο να ελεγχθεί ο ιός και να επαναλειτούργησει η κοινωνία». Επίσης, υπάρχουν και καθυστερήσεις. Η AstraZeneca και η Οξφόρδη διέκοψαν προσωρινά τις δοκιμές του εμβολίου λόγω ασθένειας ενός συμμετέχοντος, ενώ κάτι αντίστοιχο «πάγωσε» προσωρινά τις κλινικές δοκιμές της Johnson & Johnson.

Εν τω μεταξύ, ακόμα κι όταν κυκλοφορήσει ένα αποτελεσματικό εμβόλιο, η οργάνωση της διανομής του θα σημαίνει και πάλι προβλήματα στην εργασία, στις μετακινήσεις και στην ψυχολογία, διότι μόνον ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού θα εμβολιαστεί επί τόπου. Το ότι γνωρίζουμε πως η οικονομία έχει ήδη τρωθεί, κάνει ακόμα πιο έντονες τις πιέσεις να λήξει η πανδημία.

Κάθετη μείωση των άμεσων ξένων επενδύσεων το α' εξάμηνο

Συρρικνώθηκαν κατά 49% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019

Άμεσες ξένες επενδύσεις κατά γεωγραφική ζώνη

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στην Ευρώπη για πρώτη φορά καταγράφηκαν εκροές κεφαλαίων συνολικού ύψους 7 δισ. δολαρίων.

πτυσσόμενες οικονομίες, που παραδοσιακά προσελκύουν μικρότερη μερίδα του ξένου κεφαλαίου.

Συνολικά στον αναπτυσσόμενο κόσμο οι άμεσες ξένες επενδύσεις μειώθηκαν κατά 16% σε σύγκριση με το 2019. Ο λόγος που η μείωση ήταν αρκετά περιορισμένη δεν ήταν άλλος από την επίμονη επενδυτική δραστηριότητα του κινεζικού κεφαλαίου.

Ετσι στην Ασία οι άμεσες ξένες επενδύσεις μειώθηκαν

μόλις κατά 12% και μάλιστα οι αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας προσείλκυαν περισσότερο από το 50% των άμεσων ξένων επενδύσεων παγκοσμίως. Ησαν, ωστόσο, μειωμένες κατά 81% οι επενδύσεις στις λεγόμενες οικονομίες σε μεταβατικό στάδιο, όπως στη Ρωσία, που κατέγραψε δραματική πτώση. Συγκριτικά με τον ανεπτυγμένο κόσμο ήταν σαφώς μικρότερη η μείωση των επενδύσεων στην Αφρική, που κατέγραψε πτώση κατά 28% σε σύγκριση με το 2019, και κατά 25% μειωμένες στις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αντιστροφή της εικόνας όταν πρόκειται για την αξία των άμεσων ξένων επενδύσεων αλλά σε πράσινα σχέδια, που άλλωστε αποτελούν και την πυξίδα για τις μελλοντικές τάσεις του επενδυτικού κεφαλαίου. Οι

άμεσες επενδύσεις σε πράσινα σχέδια μειώθηκαν πολύ περισσότερο στις αναπτυσσόμενες οικονομίες και συγκεκριμένα κατά 49%, όταν η αντίστοιχη μείωση στις ανεπτυγμένες οικονομίες ήταν μόνον 17%.

Όπως υπογραμμίζει η UNCTAD, η αντιστροφή προδίδει την περιορισμένη δυνατότητα των αναπτυσσόμενων χωρών να προωθήσουν δέσμες μέτρων στήριξης των οικονομικών τους.

Συνολικά η αξία των πράσινων επενδύσεων που προσείλκυσαν ξένο κεφάλαιο στις αναπτυσσόμενες χώρες ήταν 358 δισ. δολάρια και όχι μόνον για το πρώτο εξάμηνο, αλλά για το σύνολο των πρώτων οκτώ μηνών του έτους. Σε ό,τι αφορά την αξία των διασυσνοριακών συγχωνεύσεων και εξαγορών, στη διάρκεια των τριών τριμήνων του 2020 έφτασε στα 319 δισ. δολάρια.

Απώλειες 730 δισ. δολάρια για τον τουριστικό κλάδο

Οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις μειώθηκαν κατά 70% στον κόσμο τους οκτώ πρώτους μήνες του 2020 συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά, συνεπεία της πανδημίας COVID-19, ανακοίνωσε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, που είναι υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO). Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, οι καλοκαιρινοί μήνες, περίοδος τουριστικής αιχμής για το βόρειο ημισφαίριο, ήταν καταστροφικοί καθώς σημειώθηκε πτώση 81% των τουριστών τον Ιούλιο σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους και 79% τον Αύγουστο. σύμφωνα με την υπηρεσία του ΟΗΕ με έδρα τη Μαδρίτη. Η πτώση αυτή αντιπροσωπεύει 700 εκατομμύρια λιγότερες αφίξεις τουριστών και απώλεια 730 δισεκατομμυρίων δολαρίων για τον παγκόσμιο τουριστικό τομέα, «δηλαδή, οκταπλάσιες απώλειες σε σύγκριση με όσες προκάλεσε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2009», διευκρινίζει σε ανακοίνωσή του ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού.

Η περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, η οποία επλήγη πρώτη από την παν-

Σε παγκόσμιο επίπεδο οι αφίξεις μειώθηκαν κατά 70% τους πρώτους οκτώ μήνες του 2020.

δημία, έχει τις μεγαλύτερες απώλειες (-79%) και ακολουθούν η Αφρική και η Μέση Ανατολή (-69%), η Ευρώπη (-68%) και η αμερικανική ήπειρος (-65%). Η πτώση των καλοκαιρινών αφίξεων στην Ευρώπη ήταν λίγο μικρότερη σε σχέση με άλλες περιοχές (-72% τον Ιούλιο και -69% τον Αύγουστο), αλλά «αυτή η ανάκαμψη ήταν βραχεία διάρκειας», τονίζεται στην ανακοίνωση του UNWTO.

Για το σύνολο του 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού προβλέπει πτώση 70% των τουριστικών αφίξεων σε επίπεδο έτους και δεν προβλέπει ανάκαμψη πριν από το τέλος του 2021. Όπως έχει επισημάνει από τους καλοκαιρινούς μήνες, συνεπεία της πανδημίας, μόνο μέσα σε πέντε μήνες ο κλάδος έχασε παγκοσμίως 320 δισεκατομμύρια δολάρια. Από το πλήγμα αυτό υπάρχει άμε-

σος κίνδυνος να καθούν από 100 έως 120 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Σύμφωνα, άλλωστε, με την Υπηρεσία του ΟΗΕ για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), ο αντικτύπος για την παγκόσμια οικονομία από το πλήγμα που υπέστη ο τουρισμός θα είναι μια μείωση του παγκόσμιου ΑΕΠ κατά 1,5% με 2,8%.

Ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες, έχει βέβαια επισημάνει ότι συνεπεία της πτώσης του τουρισμού έχει σημειώσει αύξηση το παράνομο κυνήγι. Εν ολίγοις, σε πολλές χώρες εξαρτημένες από τον τουρισμό οι άνθρωποι προσπαθούν να βρουν εναλλακτικές πηγές εισοδήματος και καταφεύγουν στο κυνήγι. Αναπόφευκτο συνεπακόλουθο είναι, όμως, η καταστροφή ορισμένων βιοτόπων και οικοσυστημάτων συχνά σε περιοχές προστατευμένες. Προκειμένου να αναχαιτισθεί η πανδημία, εξάλλου, έκλεισαν πολλές από τις περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς και είναι τουριστικού ενδιαφέροντος, με αποτέλεσμα να στερηθούν έναν ζωτικό πόρο οι πληθυσμοί των περιοχών αυτών.

Εξαιτίας της καθίζησης του τουρισμού, υπάρχει άμεσος κίνδυνος να καθούν από 100 έως 120 εκατ. θέσεις εργασίας.

Σε μαζικές πωλήσεις χρυσού προχώρησαν κεντρικές τράπεζες

Επωφελούνται από τις υψηλές τιμές για να ενισχύσουν τους ισολογισμούς τους

Για πρώτη φορά έπειτα από 10 χρόνια, οι κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο προχωρούν σε μαζικές πωλήσεις χρυσού αφού πρώτα αύξησαν τα διαθέσιμά τους στο πολύτιμο μέταλλο με συνεχείς αγορές κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών, και προ παντός την τελευταία διετία. Το κίνητρο των πωλήσεων είναι να εκμεταλλευθούν οι κεντρικές τράπεζες και οι οικονομίες τις οποίες εποπτεύουν την ιλιγγιώδη άνοδο που σημείωσαν φέτος οι τιμές του λαμπρότερου μετάλλου. Εν μέσω της κρίσης της πανδημίας, δηλαδή τουλάχιστον τους τελευταίους έξι μήνες, ο χρυσός βρίσκεται σχεδόν αδιάκοπα σε ανοδική πορεία. Οι τιμές του πλυσίασαν επανειλημμένως τις 2.000 δολάρια η ουγγιά και υπερέβησαν το επίπεδο αυτό κάποια στιγμή μέσα στο καλοκαίρι, για να υποχωρήσουν αργότερα παραμένοντας, όμως, διαρκώς κοντά σε αυτό το επίπεδο. Χθες η τιμή του κυμαινόταν στα 1.864,82 δολάρια η ουγγιά.

Μείωση

Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Συμβουλίου Χρυσού, το τρίτο τρίμηνο του έτους οι κεντρικές τράπεζες συνολικά μείωσαν τα αποθέματά τους σε χρυσό κατά 12,1 τόνους, όταν την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους τα είχαν αυξήσει κατά 141,9 τόνους χρυσού.

«Δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι σε αυτές τις συνθήκες στράφηκαν οι κεντρικές τράπεζες στα διαθέσιμά τους σε χρυσό», σχολιάζει η Λουίζ Στριτ, υψηλόβαθμο στέλεχος του Παγκόσμιου Συμβουλίου Χρυσού. Η ίδια επισημαίνει πως οι κεντρι-

Σε πωλήσεις χρυσού για πρώτη φορά μετά 13 χρόνια προχώρησε το γ' τρίμηνο του έτους η Τράπεζα της Ρωσίας.

κές τράπεζες επιδιώκουν να επωφεληθούν από την υψηλή τιμή του χρυσού και να ενισχύσουν τους ισολογισμούς τους σε μια στιγμή που η δημοσιονομική κατάσταση των χωρών τους είναι ιδιαίτερα πιεσμένη εξαιτίας των δαπανών για την αντιμετώπιση της πανδημίας και του οικονομικού της αντίκτυπου. Σύμφωνα, πάντως, με τη Citigroup, οι κεντρικές τράπεζες θα αρχίσουν και πάλι να αγοράζουν χρυσό μέσα στο 2021 και θα ανακάμψει γεινότερα η ζήτηση για το πολύτιμο μέταλλο.

Τον μεγαλύτερο όγκο χρυσού πούλησαν κατά κύριο λόγο η Τράπεζα της Τουρκίας και η Τράπεζα του Ουζμπεκιστάν, ενώ και η Τράπεζα της Ρωσίας προχώρησε το τρίτο τρίμηνο του έτους σε πωλήσεις χρυσού για πρώτη φορά μετά 13 χρόνια. Ειδικότερα η Τουρκία πούλησε 22,3 τόνους χρυσού ενώ 34,9 τόνους χρυσού πούλησε το Ουζμπεκιστάν. Σημειώτεον ότι το Ουζμπεκιστάν έχει στραφεί σε άλλα συναλλαγματικά διαθέσιμα και διαφοροποιεί τα διαθέσιμα της κεντρικής τράπεζας, καθώς η χώ-

ρα επιχειρεί να βγει από μια πολιτική και οικονομική απομόνωση δεκαετιών.

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Χρυσού επισημαίνει πως η ιλιγγιώδης άνοδος του χρυσού επιταχύνθηκε το τρίτο τρίμηνο μολονότι η ζήτηση υποχώρησε κατά 19% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Ήταν μάλιστα στα χαμηλότερα επίπεδα που έχει καταγράψει από το 2009. Εκτιμά μάλιστα πως και η ζήτηση από τις κεντρικές τράπεζες συγκαταλέγεται ανάμεσα στους παράγοντες που επιτάχυναν τα τελευταία χρόνια την άνοδο της τιμής του χρυσού.

Ασιατικές αγορές

Η μεγάλη πτώση της ζήτησης σε παγκόσμιο επίπεδο αντανάκλα τη ραγδαία υποχώρηση που σημειώθηκε στις δύο ασιατικές αγορές που έχουν τη μεγαλύτερη κατανάλωση χρυσού: την Ινδία και την Κίνα. Στη μεν Ινδία μειώθηκε κατά το ήμισυ η ζήτηση για κοσμήματα, ενώ αναμικτή ήταν η ζήτηση και στην Κίνα. Εν μέρει, πάντως, η πτώση υπερκαλύφθηκε από την αυξημένη κατά 21% ζήτηση για ράβδους χρυσού και χρυσά νομίσματα από τους επενδυτές.

Σε ό,τι αφορά, τέλος, τη συνολική προσφορά χρυσού, υποχώρησε κατά 3% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Αιτία ήταν και πάλι η πανδημία, που είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί η παραγωγή των ορυχείων και να παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα ακόμη και όταν χαλάρωσαν οι σχετικοί περιορισμοί σε χώρες όπως η Νότιος Αφρική.

ΑΡΘΡΟ

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

Το κρίσιμο άγουρο βόλι

Κάποτε τις γενιές χώριζε μια μεγάλη απόσταση, 30 και βάλε ετών. Σήμερα αυτή συρρικνώθηκε, μετράει μόλις μία πενταετία. Τα μέλη μιας γενιάς δεν είναι τέκνα της προηγούμενης αλλά η επόμενη σειρά και τα χάσματα δεν γεφυρώνονται με πόνο και δάκρυ, τείνουν να εκλείψουν. Όμως σε καιρούς ιλιγγιών εξελίξεων, έχουν τη δική τους σφραγίδα. Στις ΗΠΑ, η γενιά των 18-23 ετών, η αποκαλούμενη γενιά Z, περισσότερο πολιτικοποιημένη από την προηγούμενη, τη γενιά Y της αλλαγής της χιλιετίας, που άνηψε στο χείλος του οικονομικού γκρεμού, ενδέχεται, σύμφωνα με τους αναλυτές, να καθορίσει –υπέρ του Μπάιντεν– την έκβαση των εκλογών.

Η γενιά Z, «διασυνδεδεμένη» από τα γεννοφάσκια της με το κινητό ως σωματικό μέλος, αφυπνισμένη από το κίνημα διαμαρτυρίας που ογκώθηκε μετά τη δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ, σε αναζήτηση εργασίας σε εποχή πανδημίας, με καταγωγή συχνά αφροαμερικανική, λατινοαμερικανική ή ασιατική –σχεδόν οι μισοί Αμερικανοί έως 20 ετών ανήκουν σε κάποια μειονότητα–, εκτιμάται ότι θα παίξει καίριο ρόλο σε πολιτείες όπου το αποτέλεσμα κρίνεται από λίγες χιλιάδες ψήφους.

Στις επικείμενες αμερικανικές εκλογές –και για τα ελληνικά πράγματα πολύ σημαντικές– θα μετρήσει, σύμφωνα με τον Economist, η ψήφος των κάτω των 40 ετών, που αποτελούν το 51% του πληθυσμού και το 40% του εκλογικού σώματος. Αναμένεται ακόμη και να ξεπεράσουν αριθμητικά τους ψηφοφόρους

άνω των 54 ετών, που το 2016 είχαν συμμετάσχει με 57 εκατ. ψήφους έναντι των 36 εκατ. ψήφων όσων δεν είχαν συμπληρώσει τα 40. Δηλαδή οι νέοι, 4 στους 6 κατά του Τραμπ, κατά των φυλετικών διακρίσεων και των αρνητών της κλιματικής αλλαγής, που στις προηγούμενες εκλογές είχαν ψηφίσει σε ποσοστό 46% (οι άνω των 65 είχαν ψηφίσει σε ποσοστό 71%), υπολογίζεται ότι θα έχουν δυναμικότερη παρουσία.

Η γενιά Z εκτιμάται ότι θα παίξει καίριο ρόλο σε πολιτείες όπου το αποτέλεσμα κρίνεται από λίγες χιλιάδες ψήφους.

Εσφαλμένη μοιάζει κάθε εκτίμηση με βάση μόνο τις γενιές, καθώς ομοιογενής δεν είναι καμία ηλικιακή ομάδα. Επιπλέον, οι κρίσεις επηρεάζουν ποικιλοτρόπως πράξεις και ιδέες. Εισάγουν αβεβαιότητες, θρυμματίζουν κοινωνικότητες, ενταφιάζουν σχέδια ή προσφέρουν αναπάντεχες ευκαιρίες. Άλλοι χαλυβδώνονται κι άλλοι αποθαρρύνονται από τις ανυπέρβλητες αβύσσους. Ένα τμήμα από την πρώτη ύλη των αναδυόμενων κοινωνιών συγκλονίζεται από όνειρα κι ένα άλλο εγκλωβίζεται σε έναν στενό κύκλο ενδιαφερόντων και καταλήγει στην πολιτική αδιαφορία. Όμως έρχεται η στιγμή που οι έννοιες νέος και απουσία μέλλοντος γίνονται και πάλι καθολικά ασυμβίβαστες.

ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Ο όμιλος SPPMEDIA αναζητά άτομα για στελέχωση του Εμπορικού Τμήματος.

Απαραίτητα προσόντα:

- Πτυχίο διοίκησης επιχειρήσεων, μάρκετινγκ, επικοινωνίας ή συναφούς κλάδου.
- Ευχάριστη και δυναμική προσωπικότητα και ομαδικό πνεύμα.
- Οργανωτικές, επικοινωνιακές και διαπραγματευτικές ικανότητες.
- Προσανατολισμός στην επίτευξη στόχων.
- Γνώση χρήσης Η/Υ.
- Εμπειρία στις πωλήσεις θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.

Παρακαλώ όπως αποστέλλονται τα βιογραφικά σημειώματα στην ηλεκτρονική διεύθυνση drousiotoue@sppmedia.com (κα Ελένη Δρουσιώτου, τηλ. 22472401)

“Αγαπητό μου ημερολόγιο”

υάθε Σάββατο και Κυριακή από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα, να μην ξεχάσω να αιούσω τα αγαπημένα μου τραγούδια, νέα και παλιά.

... και τις Παρασκευές, το βράδυ αιυλάει από τις 9 μέχρι τις 12 **“Εκ γυναικός”** με μελωδίες ταξιδιάρικες.

παρέα με την **Μαριάννα Γαλιδη** στο

KANALI
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

Η ελληνική αγορά ακινήτων δεν κόλλησε κορωνοϊό

Ισχυρές αντοχές επιδεικνύει ο κλάδος – Τα εννέα μέτρα που οδήγησαν σε δυναμική ανάκαμψη τα τελευταία δύο χρόνια

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Ωθηση στην κτηματαγορά δίνουν οι παρεμβάσεις της κυβέρνησης που ξεκίνησαν με την ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας το 2019, συνεχίζονται σήμερα με πρόσθετα μέτρα, ενώ προωθούνται και νέες που αναμένεται να συμβάλουν περαιτέρω στην ανάκαμψη της οικοδομικής δραστηριότητας.

Είναι ενδεικτικό ότι σε διάστημα 12 μηνών (από τον Ιούνιο του 2019 έως και τον Ιούνιο του 2020 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) το μέγεθος της συνολικής οικοδομικής δραστηριότητας (ιδιωτικής - δημόσιας) με βάση τις εκδοθείσες οικοδομικές άδειες, στο σύνολο της χώρας, ανήλθε σε 18.511, αυξημένες κατά 19,9% στον αριθμό των οικοδομικών αδειών, κατά 20,5% στην επιφάνεια και κατά 20,3% στον όγκο.

Μάλιστα, οι άδειες στη συντριπτική πλειονότητά τους είναι ιδιωτικές. Είναι ενδεικτικό ότι το τελευταίο τρίμηνο παρατηρείται οργασμός κατασκευών στα βόρεια και νότια προάστια, κάτι που οφείλεται ωστόσο και στο «πάγωμα» των εργασιών το διάστημα της καραντίνας, αλλά και στα κίνητρα που έχουν δοθεί από την κυβέρνηση.

Επτά μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί από την κυβέρνηση και ακόμα δύο που αναμένονται το 2021, έχουν συμβάλει στην αναζωογόνηση της αγοράς ακινήτων. Φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι τα μέτρα της κυβέρνησης έχουν ήδη κινητοποιήσει σημαντικά κεφάλαια τα οποία κατευθύνονται σε αγοραπωλησίες αλλά και ανακαινίσεις. Η αναστολή του ΦΠΑ, οι εκπτώσεις φόρου για ανακαινίσεις, το «πάγωμα» του φόρου υπεραξίας, η προσωλήωση πλούσιων και συνταξιούχων να μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα, με την προϋπόθεση για τους πρώτους να προχωρήσουν σε επενδύσεις, η μείωση του ΕΝΦΙΑ, οι αφορολόγητες δωρεές σε χρήμα για την αγορά ακινήτων και η «χρυσή βίζα» λειτουργούν όχι απλώς εξυγιαντικά για τον κλάδο, αλλά προσφέρουν και νέες θέσεις εργασίας. Σύμφωνα

Φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι τα μέτρα της κυβέρνησης έχουν κινητοποιήσει σημαντικά κεφάλαια, τα οποία κατευθύνονται σε αγοραπωλησίες, αλλά και ανακαινίσεις.

με έρευνα του ΙΟΒΕ, μια μείωση του ΦΠΑ στις νέες οικοδομές θα προσέφερε επιπλέον επενδύσεις έως 140 εκατ. ευρώ και θα δημιουργούσε από 921 έως 3.650 νέες θέσεις εργασίας, αυξάνοντας τελικά το ΑΕΠ της χώρας μέχρι και 265 εκατ.

Τα μέτρα τόνωσης της οικοδομής:

1. Αναστολή του ΦΠΑ. Όλα τα ακίνητα από το 2006 (εφαρμόστηκε για πρώτη φορά ο ΦΠΑ στην οικοδομή) απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ και οι αγοραστές θα καταβάλουν τον φόρο μεταβίβασης όπως γίνεται σήμερα και για τα παλαιά ακίνητα. Ουσιαστικά, η οικοδομή μπορεί να αποτελέσει τη δεύτερη πηγή ανάπτυξης της οικονομίας μετά τον τουρισμό. Η επιβολή ΦΠΑ 24% στις συναλλαγές νέων ακινήτων λειτουργούσε ως αντικίνητρο για τις επενδύσεις σε νέες κατοικίες,

Η έκπτωση φόρου 40% στις δαπάνες για ενεργειακή και αισθητική αναβάθμιση των κτιρίων θα δώσει περαιτέρω ώθηση.

χωρίς παράλληλα να προκύπτει ιδιαίτερο δημοσιονομικό αποτέλεσμα, καθώς τα σχετικά έσοδα κυμαίνονται μεταξύ 11 εκατ. ευρώ και 14 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση.

2. Αφορολόγητες δωρεές για αγορά κατοικίας. Μηδενικό φόρο για χρηματικές δωρεές ύψους έως 150.000 ευρώ από γονείς προς τα παιδιά τους για αγορά πρώτης κατοικίας και κλιμακωτούς συντελεστές από 1% έως 10% για μεγαλύτερα ποσά

προβλέπει ο νόμος. Μέχρι σήμερα οι χρηματικές δωρεές από γονείς προς τα παιδιά τους φορολογούνταν με συντελεστή 10% και μάλιστα από το πρώτο ευρώ. Για 150.000 ευρώ ο φόρος ήταν 15.000 ευρώ, ενώ για ποσό χρηματικής δωρεάς 300.000 ο φόρος έχει περιοριστεί στο ποσό των 1.500 ευρώ από 30.000 ευρώ.

3. Αυξάνεται το όριο απαλλαγής από τον ΦΜΑ. Σύμφωνα με τη διάταξη που κατατέθηκε στο σχέδιο νόμου για τον πτωχευτικό, προκειμένου οι φορολογούμενοι να κερδίσουν απαλλαγή από τον φόρο μεταβίβασης κατά την απόκτηση πρώτης κατοικίας, θα πρέπει ο αγοραστής ή η σύζυγός του ή τα ανήλικα παιδιά του να μην κατέχουν κατοικία εμβαδού 70 τ.μ., προσαυξανόμενο κατά 25 τ.μ. για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα του και 30 τ.μ. για το τρίτο και τα επόμενα

τέκνα. Τα όρια που ισχύουν σήμερα είναι 70 τ.μ. για τον άγαμο ή το ζευγάρι και προσαυξάνονται κατά 20 τ.μ. για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα του και 25 τ.μ. για το τρίτο και τα επόμενα τέκνα. Με την ενεργοποίηση της νέας διάταξης, ένα ζευγάρι με 1 παιδί θα μπορεί να αποκτήσει πρώτη κατοικία χωρίς να πληρώσει ούτε ένα ευρώ φόρο μεταβίβασης ακόμα και εάν έχει ήδη σπίτι το οποίο είναι μέχρι 95 τ.μ. αντί για 90 τ.μ. που ισχύει σήμερα.

4. «Πάγωμα» φόρου υπεραξίας. Έχει ανασταλεί για τρία χρόνια και συγκεκριμένα μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2022 ο φόρος υπεραξίας στις μεταβιβάσεις ακινήτων.

5. Εκπτώση φόρου για ανακαινίσεις ακινήτων. Σημαντικά κεφάλαια αναμένεται να διοχετευθούν και προς την κατεύθυνση των ανακαινίσεων/ανακατασκευών υφιστά-

μενων ακινήτων, που θεωρείται ακόμα μεγαλύτερο πεδίο δράσης για τους ιδιώτες, δεδομένου ότι η συντριπτική πλειονότητα των ενδιαφερομένων να μην δεν διαθέτει την αγοραστική δύναμη για την αγορά κατοικίας, αλλά ενδιαφέρεται για την αναβάθμιση του υφιστάμενου ακινήτου τους. Στο πλαίσιο αυτό, η ρύθμιση για την παροχή έκπτωσης φόρου 40% στις δαπάνες υπηρεσιών για την ενεργειακή, λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση των κτιρίων έχει ιδιαίτερη σημασία.

6. Κίνητρα για αλλοδαπούς. Οι πρόσφατοι νόμοι για τη μεταφορά της φορολογικής έδρας ξένων πλούσιων και συνταξιούχων αναμένεται να τονώσει ιδιαίτερα την οικονομική δραστηριότητα. Οι πλούσιοι ξένοι θα πρέπει να προχωρήσουν, σύμφωνα με τον νόμο, σε επένδυση ύψους 500.000 ευρώ στη χώρα μας. Όπως όλα δείχνουν, οι πρώτες επενδύσεις όσων ήρθαν στην Ελλάδα είναι η αγορά ακινήτου. Και οι συνταξιούχοι όμως που σκοπεύουν να έρθουν στην Ελλάδα έχουν ξεκινήσει ήδη τις έρευνες για την αγορά ακινήτου. Φυσικά όσοι απέκτησαν τη «χρυσή βίζα» έχουν επενδύσει τεράστια ποσά για την αγορά ακινήτων, στηρίζοντας ταυτόχρονα τα προηγούμενα χρόνια την κτηματαγορά.

7. Μείωση ΕΝΦΙΑ. Το 2019 η κυβέρνηση προχώρησε στη μείωση του ΕΝΦΙΑ κατά 22% μεσοσταθμικά. Ουσιαστικά πρόκειται για την πρώτη μεγάλη μείωση του φόρου στα ακίνητα από τη θεσμοθέτησή του.

8. Αντικειμενικές αξίες. Η αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών το 2021 στοχεύει στο κλείσιμο της ψαλίδας μεταξύ εμπορικών και αντικειμενικών αξιών.

9. Νέα μείωση ΕΝΦΙΑ. Το επόμενο έτος η κυβέρνηση σχεδιάζει νέα μείωση στον ΕΝΦΙΑ. Η αρχική εξαγγελία προέβλεπε τη μείωσή του το τρέχον έτος κατά 8% μεσοσταθμικά, ωστόσο η πανδημία ματαίωσε τον σχεδιασμό. Το 2021 η κυβέρνηση σχεδιάζει είτε τη μείωση του ΕΝΦΙΑ κατά 8% είτε τη μείωση ή κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ συνολικού ύψους 600 εκατ.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Η ροπή προς το αύριο της κτηματαγοράς

Με την παράθεση χιλιάδων απόψεων και σεναρίων για την εξέλιξη της πανδημίας είναι πραγματικά άγνωστο για το ποιες θα είναι οι οικονομικές επιπτώσεις και εξελίξεις. Και αυτό επειδή το φαινόμενο είναι παγκόσμιο, η κάθε χώρα είναι εκτεθειμένη σε οικονομικούς τομείς κατά διαφορετικό τρόπο, το οικονομικά μεγέθη και εργαλεία είναι διαφορετικά τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς αριθμούς, λαμβάνει μέτρα διαφορετικού εκτοπισματος και με διαφορετικό χρονισμό, ο κόσμος της αντιδρά διαφορετικά και αναθεωρεί απόψεις με διαφορετικό βαθμό ευκολίας κ.λπ.

Υπάρχει και ο περισσότερο αντικειμενικός τρόπος που μας ωθεί στο να δούμε τα πράγματα προς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Ακόμη και το τέλει εμβόλιο να βγει περί τον Φλεβάρη και μέχρι αυτό να παρασκευαστεί σε αρκετές ποσότητες και να μπορέσει να εμβολιαστεί ορίζοντα τουλάχιστον το 60% του παγκόσμιου πληθυσμού, έτσι ώστε όλες οι κοινωνίες να αποκτήσουν ανοσία στις αγέλης, θα μας βρει – στην καλύτερη περίπτωση – το καλοκαίρι. Αν βάλουμε στην εξίσωση πως μάλλον δεν θα έχουμε το τέλει εμβόλιο και ο κόσμος θα το αντιμετωπίζει με δυσπιστία μέχρι να δει απτά αποτελέσματα, τότε το μεγαλύτερο κομμάτι του 2021 θα είναι χειρότερο οικονομικά και άλλως πως από το 2020.

Φυσικά, τα πάντα είναι εν εξέλιξη και όπως τρέχουν τα δεδομένα αναπροσαρμόζονται και οι πολιτικές ανάλογα. Δεν μπορεί κανείς να αποκλείσει, σε αυτό το στάδιο, την πιθανότητα ακόμη και η οικονομικά συντηρητική ΕΕ να αναγκαστεί εκ των πραγμάτων να προβεί σε περαιτέρω δημοσιονομικές χαλαρώσεις και, κατ' επέκταση, σε ποιο βαθμό αυτές θα μπορούσαν να βοηθήσουν εμάς χωρίς να χρειαστούμε.

Ο τομέας των ακινήτων απέδειξε ιστορικά και ορίζοντα παντού στον κόσμο πως πρόκειται για ένα αρκετά ανθεκτικό επενδυτικό μέσο – συγκρινόμενο πάντα με άλλα επενδυτικά μέσα. Και αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό από την ελαστικότητα που επιδεικνύει σε αλλαγές στις εκάστοτε οικονομικές συνθήκες: ανακάμπτει σχετικά εύκολα μετά από υφέσεις και δείχνει να σημεία κόπωσης του όταν ο οικονομικός κύκλος θάβει στο απόγειο του. Φυσικά αυτό ισχύει περισσότερο στις ώριμες αγορές όπου παρατηρείται τόσο πιο σύνθετη προσφορά αλλά και πιο σύνθετη ζήτηση.

Τι να αναμένει κανείς στη δική μας περίπτωση; Η αγορά μας έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

Η ζήτηση δεν χαρακτηρίζεται από μεγάλο εύρος σύνθεσης. Η ντόπια ζήτηση από τη μια δεν είναι τόσο δυνατή που να μπορεί να μεγεθυνθεί την αγορά σε μεγάλο βαθ-

Οι ανακαινίσεις και η αναβάθμιση κτηρίων κάποιας ηλικίας θα είναι σοβαρό κομμάτι της οικονομικής μας δραστηριότητας.

μό είναι αρκούντως ικανοποιητική να την συντηρεί και να την μεγεθύνει σε μικρό βαθμό. Η ξένη ζήτηση από την άλλη, υπήρξε πηγή τυχοδιωκτισμού, εκμετάλλευσης έως και λαμογιάς. Η έλκυση αγνών ανθρώπων που θέλησαν να την αράξουν εδώ στην χώρα μας, επειδή πραγματικά αγάπησαν τις ομορφιές της και τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, είναι μια μικρή αναλαμπή σε όλο αυτό που αποκαλούμε «βιομηχανία επενδύσεων ακινήτων». Το υπόλοιπο κομμάτι, συχνότερα παρά όχι, εμπεριείχε το στοιχείο της τράμπας. Και αυτό επειδή σαν κράτος αποτύχαμε παταγωδώς να βάλουμε και να εφαρμόσουμε επιτυχώς τέτοιες δικλίδες προστασίας αγοραστών και πωλητών, όπως

αποτύχαμε να έχουμε ένα αδιάτρητο πλαίσιο νομοθεσιών, πολεοδομικών, κτηματολογικών και τραπεζικών διαδικασιών, των οποίων η εφαρμογή κωλαίνει σε όλα τα επίπεδα, παρέχοντας έτσι πεδίο δόξης λαμπρόν στον κάθε λογής «βαρόνο» να δημιουργεί τα φέουδά του. Μπορεί να είστε νεαροί και να θυμάστε μόνο τα προχθεσινά ρεζιλίκια που διέσυσαν την χώρα διεθνώς. Είναι λίγα τα ρεζιλίκια που τραβήξαμε σαν χώρα σε ό,τι αφορά τις καθυστερήσεις στην έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας. Εδώ καταγράφονταν περιστατικά έκδοσης τίτλων μετά από 40 χρόνια, ενώ έχει περιπτώσεις που δεν θα λάβουν φόρα επειδή θα διαβάζετε ως αύριο.

Θα δούμε μια ροπή προς αναζήτηση πιο άνετων και πιο υγιεινών χώρων διαβίωσης. Μονάδες κοντά σε πάρκα και χώρους πρασίνου θα έχουν την τιμητική τους, ενώ δεν αποκλείω και αποκέντρωση προς την ύπαιθρο.

το αφτί κανενός. Είναι λίγα τα ρεζιλίκια που τραβήξαμε για το ότι πολεοδομικές άδειες έπαιρναν πέντε και δέκα και δεκαπέντε χρόνια για να εκδοθούν και μέχρι να εκδοθούν οι άδειες οικοδομής έληγαν οι πολεοδομικές. Είναι λίγα τα ρεζιλίκια που τραβήξαμε επειδή κάποιιοι επιτήδευοι μεσίτες και «developers» άλλα έδειχναν, άλλα έταζαν και άλλα έμπηγαν σε ξένους αγοραστές. Και πως να μη γίνει αυτό όταν ακόμα δεν μπορούμε να ελέγξουμε ποιος είναι κτηματομεσίτης, ποιος βαφτίζεται επιχειρηματίας ανάπτυξης και για το αν θα πρέπει να υπάρχει κώδικας ελέγχου ποιότητας κατασκευών. Μην πάρω φόρα επειδή θα διαβάζετε ως αύριο.

Η προσφορά

Αυτή ακολουθεί κατά κόρον το μοντέλο της αντιγραφής του γείτονα. Δηλαδή, κτίζουμε οικιστικά ακίνητα, διαχωρίζουμε οικόπεδα, κάνουμε φοιτητικές εστίες, κτίζουμε «πουκάτω» καταστήματα τζιζα πουπάνω γραφεία», επειδή ο άλλος που ασχολείται ή ασχολήθηκε με αυτό το αντικείμενο του έκατσε η φάση και άρα θα μας κάτσει κι εμάς. Με αυτά τα χαρακτηριστικά ζήτησης και προσφοράς και με το οικονομικό ομιχλώδες τοπίο να εξελίσσεται υπό το θρασύ βλέμμα του κορωνοϊού, πιστεύω πως κύρια χαρακτηριστικά των επόμενων βημάτων της κτηματαγοράς θα περιλαμβάνουν μια γενική αναδιάρθρωση των θέλω μας.

Θα δούμε μια ροπή προς αναζήτηση πιο άνετων και πιο υγιεινών χώρων διαβίωσης. Μονάδες κοντά σε πάρκα και χώρους πρασίνου θα έχουν την τιμητική τους, ενώ δεν αποκλείω και αποκέντρωση προς την ύπαιθρο. Θα δούμε μια ενίσχυση της αναζήτησης για πιο ευελκτικού χώρους εργασίας (τόσο σε μέγεθος, όσο και σε διαρρύθμιση), ενώ όπως τόνισα και πρόσφατα, οι ανακαινίσεις και η αναβάθμιση κτηρίων κάποιας ηλικίας θα είναι σοβαρό κομμάτι της οικονομικής μας δραστηριότητας.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Το lockdown του Ντέιβιντ Χόκνεϊ

Ο κορυφαίος Αγγλος ζωγράφος απαντά στην «Κ» για τη «δική του Νορμανδία»

Του ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Κάποιοι καλλιτέχνες προμηνύουν το αύριο, χωρίς και οι ίδιοι να το γνωρίζουν. Η αυτάρεσκη ατομικότητα της Καλιφόρνιας της δεκαετίας του '60 όπου νέοι απολαμβάνουν τις ιδιωτικές πισίνες τους στους πασίγνωστους πίνακες του Ντέιβιντ Χόκνεϊ μοιάζει σαν να ερχόταν από ένα μέλλον όπου θα γινόταν πραγματικότητα η υιοθέτηση από την εργατική τάξη των αστικών αγαθών και των συναφών απολαύσεων. Αντιστοίχως, η απροσδόκητη απόφαση ενός από τους μεγαλύτερους εν ζωή ζωγράφους να μετακομίσει στη Νορμανδία, στη βόρεια Γαλλία, στα τέλη του 2018 μοιάζει σαν μια πρόβλεψη για την εποχή της πανδημίας όπου η απομόνωση στην επαρχία, μακριά από τις μιαιρές μητροπόλεις, είναι πλέον η απόλυτη πολυτέλεια.

Στη Νορμανδία, τόπο εκκίνησης της νορμανδικής εισβολής που υπό τον Γουλιέλμο τον Κατακτητή άλλαξε για πάντα την Αγγλία το 1066, ο Ντέιβιντ Χόκνεϊ, 83 ετών, δεν διαθέτει πισίνα, αφού επέλεξε να ζήσει σε μια παλιά αγροικία που αγόρασε σχεδόν αμέσως μόλις την είδε και τη μετέτρεψε σε στούντιο. Η πανδημία επέβαλλε την απομόνωση, κάτι που ο ζωγράφος θεώρησε απλώς καταπληκτικό, αφού του επέτρεψε να αφοσιωθεί πλήρως στην εργασία του. Αλλωστε, πάντοτε του άρεσε να τονίζει ότι είναι χειρωνακτής, ότι δεν έχει περάσει ούτε μία μέρα χωρίς να έχει εργαστεί και ότι η εντύπωση που υπάρχει γι' αυτόν ότι έζησε όλες τις καβαλικές ηδονές, φυσικά στην pop art εκδοχή της δεκαετίας του '70, δηλαδή μια ζωή γεμάτη πάθη, πάρτι και ναρκωτικά, είναι απλώς λανθασμένη. Ο καλλιτέχνης πρέπει να επικροτεί τον ηδονισμό, αλλά δεν πρέπει να είναι ο ίδιος ηδονιστής.

Η επικοινωνία

Ο Καβάφης είναι ο ποιητής που ίσως ξεχωρίζει περισσότερο. Σε επικοινωνία της «Κ» με τον Χόκνεϊ μέσω email σπεύδουμε να αναφέρουμε ότι είναι γνωστά τα σκίτσα του από τη δεκαετία του '60 με το πρόσωπο του Καβάφη, αλλά και με σκηνές από ποιήματα του Αλεξανδρινού. «Εκτός από τα σκίτσα έφτιαξα το 1961 και έναν πίνακα», απάντησε. «Ο τίτλος του πίνακα ήταν "A Grand procession of Dignitaries in the Semi Egyptian style" – «Η Μεγαλοπρεπής ακο-

κόμηση στη Νορμανδία. Δεν έχει πει τι τον ώθησε στη Νορμανδία. Η αναζήτηση για τις απαρχές της βρετανικής ταυτότητας, η επιθυμία αντίστασης στο Brexit ή μια νέα καβαλική συγκίνηση από μια εκδρομή στα μέρη του Μονέ; Πάντως, τα έργα που δημιούργησε ο Χόκνεϊ τον τελευταίο ενάμιση χρόνο εκτίθενται τώρα στην Galerie Lelong στο Παρίσι σε μια έκθεση με τίτλο Ma Normandie («Η Νορμανδία μου»). Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 23 Δεκεμβρίου για όσους φιλότεχνους θα τολμούσαν να επισκεφθούν το Παρίσι υπό τις παρούσες συνθήκες.

Η μονακτικότητα

Ρωτάμε τον Χόκνεϊ εάν η έκθεση «Ma Normandie» μπορεί να ερμηνευθεί ως μια απόδοση της μονακτικότητας που τείνει να γίνει το θεμελιώδες χαρακτηριστικό της εποχής μας. Μας προσγειώνει με τη γνωστή αγγλική τετράγωνη σκέψη του: «Μου αρέσει η μονα-

«Αγαπώ τον Καβάφη από τότε που τον ανακάλυψα, όταν ήμουν εικοσάρης. Το 1961 έφτιαξα έναν πίνακα από το ποίημα "Περιμένοντας τους Βαρβάρους"».

Επάνω, «Apple Tree», Η μιλιά (2019). Αριστερά, «In the studio», Στο στούντιο (2019). Δεξιά, «In Front of House Looking East», Μπροστά στο σπίτι κοιτάζοντας ανατολικά (2019).

λουθία των επιφανών σε ημί-αιγυπτιακό ύφος». Αυτός ο πίνακας βασίστηκε στο μεγάλο ποίημα του Καβάφη «Περιμένοντας τους Βαρ-

βάρους». Αγαπώ τον Καβάφη από τότε που τον ανακάλυψα, όταν ήμουν εικοσάρης».

Ο υπερκινητικός εικοσάρης

χίπστερ με τα peroxide μαλλιά και τα γυαλιά με τον χοντρό μαύρο σκελετό μεγάλωσε στο Γιόρκσαϊρ, στον αγγλικό Βορρά. Η φύση

του Γιόρκσαϊρ, όπου επέστρεψε μετά 50 χρόνια, το 2012, βρήκε τη θέση της στο έργο του μόλις λίγα χρόνια πριν από τη νέα μετα-

κικότητα, αλλά πλέον δεν ακούω σχεδόν καθόλου και αυτό ίσως εξηγεί γιατί μου αρέσει η μονακτικότητα. Από την άλλη πλευρά, πέρασα το lockdown στη Νορμανδία με δύο πολύ καλούς φίλους, τον Τζόνναθαν και τον Ζαν Πιερ, με τους οποίους μπορούσα να μιλάω γιατί ήμασταν μόνοι μας. Εάν μιλούν πολλοί σε ένα δωμάτιο εγώ ακούω μόνο ένα θόρυβο, έτσι δεν μπορώ να συμμετέχω. Κατά συνέπεια, δεν μου αρέσουν τα πλήθη. Ζωγράφισα το 2019 τους περισσότερους πίνακες που εκτίθενται στο Παρίσι, όταν ακόμη είχαμε εδώ κάποιους επισκέπτες. Το 2020, όταν χτύπησε η πανδημία, ζωγράφιζα επάνω στο iPad τον ερχομό της άνοιξης. Αυτά τα έργα θα παρουσιαστούν τον Μάρτιο του 2020 στη Royal Academy στο Λονδίνο και τον Οκτώβριο στην Orangerie στο Παρίσι. Έχω φτιάξει 118 εικόνες, αλλά συνεχίζω και πιστεύω ότι μέχρι το τέλος του χρόνου θα έχω φτιάξει συνολικά 200».

«Ήμουν πάντα αναιδής, πάντα εργατικός και πάντα σοβαρός»

Γεννήθηκε στο Μπράντφορντ, στην καρδιά του δυτικού Γιόρκσαϊρ. Όταν είδε μια έκθεση με φωτογραφίες του Ντιαγκίλεφ στο Εδιμβούργο αποφάσισε ότι και αυτός θα ζει ανοικτά όπως ο Ρώσος χορευτής. Οι γονείς του ήταν υποστηρικτικοί. Του επέτρεπαν να φέρνει τους φίλους του στο σπίτι και να κοιμούνται μαζί. Κάτι ακόμη πιο αδιανόητο για έναν έφηβο του εργατικού Μπράντφορντ ήταν να γίνει καλλιτέχνης. Οι γονείς του δεν έφεραν καμία αντίρρηση. Έφεραν όμως οι γείτονες. «Θα γίνεις ένα τεμπέλικο σκουλήκι», του είπε ένας γείτονας. «Θα γίνω ένα σκουλήκι που θα δουλεύει», του απάντησε αυθαδικά. «Ήμουν πάντα αναιδής, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν ήμουν σοβαρός», έχει πει.

«Πειραματίζομαι με την πλαστικότητα του χώρου και του χρόνου», είναι η απάντησή του στο ερώτημα «ποιος είναι ως καλλιτέχνης».

Μπήκε στο Bradford School of Art στα 16 του και στα 20 στη Royal College of Art στο Λονδίνο. Χρόνια γεμάτα 12ωρα στο στούντιο. Οι καθηγητές του διέκριναν αμέσως το ταλέντο του. Αρχισε να ξεχωρίζει ως περσόνα του Λονδίνου τη δεκαετία του '60 δίπλα στους πρώτους σταρ της μουσικής

David & Ruby dans l'atelier en Normandie (Ο Ντέιβιντ και η Ρούμπι στο στούντιο της Νορμανδίας), 25 Μαΐου 2020.

και στις μορφές της μόδας. Ήταν –και δεν ήταν– ποπ. Η πρώτη ατομική του έκθεση άνοιξε το 1963 στην γκαλερί του Τζον Κάσμιν με μεγάλη επιτυχία. Ακόμη τότε φλέρταρε με την αφαίρεση. Τα χρώματα ήταν μουντά και τα σχέδια μάλλον μπερδεμένα. Η Καλιφόρνια, όπου πήγε το 1963 και έμεινε για 40 χρόνια, τα άλλαξε όλα, σε συνδυασμό φυσικά με την εργασιομανία του, την έφεση στην έρευνα και στον πειραματισμό και τη θέληση να αλλάζει διαρκώς.

Η αρνητικότητα

Εκεί πει ότι τον χαρακτηρίζει μια τάση προς την αρνητικότητα, την οποία προσπαθεί να ελέγχει. Αυτή η παραδοχή θα μπορούσε να είναι μια ψυχαναλυτική μεταφορά

για το έργο του. Τα έργα του Χόκνεϊ, αν εστιάζει κανείς πίσω από τα χρώματα, μόνο στο σχέδιο, μπορεί να πει ότι υποβάλλουν μιαν αίσθηση αποχώρησης, αποξένωσης και ακινησίας.

Είναι τα χρώματα που επιλέγει ο ζωγράφος αυτά που «ελέγχουν την αρνητικότητα» και αποτυπώνουν επάνω στους πίνακες τη διάσταση της χαράς και της αισιοδοξίας. Αυτή η αντίθεση δημιουργεί μιαν «αλημεία ομορφιάς», που καθιστά τα έργα του αμέσως αναγνωρίσιμα.

Δεν είναι βέβαιο ότι συμφωνεί. «Πειραματίζομαι με την πλαστικότητα του χώρου και του χρόνου», είναι η αρκούντως σιβυλλική απάντηση που δίνει στο ερώτημα για το «ποιος είναι ως καλλιτέχνης».

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

1.11 - 7.11.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Κοντσέρτο για Ορχήστρα»

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου καλωσορίζει επί σκηνής την Ιταλίδα μαέστρο **Silvia Massarelli**, για τη βραδινή σειρά συναυλιών με τίτλο «Κοντσέρτο για Ορχήστρα». Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τα έργα: **Fr. Delius**: Δύο κομμάτια για μικρή ορχήστρα, **A. Roussel**: Κοντσέρτο για μικρή ορχήστρα, **I. Stravinsky**: Σουίτα **Pulcinella**. Πάφος: Μαρτίδειο Δημοτικό Θέατρο, Ανδρέα Γερούδη 27. Τετάρτη 4 Νοεμβρίου ώρα 8:30 μ.μ. Λευκωσία: Θέατρο Παλλάς, Πύλη Πάφου Γωνία Ρηγαίνης και Αρσιώνης, 1010 Λευκωσία. Πέμπτη 5 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22463144, 26222286.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Σεραφίνα» από το Wherehaus 612

Η θεατρική ομάδα Point To και το θέατρο **WhereHaus 612** παρουσιάζουν την παράσταση «Σεραφίνα», διασκευή του έργου του κορυφαίου Αμερικανού θεατρικού συγγραφέα **Τενεσί Ουίλιαμς**. Στη «Σεραφίνα», η κεντρική ηρωίδα παρομοιάζει το διπλό της κρεβάτι με θρησκεία. Είναι μια γυναίκα που έντονα αγαπά, ερωτεύεται, πονά, πιστεύει. Όταν πεθαίνει ο άντρας της, ψάχνει κάπου να χωρέσει τη λατρεία της για εκείνον. Στριμώνει την ίδια της την ψυχή μέσα στην τεφροδόχο του. Αποστρέφεται τον κόσμο, που τολμά να θυμάται ένα λιγότερο

θαυμαστό παρελθόν για το χαμένο της «τριαντάφυλλο». Η ζωή πρέπει πάντα να προχωράει. Η αισιοδοξία, το χιούμορ και ο ρομαντισμός είναι στοιχεία που διέπουν το έργο, το οποίο σέβεται την ποιότητα του Ουίλιαμς και ενστερνίζεται τα νοήματα και τους συμβολισμούς που ο συγγραφέας προσδίδει στο πρωτότυπο έργο του. Θέατρο **WhereHaus 612**, Μιχαήλ Κουσουλιδη 5, Βιομ. Παλλουριώτισσας, Λευκωσία. Παραστάσεις από το Σάββατο 24 Οκτωβρίου μέχρι 15 Νοεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 99122552, 99588103.**

ΕΚΘΕΣΗ

«I'm Talking About Life» από τον Φίκο

Η Edit Gallery παρουσιάζει την πρώτη ατομική έκθεση του Φίκου στην Κύπρο, «I'm Talking About Life». Ο Φίκος είναι ένας εικαστικός καλλιτέχνης Ελλαδικής καταγωγής που έγινε γνωστός πέρα των ελληνικών συνόρων για το μοναδικό στυλ ζωγραφικής του το οποίο καθιέρωσε ως «Σύγχρονη Βυζαντινή Ζωγραφική». Στην έκθεση «I'm Talking about Life» ο Φίκος προχωρά ένα βήμα παραπέρα. Συνεχίζει το εικαστικό του ταξίδι, εξελίσσεται και ξεφεύγει από τον εικονογραφικό χαρακτήρα της Βυζαντινής τέχνης, χωρίς όμως να χάσει την καλλιτεχνική του ταυτότητα και το μοναδικό ζωγραφικό του ύφος. Η νέα του ενότητα έχει επιρροές από την αρχαία Ελλάδα, την Ελληνιστική περίοδο και την Αίγυπτο. Δεν επικεντρώνεται σε ένα συγκεκριμένο θέμα, αντιθέτως το κάθε έργο παρουσιάζει και μια διαφορετική κατάσταση. **The Edit Gallery**, Αγίας Ζώνης 1 23 Nicolaou Business Center, Λεμεσός. Από την Πέμπτη 5 Νοεμβρίου μέχρι 6 Δεκεμβρίου 2020. **Πληροφορίες τηλεφώνω 25251710.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Μήπως, τελικά, είμαστε όλα όσα δεν ξεχνάμε;

Στην έναρξη της ταινίας «Μήλα» του Χρήστου Νίκου, ακούγεται ένας ρυθμικός χτύπος. Στον ήχο του αλλάζει το πλαίσιο. Ένας μοναχικός άντρας σε ένα σιωπηλό σπίτι. Σύντομα διαπιστώνουμε ότι είναι ο γδούπος, σιγανός και ελεγχόμενος, του μετώπου του, που χτυπάει στον τοίχο. Ξαν να προσπαθεί να ανακαλέσει στη μνήμη αυτό που έχει ξεχάσει ή το εντελώς αντίθετο: να σταματήσει να θυμάται ό,τι δεν αντέχει.

Μια αναπάντεχη επιδημία είναι—κι εδώ—καταλύτης εξελίξεων. Ένας ιός που προκαλεί ξαφνική αμνησία στους ανθρώπους. Ανοιγουν την πόρτα του σπιτιού τους, βγαίνουν στον δρόμο και αίφνης δεν γνωρίζουν ούτε ποιοι είναι, ούτε πού πάνε, ούτε από πού έρχονται. Ο Αρns, έτσι ονομάζεται ο πρωταγωνιστής (Arns Σερβετάλης), γύρω στα 40, μπαίνει στο λεωφορείο και όταν φτάνει στο τέρμα της διαδρομής αγνοεί γιατί επιβιβάστηκε και ποιος είναι ο προορισμός του. Οδηγείται σε ένα ειδικό νοσοκομείο και ακολουθεί ένα πρόγραμμα αποκατάστασης που έχει ειδικά σχεδιαστεί για να κτίσει ένας αμνησιακός μια καινούργια ζωή. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει καθημερινές αποστολές που είναι πχογραφημένες από τους γιατρούς του. Μετά την ολοκλήρωση κάθε αποστολής, ο Αρns βγάζει μια φωτογραφία πολารόντ ως αποδεικτικό στοιχείο. Ένα παράδοξο άλμπουμ δημιουργείται, με αυτόν τον τρόπο, σιγά σιγά.

Η ταινία, που απέσπασε εγκωμιαστικές κριτικές από τον διεθνή τύπο, προβλήθηκε τον Σεπτέμβριο στη βενετσιάνικη Μόστρα και περιλαμβάνεται στο διαγωνιστικό πρόγραμμα του 61ου Διεθνούς Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης (5-15 Νοεμβρίου). «Πόσο επιλεκτική είναι η μνήμη μας;», αναρωτιέται ο σκηνοθέτης. «Θυμόμαστε αυτά που ζούμε ή αυτά που επιλέγουμε να θυμόμαστε; Μπορούμε να ξεχάσουμε αυτά που μας πληγώνουν; Μήπως τελικά είμαστε όλα όσα δεν ξεχνάμε;».

Η επιδημία στην ταινία αλλάζει—κι αυτή—την καθημερινότητα των πρώων. Την κάνει αλλόκοτη. Δεν είναι μόνο τα χρηστικά αντικείμενα, τα οποία ενώ παραμένουν ίδια αποκτούν διαφορετική σημασία. Οχι γιατί δεν θυμάται ο ήρωας να τα ονοματίσει, αλλά γιατί, καθώς μπερδεύονται στο μυαλό του τα αυτονόητα, ό,τι μέχρι τώρα προσπερνούσε ως δεδομένο η απώλειά του το καθιστά από ασήμαντο σημαντικό. Οι άνθρωποι δεν θυμούνται αν έξερουν να οδηγούν ένα αυτοκίνητο ή αν έχουν, καν, αυτοκίνητο. Είναι μόνοι στον κόσμο ή έχουν ένα περιβάλλον στο οποίο κανείς δεν θυμάται; Στο νοσοκομείο μια γιατρός συστήνει ως υπεύθυνη «για τους ανθρώπους που δεν τους αναζητά κάποιος. Ίσως να έχουν ξεχάσει κι αυτοί». Αναλαμβάνει να τους βοηθήσει να κάνουν μια καινούργια αρχή. «Έχουμε ένα πρόγραμμα “Εκμάθησης ζωής” που μπορεί να σε βοηθήσει να αποκτήσεις νέες εμπειρίες και αναμνήσεις, “νέα ταυτότητα”», λέει στον Αρn.

Είναι, άραγε, αυτό εφικτό; Η «νέα ταυτότητα» είναι ένας «άλλος άνθρωπος» ή ο ίδιος χωρίς τη συνέχεια που συνθέτετε την ύπαρξή του; Αμα χαθεί η ροή των κινήσεων, των συναντήσεων, η αλληλουχία των πράξεων ή παραλείψεων που δίνει στην κάθε μέρα υπόσταση, τη γεμίζει από ικανοποίηση, άγχος, δυσφορία ή αδιαφορία, τι απομένει; Ποιο είναι το συναίσθημα που αποτυπώνεται σε μια πολารόντ, από έναν αμνησιακό άνθρωπο που βουτάει, κατά παραγγελία, σε μια πισίνα ή κάνει μερικούς κύκλους με ένα ποδήλατο; Πίσω από την απώλεια της μνήμης του κεντρικού ήρωα κρύβεται ένα τραύμα. Δεν είναι συλλογικό, είναι προσωπικό και μόνο όταν το αποδεχθεί και το αντιμετωπίσει η γύρω του πραγματικότητα παύει να είναι άχρηστη, ουδέτερη, αδιάφορη.

Η επιδημία στα «Μήλα» είναι επινοημένη. Σεναριακό εύρημα. Όπως θα μας φαινόταν και ο κορωνοϊός αν βλέπαμε στην οθόνη ανθρώπους να κυκλοφορούν με μάσκες στο πρόσωπο, να αποφεύγουν ο ένας τον άλλον, να πεθαίνουν στα νοσοκομεία κατά χιλιάδες, αν βλέπαμε πόλεις που μοιάζουν ακατοίκητες. Οτιδήποτε πλάνητε την ύπαρξη πυρηνικά, είτε «επιτίθεται» στη μνήμη είτε στην αναπνοή, βιώνεται ως απώλεια. Πλάνητε τα κοινωνικά κύτταρα, τη συνοχή. Οι θάνατοι, εικονικοί ή πραγματικοί, υφίστανται, επιδρούν, αλληλεπιδρούν, διαμορφώνουν. Είναι απόντες/παρόντες.

Στο μυθιστόρημά του «Είμαι όλα έχω ξεχάσει», ο Ηλίας Μαγκλίνης γράφει: «Τis νύχτες [...] σκέφτομαι ότι όπως κάποια αστέρια έπαψαν πεθαίνοντας να αποτελούνται από ύλη, έτσι και οι νεκροί έχουν πάψει να αποτελούνται από σάρκα, αίμα, μυς, οστά, κι ωστόσο η απουσία τους, οριστικά, καθολικά, αμετάκλητα, είναι συχνά μια συγκαλυμμένη παρουσία...».

ΘΕΑΤΡΟ

«Προδοσία» του Χάρολντ Πίντερ

Ο Χάρολντ Πίντερ βραβεύθηκε με το Νόμπελ Λογοτεχνίας και το όνομά του κατάφερε να είναι συνώνυμο με «είδος» θεάτρου, διάθεσης, ύφους και συγγραφής. Ένα από τα διασημότερα έργα του είναι η «Προδοσία» με την οποία πήρε το Βραβείο Λόρενς Ολίβιε Καλύτερου Έργου. Η **Alpha Square** ανεβάζει για δεύτερη φορά αυτό το έργο, δέκα χρόνια μετά τη σκηνοθεσία του Εύη Γαβριηλίδη, τότε στην πρωτότυπη γλώσσα του, την Αγγλική. Την Έμμα υποδύεται η Νιόβη Χαλαλάμπους, τον εραστή της, Τζέρι, ο Ανδρέας Τσέλεπος και το σύζυγό της, Ρόμπερτ, ο Ανδρέας Αραούζος, ο οποίος 10 χρόνια νωρίτερα

υποδύθηκε τον εραστή. Μαζί τους ο Εύρος Βασιλείου. Την μουσική υπογράφει ο Γιώργος Κολιάς και τους φωτισμούς ο Σταύρος Τάρταρης. Το έργο αρχίζει από το τέλος των 7 χρόνων του εξωσυζυγικού δεσμού, όταν ο καθένας παίρνει το δρόμο του, και τελειώνει με την αρχή του δεσμού. Η προδοσία «εφαρμόζεται» σε κάθε σημείο του χρόνου και κάθε στάδιο της κάθε σχέσης, από το κάθε πρόσωπο. Λεβέντειος Πινακοθήκη, πρεμιέρα την Τετάρτη 4 Νοεμβρίου και παραστάσεις κάθε Τρίτη, Τετάρτη και Πέμπτη, ώρα 8:30 μ.μ. Λεωνίδου 5, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφώνω 7777040.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Άμστερνταμ» της Μάγια Αράντ Γιασούρ

Ένα σύγχρονο, ανατρεπτικό, αντιρατσιστικό έργο της Μάγια Αράντ Γιασούρ που παρουσιάζεται για πρώτη φορά στα ελληνικά και στην Κύπρο, σε σκηνοθεσία Διομήδη Κουμπερτέρου αρχίζει τη χειμερινή θεατρική σεζόν το «θέατρο ένα». Το έργο διαδραματίζεται το 2018: Μια νεαρή έγκυος βιολίστρια από το Ισραήλ ζει και εργάζεται σε μια όμορφη συνοικία του Άμστερνταμ. Ένας απλήρωτος λογαριασμός φυσικού αερίου την αναστατώνει. Η ημερομηνία του: 1944, μετά τη ναζιστική κατοχή, δεκαετίες πριν γεννηθεί η ίδια. Οι αρχές επιμένουν ότι αυτή έχει την ευθύνη για την πληρωμή του. Με πειραματισμό και παιχνίδι, το έργο πραγματεύεται ένα έγκλημα πολέμου που δεν μπορεί να τελειώσει ποτέ αν δεν αντι-

μετωπιστεί κατάματα, αν δεν αποδοθεί δικαιοσύνη. Θέατρο Ένα, Λεωφόρος Αθηνών 4, Λευκωσία. Παραστάσεις από την Τετάρτη 28 Οκτωβρίου μέχρι 27 Νοεμβρίου με τακτικές παραστάσεις κάθε Πέμπτη και Παρασκευή στις 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22348203.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Έντρος Ευσταθίου: «Zero Energy- Cadenza»

Μετά από αρκετά χρόνια απουσίας και μετά από πολλές μελέτες και πειραματισμούς, ο καλλιτέχνης Έντρος Ευσταθίου επιστρέφει στη Λευκωσία με μια σειρά έργων που τα χωρίζει σε δύο ενότητες. «Zero energy» η «ενέργεια μηδέν» ονομάζεται η νέα δουλειά του Έντρου Ευσταθίου μια δουλειά που αποτελεί το απούγασμα των απόλυτων συναισθημάτων της ευαίσθητης ψυχής του καλλιτέχνη αποδίδοντας συνθέσεις εκρηκτικές, νέες ανακατατάξεις στοιχείων ωσάν μια μεγάλη καταστροφή έχει επισυμβεί και όλα τα στοιχεία της φύσης έχουν μορφοποιηθεί σε ένα νέο δεδομένο σε μια νέα πλατφόρμα. Το όνομα της ενότητας «Cadenza», όπως ακριβώς ένας αριστοτέχνης μου-

σικός παίζει solo έτσι και ο Ευσταθίου μπροστά σε αυτά τα έργα αφήνεται εξολοκλήρου αφήνοντας βαριές νινελιές που κυλούν ρυθμικά άλλοτε ακολουθούν ηρεμία και άλλοτε μια βίαιη εκρηκτικότητα. Γκαλερί Αποκάλυψη, Χυτρών 30, Μέγαρο Τοφάρκο, Λευκωσία. Από την Παρασκευή 30 Οκτωβρίου μέχρι τις 14 Νοεμβρίου. **Πληροφορίες τηλεφώνω 22300150**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ο πολιτισμός δεν είναι ψυγείο

■ **εφουσκώνει σιγά-σιγά** το ζήτημα με τη δημιουργία Υφυπουργείου Πολιτισμού ■ και τη Συμβουλευτική Επιτροπή που όρισε ο κ. Προδρόμου. Είκοσι πέντε άτομα, λοιπόν, ο καθένας από το μετερίζι του θα συμβουλευτεί τον αρμόδιο υπουργό για το τι πρέπει να γίνει στα πολιτιστικά πράγματα της χώρας. Θα υπάρξουν τυχαίες συναντήσεις, με τυχαίες προτάσεις, θα μιλήσουν για όνειρα χαμένα και για προσδοκίες, για το τι θα έκαναν εκείνες και εκείνοι αν ήταν για μία ημέρα υφυπουργοί... αν έπαιρναν στα χέρια τους τα νήα και τους έλεγαν ότι πρέπει να δαμάσουν τους ατίθαστους νέους ανθρώπους του πολιτισμού, οι οποίοι φωνή καμία δεν έχουν στην επιτροπή. Πάντως, εντάξει, λύθηκε το ζήτημα της γυναικείας εκπροσώπησης, υπήκαν πολλές κυρίες στην Επιτροπή και τώρα είμαστε εντάξει.

Φτιάξαμε την Επιτροπή, κάνοντας τις απαραίτητες προσθήκες και διορθώσεις, κατατέθηκαν και τα νομοσχέδια και πρόσω ολοσχεδώς προς τις διαβουλευσεις. Ποιος οργανισμός θα ενταχθεί στο Υφυπουργείο, ποια Τμήματα θα γίνουν διευθύνσεις, ποιοι θα προϊστάινται αυτών και το μείζον όλων, το Τμήμα Αρχαιοτήτων θα παραμείνει στο αποικιοκρατικής και αλλοτινών εποχών λογικής διοικητικό σχήμα του Υπουργείου

Μεταφορών; Εδώ σε θέλω κάβουρα, να περπατάς στα κάρβουνα. Συνταγματικό κώλυμα επικαλούνται κάποιοι στο Τμήμα και κινδυνεύουν για τις αρχαιότητες στα Κατεχόμενα. Μάλιστα, συμφωνούμε, να προστατέψουμε τις αρχαιότητες μας στα Κατεχόμενα, τώρα πώς ακριβώς προστατεύονται δεν έχω καταλάβει και παρακαλώ να με διαφωτίσουν όσοι γνωρίζουν νομικά, αλλά καλά νομικά, ότι από αυτά της Αλληλογραφίας.

Αν το λύσουμε και αυτό και καταλήξουμε και ποιοι και πώς θα λειτουργούν ο ΘΟΚ, η ΣΟΚ, και λοιποί συγγενείς θα είμαστε μια χαρά. Δεν θα μας πίνουν ούτε γεράκι, τόσο γρήγορα θα πετάμε που θα κάνουμε

και Κύπρια περιωπής και φεστιβάλ άλλα θα διοργανώνουμε και τα δικαιώματα των καλλιτεχνών θα προστατεύουμε και επιχορηγήσεις θα δίνονται, γενικά θα φτιάχουν όλα, μονομιάς.

Φυσικά και αστειεύομαι, η δημιουργία του Υφυπουργείου Πολιτισμού είναι κάτι που υποστηρίζω ένθερμα εδώ και χρόνια, έχω γράψει ουκ ολίγες φορές, αλλά πάντοτε τονίζω ότι αυτό θα πρέπει να δημιουργηθεί πάνω σε σωστές βάσεις, με σύγχρονες λογικές και με το βλέμμα στα επόμενα 15-20 χρόνια. Δεν αρκεί να αλλάξει η ταμπέλα από Πολιτιστικές Υπηρεσίες σε Υφυπουργείο Πολιτισμού, να γίνει δηλαδή ό,τι έγινε με τον ΚΟΤ, που τον κάναμε Υφυπουργείο Τουρισμού και το απλούστερο πράγμα δεν το καταφέραμε, ποιο είναι αυτό; Μα να σερβίρουν τα ξενοδοχεία μας κυπριακό πρωινό. Αν είναι απλώς να γίνει ο Γιαννής Γιαννάκης να λείπει, ας μείνουμε έτσι, και κόπο θα γλυτώσουμε και χρήματα θα εξοικονομήσουμε. Θα πρέπει να καταλάβουν στην κυβέρνηση, ότι το Υφυπουργείο Πολιτισμού δεν πρέπει να είναι απλώς όραμα που πρέπει να δημιουργηθεί αμάν-αμάν, αλλά να είναι αποτέλεσμα ενδελεχούς και εμπειριστατωμένης μελέτης και ας εγκαιτιάσει τον υφυπουργικό θώκο

η επόμενη κυβέρνηση, ας είναι επιλογή του επόμενου προέδρου ο υφυπουργός, αρκεί όποιος διορίσει να αναλάβει ένα υγιή δημόσιο φορέα, χωρίς εξαρτήσεις κομματικές, χωρίς κομπάρους και παρακούμπάρους, χωρίς βαριδία, χωρίς, χωρίς... Τώρα θα μου πείτε και θα έχετε και δικό ότι είμαι πολύ ρομαντικός, μα ξέρω γω, τόσο δύσκολο είναι να φτιαχτεί κάτι καινούργιο και να μη μυρίζει συντηρητικά; Δεν νομίζω, θέλω να πιστεύω ότι όπως όσοι διαμαρτυρήθηκαν τις προηγούμενες ημέρες για την 25μελή επιτροπή θα συνεχίσουν να διαμαρτυρούνται και στο μέλλον για οτιδήποτε είναι σαθρό, είναι λάθος, αντιβαίνει το δημόσιο συμφέρον. Γιατί στο κάτω-κάτω ο πολιτισμός δεν είναι ψυγείο για να συντηρούνται ιδέες, αλλά φούρνος όπου ψήνονται ιδέες, και μάλιστα φούρνος απαιτήσεων, όπως αυτοί που χρησιμοποιούν οι τεχνίτες του πηλού, πρέπει να φουρνίσουν καλά επεξεργασμένα πράγματα, γιατί αλλιώς σπάνε και άπαξ και σπάσανε οι καλές ιδέες, να τρέμετε αυτές που έρθουν βιαστικά για να καλύψουν τις άλλες!

Υγ. Με Υφυπουργείο ή χωρίς, αυτό δεν είναι είσοδος κρατικής Βιβλιοθήκης, συγγνώμη κιόλας.

Η Τεχνολογία αποτελεί κλειδί στην τέχνη

Η θεωρητικός τέχνης Κατερίνα Πατσαλίδου και η εικαστικός Μικαέλλα Μελανίδου μιλούν στην «Κ» για την πλατφόρμα Visual Space

Συνέντευξη στη ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ

Η θεωρητικός τέχνης Κατερίνα Πατσαλίδου και η εικαστικός Μικαέλλα Μελανίδου είναι οι ιδρύτριες της πλατφόρμας Visual Space. Μια πλατφόρμα με διαδικτυακές εκθέσεις και διάφορες άλλες δραστηριότητες γύρω από την τέχνη. Δύο νέες γυναίκες στον χώρο του πολιτισμού που κάνουν κάτι δικό τους, ενώνουν τις δυνάμεις τους για να δημιουργήσουν κάτι κοινό και έχουν να πουν και να δώσουν αρκετά στα εικαστικά δρώμενα. Στην «Κ» μίλησαν για την συνεργασία τους, για τις γυναίκες στον χώρο του πολιτισμού και για το πώς η τεχνολογία επηρεάζει την τέχνη.

—Μιλήστε μου για τη νέα σας διαδικτυακή φθινοπωρινή έκθεση; —**ΜΙΚΑΕΛΛΑ ΜΕΛΑΝΙΔΟΥ:** Η φθινοπωρινή έκθεση άρχισε να προβάλλεται στη διαδικτυακή μας σελίδα από τις 19 Οκτωβρίου 2020 και ολοκληρώνεται στις 4 Νοεμβρίου. Περιλαμβάνει έργα 27 καλλιτεχνών από όλο τον κόσμο. Η θεματική δεν είναι συγκεκριμένη και οι καλλιτέχνες παρουσιάζουν έργα τους μέσα από φωτογραφία, γλυπτική, ψηφιακή τέχνη, ζωγραφική και βίντεο.

—Μια πλατφόρμα που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια του lockdown αλλά παραμένει. Ποια είναι τα επόμενά σας βήματα; —**Μ.Μ.:** Η πλατφόρμα που δημιουργήθηκε ήταν μια πρωτότυπη ιδέα με την οποία προσπαθήσαμε από τη μία να φέρουμε τους καλλιτέχνες από όλο τον κόσμο κο-

«Η τεχνολογία αποτελεί το «κλειδί» και η προώθηση της τέχνης μέσω αυτής θα είναι περισσότερο αναγκαία στο μέλλον» λέει η εικαστικός Μικαέλλα Μελανίδου.

ντά σε μια δύσκολη περίοδο για την ανθρωπότητα αλλά και τον πολιτισμό, και από την άλλη να φέρουμε τον κόσμο κοντά στην τέχνη. Μετά από αυτό ο συνδυασμός τεχνολογίας και τέχνης είναι σίγουρα στα μελλοντικά μας σχέδια.

—Πώς βιώνετε τον χώρο του πολιτισμού ως νέες γυναίκες; —**ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΤΣΑΛΙΔΟΥ:** Πιστεύω πλέον ότι ο κόσμος αλλάζει και αρχίζουμε σιγά σιγά να βλέπουμε και να αντιλαμβανόμαστε την ανισότητα που υπήρχε τόσο καιρό στον κόσμο της τέχνης. Μουσεία και γκαλερί σε όλο τον κόσμο οργανώνουν εκθέσεις που περιλαμβάνουν περισσότερες γυναίκες, όχι μόνο καλλιτέχνες, αλλά επιμελητές και άτομα σε ηγετικές θέσεις. Έχουμε ακόμη πολύ δρόμο να διανύσουμε, αλλά μόλις έχουμε αντιληφθεί πλήρως το πρόβλημα, τότε μπορούμε να αρχίσουμε να το αντιμετωπίζουμε. Πάνω από όλα, το σημαντικό είναι ότι το θέμα συζητιέται και δεν περνάει αδιάφορο. —**Μ.Μ.:** Πιστεύω πως στην Κύπρο υπήρξε σημαντική βελτίωση, γι' αυτό εξάλλου σε πολλές ηγε-

«Το 2016 μόνο το 13,7% των ζωντανών καλλιτεχνών που εκπροσωπούνται από γκαλερί στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική είναι γυναίκες» τονίζει η θεωρητικός τέχνης Κατερίνα Πατσαλίδου.

τικές θέσεις υπάρχουν γυναίκες.

—Εσείς τι αλλαγές θα κάνατε όχι μόνο στην Κύπρο αλλά γενικά; —**Κ.Π.:** Ίσως για εμένα το πιο σημαντικό είναι η τέχνη να αντικατοπτρίζει τη ζωή. Η τεχνολογία παίζει ένα μεγάλο ρόλο στη ζωή μας σήμερα και πόσο μάλλον στο μέλλον. Με ενδιαφέρει να βρούμε νέους τρόπους μέσω της τεχνολογίας να προσελκύσουμε και άλλο κοινό. Πολλά έργα ήδη χρησιμοποιούν την τεχνολογία, αλλά πώς μία γκαλερί μπορεί να αλλάξει το χώρο της έτσι ώστε να αντανακλά τις τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής; (είτε μέσω ψηφιακής πλατφόρμας, είτε μία 'παραδοσιακή' γκαλερί)

—**Μ.Μ.:** Η τεχνολογία εξελίσσεται και ιδιαίτερα στις μέρες μας, ο κόσμος της τέχνης πρέπει να ακολουθήσει τις αλλαγές που απαιτούνται για να προσφέρει όλα όσα θα πρόσφερε σε εποχές προ πανδημίας. Η πανδημία έχει αλλάξει τη ζωή μας και εμείς δεν πρέπει να στερούμε από το κοινό την τέχνη και τον πολιτισμό. Η τεχνολογία αποτελεί το «κλειδί» και η προώθηση της τέχνης μέσω αυτής θα είναι περισσότερο αναγκαία στο μέλλον.

—Ποια είναι η γνώμη σας για τα εικαστικά δρώμενα της Κύπρου; Πιστεύετε ότι η Κύπρος είναι έτοιμη για αλλαγές; —**Κ.Π.:** Προσωπικά θεωρώ πως θα μπορούσαμε να κάνουμε περισσότερα για τους νέους. Η εμπειρία στον οποιοδήποτε τομέα είναι σημαντική, αλλά είναι σημαντικές και η νέες ιδέες. Η εμπειρία διδάσκει ένα άτομο πως να είναι ρεαλιστής και να βλέπει αν κάτι

λειτουργεί ή όχι, αλλά αυτό που χρειαζόμαστε είναι φαντασία και νέες απόψεις, ειδικά στον κόσμο της τέχνης και του πολιτισμού. Ξαν χώρα πρέπει να δώσουμε παραπάνω ευκαιρίες στους νέους.

—**Μ.Μ.:** Πιστεύω ότι ως νέοι άνθρωποι έχουμε αρκετές ευκαιρίες προβολής της δουλειάς μας μεν, αλλά όχι αρκετές ευκαιρίες εργοδότησης. Γενικά ο πολιτισμός δεν προωθείται από τους αρμόδιους, ούτε διατίθενται ικανοποιητικοί πόροι ώστε οι νέοι καλλιτέχνες με τη σειρά τους να συμβάλουν στον πολιτισμό της χώρας. Από τη στιγμή που κάποιος δεν μπορεί να εργοδοτηθεί στον τομέα του πολιτισμού, δυστυχώς αυτά που μπορεί να προσφέρει είναι περιορισμένα στον ελεύθερο του χρόνο.

—Ποια είναι η άποψή σας για το θέμα ελευθερία έκφρασης και όρια στην τέχνη;

—**Κ.Π.:** Αυτή η συζήτηση υπάρχει εδώ και αιώνες και πιστεύω θα συνεχίσει να υπάρχει. Απλώς, όσο περνά και ο καιρός, αλλάζουν τα θέματα που «προσβάλλουν» κάποιο και βάζουμε «νέα» όρια στο τι μας προσβάλλει και τι όχι. Η άποψή μου είναι ότι η τέχνη υπάρχει και για να υπερβαίνει τα όρια και πολλές φορές να προκαλεί. Πολλές φορές σε εκθέσεις δεν κατάλαβα ένα έργο, δεν συμφώνησα μαζί με το θέμα, η ακόμη ίσως να ένιωσα ότι 'προσβάλλει' τις δικές μου απόψεις και τα δικά μου πιστεύω. Αλλά εν τέλει, είναι απλώς μία άποψη απ' τις πολλές. Τη βλέπω, τη σέβομαι και προχωρώ στο επόμενο έργο. —**Μ.Μ.:** Ένας καλλιτέχνης δεν

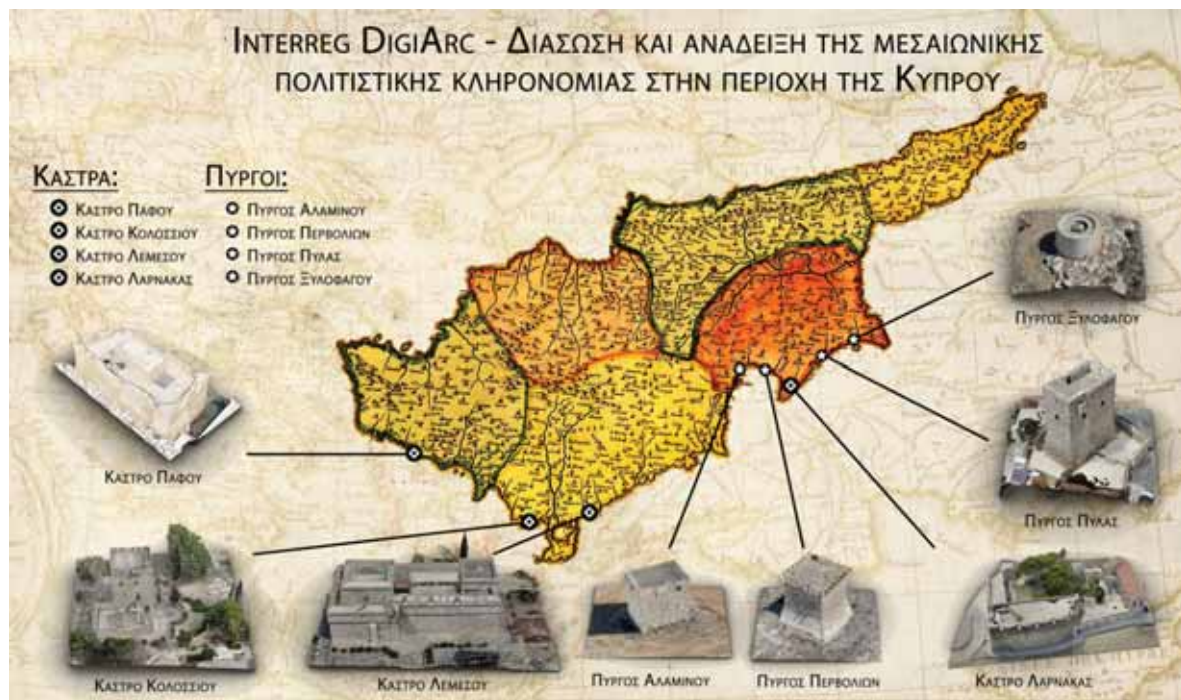
θα έπρεπε να έχει περιορισμούς, πρέπει να μπορεί να εκφράζεται ελεύθερα και μέσα από τα έργα του να στέλνει σημαντικά μηνύματα. Με τα έργα μας μπορούμε να κρίνουμε τα κακώς κείμενα, να προβληματίσουμε τον θεατή, να τον κάνουμε να ξεφύγει από τη ρουτίνα της καθημερινότητας.

—Είναι ένα παγκόσμιο και διαχρονικό πρόβλημα η θέση της γυναίκας στον πολιτισμό μέσα από την ιστορία της τέχνης. Ποια είναι η δική σας άποψη για αυτό;

—**Μ.Μ.:** Σε αυτή την περίπτωση θεωρώ ότι η γυναίκα δεν είναι παρούσα όπως ο άντρας, όχι γιατί απουσιάζει από τον πολιτισμό, αλλά γιατί ανέκαθεν οι γυναίκες ήταν λιγότερες σε αριθμό στον χώρο της πολιτικής. Σίγουρα έχει παρατηρηθεί σημαντική βελτίωση τα τελευταία χρόνια και όλο και περισσότερες γυναίκες αναδεικνύονται στην πολιτική, αλλά ακόμη δεν υπάρχει η απόλυτη ισότητα. Στον χώρο της τέχνης δεν πιστεύω ότι ισχύει το ίδιο.

—**Κ.Π.:** Πιστεύω πως η θέση της γυναίκας στον πολιτισμό είναι ακόμη ένα μεγάλο πρόβλημα το οποίο πρέπει να λυθεί και στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Το 2016 μόνο το 13,7% των ζωντανών καλλιτεχνών που εκπροσωπούνται από γκαλερί στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική είναι γυναίκες. Οι καιροί, όμως, άρχισαν να αλλάζουν και βλέπουμε βελτίωση, η τουλάχιστον ξεκινήσαμε μία συζήτηση γύρω από το θέμα.

Η Πλατφόρμα Visual Space βρίσκεται στην ιστοσελίδα www.visualspc.com

Ημερίδα διάσωσης και ανάδειξης της Μεσαιωνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στη νησιωτική περιοχή του Αιγαίου και της Κύπρου

Η Έδρα της ΟΥΝΕΣΚΟ στην Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου στο πλαίσιο του έργου «DigiArc Ψηφιακό Τόξο Πολιτισμού Ελλάδος-Κύπρου Interreg», το οποίο εντάσσεται στο Πρόγραμμα συνεργασίας Interreg VA Greece - Cyprus Program «2014 - 2020», διοργανώνει διαδικτυακή ημερίδα με θέμα «Διάσωση και Ανάδειξη της Μεσαιωνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στη νησιωτική περιοχή του Αιγαίου και της Κύπρου». Η διαδικτυακή ημερίδα θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή, 06 Νοεμβρίου 2020 από τις 10:00 έως τις 15:30.

Στην διαδικτυακή ημερίδα θα φιλοξενηθούν διακεκριμένοι ακαδημαϊκοί, ερευνητές και εκπρόσωποι συνδέσμων και οργανισμών. Θα παρουσιαστεί και θα συζητηθεί η εξέλιξη του έργου στην ψηφιοποίηση των μνημείων της Κύπρου (κάστρο Λάρνακας, Λεμεσού, Κολοσσίου και Πάφου και οι πύργοι Αλαμινού, Περβολιών, Πύλας και Ξυλοφάγου της επαρχίας Λάρνακας) και της περιοχής του Αιγαίου (μέρος της οχύρωσης της Μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου - τάφος, πύλες, προμαχώνες, καθώς και το κάστρο της Χάλκης) εξασφαλίζοντας την ενίσχυση της ψηφιακής πολιτιστικής κληρονομιάς. Κύριος Δικαιούχος του Έργου είναι το Υπουργείο

Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελλάδας. Στην πράξη συμμετέχουν εκ μέρους της Ελλάδας το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και η Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου και εκ μέρους της Κύπρου το Τμήμα Αρχαιοτήτων και η Έδρα της ΟΥΝΕΣΚΟ στην Ψηφιακή Πολιτιστική Κληρονομιά του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου.

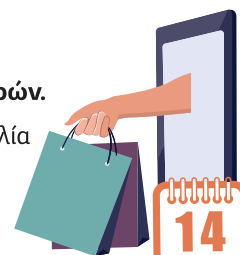
Η συζήτηση θα διεξαχθεί διαδικτυακά στην Ελληνική γλώσσα.

Οι δηλώσεις συμμετοχής θα υποβάλλονται μόνο ηλεκτρονικά μέχρι την Δευτέρα, 01 Νοεμβρίου 2020, μέσω της ιστοσελίδας του έργου www.digiarc.eu

Η πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΤΠΑ) και από Εθνικούς Πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΥΠΑΝΑΧΩΡΗΣΗΣ

Στις διαδικτυακές μας αγορές έχουμε δικαίωμα υπαναχώρησης **εντός 14 ημερών**. Μπορούμε να ακυρώσουμε την παραγγελία μας για οποιονδήποτε λόγο εντός αυτού του χρονικού διαστήματος—έστω κι αν αλλάξουμε γνώμη.

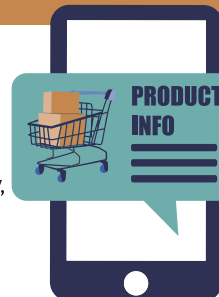

ΠΡΟΣΟΧΗ ΟΜΩΣ!!

Δεν αρκεί να επιστρέψουμε απλώς τα εμπορεύματα. Για να ασκήσουμε το δικαίωμα υπαναχώρησης, πρέπει πρώτα να ενημερώσουμε ρητά τον έμπορο μέσω συστημένου ταχυδρομείου, φαξ ή e-mail.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Όταν κάνουμε μια διαδικτυακή αγορά ο πωλητής υποχρεούται όπως παρέχει λεπτομερείς και σαφείς πληροφορίες για το προϊόν/υπηρεσία, το συνολικό κόστος αυτών, συμπεριλαμβανομένων τυχόν φόρων και εξόδων αποστολής, καθώς επίσης και τα στοιχεία επικοινωνίας του.

Ποτέ δεν προχωράμε σε μια αγορά όταν δεν έχουμε ολοκληρωμένη πληροφόρηση.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Σε περίπτωση που το προϊόν έχει πραγματικό ελάττωμα, έχουμε δικαίωμα να απαιτήσουμε διόρθωση ή αντικατάσταση του προϊόντος, να ζητήσουμε μείωση τιμής ή να υπαναχωρήσουμε από τη σύμβαση.

Όπως και στις αγορές που πραγματοποιούνται εντός καταστήματος έτσι και στις διαδικτυακές μας αγορές **ισχύει η εγγύηση των 2 χρόνων**.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Αν το προϊόν που έχουμε παραγγείλει δεν φτάσει **εντός 30 ημερών** από την αγορά του, ειδοποιούμε τον έμπορο και του δίνουμε πρόσθετη προθεσμία για να το παραδώσει.

Εάν μετά την παράταση δεν λάβουμε το προϊόν μας τότε μπορούμε να ακυρώσουμε την παραγγελία και να ζητήσουμε **λήψη επιστροφής χρημάτων**.

Μάθε τα δικαιώματά σου. Σε συμφέρει. www.consumer.gov.cy

Εκεί ήταν όλοι ευγενικοί και ο Γκέμπελς τζέντλεμαν

Η Ρένη Πιττακή σε κόντρα ρόλο

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

Η γυναίκα που υποδύεται φέτος στη σκηνή η Ρένη Πιττακή δεν είναι από αυτές που έχουμε συνθίσει. Η Μπρουνχίλντε Πόμσελ ήταν μια από τις γραμματείς του Γότφριντ Γκέμπελς, του υπουργού Προπαγάνδας της ναζιστικής Γερμανίας και στενού συνεργάτη του Χίτλερ. Πέθανε 106 ετών, όμως, ένα χρόνο πριν, μίλησε για πρώτη φορά δημόσια ύστερα από εβδομήντα χρόνια για την εποχή που υπηρέτούσε τους ναζί. Το ντοκιμαντέρ «Ein Deutsches Leben» (Μια γερμανική ζωή) του 2016, με σκηνοθέτες τη βιεννέζικη κολεκτίβα: Κρίστιαν Κρούνες, Φλόριαν Βέιγκενσμερ, Ρόλαντ Σρότκοφερ και Ολαφ Σ. Μίλερ, αποτυπώνει κάθε στιγμή των εξομολογήσεών της. Δηλώσεις όπως «δεν έκανα τίποτα παραπάνω απ' το να δακτυλογραφώ σε μια γραφομηχανή που ήταν στο γραφείο του Γκέμπελς» ή «δεν είχα την παραμικρή ιδέα τι γινόταν (...) Αρα δεν μπορείτε να με κάνετε να νιώθω ένοχη».

Οι απομαγνητοφωνημένες σελίδες των συζητήσεων της ομάδας αυτής μαζί της ήταν το βασικό υλικό για να γράψει ο Κρίστοφερ Χάμπτον τον μονόλογο «Μια Γερμανίδα γραμματέας» που πέρυσι έπαιξε η Μάγκι Σμιθ στο Λονδίνο, σκηνοθετημένη από τον Τζόναθαν Κεντ. Από τις 28 Οκτωβρίου τον ερμηνεύει η Ρένη Πιττακή σε σκηνοθεσία Γιάννη Μόσχου στο θέατρο «Ιλίσια-Βολανάκης». «Υπερασπίζομαι τον ρόλο και ως είναι αντιπαθής η γυναίκα αυτή. Ζητούμενο δεν είναι να απιδάσω εγώ με όσα υποστηρίζει, αλλά να κάνω τον θεατή να σικτιρίσει με κάποιες πλευρές», λέει στην «Κ» η Ρένη Πιττακή για τον καινούργιο της ρόλο.

Η Μπρουνχίλντε Πόμσελ μεγάλωσε σε ένα αυστηρό περιβάλλον, μέσα στην πρωσική πειθαρχία που επέβαλε ο πατέρας της, ο οποίος, επιστρέφοντας από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, απαγόρευσε στην επτάχρονη τότε Μπρουνχίλντε και στα αδέρφια της τα δοχεία νυκτός. «Αν θέλαμε να πάμε στην τουαλέτα το βράδυ, θα έπρεπε να βγούμε έξω και με γενναιοδωρία να αγνοήσουμε τις κακές μάγισσες και τα σατανικά δαιμόνια ή ό,τι άλλο φοβόμασταν, ώστε να πάμε να κάνουμε την ανάγκη μας», αφηγήθηκε η ίδια. Μεγαλώνοντας, έγινε μέλος

“

Υπερασπίζομαι τον ρόλο και ως είναι αντιπαθής η γυναίκα αυτή. Ζητούμενο δεν είναι να απιδάσω εγώ με όσα υποστηρίζει, αλλά να κάνω τον θεατή να σικτιρίσει.

“

Η Πόμσελ, στα γεράματά της, ίσως φιλοτέχνησε στο μυαλό της τις δικές της αλήθειες για πρόσωπα και πράγματα. Οχι για να εξωραΐσει, όσο για να αντέξει αυτή τη φάρσα της ζωής.

του ναζιστικού κόμματος και εργάστηκε ως γραμματέας στο κρατικό ραδιόφωνο. Το 1942 πήρε μετάθεση στο υπουργείο Προπαγάνδας. Αφηγείται τα χρόνια στη ναζιστική Γερμανία και με απόλυτη φυσικότητα περιγράφει ότι, τότε, «όποιον διαφωνούσε τον έστελναν για αναμόρφωση στα στρατόπεδα συγκέντρωσης».

Αθώα ή συνένοχη; «Μια συνηθισμένη γυναίκα που δεν ξέρεις αν πρέπει να συμπονέσεις ή να καταδικάσεις», σημειώνει ο σκηνοθέτης Γιάννης Μόσχος, τονίζοντας ότι το έργο του Χάμπτον «μας βάζει να αντικρίσουμε το παρελθόν ενός κοινού ανθρώπου και μας θέτει μια σειρά ερωτημάτων για το παρόν και το μέλλον μας». Σκοπός της παράστασής του, «να αναρωτηθούμε για τις ηθικές μας αρχές και τις εκπτώσεις που είμαστε διατεθειμένοι να κάνουμε εν ονόματι του προσωπικού μας συμφέροντος».

Μας αρέσει να αγνοούμε, παρά να αντιδράμε για κάτι, γιατί κοιτάζουμε υπερβολικά τον εαυτό μας και τα συμφέροντά μας.

ενδιαφερόμαστε, υψώνοντας φωνή διαμαρτυρίας, αλλά από τον καναπέ. Η άγνοια, ειλικρινής ή προσποιητή, είναι βολική δικαιολογία. Η πρώτη για τη συνείδησή μας και η δεύτερη για τους άλλους. Ο χαμαιλεοντισμός ανήκε στα ταλέντα της Μπρουνχίλντε Πόμσελ. Πάντως, ο συγγραφέας προτιμά να αφήνει τις κρίσεις και τα συμπεράσματα στο κοινό. Δεν τη χαρακτηρίζει αθώα ή ένοχη, προκαλεί όμως κάτι σημαντικό: συζήτηση».

«Μια Γερμανίδα γραμματέας» είναι φέτος στο θέατρο «Ιλίσια-Βολανάκης» η Ρένη Πιττακή. Πρόκειται για έναν μονόλογο του Κρίστοφερ Χάμπτον, βασισμένο σε συνέντευξη που έδωσε μία από τις γραμματείς του Γκέμπελς, η Μπρουνχίλντε Πόμσελ, στα 105 χρόνια της.

Η Ρένη Πιττακή μάς μιλάει για τον «τόπο μνήμης» που έστησε ο σκηνοθέτης σε αυτή την παράσταση. «Κλέβοντας τις σκέψεις της Μπρουνχίλντε Πόμσελ, με ευλογισία με οδήγησε να γλιστρώ και να βγαίνω από το μυαλό αυτής της γυναίκας, η οποία στα 105 της, ένα

χρόνο πριν από τον θάνατό της, δέχτηκε να μιλήσει για εκείνη την περίοδο».

Πώς ένιωσε όταν διάβασε τις εξομολογήσεις της; «Δεν άλλαξε η αίσθηση και η στάση μου απέναντί της. Στις πρόβες προσπάθησα να τονίσω αδιόρατες, λεπτές –σε

πρώτη ματιά–, αλλά αποκαλυπτικές πλευρές της προσωπικότητάς της. Στο παιχνίδι των εντυπώσεων η Πόμσελ επιμελώς φροντίζει να αποκρύψει ή να απαλύνει στιγμές, για να υπερασπιστεί τον εαυτό της, ζώντας στο παρασκήνιο της ιστορίας της Γερμανίας στην πιο

«Δεν κρύβω ότι αισθάνομαι ένοχη που δεν ήμουν σε μία αντιστασιακή ομάδα στη χούντα. Μακάρι να είχα τα κότσια της Κίττυς Αρσένη», λέει η ηθοποιός.

σκοτεινή εποχή της. Μιλάει για τα καλύτερά της χρόνια, όπως χαρακτηρίζει την εποχή που εργαζόταν στη ραδιοφωνία. Αλλά και για την πρόσληψή της ως μιας από τις γραμματείς του Γκέμπελς. Δεν έφερε καμία αντίσταση, δεν σκέφτηκε ότι δεν πρέπει να πάει στο υπουργείο Προπαγάνδας του Χίτλερ. Δηλαδή, σ' εκείνο το υπουργείο που, όπως σημειώνει ο συγγραφέας, επινόησε τις τεχνικές που χρησιμοποιούν οι σημερινοί πολιτικοί για να παραπλανήσουν, να πουν ψέματα, να εκμεταλλευτούν».

Η αφέλεια της Πόμσελ

Όπως ο καθένας μας, η Πιττακή είχε πολλούς λόγους να αντιπαθήσει την Πόμσελ. Ωστόσο, ο ηθοποιός πρέπει να αγαπά και τον πιο αντιπαθή χαρακτήρα που καλείται να παίξει. Τη ρωτάω εάν εντόπισε κάποιο λόγο για να τη συμπονέσει: «Η υπέρμετρη αφέλειά της είναι ένας λόγος όχι συμπάθειας, αλλά κατανόησης», απαντά η ηθοποιός, προσθέτοντας ότι «ο πιο ισχυρός λόγος είναι η σκέψη πως, στα γεράματά της, ίσως φιλοτέχνησε στο μυαλό της τις δικές της αλήθειες για πρόσωπα και πράγματα. Οχι για να εξωραΐσει, όσο για να αντέξει αυτή τη φάρσα της ζωής. Η μνήμη σε αυτές τις περιπτώσεις είναι επιλεκτική. Με βοηθό τη φαντασία, η Μπρουνχίλντε ξαναπλάθει το παρελθόν για να φαντάζει τόπος χλοερός».

Η γραμματέας του Γκέμπελς πέθανε σε οικο ευηνρίας του Μονάχου στις 27 Ιανουαρίου, Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος. Στις εξομολογήσεις της στο ντοκιμαντέρ «Μια γερμανική ζωή» ισχυρίστηκε ότι δεν γνώριζε τίποτα για το Ολοκαύτωμα, για τα βασανιστήρια εις βάρος των Εβραίων ή των ομοφυλοφίλων. Δεν αναρωτήθηκε ούτε πού εξαφανίστηκε η Εβραία φίλη της, η Έβα. «Ηταν ένα είδος αυτοάμυνας για να συντηρήσει τον σεβασμό. Ο χαρακτήρας αυτής της γυναίκας έχει μια ελαφρότητα. Το κύριο πράγμα που την απασχολεί είναι οι μικροαστικές εντυπώσεις: τα ρούχα, ένα “φανταστικό” όπως την περιγράφει καπελάκι που της έφερε κάποιος από το Παρίσι, η επίπλωση και τα χαλιά στο υπουργείο Προπαγάνδας, ότι εκεί “ήταν όλοι καλοντυμένοι” και ο Γκέμπελς ευγενικός, τζέντλεμαν, πολιτισμένος και τα νύχια του πάντα περιποιημένα».

Όταν η δημοκρατία δεν έχει πυγμή, ακούς «μας χρειάζεται μία χούντα»

Η Πόμσελ ένιωσε ότι είναι μέρος μιας ελίτ, μιλούσε για τα οικονομικά της, ότι με τα μπόνους και με διάφορα άλλα έβγαζε 500 μάρκα τον μήνα. Επιπλέον τόνιζε ότι ήταν πάντα ευσυνειδητή. «Η φιλοδοξία έκανε τη συνείδησή της ελαστική και εκ των υστέρων φιλοτέχνησε την εικόνα της αθώας περιστέρας, ώστε να μη φανεί συμμετοχή της φρίκης που προκάλεσε ο ναζισμός. Να θεωρήσουν οι άλλοι ότι δεν ήξερε, ότι υπήρξε θύμα».

Πόσο συχνά αγνοούμε κάτι στο οποίο πρέπει να αντιδράσουμε και πόσο συχνά προτιμάμε να αγνοούμε; «Μας αρέσει να αγνοούμε, παρά να αντιδράμε για κάτι, γιατί κοιτάζουμε υπερβολικά τον εαυτό μας και τα συμφέροντά μας, θεωρώντας φρόνιμο να αφήνουμε τους άλλους να βγάζουν τα κάστανα από τη φωτιά», λέει η Ρένη Πιττακή. «Με αστική ευγένεια παριστάνουμε ότι

Αθώα ή συνένοχη; «Μια συνηθισμένη γυναίκα που δεν ξέρεις αν πρέπει να συμπονέσεις ή να καταδικάσεις», λέει ο σκηνοθέτης του έργου Γιάννης Μόσχος.

Ο ρόλος είναι μία πρόκληση. «Μία ακροβασία στη σκηνή και από κάτω κρύβει ένας σκοτεινός λαβύρινθος. Έχει ενδιαφέρον πώς περνάει από το ένα στο άλλο με μία ελαφράδα, υποστηρίζοντας “ήμασταν πλιθιοί, δεν ήμασταν ένοχοι”, ότι δεν ασχολούνταν με την πολιτική, γιατί είναι γυναίκα. Σήμερα κανείς δεν μπορεί να έχει τέτοια επιχειρήματα, κανείς δεν μπορεί να πει “δεν ξέραμε”».

Πόση ευθύνη έχουν οι χιλιάδες άνθρωποι που παριστάνουν ότι δεν βλέπουν σήμερα την άνοδο του νεοφασισμού στην Ευρώπη; «Αν η δημοκρατία λειτουργούσε ουσιαστικά και δεν ζούσαμε την προσομοίωσή της, δεν θα εκδηλωνόταν σε τέτοιο βαθμό ο νεοφασισμός γύρω μας. Μηνίπουμε τις χείρας, όλοι είμαστε λίγο-πολύ συνυπεύθυνοι. Θυμνείται πως προσπάθησαν να διοριστεί ως μετακλητή υπάλληλος στο Κοινοβούλιο η σύζυγος Μιχαολιάκου,

πριν από λίγες ημέρες και πώς αυτό “πάγωσε” στη συνέχεια. Σήμερα δεν μιλάμε, οι πολιτικοί δεν εμπνέουν και όλα κάνουν γόνιμο το φυτώριο. Δεν μπορούσα ποτέ να διανοηθώ ότι μετά τον πόλεμο, τον Εμφύλιο, τη χούντα, θα ζούσαμε τη Χρυσή Αυγή στη Βουλή. Δεν κρύβω ότι αισθάνομαι ένοχη που δεν ήμουν σε μία αντιστασιακή ομάδα στη χούντα. Μακάρι να είχα τα κότσια της Κίττυς Αρσένη. Εμείς κλειστήκαμε στο θέατρο και κάναμε “αντίσταση” επιλέγοντας κάποια έργα. Αλλοί όμως βασανίστηκαν και υπήρξαν και εκείνοι που συνεργάστηκαν και “έφαγαν”. Όταν η δημοκρατία δεν έχει πυγμή, ακούς απόψεις όπως “μας χρειάζεται μία χούντα”».

Η συζήτηση κλείνει με όσα προκάλεσε η πανδημία στον χώρο της τέχνης. «Ζούμε έναν άγνωστο πόλεμο. Πόλεμο με έναν ιδ. Όμως, ποιος δεν θέλει να σερφάρε στη ζωή».

«Η απουσία του κοινού είναι δυσβάσταχτη»

Ο τενόρος Γιόνας Κάουφμαν μιλάει στην «Κ» για την πανδημία, τους μεγάλους ρόλους και την υποκριτική στην όπερα

Συνέντευξη στην

ΕΛΕΝΑ ΜΑΤΘΑΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ο **τενόρος** Γιόνας Κάουφμαν είναι το μεγαλύτερο αστέρι της όπερας σήμερα. Πέρα από την εξαιρετική φωνή, οι ερμηνείες του, σύμφωνα με σκηνοθέτες όπως ο Ολιβιέ Πι και ο σερ Ρίτσαρντ Εϊρ, είναι αντάξιες των κορυφαίων ερμηνευτών του θεάτρου και του σινεμά. Κλεισμένος συνήθως, για τα επόμενα πέντε χρόνια τουλάχιστον, ο ίδιος θεωρεί ότι ένα από τα λίγα καλά που έφερε η πανδημία, με τις ματαιώσεις τούσων παραστάσεων, είναι η δυνατότητα να μπορεί να ανταποκριθεί σε αυθόρμητες προσκλήσεις, όπως αυτή του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, το Σάββατο 6 Νοεμβρίου, για ρεσιτάλ τραγουδιού, με τη συνοδεία του Χέλμουτ Ντόιτς στο πιάνο.

Τον Γιόνας Κάουφμαν πρωτο-συνάντησα στο Λονδίνο, μετά την προεμιέρα του «Φιντέλιο» του Μπετόβεν, στο Κόβεντ Γκάρντεν τον περασμένο Μάρτιο, και συμφωνήσαμε να βρεθούμε σε περίπου δεκαπέντε ημέρες, προς το τέλος των παραστάσεων. Όμως παρενέβη ο κορωνοϊός και εντέλει τα είπαμε εξ αποστάσεως, έγκλειστοι στα σπίτια μας σε διαφορετικές χώρες. Αυτό όμως δεν εμπόδισε τον εξωστρεφή, επικοινωνιακό καλλιτέχνη να μιλήσει με αμεσότητα και κέφι.

«Για μένα είναι η πρώτη φορά, εδώ και είκοσι χρόνια, που έχω τόσο μεγάλο κενό λόγω της συγκεκριμένης κατάστασης και όχι επειδή ήμουν άρρωστος. Ποτέ δεν μου έχει ξανασυμβεί αυτό. Περιμένα ότι θα ήταν δύσκολη εμπειρία. Θα περάσει πολύς καιρός ώσπου να μπορέ-

σουν να προσέλθουν μεγάλα πλήθη στα θέατρα. Το δικό μας επάγγελμα θα είναι από τα τελευταία που θα συνέλθουν πλήρως. Όσοι βρισκόμαστε στον κόσμο του θεάματος εξαρτιόμαστε από τους θεατές».

Τι του έλειψε πιο πολύ; Η σκηνική εμπειρία, το τραγούδι, η αδρεναλίνη που προέρχεται από το κοινό; «Ω, δύσκολη ερώτηση! Μπορώ να τραγουδώ στο σπίτι, μα δεν είναι το ίδιο φυσικά. Η απουσία του κοινού είναι δυσβάσταχτη. Ακόμα και όταν κάνουμε ζωντανό streaming, δεν εισπράττουμε τη ζεστασιά του κοινού, όσο κι αν αυτό ευχαριστιέται. Τίποτε δεν μπορεί να αντικαταστήσει το ζωντανό χειροκρότημα στο θέατρο. Πάντοτε επηρεάζονται όταν το κοινό είναι μαζί σου. Αισθάνεσαι ότι σε ακολουθεί, βιώνει τη μουσική, αναπνέει και υποφέρει μαζί σου». Εύκολα λοιπόν μπορεί κανείς να φανταστεί την εκστατική χαρά του Κάουφμαν όταν για πρώτη φορά, έπειτα από μήνες, ερμήνευσε τον περασμένο Ιούλιο στο Τεάτρο Σαν Κάρλο της Νάπολης τον Ρανταμές, στην «Αϊντα» του Βέρντι. Λάτρευε να τραγουδάει από μικρός και ήξερε από νωρίς τι ήθελε να κάνει στη ζωή του. Ωστόσο, παράλληλα με τη μουσική, σπούδασε και μαθηματικά. Το ρεπερτόριό του, ευρύ (τονίζει πόσο αγαπάει να τραγουδάει και στα γαλλικά) και πρόσφατα, με τον «Φιντέλιο», έκανε τη μεγάλη είσοδο στο γερμανικό ρεπερτόριο. «Ναι, παρότι είχα ήδη ερμηνεύσει τον Μαξ στον «Ελεύθερο σκοπευτή» του Βέρντι σε συναυλία».

Ο πρωταγωνιστικός ρόλος αυτής της όπερας, ο Φλορεστάν, έχει τη φήμη «φονιά» για τη φωνή. Είναι πράγματι τόσο δύσκολος; «Εξαρ-

τάται από το πώς τον ερμηνεύεις. Μολονότι δεν είναι ιδιαίτερα εκτενής ρόλος —ο Λόεγκριν είναι κατά πολύ εκτενέστερος— δεν “κάθεται” καθόλου αναπνευστικά στη φωνή. Χρειάζεται τεχνική, πείρα, μια φωνητική ωρίμανση προκειμένου να παράγει μεγάλο φωνητικό όγκο. Νομίζω πως δεν ήταν αυτή η επιδίωξη του Μπετόβεν. Βεβαίως ήταν πρωτοποριακός και τέντωνε το σκοινί, έσπρωχνε τα πράγματα στα άκρα. Πολλοί νομίζουν ότι ο Μπετόβεν δεν ήξερε πώς λειτουργεί η φωνή. Παλαιότερα και εγώ το νόμιζα αυτό. Όμως τώρα πια δεν

«Εκνευρίζομαι όταν λένε ότι δεν χρειάζεται να δίνουμε σημασία στην πλοκή και στους χαρακτήρες επειδή πρόκειται για όπερα».

είμαι τόσο σίγουρος. Ίσως ο κορυφαίος συνθέτης να έπαιζε με την ιδέα ότι κάτι που είναι δύσκολο θα πρέπει να ακούγεται και δύσκολο, στα όρια της αντοχής σου. Ίσως αυτή η ιδέα να τον κέντριζε διότι τη συναντάμε ξανά σε ορισμένα σπιντς της Missa Solemnis αλλά και της Ενάτης Συμφωνίας. Οσον αφορά τον “Φιντέλιο”, αφού σε ορισμένες στιγμές η Λεονόρα και ο Φλορεστάν υποφέρουν, γιατί αυτό να μην περνάει στη μουσική τους;»

Ανθρώπινοι χαρακτήρες

Όπως επιώθηκε και στην αρχή, ο Κάουφμαν είναι ονομαστός όχι μό-

νο για το μέταλλο της φωνής του, αλλά και για τις υποκριτικές του ικανότητες στη σκηνή. Ο ίδιος λέει: «Πάντοτε ψάχνω τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στους ρόλους και στην πραγματική ζωή. Εκνευρίζομαι όταν λένε ότι δεν χρειάζεται να δίνουμε σημασία στην πλοκή και στους χαρακτήρες επειδή πρόκειται για όπερα. Ανοησίες! Αν οι ερμηνείες μας δεν έχουν αλήθεια μέσα τους, ο κόσμος δεν θα ταυτιστεί και δεν θα υποφέρει μαζί μας. Απλώς θα βλέπει ένα ακόμα παραμύθι. Αλλά από τη στιγμή που καθιστούμε τους χαρακτήρες ανθρώπινους και τα προβλήματά τους αληθινά, τότε μόνο θα το νιώσουν και οι θεατές, θα συνδεθούν και θα βιώσουν μαζί μας το αφήγημα ενός έργου».

Μπορεί άραγε ένας καλλιτέχνης να δίνεται στον ρόλο του και να χαλαρώνει έπειτα από κάθε παράσταση; «Ναι. Λίγες είναι οι όπερες που μετά το τέλος τους δυσκολεύομαι να επανέλθω στην πραγματικότητα. Ένας είναι ο Δον Χοσέ στην “Κάρμεν”, διότι μόλις την έχεις σκοτώσει και είσαι πολύ φορτισμένος συναισθηματικά. Ο άλλος δύσκολος ρόλος, από αυτή την άποψη, είναι ο Οθέλλος (σ.σ.: τον πρωτοτραγούδησε στο Κόβεντ Γκάρντεν το 2017 και πρόσφατα τον ηχογράφησε για τη Sony). Τα τελευταία οκτώ λεπτά της όπερας είναι τόσο έντονα, νιώθεις τόσο βαθιά ότι έχεις μόλις σκοτώσει τη Δυσδαιμόνα, που είναι πολύ δύσκολο να είσαι ξανά ο εαυτός σου».

Όταν τον ρωτώ ποιος είναι αγαπημένος του ρόλος, βάζει τα γέλια. «Δεν θα μπορούσατε να με παγιδεύσετε!» λέει. «Μπορεί και να έχω μέσα μου μια “μαύρη λίστα”

με δυο-τρεις ρόλους που για διάφορους λόγους δεν θα ήθελα να τραγουδήσω ξανά, αλλά ούτε και αυτούς θα σας τους πω. Από την άλλη, η λίστα με τους αγαπημένους μου ρόλους είναι ατελείωτη. Πάνω απ’ όλα, κάθε φορά που ερμηνεύω έναν νέο ρόλο για πρώτη φορά, νιώθω ότι αυτός θα είναι ο ρόλος που θα ερμηνεύω έως το τέλος της ζωής μου. Μετά όμως ξεπροβάλλει ο επόμενος έρωτας και στη συνέχεια ο επόμενος... Είναι αναγκαίο κάθε ρόλος να ζωντανεύει μπροστά στα μάτια σου και στα μάτια του κοινού. Να τον εμποτίζεις κάθε φορά με μια νέα αγάπη. Αν τον αντιμετωπίζεις σαν έναν ακόμη Δον Χοσέ ή Ροντόλφο, δεν θα πείσεις κανέναν».

Η κ. Ελενα Ματθαίουπούλου είναι associate editor του βρετανικού περιοδικού Opera Now.

LOVE
100.7FM
98.1 & 105.7

www.lovefm.com.cy

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
Όπως Το Θέλεις

Το **LOVE FM 100.7** σε συνεργασία με το **BO CONCEPT**, ανανεώνουν το σαλόνι σου... **#ΟΠΩΣΤΟΘΕΛΕΙΣ!**

BoConcept®

Η interior design ομάδα του **BO CONCEPT** θα έρθει στο σπίτι του μεγάλου νικητή, θα μάθει τις ανάγκες του, θα σχεδιάσουν μαζί το νέο του χώρο και θα ανακαινίσει το σαλόνι του, με έπιπλα και αξεσουάρ **BO CONCEPT** αξίας **€5000**.

Μείνε συντονισμένος/η με τις αγαπημένες σου εκπομπές και μάθε πως θα διεκδικήσεις αυτό το φανταστικό δώρο!

Η κλήρωση θα γίνει την **Δευτέρα 15 Νοεμβρίου**, ζωντανά στην εκπομπή του Τάσου και της Χριστιάνας, Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΣΕΛΕΠΟΣ **ΝΙΟΒΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** **ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΑΟΥΖΟΣ**

ΕΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

HAROLD PINTER
Βραβείο Laurence Olivier Καλύτερου Έργου

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Σκηνικά-Κοστούμια Γιώργος Γιάννου
Μουσική Γιώργος Κολιάς
Φωτισμοί Σταύρος Τάρταρης

ΠΡΕΜΙΕΡΑ 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020
Λεβέντειος Πινακοθήκη

Λευκωσία: κάθε Τρίτη, Τετάρτη και Πέμπτη
Λεμεσός: 1 Δεκεμβρίου 2020, Θέατρο Ριάλτο (rialto.com.cy)
Πάφος: 2 Δεκεμβρίου 2020, Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο
Έναρξη παραστάσεων: 8.30 μ.μ.

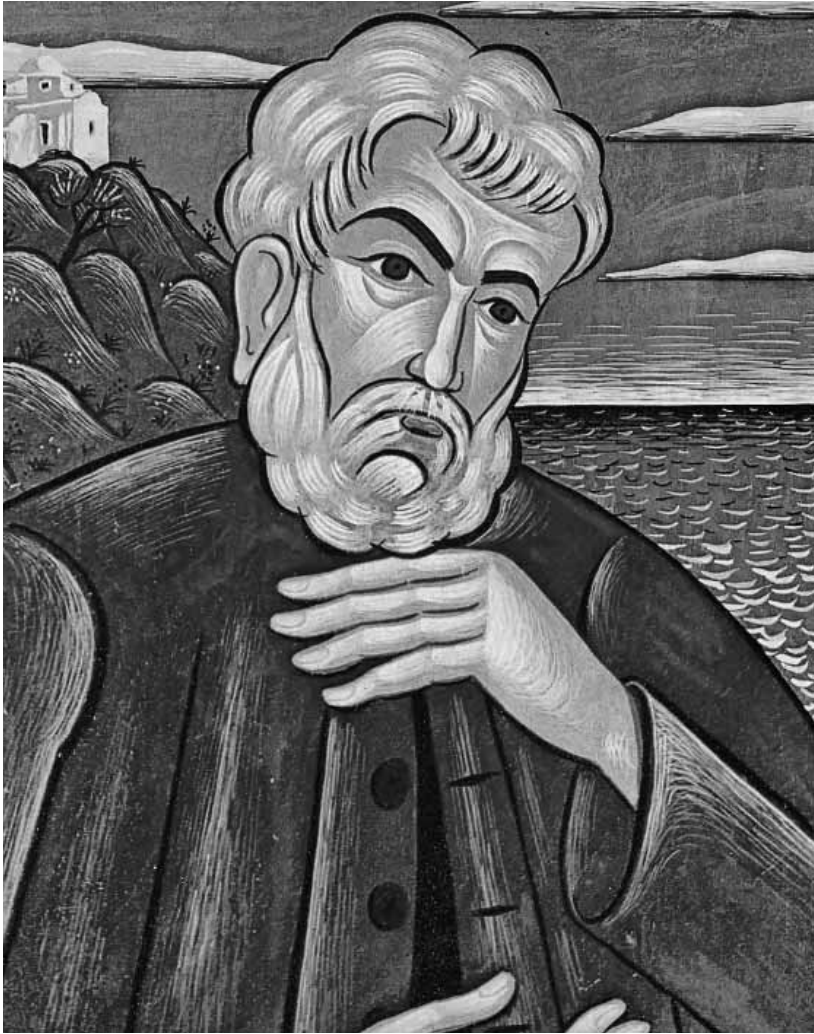
Tickethour .com.cy **7777 7040**
ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΧΟΡΗΓΟΙ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Alpha Square

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Εξημερωμένος πόνος

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, πίνακας του Νίκου Εγγονόπουλου. Ο «άγιος των ελληνικών γραμμάτων» δεν θεωρεί, γενικότερα, ότι ο θάνατος είναι το χειρότερο που μπορεί να συμβεί σε έναν άνθρωπο.

Παρακινημένος και από φίλους αναγνώστες, αποφάσισα να γράψω σήμερα τούτο το μικρό κείμενο για τα «Φορτωμένα κόκκαλα» (1907) του Παπαδιαμάντη.

νουν την ανακομιδή απόμερα και κρυφά. Ο ίδιος δεν θα πάει, δεν το αντέχει. Αντέχεται αυτό; Το μέλος της μαρέας που έχει αναλάβει την ανακομιδή θα δώσει οδηγίες στην καλόγρια: «Μήτηρ Ευπραξία, πάρε το κεφαλάκι του παιδιού, και τις δυο πλάτες, και βάλε τα μες στο πανέρι. Βάλε τα αποκάτω απ' την Εικόνα του Χριστού, μες στην Εκκλησιά, και σκέπασέ τα, με το ίδιο προσόψι, που θα στρώσες αποκάτω. Θα διαβαστούν το πρωί. Και το σακάκι με τα κόκκαλα, αύριο, τα ρίχνεις στο Κοιμητήρι, επάνω εκεί στ' Αλώνι».

Μετά τον εσπερινό η συντροφιά θα δειπνήσει «υπό την βαθείαν αστροφεγγιάν» και ύστερα θα δεχτεί την πρόταση της καλόγριας να ξεκουραστεί «πλησίον της λαμπούσας εστίας». «Η πρότασις ήτο λίαν ελκυστική, ύστερον από την μικράν κούρασιν, και την πολλήν δροσίαν, την οποίαν είκομεν απολαύσει εις την ωραίαν, μελαγχολικήν εκδρομήν μας». Γαλήνη. Ή μήπως αδιαφορία και απονία;

Από την πρώτη σκηνή του διηγήματος ως την τελευταία πρωταγωνιστεί ο Σαψώνης, ο σκύλος.

Ακολουθεί το ονάριο γιατί έχει μριστεί τι περιέχει το σακάκι, λιγουρεύεται τα κόκκαλα και απογοιτεύεται στο τέλος, όταν η καλόγρια τα ρίχνει στο οστεοφυλάκιο: «Εξέπεμπε γογγυσμούς συνεσταλμένης επιθυμίας, ως να ήθελε να ειπν: “Κρίμα, τόσα κόκκαλα!”». Κυνισμός;

Ο αφηγηματικός πυρήνας του διηγήματος είναι ό,τι πιο βαρύ κι ασήκωτο μπορεί να βρει έναν άνθρωπο: ο θάνατος του παιδιού του. Στο διήγημα, όμως, όλα κυλάνε ήρεμα και ο σκύλος προσθέτει και έναν τόνο φαιδρότητας. Οποιος ακούει σωστά τον τόνο του κειμένου αντιλαμβάνεται ότι δεν πρόκειται διόλου για απονία ή αδιαφορία για τον πόνο του άλλου, πολύ περισσότερο για κυνισμό. Η γαλήνη και η φαιδρότητα πηγάζουν από την ακλόνητη πίστη του αφηγητή ότι ο μικρός Ευθύμης τα ακούει και τα βλέπει όλα όσα γίνονται κατά την ανακομιδή των οστών του ως πολίτης πια του Παραδείσου. Ο Παπαδιαμάντης δεν θεωρεί, γενικότερα, ότι ο θάνατος είναι το χειρότερο που μπορεί να συμβεί σε έναν άνθρωπο. Πολύ περισσότερο μάλιστα όταν πρόκειται για νήπιο ή μικρό παιδί, που μετοικει κατευθείαν στον Παράδεισο. Είναι αρκετά τα διηγήματά του όπου γίνεται λόγος για παιδιά στον Παράδεισο (βλ. πρόχειρα, μεταξύ άλλων, «Πατέρα στο σπίτι!», 3.93.30, «Χωρίς στεφάνι», 3.136.26, «Τραγούδια του Θεού»). Αυτή η βαθιά πίστη δίνει στον μεγάλο συγγραφέα την άνεση να εντάξει, με φυσικότητα, στην αφήγησή του και το ευτράπελο γεγονός του σκύλου.

Όλοι οι σημερινοί αναγνώστες βρισκόμαστε μακριά από την πίστη του Παπαδιαμάντη, γι' αυτό είναι πολύ εύκολο να παρερμηνεύσουμε το διήγημα ή ακόμη και να δυσανασχετήσουμε. Και εγώ ο ίδιος, που το θεωρώ αληθινό αριστούργημα, δεν θα το πρότεινα ποτέ σε έναν γονιό που έχει χάσει το παιδί του. Μπορούμε ωστόσο και εμείς, πιστεύω, όταν ο προσωπικός πόνος δεν μας έχει καταπλακώσει, να νιώσουμε μια ήρεμη συγκίνηση από το ίκνος ενός άλλου κόσμου και μιας άλλης στάσης ζωής, όπου το τρυφερών κρανίων και αι αβραϊ ώμοπλάται ενός πεθαμένου παιδιού δεν έχουν τίποτε το τρομακτικό και αποτρόπαιο, όπου τα πεθαμένα παιδιά τα λογαριάζουν και αυτά, με άλλον τρόπο, ζωντανά.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Η διαλεκτική των αντιθέσεων

Της ΑΝΘΟΥΛΑΣ ΔΑΝΙΑ

Νάντια Στυλιανού
Οδυσσέας Ελύτης-Ρενέ Σαρ: Σημείο τομής αδαμάντινο - Μια πολιτισμική σπουδή στην ποιητική της Μεσογείου, πρόλογος Jacques Bouchard
εκδ. Μελάνι 2020, σελ. 184

Η **Νάντια Στυλιανού** είναι μια πολυσχιδής προσωπικότητα. Ανώτερη μορφωτική λειτουργός, μορφωτική σύμβουλος και διευθύντρια στο Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα (2008-2020) και επισκέπτρια ερευνήτρια στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Σπούδασε Νεοελληνική, Γαλλική Φιλολογία και Συγκριτική Γραμματολογία στα Πανεπιστήμια της Γενεύης, της Λυόν και του Μοντελιέ.

Το παρόν βιβλίο με τίτλο: Οδυσσέας Ελύτης- Ρενέ Σαρ: Σημείο τομής αδαμάντινο στην επιμελημένη έκδοση από το Μελάνι φέρει στο εξώφυλλο τη φωτογραφία των δύο επιφανών λογοτεχνών των οποίων «σημείο τομής αδαμάντινο» είναι το Αιγαίο. Στον πρόλογό του ο Bouchard παραθέτει απόφθεγμα από τον Ηράκλειτο «Κεραυνός οιακίζει» και από τον Ελύτη «Μιλήμνη από τον ήλιο η Μοίρα».

Οι δύο ποιητές μοιάζουν να συμπληρώνουν αντιθετικά ο ένας τον άλλο, υπό «την υψηλή επήρεια του αινηματικού Ηράκλειτου».

Η Στυλιανού στο εισαγωγικό σημείωμα της θα θέσει τις βάσεις της μελέτης της, θα αναζητήσει τις δεσπόζουσες ισοτοπίες, θα εστιαστεί στη μεσογειακή καταγωγή των δύο ποιητών που στο φως «εδραιώνουν την ποιητική τους σε μια προσωπική ασκητεία της γραφής, η οποία τήκεται στην ψυικάμιο του υπερ-ρεαλισμού».

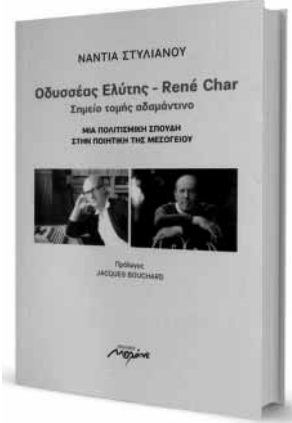
Διεξοδική είναι και η έρευνα πάνω στη διαλεκτική των αντιθέσεων, που προβάλλεται μεν από τον υπερ-ρεαλισμό αλλά κατάγεται από τον Ηράκλειτο, εφόσον η αρμονία επέρχεται από τη διχονομία και αναλογεί στο βίαιο τέντωμα του τόξου και το μελωδικό τέντωμα της μουσικής λύ-

ρας, μια αλήθεια της ενότητας των αντιθέτων. Για το θέμα παραθέτει τις απόψεις των ποιητών, καθώς και άλλων ομοτέχνων. Η συγγραφέας εισέρχεται στο βάθος των στίχων τους, διερευνά τη σκοτεινότητα, αναλύει το ρήμα του Ελύτη «κατακυρθεύω», σαν κλειδί που ανοίγει την πόρτα της τρίτης πραγματικότητας, διότι «το θαυμαστό αγαπά να κρύβεται προφανώς για να κρυφακούει ο ποιητής στις πόρτες.»

Μεγάλη έκταση δίδεται και στην αποκαλυπτική στιγμή, η οποία συνδέεται με τη διαφάνεια, τη μέσα ή πέρα γνώση, με την επικοινωνία με τον θάνατο ή το θείο. Η Παναγία που στον Ελύτη παρουσιάζεται σαν μητέρα ή νησιώτισσα, είναι μέρος της φύσης, «Κληματοφυλλά» και «Ελαία», είναι η «αιώνια κόρη» κατά την Ιουλίτα Ηλιοπούλου, η αθώοτητα, ο έρωτας και η αγιότητα μαζί. Στον Σαρ η Παναγία δραπετεύει από την εκκλησία και τρέχει στους δρόμους, γίνεται εκ νέου φωτοδότρια θεότητας (Μας θυμίζει εδώ τον Γιάννη Ρίτσο και την Κυρά των Αμπελιών, τον Ινσό στο Όνειρο

Καλοκαιρινού Μεσημεριού και όχι μόνο).Με την ίδια θετική σημασιολόγηση εμφανίζεται και ο Άγγελος ή Αρχαγγέλος και στον Ελύτη και στον Σαρ. Ειδικά στον Σαρ οι θεοί είναι «λόγια επιφώνησης» είναι «φιλοσοφικές αλήθειες στις οποίες αποδίδουμε λατρεία».

Το τελευταίο κεφάλαιο αφιερωμένο στον μεσογειακό ανθρωπισμό, στην αναζήτηση της αρμονίας του ανθρώπου με τη φύση, στην ισορροπία των αντιθέτων, την αποποίηση του καρτεσιανού ορθολογισμού. Η τέχνη έχει ανθρωπιστική αποστολή για τον Ελύτη και είναι το ιδέωδες της Δικαιοσύνης. Το Κάλλος, το Αγαθό και το Θείο είναι ισοδύναμα και η Νάντια Στυλιανού με βαθιά γνώση και ευαισθησία, με πλούσιες αναφορές στα ποιητικά και πεζά έργα και στη βιβλιογραφικά ανάδειξε την αποστολή αυτή μέσα από τη σχέση των δύο ποιητών.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΑΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Μεταμοντέρνος φεμινισμός

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Τάισέ με
εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 244

Η **πείνα** για την οποία μιλάει η Μαριαλένα Σπυροπούλου είναι πόνος στα σπλάχνα. Μια πείνα που θερίζει τα σωθικά. Η ηρωίδα είναι μια βουλιμική της ζωής. Θέλει να δοκιμάσει τα πάντα, να γευτεί κάθε πιθανότητα, να θηλάσει κάθε ρώγα της ζωής. Όταν ο σύντροφός της τη ζητάει σε γάμο, νιώθει την πείνα της να θεριεύει μπροστά στην προοπτική ενός υποσιτισμένου βίου. Τα ξέστρωτα σεντόνια του σεξουαλικού πάθους μεταμορφώνονται στο τραπεζομάντιλο του οικγενειακού φαγητού. Καθώς στέκεται το ζημέρωμα στην κουζίνα, «στο ενδιαμέσο του φωτός», η Μαρίνα έχει την αίσθηση πως «υπερύφρες ακτίνες τη σκανάρουν», προβάλλοντας παραλλαγές του εαυτού της σε μελλοντικούς χρόνους. Μεσ στο αμφιβολο φως του πριωνού, το πρόσωπό της ζωγραφίζουν ετερόκλητα πεπρωμένα. Πάνω από το ταβάνι της κουζίνας της φαίνεται ότι κρέμεται μια θηλιά.

Η Μαρίνα φοβάται ότι δεν αντέχει το βάρος της σύμβασης. Η σημαντικότερη στιγμή στη ζωή κάθε γυναίκας της προκαλεί τρό-

μο. Με πανικό συλλογίζεται τις αναρίθμητες στιγμές που θα της υπαρπάξει ο γάμος. Κοιτάζοντας τα χέρια της, προσπαθεί να αναλογιστεί το βάρος μιας βέρας. Τα οστέινα δάχτυλά της έμοιαζαν με τις βέργες των ανεμόμυλων, εναντίον των οποίων ξιφουλκούσε ο Δον Κικώτης. Δεν ήταν φτιαγμένα για συζύγους και παιδιά. Ήταν ξεκούραστα και ονειροπαρμένα, αδημονούσαν για ανέλπιστες φθορές. Το στήθος της δεν φούσκωνε από το γάλο ενός ατάιστου βρέφους, αλλά από εκρηκτικά. «Η Μαρίνα φοβάται τα εκρηκτικά που κρύβει στον κόρφο της». Το σώμα της σπάραζε από λαίμαργια για δσση και πόνο.

Προφανώς η Σπυροπούλου δεν γράφει μια γλυκανάλατη αισθηματική ιστορία. Το ψυχογραφικό μέλημα επιβάλλεται στην οπτική της. Με χιούμορ και βαθύνοια ανατέμνει τη γυναικεία φύση και τις δυναμικές μεταμορφώσεις της, βυθομετρά τα έγκα-

τα του γυναικείου σώματος. Οι αγωνίες της ηρωίδας μεταφέρονται από το αποπνικτικό παρόν σε μια αφήγηση μελλοντολογικού φεμινισμού. Η καθημερινότητα της Μαρίνας, κυριευμένη από την πρόταση γάμου, υποδέχεται τις σελίδες ενός άλλου κόσμου. Η Μαρίνα είχε βρει το βιβλίο στη βιβλιοθήκη του συντρόφου της, γεμάτη ζόμπι και λυκανθρώπους. Την τράβηξε ο τίτλος, «Τάισέ με». Η μυθοπλασία αναπλάθει μια φανταστική πολιτεία, όπου επικρατεί η μπηριαρχία με τη μορφή τυραννίας. Οι γυναίκες δεν γεννούν παρά επιτεύγματα,

«έπαιρναν τα νήια της μεγάλης δημιουργίας», ενσάρκωναν μια ακατάλυτη ισχύ. Ο κόσμος ήταν γένους θηλυκού. «Ενός γένους καινούργιου, διαφορετικού, υβριδικού». Τα γυναικεία σώματα ήταν «τα νέα ανδρικά», ακαταπόνητα, αδυσώπητα, απαλλαγμένα από το χρέος της μητρότητας. Δεν περνούν, όμως, πολλές σελί-

δες και η ουτοπία σαρώνεται από έναν υπερκόσμιο ζόφο. Αν στην αρχή της ανάγνωσης η Μαρίνα έβρισκε δελεαστική τη ζωή αυτών των θηλυκών υπερανθρώπων, προς το τέλος δεν γίνεται να μην αναρωτηθεί μήπως οι γυναίκες ήταν τελικά ο τελειότερος εκθρός του γένους τους.

Η Μαρίνα εγκλείεται σε ένα λαβύρινθο τρόμου, αμφιβολιών και αντιφάσεων. Η σκέψη της σημάδεύει το απόλυτο, το απόλυτο πάθος, το απόλυτο δόσιμο, την απόλυτη Μαρίνα. Είναι και η ίδια ένα υβριδικό θηλυκό, μια γυναίκα μοντέρνα, γαλουχημένη σε ένα παραδοσιακό περιβάλλον. Σπάζοντας τον κλοιό των κοινωνικών επιταγών, κινδυνεύει να βρεθεί ολομόναχη σε έναν κλειστοφοβικό, ναρκισσιστικό μικρόκοσμο. Από την άλλη, δεν παύει να πεινάει. Λαχταρά να της φέρει κάποιος το κουτάλι στο στόμα. Ονειρεύεται το δέρμα της να τρέφεται με χίλιους τρόπους, απ' όλους τους πόρους του. Με ειρωνεία αλλά και τρυφερότητα, η Σπυροπούλου την παρακολουθεί να αμφιρρέπει ανάμεσα στις εκδοχές μιας φαντασιώδους, διαφυγούσας ευτυχίας. Η Μαρίνα παραμένει δονκχωτική, δέσμια μιας ακαταδάμαστης επιθυμίας. «Μιας επιθυμίας για μια επιθυμία χωρίς πρόσωπο».

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

- 1 «Ρίζες και θεμέλια»**
των Μαρίας Ευθυμίου, Μάκη Προβατά (Πατάκη)
- 2 «21 ερωτήσεις και απαντήσεις για το '21»**
του Θάνου Βερέμη (Μεταίχμιο)
- 3 «Σκέψου σαν μοναχός»**
του Τζέι Σέτι (Ψυχογιός)

- 4 «Το Δώρο 2»**
του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)

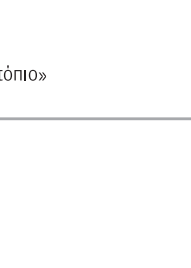
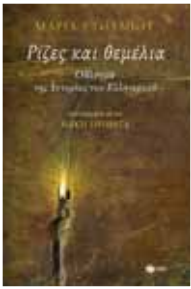
- 5 «Πώς οι Δανοί εκπαιδεύουν τα πιο ευτυχισμένα παιδιά στο σχολείο και στην οικογένεια»**
της Τζέσικα Τζοέλ Αλεξάντερ (Διόπτρα)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

- 1 «Σκουριά και χρυσάφι: Πόρτο Λεόνε»**
της Μάιρης Κόντζογλου (Μεταίχμιο)
- 2 «Γυναίκες της αναμονής»**
της Μάρως Βαμβουνάκη (Ψυχογιός)
- 3 «Η απαιτηλή ζωής των ενήλικων»**
της Ελενα Φερράντε (Πατάκη)
- 4 «Πλάνητες»**
της Ολγκα Τοκάρτσουκ (Καστανιώτης)
- 5 «Κορίτσι, γυναίκα, άλλο»**
της Μπερνάρντιν Εβαρίστο (Gutenberg)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Βιβλιότοπος» (Καζαντζή 5, Αγρίνιο)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ Χρυσός Μπετόβεν

Ένα χρυσό γραμματόσημο αφιερωμένο στον Μπετόβεν κυκλοφόρησε από τα ταχυδρομεία του Αγίου Μαρτίνου στην Καραϊβική. Πρώην ολλανδική αποικία, ο Άγιος Μαρτίνος (που συνορεύει με τη «γαλλική» πλευρά του νησιού) δεν είναι από το 2010 μέρος των Ολλανδικών Αντιλλών αλλά τμήμα του βασιλείου της Ολλανδίας. Το νέο γραμματόσημο υιοθετεί την εκτυπωτική τεχνική σε χρυσό που είχαν ακολουθήσει τα ολλανδικά ταχυδρομεία για να τιμήσουν ξεχωριστές προσωπικότητες.

ΛΟΝΔΙΝΟ
Φιγούρες φαντασίας
Στην **Tate Britain** θα εγκαινιαστεί τον Νοέμβριο η έκθεση της 43χρονης εικαστικού Λινέτ Γιάντομ-Μποάκι, η οποία είναι γνωστή για τα πορτρέτα της και τις ανθρωπίνες φιγούρες, όλα προϊόντα φαντασίας. Γεννημένη στο Λονδίνο, η καλλιτέχνης είναι βραβευμένη με το βραβείο Κάρνεγκι (2018) και το 2013 ήταν υποψήφια για το βραβείο Τέρνερ. Τα έργα της ταυτίζονται με δικούς της στίχους. «Γράφω για όσα δεν μπορώ να ζωγραφίσω», λέει. Και το αντίθετο.

ΕΠΕΤΕΙΟΣ
Πελέ, 80 χρόνια
Η ποδοσφαιρική καριέρα του Βραζιλιάνου Πελέ εντάσσεται πλέον στη χώρα του μύθου, της ποπ κουλτούρας και της λαϊκής φαντασίας. Σύμβολο της δεκαετίας του '60 όταν μεσουρανούσε, ο Πελέ, 80 ετών πλέον, είναι συχνά αντικείμενο έμπνευσης. Για να τιμήσει την επέτειο, η γκαλερί Halcyon στη New Bond Street του Λονδίνου υπενθύμισε την προ πέντε ετών έκθεσή με εικαστικά έργα εμπνευσμένα από τον Πελέ. Έργα του Γουόρκολ, φωτογραφίες, κολάζ, μεικτά τεχνικά.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Βραβείο Hugo Boss
Μια έκθεση στο Γκούγκενχάιμ της Νέας Υόρκης, την άνοιξη του 2021, και ποσό 100.000 δολαρίων συνοδεύουν το βραβείο Hugo Boss, που απονεμήθηκε στη φωτογράφο Ντιάνα Λόσον (Deana Lawson). Είναι η πρώτη φωτογράφος που τιμάται με αυτό το βραβείο, το οποίο συνήθως επιβραβεύει γλύπτες μνημειακών έργων και δημιουργούς βίντεο. Η Ντιάνα Λόσον είναι γνωστή για τις φωτογραφίες της, κυρίως πορτρέτα μαύρων ανδρών και γυναικών, σε φυσικό περιβάλλον ή προσωπικό χώρο.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Νέο απόκτημα
Η **Εθνική Πινακοθήκη** της Ουάσιγκτον, συνεχίζοντας το πρόγραμμα αγορών, απέκτησε το έργο του νεοκλασικού Γάλλου ζωγράφου Αν-Λουί Ζιροντέ-Τριοζόν (1767-1824) με θέμα την αναχώρηση του Κοριολανού (1786). Είχε ζωγραφιστεί ως υποψήφιο για το περίφημο Βραβείο της Ρώμης της Βασιλικής Ακαδημίας. Ήταν ένα έργο γνωστό αλλά θεωρούμενο χαμένο έως ότου εμφανίστηκε πέρυσι σε δημοπρασία. Αποτελεί πλέον μέρος των συλλογών της δίδωμης Πινακοθήκης.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Η συλλογή Τορλόνια αποκαλύπτεται στον κόσμο

ΡΩΜΗ

Γεγονός παγκόσμιας σημασίας είναι η έκθεση μέρους της φημισμένης συλλογής Τορλόνια, αποτελούμενης κυρίως από ρωμαϊκές αρχαιότητες, έπειτα από δεκαετίες που παρέμενε σε αφάνεια. Μια σειρά από ενέργειες επιτρέπουν τώρα σε 92 από τα 600 και πλέον γλυπτά της συλλογής να παρουσιαστούν στο κοινό, αποκατεστημένα (με κορηγία του οίκου Bulgari), ως αρχή μιας διεθνούς παρουσίας με σταθμούς στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ, την οποία, όμως, μεταθέτει για το μέλλον η πανδημία του κορωνοϊού. Η

πρώτη παρουσίαση στη Ρώμη, πάντως, είναι γεγονός και η υποδοχή των έργων –στα μουσεία του Καπιτωλίου– προκαλεί την αφήγηση της ιστορίας αυτής της μυθικής συλλογής, η γένεση της οποίας προσδιορίζεται χρονικά στον 17ο αιώνα. Η συλλογή Τορλόνια, όπως είναι γνωστή στους ιστορικούς της τέχνης, περιλαμβάνει αγάλματα, προτομές, αγγεία και σαρκοφάγους της ρωμαϊκής περιόδου, υψηλότερης τέχνης, καθώς και λίγα αναγεννησιακά γλυπτά όπως το κεφάλι μιας κατσίκας από τον Μπερνίνι. Περισσότερο από τα ίδια τα εκθέματα, η παρου-

σίαση της μυθικής αυτής συλλογής εγείρει ενδιαφέροντα ζητήματα αισθητικής κυρίως σε σχέση με τον τρόπο που συγκροτήθηκαν οι ιδιωτικές συλλογές κατά τους πρόσφατους αιώνες. Εγείρονται επίσης θέματα πρόσβασης σε αυτούς τους θησαυρούς μέσα από τις μεγάλες οικογένειες και τους μεμονωμένους συλλέκτες, κυρίως πριν από την εθνογένεση του 19ου αιώνα, αλλά και αργότερα. Επισημαίνονται επίσης ενδιαφέρουσες πτυχές που αφορούν τις μεθόδους συντήρησης αρχαιοτήτων και τις εξελίξεις στην τεχνολογία. Όλα αυτά είναι

οι παράλληλες αναγνώσεις μιας έκθεσης που περιβάλλεται, ούτως ή άλλως, με το μυστήριο της πολυετούς αφάνειας. Η ιστορία λέει πως το 1875 ιδρύθηκε ένα μουσείο από τον πρίγκιπα Αλεσάντρο Τορλόνια και τον πατέρα του κατά το πρότυπο των παλαιών μεγάλων οικογενειών. Όπως γράφουν οι «Νιου Γιορκ Τάιμς», σε εκτενές δημοσίευμα, η πρωτογενής γνώση των ειδικών για τη συλλογή αυτή προερχόταν από εκείνο τον κατάλογο του πρώτου μουσείου. Είχε εκδοθεί το 1884. Σταδιακά, η συλλογή φυλάχθηκε σε τρεις μεγάλους αποθηκευτικούς

χώρους στη Ρώμη και το μυστήριο ενισχύθηκε. Οι επαφές των εκάστοτε ιταλικών κυβερνήσεων με την οικογένεια Τορλόνια δεν κατέληγαν πουθενά. Εξέλιξη σημειώθηκε μόλις το 2016, όταν υπεγράφη ένα μνημόνιο συνεργασίας ανάμεσα στους Τορλόνια, στην ιταλική κυβέρνηση και στο ίδρυμα που διαχειρίζεται τη συλλογή, και αποφασίστηκε έκθεση ενός αριθμού έργων. Τα περισσότερα προέρχονται από αγορές μέσα από εμπόρους έργων τέχνης και από ανασκαφές τον 19ο αιώνα σε εκτάσεις που ανήκαν στην οικογένεια Τορλόνια.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Χωρίς ελπίδα και χωρίς απελπισία

«**Όπου** κι αν πήγαινε εκείνη τη μέρα βιάδιζε / μέσα στο ίδιο του το παρελθόν», είναι οι πρώτοι στίχοι ποιήματος «Εκεί που είχαν ζήσει» του Ρέιμοντ Κάρβερ. Ο κύριος Γκρι διάβασε το ποίημα την περασμένη Κυριακή σε αυτό το ένθετο.

«Δηλώνει με τόσο αφοπλιστική απλότητα μιαν αλήθεια για τον καθένα μας», σχολιάζει. «Είναι κάποιες μέρες που, στ' αλήθεια, ό,τι κι αν κάνεις, περνάς "κλωτσώντας σωρούς αναμνήσεων". Ωστόσο, στη μεγάλη συνέντευξη στο The Paris Review, το 1983, ο ίδιος δηλώνει ότι δεν κοιτάζει ποτέ πια πίσω».

Ένα στοιχείο απ' το παρελθόν του Κάρβερ ήταν ο εθισμός. «Υπάρχει μια μεγάλη μυθολογία γύρω απ' το αλκοόλ», έλεγε, «εμένα όμως ουδέποτε με αφορούσε αυτό. Νομίζω ότι άρχισα να πίνω αφότου συνειδητοποίησα ότι όλα όσα ήθελα για εμένα, για το γράψιμο, για τη γυ-

«**Ημουν όλα αυτά τα πράγματα. Αλλά όχι πια. Α, λέω πού και πού κάποιο μικρό ψέμα. Όπως όλοι μας».**

ναίκα και τα παιδιά μου, απλώς δεν επρόκειτο να συμβούν. Είναι παράκι αν κάνεις, περνάς "κλωτσώντας σωρούς αναμνήσεων". Ωστόσο, στη μεγάλη συνέντευξη στο The Paris Review, το 1983, ο ίδιος δηλώνει ότι δεν κοιτάζει ποτέ πια πίσω».

Η επόμενη ερώτηση ήρθε αβίαστα: «Και εσείς ήσαστε όλα αυτά τα πράγματα;». «Ημουν», απαντά αμέσως ο Κάρβερ. «Αλλά όχι πια. Α, λέω πού και πού κάποιο μικρό ψέμα. Όπως όλοι μας».

Την εποχή που ο Κάρβερ δίνει τη συνέντευξη, αρχές της δεκαετίας του '80, είναι καθαρός απ' το σινό-

«**Άρχισα** να πίνω αφότου συνειδητοποίησα ότι όλα όσα ήθελα για εμένα, για το γράψιμο, για τη γυναίκα και τα παιδιά μου, απλώς δεν επρόκειτο να συμβούν», έλεγε ο Ρέιμοντ Κάρβερ.

πνευμα. «Κάθε πρωί που ξυπνάω, χαίρομαι που ξυπνήσα. Γι' αυτό μου αρέσει να ξυπνάω νωρίς. Τον καιρό που έπινα, κοιμόμουν έως αργά το μεσημέρι ή κάτι τέτοιο και συνήθως ξυπνούσα με ρίγη».

Οι συντάκτες του The Paris Review τον ρωτούν αν μετανιώνει για όλα τα άσχημα πράγματα που συνέβησαν τότε. «Δεν μπορώ να αλλάξω τίποτα πια», αποκρίνεται. «Δεν έχω την πολυτέλεια να μετανιώσω για τίποτα. Εκείνη η ζωή απλώς πέρασε πια και δεν λυπάμαι γι' αυτό. Πρέπει να ζήσω στο παρόν. Εκείνη η ζωή έχει χαθεί στα σίγηρα – μου φαίνεται τόσο μακρινή σαν να είχε συμβεί σε κάποιον άλλο για τον οποίο διάβασα σε μυθιστόρημα του δεκάτου ενάτου αιώνα. Ούτε πέντε λεπτά τον μήνα δεν χαράμιζω πια στο παρελθόν. Στ' αλήθεια, το παρελθόν είναι μια ξένη χώρα και εκεί κάνουν τα

πράγματα διαφορετικά. Τα πράγματα συμβαίνουν. Ειλικρινά, νιώθω ότι έζησα δύο ζωές».

Είχε πολλά να θυμάται ο Κάρβερ, υποθέτω όπως ο καθένας από εμάς. «Όπως επίσης είχε πολλούς λόγους για να ΜΗ θυμάται», σχολιάζει ο κύριος Γκρι, «όπως επίσης ο καθένας μας. Ίσως αυτό σημαίνει να είσαι συγγραφέας, ποιητής, γραφιάς: η κόψη της λεπίδας του ξυραφιού ανάμεσα στη μνήμη και στη λήθη, ανάμεσα στην τιμωρία και στη συγχώρεση, αυτό να είναι η μυθοπλασία, η ποίηση – η λογοτεχνία. Να, ίσως, ένα καλό μάθημα δημιουργικής γραφής απ' τον Κάρβερ. Για να καταφέρει να φτάσει, όπως παραδέχεται ο ίδιος, στη μακάρια κατάσταση της Κάρεν Μπλίξεν: "Έλεγε ότι έγραφε κάθε μέρα κι από λίγο, χωρίς ελπίδα και χωρίς απελπισία". Το σκόλιο του Κάρβερ: "Μου αρέσει αυτό"».

Οι γυναίκες και η σεξουαλικότητά τους

Η δημοσιογράφος και συγγραφέας Λίσα Ταντέο μιλάει στην «Κ» για το βιβλίο της, το οποίο μόλις κυκλοφόρησε στην Ελλάδα

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Όταν πήρα στα χέρια μου το βιβλίο της Λίσα Ταντέο (Lisa Taddeo) που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Κλειδάριθμος, με τίτλο «Τρεις γυναίκες», το μυαλό μου πήγε κατευθείαν στο αριστούργημα του Ρ. Μούζιλ με τον ίδιο τίτλο, γραμμένο το 1924 (στην Ελλάδα τώρα κυκλοφορεί εκ νέου από τις εκδ. Μεταίχμιο). Εκεί, οι γυναίκες ιδωμένες μέσα από το βλέμμα του συγγραφέα, άλλαζαν τον κόσμο των ανδρών υπόγεια, αδιόρατα. Έναν αιώνα μετά, η Αμερικανίδα δημοσιογράφος και συγγραφέας, με καταγωγή από την Ιταλία, Λίσα Ταντέο φέρνει στο φως τρεις αληθινές ιστορίες γυναικών που θέλουν να αλλάξουν μόνο τον δικό τους κόσμο. Που θέλουν να ανακαλύψουν τη σεξουαλικότητά τους, με τίμημα πολλές φορές τη διακινδύνευση, ακόμα και τη διαπόμπευση.

Σε μια συνέντευξη της στον Guardian η συγγραφέας αναφέρει ότι δεν έχει να απολογηθεί για κάτι, απολογείται άλλωστε σε όλη της τη ζωή γι' αυτό που είναι. «Οι γυναίκες που πετυχαίνουν αισθάνονται ένοχες για κάτι, δεν μπορεί κανείς να φανταστεί από τι περνάνε για να τα καταφέρουν. Δεν μπορώ άλλο να απολογηθώ γιατί τα κατάφερα στη ζωή μου». Η δική της επιτυχία ήταν ότι διάλεξε να αφηγηθεί την ιστορία

Παλιά οι γυναίκες χρειάζονταν ασφάλεια για να αφεθούν. Τώρα, έχω καταλήξει ότι διεγείρονται περισσότερο όταν δεν αισθάνονται ασφαλείς. Είναι πολύ ενδιαφέρον αυτό.

τριών Αμερικανίδων, μετά από πολλές που ήρθε σε επαφή, γιατί και οι ίδιες είχαν διάθεση να αποκαλύψουν με ειλικρίνεια τη ζωή τους. Το βιβλίο πρόκειται σύντομα να μεταφερθεί στην οθόνη ως τηλεοπτική σειρά.

Ομολογεί, γελώντας, πως παρ' όλα αυτά κουβαλάει τα δικά της ταμπού σε σχέση με το σεξ, και πολύ φοβάται ότι και η κόρη της θα ταλαιπωρηθεί με όλα αυτά. Καμία δεν ξεφεύγει από τη μητρική της ιστορία. Συνομιλήσαμε μέσω zoom παρουσία εκλεκτών Ελλήνων συναδέλφων και η συζήτηση ήταν το λιγότερο απολαυστική.

– Γιατί επιλέξατε να γράψετε για τη γυναικεία σεξουαλικότητα; Πώς γεννήθηκε μέσα σας η ιδέα;

– Εκεί γύρω στη δεκαετία του '80 στην Αμερική κυκλοφόρησε ένα βιβλίο με τεράστια επιτυχία που τάρανε τα νερά, με τίτ-

Η Λίσα Ταντέο πιστεύει ότι τα πράγματα είναι καλύτερα σε Ιταλία και Ελλάδα σε αντίθεση με τον πουριτανισμό των ΗΠΑ.

λο «Η γυναίκα του γείτονα» (The Neighbor's Wife, Gay Talese). Το θέμα του βιβλίου ήταν η σεξουαλική ζωή της Αμερικής. Το είχα διαβάσει και μου άρεσε πάρα πολύ, ο ίδιος ο συγγραφέας πέρασε δέκα χρόνια από τη ζωή του, κάνοντας έρευνα. Η έρευνά του περιελάμβανε και προσωπι-

κή εμπλοκή. Ο συγγραφέας έκανε σεξ με όσους είχε συμπεριλάβει τη μαρτυρία τους στο βιβλίο, προσφέροντας μασάζ με «ευτυχία κατάληξη». Ήταν ο ίδιος ο παραλήπτης του υλικού τη στιγμή που αναδύονταν και μέσα από την αφήγηση και μέσα από την πράξη, παρ' όλα αυτά ήταν πα-

ντρεμένος όλον αυτόν τον καιρό κ.λπ. Βρήκα τρομερά ενδιαφέρον το βιβλίο, άλλωστε πιστεύω ότι η σεξουαλικότητα είναι αυτό που έχουμε πάντα στο μυαλό μας, και έτσι αναζήτησα αυτόν τον συγγραφέα. Πήγα στο υπέροχο αρχοντικό του και συνάντησα έναν ηλικιωμένο κύριο

Το 390 σελίδων βιβλίο (μτφρ. Κλαίρη Παπαμιχαήλ) που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κλειδάριθμος, βασίζεται σε πραγματικές ιστορίες.

ντυμένο δανδή. Τότε μου είπε ότι ο μόνος τρόπος για να κάνω ένα αντίστοιχο βιβλίο ήταν να «κοιμηθώ» με όσους περισσότερους παντρεμένους Αμερικανούς άνδρες μπορούσα. Τώρα ο συγγραφέας είναι 90 χρόνων, τότε ήταν γύρω στα 80, και εγώ έφυγα κλαίγοντας από το σπίτι του. Ούσα πολύ νέα, σκέφτηκα ότι πρέπει να αποχαιρετήσω ένα τέτοιο βιβλίο, γιατί δεν μπορούσα να ακολουθήσω το project. Όταν ανέκτησα την ψυχραιμία μου, ξαναδιάβασα το βιβλίο του και είδα ότι εκεί κυρίως αναδεικνύεται η ανδρική πλευρά της σεξουαλικότητας. Εγώ ήθελα να γράψω για τη γυναικεία.

Σημαντικό το κίνημα #Metoo αλλά έχει ανοίξει και διαμάχη

– Στην εισαγωγή σας αναφέραστε σε ένα περιστατικό που αφορά τη μητέρα σας. Ενα περίεργο περιστατικό που σας τάρανε με κάποιον τρόπο. Το είχα στο μυαλό διαβάζοντας το βιβλίο.

– Μάλλον τα πράγματα είναι διαφορετικά στην Ελλάδα για εσάς, όπως και στην Ιταλία. Στην Αμερική υπάρχει μεγαλύτερος πουριτανισμός. Σοκάρονται με απλά πράγματα. Εγώ όμως μεγάλωσα με τον τρόπο που μεγάλωσε και η μητέρα μου, η οποία ήταν συμφοιλήμενη με το ότι η σεξουαλικότητά της θα «χρησιμοποιούνταν» από τους άνδρες, υπήρχε μια γενναιοδωρία από αυτή την άποψη. Δεν αναφερόμαι φυσικά στο να τη βιάσει κάποιος και τέτοια, αλλά το σώμα της ήταν κάτι που δεν ήλεγχε απόλυτα εκείνη ή δεν έπρεπε να το προστατεύσει από τους άνδρες. Θα μπορούσε κάποιος να την κοιτάξει για παράδειγμα, δεν θα την ενοχλούσε. Μάλλον κάτι πέρασε σε μένα. Όταν πέθανε και έμαθα το περιστατικό για τον τύπο που την παρακολούθουσε και αυνανιζόταν όταν την έβλεπε στον δρόμο, δεν μπορούσα να τη ρωτήσω ποιος ήταν οι βαθύτερες σκέψεις της. Σήμερα δεν θα φοβόμουν να τη ρωτήσω.

– Παρατήρησα ότι οι μητέρες των γυναικών που πρωταγωνιστούν στο βιβλίο σας είναι πιο παθητικές. Είναι γυναίκες που στις δύσκολες στιγμές δεν στήριξαν επαρκώς τις κόρες τους. Παίζει αυτό ρόλο στο πώς χρησιμοποιούν τη σεξουαλικότητα για να βρουν ενδεχομένως στήριξη;

– Θεωρώ ότι όσα και εάν γνωρίζουμε για τις μανάνες μας επηρεάζουν όσο δεν μπορούμε να φανταστούμε. Είτε αυτό αφορά τη σεξουαλικότητά μας είτε τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας. Περισσότερο από όσο μας επηρεάζει ο πατέρας. Τώρα όσον αφορά την παθητικότητα, ήθελα το βιβλίο μου να είναι πολύ καθαρό και ειλικρινές σε σχέση με αυτό που όντως συνέβη στις ζωές αυτών των γυναικών. Οπότε όταν έχουμε αυτή την επαφή με την αλήθεια, τότε ερχόμαστε αντιμέτωποι με περισσότερη παθητικότητα απ'

Όταν βλέπουμε την πραγματική ζωή μιας γυναίκας, βλέπουμε ότι μπορεί να θέλει κάπου κάπου να αντιμετωπίζεται σαν «αντικείμενο».

ό, τι φανταζόμαστε. Γιατί είμαστε ένα φοβισμένο είδος, δεν παύουμε να αγωνιζόμαστε για την επιβίωση. Φαίνεται προς τα έξω ότι υιοθετούμε ένα πρόσωπο ισχυρό και μπαίνουμε στη μάχη, όποια και εάν είναι αυτή. Όμως πίσω από αυτό το πρόσωπο βλέπουμε ότι οι ανάγκες μας είναι να αγαπιθούμε και να νιώσουμε ασφαλείς.

– Αναδύεται στο βιβλίο σας κάτι με το οποίο συμφωνεί και η ψυχολογική θεωρία – ότι η γυναίκα για την ευχαρίστησή της είναι και ένα «αντικείμενο», κάτι με το οποίο θα διαφωνούσε τελείως η φρενιστική θεωρία. Τι θα έλεγαν όλες οι μαχητικές γυναίκες διαβάζοντας το βιβλίο σας, σε σχέση με τη γυναικεία επιθυμία;

– Κινήματα όπως το #Metoo έχουν κάνει σημαντικό έργο. Εδώ σαν φωνή σε γυναίκες τονίζοντας τους πως δεν είναι μόνες σε ό, τι και

αν αντιμετωπίζουν. Από την άλλη, υπάρχει με όλα αυτά μια ανάγκη να είμαστε όλες όμοιες, να αντιμετωπίζουμε με τον ίδιο τρόπο τη σεξουαλικότητα και όποια διαφοροποιείται αντιμετωπίζεται με καχυποψία. Όταν βλέπουμε την πραγματική ζωή μιας γυναίκας, βλέπουμε ότι μπορεί να θέλει κάπου κάπου να αντιμετωπίζεται σαν «αντικείμενο». Αυτή είναι η περίπτωση μιας από τις γυναίκες που έχω στο βιβλίο, της Λίνας. Παντρεύτηκε, έκανε παιδιά, δεν έπρεπε να έχει παράπονα ακόμα και αν δεν ήταν ικανοποιημένη γιατί ζούσε σε ένα συντηρητικό περιβάλλον. Εκείνη όμως ήθελε να φεύγει και να συναντά έναν άνδρα που δεν την αγαπούσε, μόνο και μόνο επειδή ευχαριστιόταν μαζί του το σεξ. Ακόμα και εάν εκείνος δεν της συμπεριφερόταν όπως θα ήθελε, πάλι εκείνη τον επέλεγε. Αυτό ξενίζει τις περισσότερες. Οπότε θεωρώ ότι το κίνημα του #Metoo έχει προσφέρει τρομερό έργο στην κοινωνία, αλλά έχει ανοίξει και μια διαμάχη ανάμεσα στις γυναίκες, για την οποία πρέπει να είμαστε σκεπτικοί και να τη λαμβάνουμε υπ' όψιν μας.

– Τι χρειάζεται τελικά μια γυναίκα για να γευθεί ισότητα και απολαυστικότητα τη σεξουαλικότητά της;

– Παλιά θα σας απαντούσα ότι η γυναίκα χρειάζεται ασφάλεια για να αφεθεί. Είναι η κλασική περίπτωση ότι ο άνδρας με τον οποίο πέρασε τη νύχτα σου θα τηλεφωνήσει την επόμενη. Είμαι σίγουρη ότι και εσείς έχετε ακούσει πολλά όταν δεν αισθάνονται ασφαλείς. Εγώ τώρα έχω καταλήξει ότι οι γυναίκες διεγείρονται περισσότερο όταν δεν αισθάνονται ασφαλείς. Είναι πολύ ενδιαφέρον αυτό, γιατί δείχνει ότι οι γυναίκες αλλάζουν με την πάροδο των χρόνων και αλλάζουν και ανάλογα με την ηλικία. Αλλά ζητάει μια νεαρή γυναίκα, αλλά μια πιο ώριμη. Έχει αλλάξει το θέμα της πίστης. Παλιά ανησυχούσαμε εάν είναι άπιστοι οι άνδρες. Τώρα όλο και πιο συχνά θεωρούμε εμείς οι γυναίκες την πίστη υπερτιμημένη.

Σήμα κινδύνου από ένα αιωνόβιο βιβλιοπωλείο

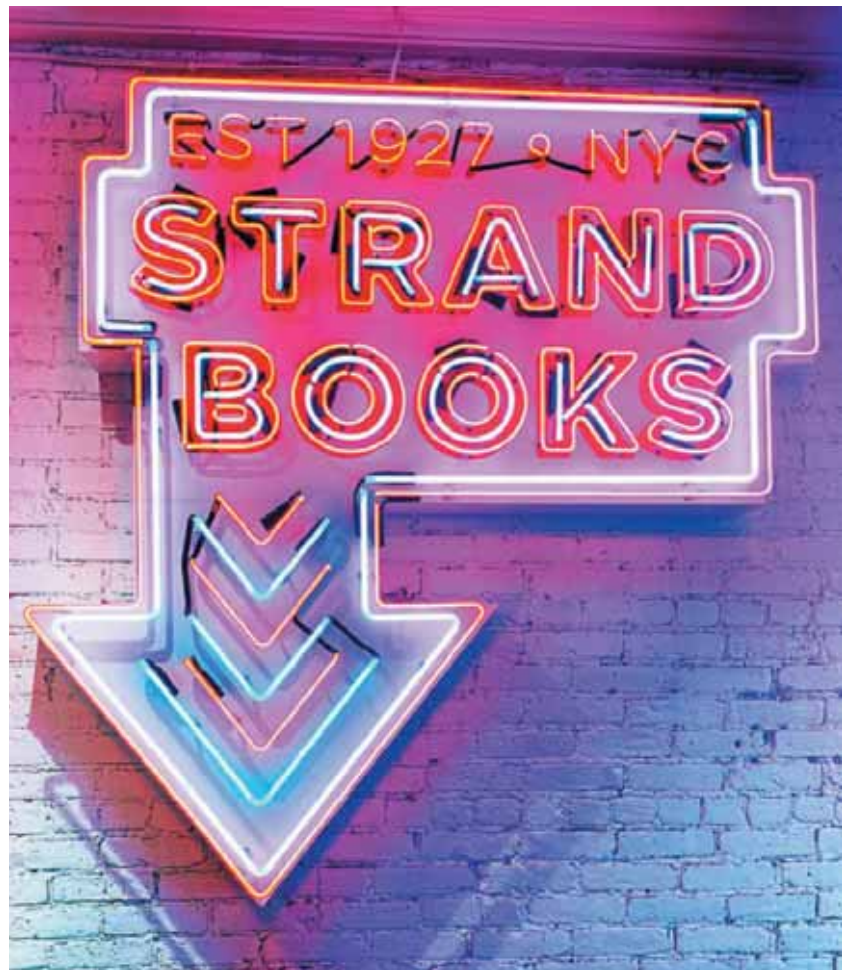
Τον ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Αν ήταν άνθρωπος, θα μετρούσε 93 χρόνια ζωής και ίσως περίμενε το τέλος με ικανοποίηση, έχοντας αντιμετωπίσει κρίσεις, συρράξεις και ό, τι άλλο συμβαίνει σε έναν αιώνα. Ωστόσο, είναι το ιστορικό βιβλιοπωλείο The Strand της Νέας Υόρκης και επιθυμεί να ζήσει αρκετά χρόνια ακόμα. Την Παρασκευή, η ιδιοκτήτρια και εγγονή του ιδρυτή του, η Νάνσι Μπας Γουάιντεν, ζήτησε μέσω των social media τη βοήθεια του αναγνωστικού κοινού και η ανταπόκριση ήταν τέτοια, ώστε μέσα στο Σαββατοκύριακο οι ηλεκτρονικές παραγγελίες απέφεραν στην επιχείρηση κέρδη 200.000 δολαρίων. «Πώς να μην αγαπώ το βιβλιόφιλο κοινό μας», δήλωσε η

Η βοήθεια ζητήθηκε μέσω των social media και η ανταπόκριση ήταν τέτοια, ώστε οι ηλεκτρονικές παραγγελίες απέφεραν στην επιχείρηση κέρδη 200.000 δολ.

Μπας στην Washington Post, «όταν προσφέρει τόση βοήθεια; Στα αλήθεια, δεν νομίζω ότι είμαστε απλώς ένα βιβλιοπωλείο, αλλά ένας χώρος ανακαλύψεων, ένα κέντρο της κοινότητας».

Η ιστορία του ξεκινάει το 1927, όταν ο Μπέντζαμιν Μπας, ένας Λιθουανός εμigrές, δοκίμασε να ασκήσει ένα επάγγελμα που αφορούσε στην 4η λεωφόρο του Μανχάταν, αλλά τον γοήτευε: το επάγγελμα του βιβλιοπώλη. Με 300 δολάρια στην τσέπη και άλλα τόσα δανεικά, άνοιξε το Strand και για ένα διάστημα κοιμόταν εκεί, σε ένα ράντζο. Επιβίωσε του Κραχ και του Β' Παγκοσμίου Πολέμου με τη βοήθεια ενός μεγάλου κύκλου επαφών, αλλά και επειδή ο ιδιοκτήτης του ακινήτου κρατούσε χαμη-

Το βιβλιοπωλείο The Strand ζήτησε τη στήριξη των αναγνωστών και εκείνοι απάντησαν με 25.000 παραγγελίες.

λά το νοίκι. Αργότερα εργάστηκαν εκεί η Πάτι Σμιθ, ο Τομ Βερλέν και ο Σαμ Σέπαρντ. Μετά τον θάνατο του Μπας το 1978, ο γιος του, Φρεντ, ανέλαβε την επιχείρηση, τη μετέφερε στη γωνία 12ns οδού και Μπρόντγουεϊ, την επέκτεινε κατά δύο ορόφους, μέχρι που το 1996 αγόρασε ολόκληρο το κτίριο. Τα βιβλία του Strand, καινούργια και μεταχειρισμένα, ήταν τόσα, που σύμφωνα με ένα σλόγκαν, τοποθετημένα στη σειρά, ξεπερνούσαν τα 23 μίλια.

Τις τεκτονικές αλλαγές που επέφεραν τα e-books και φυσικά η Amazon τις διαχειρίστηκε από τη θέση της μάντζερ η κόρη του Φρεντ, Νάνσι. Πολύ πριν αναλάβει τον πλήρη έλεγχο του βιβλιοπωλείου το 2018, το αγαπητό Strand

είχε εμφανιστεί σε σειρές όπως το «Sex & the City», ταινίες σαν τον «Απρόσκλητο επισκέπτη» κ.α. Πρόσφατα, ωστόσο, η Μπας απέλυσε 188 εργαζομένους, άνοιξε ένα ακόμα κατάστημα βάσει παλαιότερης συμφωνίας και αγόρασε μετοχές εταιρειών ταχυμεταφοράς αλλά και της Amazon. Κάποιοι τις απέδωσαν κακοδιαχείριση και θύμισαν τον γάμο της με τον γερούσιαστή Ρον Γουάιντεν. Η ίδια, στην πρώτη της έκκληση για βοήθεια, είχε επισημάνει ότι το Strand είναι το μόνο από τα 48 βιβλιοπωλεία της 4ης λεωφόρου που επιβίωσε, προσθέτοντας κάτι προφανές για συνθήκες πανδημίας: «Ποτέ δεν φανταζόμουν», έγραφε, «ότι θα χρειαζόταν να απευθυνθώ σε φίλους και αφοσιωμένους πελάτες για βοήθεια».

Στις απαρχές των σχέσεων με τις ΗΠΑ

Οι αναμνήσεις του Αλέξανδρου Ρίζου Ραγκαβή, πρώτου πρεσβευτή της Ελλάδας στην Ουάσιγκτον το 1867-1868

RIZOS RANGAVIS
The first Greek ambassador to the American Federation, 1867-1868.
From the memoirs of Alexandros
εκδ. Nostos Books, Minneapolis 2019
σελ. 178

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΚΛΑΨΗ**

Η **επικείμενη** συμπλήρωση 200 ετών από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης προσφέρει αφορμή για τη συνολική επισκόπηση της πορείας του ελληνικού κράτους μέχρι τις μέρες μας. Η ελληνική ανεξαρτησία επιβεβαιώθηκε τελεσίδικα το 1830 με την υπογραφή του Πρωτοκόλλου του Λονδίνου. Στο μεσοδιάστημα, η υποστήριξη διαφόρων διεθνών παραγόντων στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα είχε εκδηλωθεί με ποικίλους τρόπους. Ανάμεσα σε αυτές τις εκδηλώσεις, ξεχωριστή θέση είχε η συμπαράσταση της αμερικανικής κοινής γνώμης, στο συλλογικό υποσυνείδητο της οποίας η Ελληνική Επανάσταση εντάσσονταν σε πλαίσιο ανάλογο με εκείνο της Αμερικανικής Επανάστασης, που είχε προηγηθεί κατά μερικές δεκαετίες. Η συγκέντρωση και η αποστολή χρημάτων και εφοδίων προς τους Έλληνες επαναστάτες, αλλά και η ενεργός συμμετοχή Αμερικανών πολιτών στα πεδία των μαχών της Ελληνικής Επανάστασης, υπήρξαν τα κορυφαία παραδείγματα του αυθόρμητου αμερικανικού φιλελληνισμού.

Στο επίπεδο της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, η συμπάθεια προς τους Έλληνες και τον αγώνα τους εκφράστηκε από τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζέιμς Μονρό στο ετήσιο μήνυμα που απηύθυνε προς το Κογκρέσο τον Δεκέμβριο του 1823. Στο μήνυμα αυτό, το οποίο έκτοτε έμεινε γνωστό ως Δόγμα Μονρό, γινόταν ρητή αναφορά στην υποστήριξη της ελληνικής ανεξαρτησίας. Θα περνούσαν 14 χρόνια μέχρι η Ελλάδα και οι ΗΠΑ να αναπτύξουν επίσημα τους μεταξύ τους δεσμούς, μέσω της υπογραφής διμερούς Συνθήκης περί Εμπορίου και Ναυσιπλοΐας. Ωστόσο, οι ελληνοαμερικανικές διπλωματικές σχέσεις δεν

Η **αμερικανική εμπειρία του Ραγκαβή μεταφράστηκε στα αγγλικά, αποκτώντας ένα δυναμικό παγκόσμιο αναγνωστικό κοινό.**

εγκαθιδρύθηκαν παρά μόνο στη δεκαετία του 1860.

Το 1867 ο Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής διορίστηκε πρώτος πρεσβευτής της Ελλάδας στην Ουάσιγκτον, ενώ τον αμέσως επόμενο χρόνο ο Τσαρλς Τάκερμαν ανέλαβε τα καθήκοντα του πρώτου πρεσβευτή των ΗΠΑ στην Αθήνα. Από ελληνικής πλευράς, η χρονική συγκυρία δεν ήταν τυχαία. Από το 1866 βρισκόταν σε εξέλιξη η Κρητική Επανάσταση, που διήρκεσε έως το 1869. Κατά συνέπεια, όπως ο ίδιος ο Ραγκαβής σημείωνε, η ελληνική κυβέρνηση επιδίωκε, μέσα από την ενίσχυση της διπλωματι-

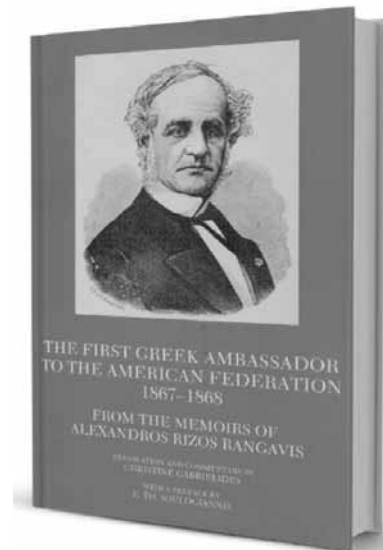

Το κτίριο του Καπιτωλίου στην Ουάσιγκτον το 1877. Ο Ραγκαβής παραδέχεται πως το πολιτικό αποτέλεσμα της αποστολής του εκεί υπήρξε μηδαμινό.

κής εκπροσώπησης της σε διάφορες πρωτεύουσες, να εξασφαλίσει πρόσθετα διεθνή ερείσματα στην πορεία για την ενοίκια για τα ελληνικά συμφέροντα διευθέτηση του κρητικού ζητήματος.

Φαναριώτης στην καταγωγή, αξιόλογος ποιητής και πεζογράφος,

καθηγητής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών αλλά και πολιτικός, ο Ραγκαβής δεν ήταν διπλωμάτης καριέρας. Διέθετε, ωστόσο, εμπειρία στη διαχείριση της εξωτερικής πολιτικής, καθώς από το 1856 έως το 1859 είχε διατελέσει υπουργός Εξωτερικών. Τον Μάιο

Ο **Ραγκαβής** περιγράφει με τρόπο γλαφυρό τις ΗΠΑ, οι οποίες ανάρρωναν από τις πληγές του Εμφυλίου.

του 1867, όταν έφθασε στην Ουάσιγκτον, διήνυε το 58ο έτος της ζωής του. Προσωπικότητα πολυδιάστατη, αποτύπωσε στον τρίτο τόμο των Απομνημονευμάτων του (εκδόσεις Πυρσός, Αθήνα, 1930) τις εμπειρίες που αποκόμισε από την παραμονή του στις ΗΠΑ έως τον Ιούνιο του 1868, οπότε ανακλήθηκε προκειμένου να τοποθετηθεί πρεσβευτής στο Παρίσι.

Το τμήμα των αμερικανικών αναμνήσεων του Ραγκαβή μεταφράστηκε στα αγγλικά από τη Χριστίνα Γαβριηλίδη και κυκλοφόρησε ως αυτοτελές βιβλίο, στο πλαίσιο του εξαιρετικά σημαντικού εκδοτικού προγράμματος έργων ελληνικού ενδιαφέροντος, το οποίο από το 1974 υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο της Μινεσότα υπό την καθοδήγηση του καθηγητή Θε-

οφάνη Σταύρου (το βιβλίο με το κείμενο του Ραγκαβή αποτελεί το 29ο στη σειρά). Η έκδοση στην αγγλική γλώσσα δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης σε αυτό το πολύτιμο υλικό σε μελετητές που δεν γνωρίζουν ελληνικά. Έτσι, το κείμενο του Ραγκαβή αποκτά ένα δυναμικό παγκόσμιο αναγνωστικό κοινό.

Ο Ραγκαβής περιγράφει με τρόπο γλαφυρό τις ΗΠΑ, οι οποίες ανάρρωναν από τις πληγές του Αμερικανικού Εμφυλίου Πολέμου. Οι επισκέψεις του σε πόλεις και αξιοθέατα, αλλά και οι γνωριμίες του με διάφορα πρόσωπα, ζωντανεύουν μέσα από τις σελίδες μιας αφήγησης που, εκτός των άλλων, διακρίνεται και για τις λογοτεχνικές της αξιώσεις. Τα πολιτικά σχόλια είναι δυσανάλογα λιγότερα από όσα θα ανέμενε να βρει κάποιος στις σημειώσεις ενός διπλωμάτη. Ο ίδιος, εξάλλου, παραδέχεται πως το πολιτικό αποτέλεσμα της αποστολής του στην Ουάσιγκτον υπήρξε μηδαμινό. Ωστόσο, αυτό κάθε άλλο παρά αναιρεί τη σημασία και το ενδιαφέρον του βιβλίου, το οποίο αποτελεί μια πολύτιμη καταγραφή της μετεμφυλιακής αμερικανικής κοινωνίας, και μάλιστα με τη διεισδυτική ματιά ενός αυτόπτη μάρτυρα που την παρατηρεί ως επισκέπτης.

Ο κ. Αντώνης Κλάψης είναι επίκουρος καθηγητής στο τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Το βιβλίο του «Πολιτική και διπλωματία της ελληνικής εθνικής ολοκλήρωσης, 1821-1923» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πεδίω.

Great network. Great value.

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

ΠΡΕΜΙΕΡΑ
ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020
στο ΘΕΑΤΡΟ ΜΑΣΚΑΡΙΝΙ στα Λατσία
Παραστάσεις **ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ** πρωί στις 10:30
και τα **ΣΑΒΒΑΤΑ 24, 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ**
και **7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ** στις 16:30

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ:
Πέτρος Κονόμου
ΜΟΥΣΙΚΗ:
Στυλιανός Γερασίμου
ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΕΣ:
Αντιγόνη Τασουρή
ΒΟΗΘΟΣ ΧΟΡΟΓΡΑΦΟΥ:
Σταυρίνα Κούσπαρου
ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑ:
Κωνσταντίνος Ανδρέου
ΚΟΥΚΛΕΣ:
Βασιλική Ανδρέου
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΚΗΝΙΚΟΥ:
Δημήτρης Δημητρίου
ΑΦΙΣΑ:
Μάρκος Ιούλιος Δρουσιώτης

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ
22270420
99485083
ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΣ €8

ΠΑΙΖΟΥΝ
Πέτρος Κονόμου
Πέτρος Τίγρης
Ειρήνη Σαλάτα
Άντρη Κούκου
Πόλυς Χατζηκώστα
Στην παράσταση
ακούγονται
οι φωνές των ηθοποιών
Μάρκου Ιουλίου Δρουσιώτη
και Βίκης Γεωργιάδου

Θέατρο Μασκαρίνι
Maskarini theater
Theatro.maskarini
www.maskarini.info

Χορηγοί
Επικοινωνίας:

Προκαταλήψεις και δοξασίες στο Μαρόκο

Εντυπωσιακό σκηνοθετικό ντεμπούτο για τον συγγραφέα Αλα-Εντι-Ατζέμ

Το θαύμα του Αγνώστου

Αγίου ★★½
ΔΡΑΜΑ (2019)

Σκηνοθεσία: Αλα-Εντι-Ατζέμ

Ερμηνείες: Γιουνές Μπουάμπ, Σαλάχ μπεν Σαλέχ, Μπουχαΐμη Σεμάκ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Ο **Μαροκινός** συγγραφέας και σκηνοθέτης Αλα-Εντι-Ατζέμ κάνει εντυπωσιακό ντεμπούτο με ένα λιτό και γεμάτο ειρυνικό κιούμπο φιλμ, που κινείται στο όριο μεταξύ δράματος και σάτιρας, αναδεικνύοντας παράλληλα μερικούς απολαυστικούς χαρακτήρες. Ένας άνδρας επιστρέφει έπιπτα από χρόνια στην κορυφή του λόφου, όπου κάποτε έθαψε τη λεία μιας μεγάλης ληστείας. Διαπιστώνει ωστόσο πως εκεί έχει κτιστεί το μαυσωλείο του Αγνώστου Αγίου, ενώ στα πόδια του λόφου έχει αναπτυχθεί ολόκληρος οικισμός. Αποφασισμένος να τα καταφέρει, αρχίζει τις προσπάθειες να ξεγελάσει τον νυχτερινό φύλακα και το πιστό λαγωνικό του, ενώ η μικρή κοινότητα αναστατώνεται.

Όπως είπαμε, η ταινία αναπτύσσεται με ξεχωριστή λιτότητα, τόσο στα εκφραστικά μέσα όσο και στους διαλόγους της. Σε έναν τόπο όπου υπάρχει μόνο σκόνη και πέτρες, όπως χαρακτηριστικά επαναλαμβάνουν όλοι, οι άνθρωποι ζουν με στέρησεις αλλά και ακλόνητη πίστη στον θεό και στους αγίους. Ακόμη και όταν ένας από αυτούς είναι «άγνωστος», σίγουρα όμως θαυματουργός και σεβαστός από τους πάντες, ενώ όλο και περισσότεροι προσκυνωτές έρχονται καθημερινά για να ζητήσουν τη χάρη του. Οι προκαταλήψεις και

οι δοξασίες είναι φυσικά εδώ σε πρώτο πλάνο, καθώς μεταφερόμαστε σε έναν κόσμο που ελάχιστα μοιάζει με τα γνωστά δυτικά μας πρότυπα. Με εξαιρετικά σκηνικά και φωτογραφία, ο Ατζέμ στήνει το πλαίσιο μέσα στο οποίο τοποθετεί τους... ιδιαίτερους χαρακτήρες του.

Ένας γιατρός που πίνει και μοιράζει τα ίδια χάπια στις γυναίκες, οι οποίες μαζεύονται καθημερινά στο ιατρείο για κοινωνική συναναστροφή. Ένας κουρέας που κάνει και τον οδοντίατρο. Ένας φύλακας που αγαπά πιο πολύ τον σκύλο από τον γιο του. Και δύο κλέφτες, οι οποίοι διστάζουν να βεβηλώσουν το μαυσωλείο που γνωρίζουν πως είναι απάτη. Οι περισσότεροι από όλους αυτούς δεν κατονομάζονται καν· λειτουργούν απλώς σαν ζωντανά στερεότυπα, παίρνοντας μέρος σε μια σειρά από καλοστημένες σκηνές, που κινούνται διαρκώς στα σύνορα του σουρεαλισμού.

Μόνο η ιστορία δύο αγροτών, πατέρα και γιου, που περιμένουν μάταια τη σωτήρια βροχή, ξεχωρίζει σε ύφος και είναι αυτή που καθορίζει τελικά και το φινάλε της ταινίας. Οι δυο τους μένουν σε ένα κοντινό χωριό, το οποίο σταδιακά ερημώνει, καθώς όλοι αφήνουν τη σκληρή ενασχόληση με την άνυδρη γη, προκειμένου να κυνηγήσουν την τύχη τους στο καινούργιο χωριό που έχει στηθεί γύρω από το μαυσωλείο του αγίου. Αυτή η εικόνα του απατηλού ονείρου επαναλαμβάνεται διαρκώς στην ταινία, είτε με κωμικό είτε με τραγικό πρόσημο· όσο για τους ίδιους τους αγίους, αυτοί –και εδώ– σπανίως μπλέκονται στις ζωές των ανθρώπων.

Ένας άνδρας επιστρέφει έπιπτα από χρόνια στην κορυφή του λόφου, όπου κάποτε έθαψε τη λεία μιας μεγάλης ληστείας. Διαπιστώνει ωστόσο πως εκεί έχει κτιστεί το μαυσωλείο του Αγνώστου Αγίου, ενώ στα πόδια του λόφου έχει αναπτυχθεί ολόκληρος οικισμός.

HOME CINEMA

Κινηματογραφικό κομψοτέχνημα για την Ουγγαρία του 1945

Επάνω, η ταινία «1945» του Φέρεντς Τόροκ που προβάλεται στο Cínobó. Κάτω, η σειρά του Netflix «La Revolution».

1945 ★★½

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2018)

Σκηνοθεσία: Φέρεντς Τόροκ

Ερμηνείες: Πέτερ Ρούντολφ, Μπενς Τσανόντι, Τάμας Κίμελ

Από την πλατφόρμα του Cínobó αυτή την εβδομάδα επιλέγουμε μία από τις πιο κομψές ιστορικές ταινίες που έχουμε δει τα τελευταία χρόνια. Όχι τόσο επειδή εμπλουτίζεται από εντυπωσιακές μάχες ή επιβλητικά σκηνικά, αλλά λόγω του ότι καταφέρνει, λιτά και περιεκτικά, να σχολιάσει μια σκοτεινή και «αντιδημοφιλή» πτυχή της ευρωπαϊκής ιστορίας. Καλοκαίρι του 1945. Την ημέρα που ένα ολόκληρο χωριό της Ουγγαρίας προετοιμάζεται για τον γάμο του γιου του τοπικού ιερέα, δύο Εβραίοι καταφθάνουν στον σιδηροδρομικό σταθμό προκαλώντας αναστάτωση. Αρκεί από τους κατοίκους φοβούνται πως θα διεκδικήσουν τις περιουσίες που εκείνοι οικειοποιήθηκαν, μετά τον ξεριζωμό τους από τους ναζί. Κάποιοι εξ αυτών μάλιστα φαίνονται πως βοήθησαν κιόλας σε αυτόν τον ξεριζωμό...

Όλα αυτά, σε συνδυασμό με την

ασπρόμαυρη φωτογραφία, φέρνουν βέβαια στον νου την αριστουργηματική «Λευκή κορδέλα» του Μίκαελ Χάνεκε. Στην ταινία του Φέρεντς Τόροκ, οι δύο Εβραίοι, ένας ηλικιωμένος και ένας νεότερος, διασχίζουν αργά, σχεδόν τελετουργικά το χωριό, μεταφέροντας κάτι μυστηριώδη κασόνια που έχουν φέρει μαζί τους. Οι χρόνοι αλλά και η κλιμακούμενη ένταση φέρνουν στον νου γουέστερν, όπως «Το τρένο θα σφυρίξει τρεις φορές», όμως εδώ δύσκολα θα βρει κανείς ήρωες. Οι περισσότεροι μοιάζουν ένοχοι, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

La Revolution

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2020)

Δημιουργός: Γκία Γκουαστί,

Ορελιέ Μολάς

Ερμηνείες: Μαριλού Οσιλού, Αμίρ ελ Κασέμ, Λιονέλ Ερντογάν

Η γαλλική σειρά του Netflix αντλεί έμπνευση από την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης, προσφέροντας ωστόσο μιαν εντελώς εναλλακτική εκδοχή, που βασίζεται και στην επισημονική φαντασία. Βρισκόμαστε

προς τα τέλη της δεκαετίας του 1780 και η δυσαρέσκεια του λαού εντείνεται καθώς η πείνα και οι στέρησεις που περνάει, έρχονται σε χτυπητή αντίθεση με την πολυτελή ζωή των πλουσίων. Μια μυστική ομάδα παρλόντων, γνωστή ως Αδελφότητα, κάνει την εμφάνισή της, ένας νεαρός γιατρός ανακαλύπτει μια παράξενη μετάλλαξη στο αίμα με θαυμαστές ιδιότητες, ενώ ένας άνδρας που όλοι θεωρούσαν νεκρό επιστρέφει για να εκδικηθεί τον κόμη που του έκλεψε την ευτυχία. Η σειρά είναι καλοεκτελεσμένη στα επιμέρους στοιχεία της και ιδιαίτερα στο αισθητικό κομμάτι, βάζοντάς μας για τα καλά στην ατμόσφαιρα της εποχής. Το παράδοξο εδώ, βέβαια, είναι πως δεν θα δούμε την κλασική Γαλλική Επανάσταση αλλά επί της ουσίας μια περιπέτεια φαντασίας με το γαλάζιο αίμα που σκοτώνει (εμφανής η αλληγορία), τους παράνομους που θυμίζουν Ρομπέν των Δασών, αλλά και μπόλικο σπλάτερ. Γενικά ακολουθείται μια πιο ποπ συνταγή, με κάποια ιστορικά και κοινωνικά στοιχεία –όχι τίποτα το συγκλονιστικό– αλλά και καλοστημένες σκηνές δράσης που επενδύονται εύστοχα με σύγχρονη ηλεκτρονική μουσική.

PIK1

THΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Γυναίκα - (Ε)
Μίνι ντοκιμαντέρ.
11.30 Χρονογράφηση, III
Μίνι ντοκιμαντέρ.
12.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι
Μουσική εκπομπή με τη Γωγώ Βασιλάκη.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Θεματική εκπομπή.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 EU4U, III
Ενημερωτική εκπομπή με τη Βίβιαν Κανάρν.
15.30 Travel Diary
Ταξιδιωτικές ταινίες μικρού μήκους. «Ρώμη».
16.00 Σε προσκυνών γλώσσα
Θεματική εκπομπή.
17.00 Αφανεείς ήρωες
Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν στην Κύπρο ή στο εξωτερικό.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Ο κύριος Αριστέιδης (Ε)
Κυπριακό σκετς.
19.20 Λούνα Παρκ
Κωμική σειρά.
19.55 Σαν σήμερα με το PIK
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντιώνη.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 Σαν σήμερα με το PIK (Ε)
23.10 Αφανεείς ήρωες (Ε)
00.00 EU4U, III (Ε)
01.00 Σε προσκυνών γλώσσα (Ε)

PIK2

THΛ.: 22862000

21.30 Stealing Roses
07.30 Θαυμαστός μάγος του ΟΖ
Παιδική παράσταση.
09.15 Παιδική ζώνη
α. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
β. Ο μικρός Χνουδωτός γ. Γουίσεπε
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
16.00 Μανώλης και Κατίνα (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
16.25 Φύρδην Μιγδόν (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
16.45 Η Πλατεία (Ε)
Κυπριακή σειρά.
17.05 Euromaxx a la Carte
Σειρά ντοκιμαντέρ.
17.30 Προσωπογραφίες - (Ε)
18.45 Μαζί/Birlikte - (Ε)
Δικονοτική εκπομπή.
19.35 EU4U, III
Ενημερωτική εκπομπή με τη Βίβιαν Κανάρν.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Travel Diary - (Ε)
Ταξιδιωτικές ταινίες μικρού μήκους.
21.30 Stealing Roses
Κοινωνική μούρη κωμωδία, με τους Τζον Χαρτ, Σίντι Φουλιαν, κ.ά.
23.10 ArtCafe, IV - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή.
00.10 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
00.30 Προσωπογραφίες - (Ε)
01.15 Μαζί/Birlikte - (Ε)

ALPHA

THΛ.: 22212400

21.20 Εφιάλτης στην κουζίνα
06.00 Η κουζίνα της μαμάς (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής.
06.30 Deal - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
07.15 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολο και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες
13.45 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.30 The Loups Night Show
Σατιρική εκπομπή.
16.00 Κάμπινγκ - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.45 Έλα στη θέση μου, V
Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.00 Συνέχεια της σειράς
18.40 Αστέρια στην άμμο
Δραματική σειρά.
19.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, VIII
Κωμική σειρά.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Εφιάλτης στην κουζίνα
Μαγειρικό ριάλιτι με τον Έκτορα Μποτρίνι.
22.15 Κάρμα
Δραματισμένη σειρά.
23.15 Δώσε βάση (Ε)
Κωμικό show με την Ιωάννα Λαμπροπούλου.
01.00 The Bachelor (Ε)
03.45 Σ/Κ με τον Μάνεση (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200

21.20 The Bourne Identity
05.40 Στριβειν διά
Τον αρραβώνος - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 40 κύματα - (Ε)
Ελληνική σειρά.
08.00 Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
09.30 Taxi - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
10.20 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενυπνίω
Ενημερωτική εκπομπή.
14.15 Ήλιος - (Ε)
Δραματική σειρά.
16.00 Casa De Mikel, II - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
17.20 Το καφέ της Χαράς, IV
Κωμική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.30 La Pasta Pomilióri (Ε)
Κωμική σειρά.
19.30 Taxi
Τηλεπαιχνίδι, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Χωρίς ταυτότητα
(The Bourne Identity).
Θρίλερ, με τους Μπλ Ντέιμον, Κρις Κούπερ, κ.ά.
23.15 Χιούστον το λύσαμε
Σατιρική εκπομπή.
00.50 Suits (Ε)
Ξένη σειρά.
01.40 Ευτυχισμένες μέρες (Ε)
02.30 Πρόβα του νυφικού (Ε)
03.20 **Τα νέα του ANT1**
04.20 Αδελφές ψυχές (Ε)

OMEGA

THΛ.: 22477777

21.15 Joker
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Σίσσυ Χριστίδου.
13.00 Τροχός της τύχης (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Επιπλοκουμμεδιές (Ε)
Ο Σταυρής Γεωργίου σε ένα μαγειρικό show, μάς γνωρίζει νέους ορίζοντες στη μαγειρική, παρέα με τους καλεσμένους του.
16.00 Greece's Next Top Model 3 (Ε)
Διαγωνισμός μόδας.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 My Greece
Γαστρονομικό οδοιπορικό με τη Δέσποινα Βανδή.
19.00 Γράμμα για σένα
Κοινωνική εκπομπή με τη Βίκυ Κατζήραλίου.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 Joker
Τηλεπαιχνίδι με τον Αλέξη Γεωργιάδη.
22.00 Εξαιρετικά δυνατά
και απίστευτα κοντά (Extremely Loud And Incredibly Close).
Δράμα, με τους Τομ Χανκς, Σάντρα Μπούλοκ.
00.00 Fars Attack - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
00.45 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.30 Η μαμά λείπει ταξίδι
για δουλειές - (Ε)
Κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ

THΛ.: 22580100

21.15 The Voice of Greece
05.30 Οι Αδιάφοροι (Ε)
Κωμική σειρά.
06.00 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Άννα Μονογιού, Τόνυ Δημητρίου, κ.ά.
06.30 Τα χρυσόψαρα (Ε)
07.00 Love it (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.30 Καλό μεσημέρι (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.15 Dot.
Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.15 Χωρίς περιστροφές (Ε)
Πολιτική εκπομπή.
13.00 Βουράτσε γεπτόνι (Ε)
Κωμική σειρά.
13.30 Ζωή ποδήλατο (Ε)
Κωμική σειρά.
14.40 Όρα για φαγητό (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
15.50 My Style Rocks Gala
Διαγωνισμός μόδας.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 My Style Rocks Gala
(Συνέχεια)
18.40 The Voice of Greece (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός.
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.15 The Voice of Greece
Μουσικός διαγωνισμός.
00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.30 My Style Rocks Gala (Ε)
Διαγωνισμός μόδας.
03.20 Velvet (Ε)
Συναίσθηματική σειρά.
04.40 Καταγίδα - (Ε)
Δραματική σειρά.
05.00 Σε φρόντο κόκκινο - (Ε)

CAPITAL

THΛ.: 25577577

07.05 Τηλεαγορά
08.15 Ο μύθος της γοργόνας
10.05 Στον κόσμο των μεγάλων
12.15 Τηλεαγορά
12.45 Ο μοναχογιός μου
14.00 Τηλεαγορά
15.30 Ο μπαμπάς ο τέντι μπόις
17.00 Τηλεαγορά
19.15 Ξαθιά κομάντο
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Το τρίγωνο
02.40 Μοιραίο ραντεβού

TV PLUS

THΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
07.25 Πινόκιο
08.20 Παιδικές σειρές
09.35 Cook Eat (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα
Τηλεαγορά
16.35 Αόρατος φράκος
18.30 Ταξίδι γεύσεων, III (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.25 Ξένη ταινία

THT

THΛ.: 22270745

07.55 Ξυπνάμε αλλιώς
08.00 Comedy Club
Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.00 Comedy Woman
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Comedy Club
18.00 Patriot - Κωμική σειρά.
20.00 Κάποτε στη Ρωσία
Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 Stand Up
Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.00 Haters
Κωμική εκπομπή.
01.00 Σπίτι 2
Reality Show.
03.00 THT Best

MOVIES BEST

21.00 A Crooked Somebody
06.00 Down A Dark Hall
07.45 Chicken Little
09.15 Wishin' And Hopin'
11.00 Deutschland 86
Ep. 8 & 9
13.00 The Biggest Little Farm
15.00 The Clinton Affair
(Part 1-6)
21.00 A Crooked Somebody
23.00 Reformation (Part 1)
00.00 Midsommar
02.30 Mara
04.15 Midnighters
20.20 Η Παριζιάνα
05.50 Εκείνος και εκείνη
07.30 Ένας ζώριχος δεκαετίας
08.55 Σήκω χορέψε συρτάκι
10.25 Η γυναίκα μου
τρελάθηκε
12.05 Ένας βλάκας και μισός
13.35 Και δειλός και τολμηρός
15.10 Του κουτρούλην ο γάμος
16.35 Έγκλημα στο Κολωνάκι
18.30 Το θύμα
20.20 Η Παριζιάνα
22.00 Τα τρενάκια
23.40 Τα τασάκια
01.20 Έκλεψε τη γυναίκα μου
02.50 Ο τρομοκράτης
04.30 Ο μπαρμπα-Γιάννης
ο κανατάς

Ο Τραμπ δεν... ανακάλυψε την Αμερική

Η άποψη του νυν προέδρου των ΗΠΑ, ότι η χώρα πρέπει να φροντίζει πρωτίστως τα του οίκου της είναι πολύ παλιά

Της **ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΤΟΥ**

«Από σήμερα, ένα νέο όραμα θα κυβερνά τον τόπο μας. Από αυτή τη στιγμή, θα έρχεται πάντα Πρώτα η Αμερική». Αυτή ήταν η φράση με την οποία, τον Ιανουάριο του 2017, ο νέος πρόεδρος της Αμερικής, Ντόναλντ Τραμπ, επέλεξε να συνοψίσει την πολιτική της μελλοντικής του διοίκησης. Για πολλούς δεν ήταν εύκολα κατανοητό και ίσως για ακόμα περισσότερους, παγκοσμίως, ήταν δύσκολο να γίνει και αποδεκτό, τόσο πολιτικά όσο και συναισθηματικά. Το σοκ, χωρίς συγκεκριμένο περιεχόμενο κατ' αρχάς, προσομοίαζε με αυτό της ανάδειξης του Τραμπ στην προεδρία και της διάχυτης ανησυχίας που αυτή προκαλούσε. Ο νέος –τότε– πρόεδρος της χώρας που πολλοί «αγαπάνε να μισούν», αν και στην οποία συχνάκις προστρέχουν για βοήθεια, είπε: «Για εμάς, από τώρα και στο εξής, θα έρχεται Πρώτα η Αμερική». Το οποίο, αν το Google Translate είχε ψυχή, θα μεταφραζόταν σε πολλές γλώσσες αυτόματα: «Και τώρα, μόνοι σας». Ευτυχώς (για άλλους δυστυχώς), στον ελεύθερο κόσμο δεν υπάρχει «από δω και στο εξής», αλλά μια συνεχής δυναμική που ανατρέπει, εξισορροπεί, διαμορφώνει, αλλάζει. Και για τις Ηνωμένες Πολιτείες η ανάγνωση αυτής της δυναμικής με φιλελεύθερο αλφάβητο ήταν πάντοτε ο καθοριστικός παράγοντας και οδηγός δράσης. Με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τους εχθρούς και τους συμμάχους τους.

Ωστόσο, η εσωτερική διεκυστήριδα ανάμεσα στην άποψη ότι η προνομιακή Αμερική έχει ηθική, ιεραποστολική υποχρέωση να τρέχει προς βοήθεια των δημοκρατικών ιδεών και της βελτίωσης του υπόλοιπου κόσμου και στην άποψη που υποστηρίζει ότι πρέπει να φροντίζει αποκλειστικά για την ευημερία του αμερικανικού έθνους, προηγείται σχεδόν πάντοτε της (καθοριστικής) αντίδρασης της γένησος χώρας του δυτικού κόσμου προς τα ζητήματα που, φαινομενικά τουλάχιστον, λάμβαναν χώρα πέραν των συνόρων της. Όπως το θέτει ο Χένρι Κίσινγκερ: «Το ταξίδι της Αμερικής στη διεθνή πολιτική υπήρξε ένας θρίαμβος της πίστης έναντι της εμπειρίας. Δικασμένη ανάμεσα στη νοσταλγία για ένα παρθένο παρελθόν και στη λαχτάρα για ένα τέλειο μέλλον, η αμερικανική σκέψη ταλαντεύεται πάντα μεταξύ της απομόνωσης και της ηθικής δέσμευσης».

Ο Τραμπ, λοιπόν, δεν... ανακάλυψε την Αμερική. Οι ρίζες αυτής της διεκυστήριδας και η άποψη «Πρώτα η Αμερική - America First» βρίσκο-

νται στους «Πατέρες του Έθνους». Το 1796, στην αποχαιρετιστήρια ομιλία του, ο Τζορτζ Ουάσιγκτον επισήμανε με πατρικό τόνο: «Προκειμένου το έθνος μας να ευημερεί, πρέπει να βάλει στην άκρη τις βαθιά ριζωμένες αντιπάθειες απέναντι σε συγκεκριμένα έθνη και την παθιασμένη συμπάθεια απέναντι σε άλλα. Το έθνος που συμπαθεί ή μισεί παθιασμένα γίνεται σκλάβος της εχθρότητας του ή της αγάπης του. Και τα δύο αρκούν για να το παρασύρουν μακριά από το καθήκον και τα πραγματικά ενδιαφέροντά του. [...] Ο κύριος δικός μας κανόνας συμπεριφοράς απέναντι στα ξένα έθνη πρέπει να είναι η επέκταση των εμπορικών

Αντίθετοι σε παρεμβάσεις εκτός ΗΠΑ ήταν επίσης οι: Τζορτζ Ουάσιγκτον, Τόμας Τζέφερσον, Τζέιμς Μονρό.

μας σχέσεων και η όσο το δυνατόν μικρότερη πολιτική σύνδεση. Εφόσον έχουμε ήδη δημιουργήσει δεσμεύσεις, ας τις εκπληρώσουμε με απόλυτα καλή πίστη. Αλλά εδώ να σταματήσουμε. Η Ευρώπη έχει ένα σύνολο πρωταρχικών συμφερόντων τα οποία δεν μας αφορούν ή με τα οποία έχουμε μια εξαιρετικά μακρινή σχέση. Η Ευρώπη εμπλέκεται σε συχνές αντιπαραθέσεις, οι αιτίες των οποίων είναι ουσιαστικά ξένες προς τις δικές μας ανησυχίες [...]»

«Οχι μόνιμες συμμαχίες»

«Δεν είναι μακρινό το μέλλον που, υπό αποτελεσματική διακυβέρνηση, θα επιτρέψει να αψηφούμε εξωτερικές ενοχλήσεις, να τηρούμε την ουδετερότητά μας και να επιλέγουμε την ειρήνη ή τον πόλεμο κατά πως συμβουλεύει το συμφέρον μας, καθοδηγούμενο από αίσθημα δικαίου. Διότι, αναμειγνύοντας το πεπρωμένο μας με εκείνο οποιουδήποτε μέρους της Ευρώπης, θέτουμε την ειρήνη και την ευημερία μας στην υπηρεσία της ευρωπαϊκής φιλοδοξίας. Πρέπει να αποφεύγουμε τις μόνιμες συμμαχίες με οποιοδήποτε μέρος του ξένου κόσμου. Φροντίζοντας την άμυνά μας σε όλα τα επίπεδα μπορούμε να εμπιστευθούμε με ασφάλεια προσωρινές συμμαχίες όταν προκύπτουν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης. Και η εμπορική μας πολιτική δεν πρέπει ούτε να αναζητεί ούτε να παραχωρεί αποκλειστικές ευνουίες και προτιμήσεις». Ο Τό-

Ντόναλντ Τραμπ εναντίον Τζο Μπρίντεν. Η θέση της Αμερικής απέναντι στον υπόλοιπο κόσμο είναι ένα από τα διακυβεύματα των μεθυστηριών εκλογών.

μας Τζέφερσον υποστήριζε το ίδιο: «Το “εμπόριο με όλα τα έθνη - συμπαχία με κανένα” πρέπει να είναι το σύνθημά μας». Το 1823, το περίφημο Δόγμα Μονρό επέλεγε επίσης την απομόνωση από τα διεθνή αλλά κυρίως –και πάντα– από τα ευρωπαϊκά προβλήματα, θέτοντας τα όρια στον αποικιστικό «εθισμό» των Ευρωπαίων και έχοντας, ταυτόχρονα, κατά νου την αυξανόμενη οικονομική διεύθυνση της Ρωσίας, μετά την ήττα του Ναπολέοντα Βοναπάρτη και τη σύσταση της Ιεράς Συμμαχίας: «Περίπατρω προσπάθειες των ευρωπαϊκών εθνών να αποικήσουν ή να αναμειχθούν στα πολιτικά πράγματα των κρατών της Βόρειας ή Νότιας Αμερικής θα μπορούσε να θεωρηθεί επιθετική ενέργεια, που απαιτεί παρέμβαση των ΗΠΑ», έγραφε ο Τζον Ανταμς και ανακοίνωνε ο πρόεδρος Μονρό.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, φάνηκε ότι το ένστικτο του απομονωτισμού στην Αμερική επικράτησε για το καλό της. Μέχρι το 1900 οι ΗΠΑ θα ασχολούνταν με

τα του οίκου τους προσαρτώντας τη Χαβάη, κυριαρχώντας στις νήσους της Καραϊβικής και στις Φιλιππίνες, δημιουργώντας τη δική τους ευρύτερη σφαίρα ενδιαφέροντος.

Στο τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς η Ευρώπη τρέχει και δεν φτάνει και τα κάποτε ανώτερα έθνη αγωνιζόταν να ορθοποδήσουν, οι ΗΠΑ αντιθέτως φαίνονται ευμερούς, γε-
γ ο ν ό ς
π ο υ
κά-

ποιοι παρατηρητές απέδιδαν στο ότι είχαν αφήσει τον υπόλοιπο κόσμο για να υπερασπιστούν τον εαυτό τους. Από την έναρξη παραμένουν ουδέτερες. Αποτελούν, ωστόσο, τον μεγάλο χρηματοπιστωτικό αρωγό της Αντάντ και προμηθευτή όπλων και πυρομαχικών και για τις δύο πλευρές. Όταν το 1915 γερμανικά υποβρύχια βυθίζουν το αγγλικό υπερωκεάνιο «Λουζιτάνια», που μεταφέρει και Αμερικανούς επιβάτες, το γεγονός προκαλεί αγανάκτηση στην κοινή γνώμη των ΗΠΑ, αλλά ο πρόεδρος Ουίλσον περιορίζεται σε μια αυστηρή ανακοίνωση, χωρίς να μετακινήσει από την ουδετερότητα: «Ενόψει των πρόσφατων

Εχουν οι Αμερικανοί ηθικό καθήκον να προσπαθούν να βοηθήσουν τον υπόλοιπο κόσμο διδοντας τη δημοκρατία;

ενεργειών των γερμανικών Αρχών που παραβιάζουν τα αμερικανικά δικαιώματα στην ανοικτή θάλασσα και οι οποίες κορυφώθηκαν με τον τορπιλισμό του βρετανικού ατμοπλοίου «Λουζιτάνια» στις 7 Μαΐου 1915, ως συνέπεια του οποίου έχασαν τη ζωή τους περισσότεροι από 100 Αμερικανοί πολίτες, είναι σαφώς σοφό και επιθυμητό η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών και η αυτοκρατορική γερμανική κυβέρνηση να καταλήξουν σε σαφή και πλήρη συνεννόηση ως προς τη ζοφερή κατάσταση που έχει προκύψει».

Το τηλεγράφημα Ζίμερμαν

Αλλά ακόμα και οι καλύτερες στρατηγικές πέφτουν θύμα των εκπλήξεων. Ενώ είναι όλα τακτοποιημένα υπό τη σκέπη του «America First», φτάνει το τηλεγράφημα Ζίμερμαν, το οποίο –για τους λάτρεις της λεπτομερείας– πήρε το όνομά του από τον τότε υπουργό Εξωτερικών της Γερμανίας, Άρθουρ Ζίμερμαν. Το Μεξικό, βγαίνοντας από μια πε-

ρίοδο πολιτικής αστάθειας (στην οποία μάλλον είχαν συνεισφέρει οι ΗΠΑ), εκτιμά πως οι συγκυρίες είναι ευνοϊκές για να συνεργαστεί με τη Γερμανία εναντίον του κοινού εχθρού. Σύμφωνα με το τηλεγράφημα, η Γερμανία μετά τη νίκη θα απέδιδε στο Μεξικό τις περιοχές που αυτό είχε χάσει στον πόλεμο του 1846-1848: τις πολιτείες του Τέξας, του Νέου Μεξικού και της Αριζόνας. Το έγγραφο γνωστοποιείται στον πρόεδρο Ουίλσον στις 24 Φεβρουαρίου του 1917 και δημοσιεύεται στον αμερικανικό Τύπο. Η κοινή γνώμη πλέον δεν είναι αμέτοχη, η αφορμή έχει δοθεί, και οι εμπνευστές της Κοινωνίας των Εθνών, προγόνου των Ηνωμένων Εθνών, Γούντροου Ουίλσον, απομονωτιστής που ήλπιζε να λύσει τα προβλήματα ειρηνικά, αναγκάζεται να βάλει την Αμερική στον πόλεμο. Βρισκόμαστε όμως ήδη στο 1917 και ο πόλεμος είναι στα τελευταία του, οπότε λογικά το 1923 η λονδρέζικη Daily Express γράφει ότι «Οι ΗΠΑ κατάφεραν να ευημερήσουν εξαιτίας της σοφής πολιτικής “America First”». Το σλόγκαν ενισχύεται όταν το Σικάγο εκλέγει ως δήμαρχο τον Ουίλιαμ Χέιλ Τόμσον, του οποίου η καμπάνια είναι «America First, Last and Always». Υπόσχεται να υποστηρίξει την ίδρυση συλλόγων «America First» σε όλη τη χώρα, ξεκινώντας από την ίδρυση των «κεντρικών» στο Σικάγο. Στη διάρκεια της δεκαετίας του '30, το Αμερικανικό Κογκρέσο, βλέποντας το κακό να έρχεται... ξαναψηφίζει, τον έναν μετά τον άλλον, νόμους υπέρ της αμερικανικής ουδετερότητας, η Ευρώπη μαζεύει τα κομμάτια της, ζητώντας φυσικά λεφτά και βοήθεια από την Αμερική, το κραχ του 1929 караδοκει και η αντοχή του «America First» θα δοκιμαστεί πολύ σύντομα. Ωστόσο, έκανε ό,τι μπορούσε.

«Δικασμένη» ανάμεσα στη νοσταλγία για ένα παρθένο παρελθόν και στη λαχτάρα για ένα τέλειο μέλλον, η αμερικανική σκέψη ταλαντεύεται πάντα μεταξύ της απομόνωσης και της ηθικής δέσμευσης» (Χένρι Κίσινγκερ).

Οι αντιδράσεις για την έξοδο στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

Τον Σεπτέμβριο του 1940, φοιτητές του πανεπιστημίου Γέιλ, με επικεφαλής τον υιό του συνιδρυτή της εταιρείας του πασίγνωστου «θεραπευτικού πρωινού με κουάκερ», R. Douglas Stuart Jr., ιδρύουν την American First Committee (AFC) με στόχο την αποχή των ΗΠΑ από τον επερχόμενο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ένα ισχυρό λόμπι με επικεφαλής διακεκριμένες προσωπικότητες από τον εκδοτικό, εμπορικό (το «Vicks για βουλωμένη μύτη» που όλοι αγαπάμε), ακαδημαϊκό, δικαστικό, στρατιωτικό και πολιτικό χώρο ενισχύουν και οικονομικά την Επιτροπή «Πρώτα η Αμερική», με πιο γνωστούς στην Ελλάδα δύο μελλοντικούς προέδρους των ΗΠΑ: τον Τζον Κένεντι και τον Τζέιμς Μονρό.

Φορντ. Σε πείσμα της πίεσης από την AFC, τον Μάρτιο του 1941 οι Ηνωμένες Πολιτείες υπό τον πρόεδρο Ρούσβελτ ψηφίζουν τη Lend-Lease Act, που επιτρέπει στις ΗΠΑ να προμηθεύουν τα συμπαχικά έθνη με τρόφιμα, πετρέλαιο, πολεμικά πλοία, όπλα και υλικό. Τον Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς, ο Τσαρλς Λίντμπεργκ, το πιο διάσημο πρόσωπο της AFC, δίνει την ομιλία με την οποία αναγνωρίζει στη Βρετανία και στη διοίκηση Ρούσβελτ εκείνες τις δόλιες δυνάμεις οι οποίες ωθούν την Αμερική σε έναν πόλεμο που δεν την αφορά, στους «ασφυκτικούς πολέμους της Ευρώπης». Κατηγορεί, κυρίως, τους Αμερικανούς Εβραίους ότι χειραγωγούν το σχετικό «αφήγημα» επειδή ελέγχουν τα μέσα μα-

Η επίθεση στο Περλ Χάρμπορ εξαφάνισε κάθε πιθανότητα απομόνωσης.

ζικής ενημέρωσης. Όπως και ο Ντόναλντ Τραμπ, ο Λίντμπεργκ προωθεί την ιδέα ότι η πλειοψηφία των Αμερικανών είναι στο πλευρό του, αλλά ότι ισχυρές φωνές του Τύπου, που υποστηρίζουν μια «παρεμβατική» Αμερική, πνίγει τις απόψεις τους. Καθώς η AFC συσχετίζεται με αυτές τις απόψεις –παρά τις διμαρτυρίες του ότι δεν ήταν αντισημιτική ομάδα και ότι φρόντιζε για τα συμφέροντα των Αμερικανών Εβραίων–, οι πιο μετριοπαθείς απομονωτιστές αποχωρούν από την επιτροπή. Η επίθεση της 7ης Δεκεμβρίου 1941 στο Περλ Χάρμπορ εξαφανίζει οποιαδήποτε πιθανότητα πολιτικής απομόνωσης. Η Αμερική βρίσκεται σε πόλεμο. «Η περίοδος της δημοκρατικής συζήτησης για το

θέμα της ένταξης στον πόλεμο έχει τελειώσει», ανακοινώνει ο πρόεδρος της Επιτροπής «Πρώτα η Αμερική», Ρόμπερτ Ε. Γουντ, και «καλεί όλους εκείνους που την έχουν ακολουθήσει [την επιτροπή] να υποστηρίξουν πλήρως την πολεμική προσπάθεια του έθνους, έως ότου επιτευχθεί η ειρήνη». Η America First Committee τελείωσε. Η ιδέα, η πολιτική τάση και τα συνθήματα που την εκφράζουν έμειναν, και όπως το θέτει η ιστορικός Μάργκκαρετ Μακμίλαν: «Εχουν ακόμα οι Αμερικανοί ηθικό καθήκον να προσπαθούν να βοηθήσουν τον υπόλοιπο κόσμο, διδοντας τη δημοκρατία. Το πλαίσιο αλλάζει, αλλά η συζήτηση για τον ρόλο της Αμερικής στον κόσμο συνεχίζει να μαίνεται».

ΜΕΤΑΛΛΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Disney

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΟ ΣΚΑΡΠΑ

Αποκτήστε
το τεύχος που
μπορεί να λείπει
από τη μοναδική
συλλογή
σας!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εμπειρία

Την Κυριακή 8 Νοεμβρίου μαζί με την Καθημερινή